

Pocainta, Metanoia, Reinnoire

Articole ptr. o Lucrare de Licenta

Apoi n-a fost destul că au rătăcit întru cunoașterea lui Dumnezeu, ci, viețuind – din întunericul minții lor – în război necurmat, au numit pace atâtea rele. Epistola către Romani a Sf. Apostol Pavel (7, 23)

Metanoia se poate referi la:

1. [Metanoia în sens retoric](#), este o corectură, o metodă folosită la îmbunătățirea unui discurs.
2. [Metanoia în teologie](#), care înseamnă pocăință după cum vom vedea mai jos.
3. [Metanoia în psihologie](#), procesul ce experimentează o "cădere nervoasă" psihotică și apoi, o reconstrucție psihologică pozitivă sau ideea de "vindecare".
4. [O formă de plecăciune înaintea unui om în Europa de Est-ortodoxă](#), echivalentul termenului slav plocon. În cazul sfinților sau a lui Dumnezeu închinăciunea mare.

Metanoia (în teologie)

S-a sugerat ca acest articol sau secțiune să fie introdus în domeniul *Pocăinței*. Metanoia (din **Grecescul** μετάνοια, *metanoia*, *schimbare a minții*), în contextul discuțiilor teologice, unde este mai folosit, este adeseori interpretat ca însemnând **pocăință**. Oricum, unii oameni au argumentat că acest cuvânt ar trebui interpretat mai literar tocmai ca să denote acea schimbare a minții cuiva, în sens de a cuprinde gânduri mai presus de limitele sale prezente sau modele de gândire (o interpretare care este compatibilă cu sensul denotativ de pocăință, dar înlocuiește sensul negativ al acesteia cu unul pozitiv, concentrându-se să abordeze mai degrabă starea superioară decât starea inferioare de la care plecase).

Referințe biblice

De la **grecescul** μετάνοια—compus din prepoziția μετά (după, cu) și verbul νοέω (a percepe, a gândi, rezultatul percepției și al observării)—metanoia înseamnă "o schimbare de mentalitate", și chiar o "răsgândire". În **Creștinism**, termenul se referă la o transformare spirituală. Cuvântul apare adeseori în **Evangelhii**. Este de obicei tradus în română (la fel și în engleză) ca "pocăință": așa apare și în textul: "S-a împlinit vremea, și s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu; pocăiți-vă, și crede-ți în vesetea cea bună (Evangelhie)." καὶ λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ: μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. (**Mark [1]**)

Theologia

În teologie, metanoia este folosit ca să se refere la schimbarea minții care este adusă de pocăință. Repentance is necessary and valuable because it brings about change of mind or metanoia. This change of mind will result in the altered persona deprecating **sin**, though replicating good will, benevolence, and integration of self in relation to Universal harmony or deity. The two terms (repentance and metanoia) are often used interchangeably. However, the prefix "meta-" carries with it other variants that are consistent with the Eastern Greek philosophical mindset, and perhaps is at odds with Western views. "Meta-" is additionally used to imply "beyond" and "outside of." E.g., **metamorphosis** as a beyond-change; and, **metaphysics** as outside the limits of physics. "Meta" also means "next to" or "after" as in metaphysics, where the books we call metaphysics were placed next to or after the books on physics.

The Greek term for repentance, metanoia, denotes a change of mind, a reorientation, a fundamental transformation of outlook, of an individual's vision of the world and of her/himself, and a new way of loving others and the Universe. In the words of a second-century text, **The Shepherd of Hermas**, it implies "great understanding," discernment. It involves, that is, not mere regret of past evil but a recognition by a person of a darkened vision of her/his own condition, in which sin, by separating her/him from Deity, has reduced her/him to a divided, autonomous existence, depriving her/him of both her/his natural glory and freedom. "Repentance," says **Basil the Great**, "is salvation, but lack of understanding is

the death of repentance." Repentance thereby acquires a different dimension to mere dwelling on human sinfulness, and becomes the realization of human insufficiency and limitation. Repentance then should not be accompanied by a paroxysm of guilt but by an awareness of one's estrangement from Deity and one's neighbor.^[1]

Etymology

Metanoia (from the **Greek** μετάνοια, *metanoia*, *changing one's mind*, **repentance**) has different meanings in different contexts, for other uses see *Metanoia* (disambiguation).

Repentance

Close up of an 17th-century depiction of the 28 articles of the [Augsburg Confession](#) by [Wenceslas Hollar](#). Repentance is a theological term that describes a stage in salvation where the believer turns away from sin. As a distinct stage in the *ordo salutis* its position is disputed, with some theological traditions arguing it occurs prior to faith and the Reformed theological tradition arguing it occurs after faith.^[1] In [Roman Catholic](#) theology repentance is a secondary part of the larger theological concept of [penance](#).^[2] Generally in the [Old Testament](#) the term 'repentance' comes from the Hebrew word group that means "turn away from."^[3] Sometimes this word group is employed to request a turning from sinful activity ([Jeremiah](#) 8:6). In the [New Testament](#) the *metanoeo* word group can mean remorse but is generally translated as a turning away from [sin](#) ([Matthew](#) 3:2).^[4] Theologically 'repentance', the turning away from sin is linked to a corresponding turn to [faith in God](#).^[5]

References

- ↑ Bruce Demarest, *The Cross and Salvation: The Doctrine of Salvation* (Wheaton: Crossway, 1997): 38-39.
- ↑ Demarest, *The Cross and Salvation*, 37.
- ↑ T.C. Mitchell, 'Repentance' *New Bible Dictionary* (Leicester: Inter-Varsity Press, 1996): 1007.
- ↑ Mitchell, 'Repentance', 1007.
- ↑ Mitchell, 'Repentance', 1008.

References

- ^ ["Repentance and Confession - Introduction"](#), by **John Chryssavgis**, **Greek Orthodox Archdiocese of America** website as of November 4, 2007
- Cuddon, J.A., ed. *The Penguin Dictionary of Literary Terms and Literary Theory*. 3rd ed. Penguin Books: New York, 1991.

Metanoia (psychology)

Metanoia (from the [Greek](#) μετάνοια, *metanoia*, *changing one's mind*) in the psychological theory of [Carl Jung](#) denotes a process of reforming the psyche as a form of self healing, a proposed explanation for the phenomenon of psychotic breakdown. Here, metanoia is viewed as a potentially productive process, and therefore patients' psychotic episodes are not necessarily always to be thwarted, which may restabilize the patients but without resolving the underlying issues causing their psychopathology.

In [Carl Jung](#)'s psychology, metanoia indicates a spontaneous attempt of the psyche to heal itself of unbearable conflict by melting down and then being reborn in a more adaptive form. Jung believed that psychotic episodes in particular could be understood as existential crises which were sometimes attempts at self-reparation. Jung's concept of metanoia influenced [R. D. Laing](#) and the therapeutic community movement which aimed, ideally, to support people whilst they broke down and went through spontaneous healing, rather than thwarting such efforts at self-repair by strengthening their existing character defences and thereby maintaining the underlying conflict.

References

- [-"Achieving a Metanoia"](#). *Jungian Center News*. 2009-07-06.
- Jung, Carl, (1969), *Psychology and Religion: West and East*, CW 11. Princeton: Princeton University Press.
- Tart, Charles (1987), *Waking Up: Overcoming the Obstacles to Human Potential*. Boston: Shambhala.

Metanoia (rhetoric)

Metanoia (from the [Greek](#) *μετάνοια*, *metanoia*, *changing one's mind*) in the context of [rhetoric](#) is a device used to retract a statement just made, and then state it in a better way.^[1] As such, metanoia is similar to [correctio](#). Metanoia is used in recalling a statement in two ways—to weaken the prior declaration or to strengthen it.

Weakening

The use of metanoia to weaken a statement is effective because the original statement still stands, along with the qualifying statement.^[2] For instance, when one says, "I will murder you. You shall be punished," the force of the original statement ("I will murder you") remains, while a more realistic alternative has been put forward ("you shall be punished").

Strengthening

When it is used to strengthen a statement, metanoia works to ease the reader from a moderate statement to a more radical one, as in this quote from [Marcus Aurelius's Meditations](#). I still fall short of it through my own fault, and through not observing the admonitions of the gods, and, I may almost say, their direct instructions (Book One);^[3]

Here Aurelius utilizes metanoia to move from a mild idea ("not observing the admonitions of the gods") to a more intense one ("not observing... their direct instructions"). He uses the clause "I may almost say" to introduce the metanoia.

References

-Silva Rhetoricae (2006). [Metanoieia](#)

-Robert A. Harris (2010-01-05). ["Metanoi"](#). *A Handbook of Rhetorical Devices*. Virtualsalt.com. pp. 4.

Metanoia means: "a change of mind"... turning around, to face a new direction...to turn toward the light. Because when you face the light, shadow is behind you. The mission of Metanoia is to break down barriers that keep people from getting the help they need. Through communications, education and advocacy, we work to make connections that can shed a little light.

Metanoia - intoarcerea la Dumnezeu

Metanoia = (pocainta): schimbare si/sau transformare (restructurare de personalitate).

In traditia răsăriteană, Taina Spovedaniei se mai numește și Taina Pocăintei. În teologia occidentală, din ultimul timp, începe să castige tot mai mult teren denumirea de Sacramentul Reconcilierii (Taina împăcării). Pornind de la aceste denumiri, observăm că la noi accentul cade pe re/facere, pe transformare personală, pe convertire, pe când dincolo cade pe împăcare (cu Dumnezeu, cu semenii, cu sine); de altfel, nimic gresit, din nici un punct de vedere. Nu putem vorbi de optici adverse, ci pur și simplu de unghiuri de abordare diverse, care până la urmă converg în ideea (p/re/facerii de sine și a reconcilierii cu Cel de Sus, cu aproapele și cu sine însuși. Pocăinta - exprimată prin: caintă, marturisirea adevărului și un nou mod de viață ("convertita") - aduce împăcarea; împăcarea vine din și deodată cu pocăinta adevărată. E doar o "decalare cronologică", nu calitativă. Una fără cealaltă ar fi de neconceput. Sunt de neconceput pocăinta fără împăcare și nici împăcarea fără pocăinta!

Dar, să vedem ce se înțelege, de fapt, prin termenul de pocăinta. Unii traduc grecescul metanoia - echivalentul românesc al pocăintei - prin: schimbarea mentalității, a intențiilor, a atitudinilor. Alții autori, precum Anselm Grün, aprofundează semnificația noțiunii: "Metanoia, termenul grec pentru convertire, înseamnă "a recunoaște aposteriori", a "întoarce" capul (gândirea, mentalitatea), "a gândi în mod diferit". A te converti înseamnă a te întoarce către/la Dumnezeu: întorcându-mă către Dumnezeu și îndreptându-mă către El, îmi regăsesc ființa autentică și eul meu adevărat. A te converti este o invitație la a trăi. Meta poate însemna și "în spate" (sau "dincolo de", s.n.): atunci convertire poate însemna "a vedea înapoi" (în adâncul) lucrurilor", "a-l vedea pe Dumnezeu în toate persoanele și în creație", "a-l recunoaște pe Dumnezeu, care ne vorbește în evenimentele din fiecare zi". Convertire înseamnă, deci: a recunoaște esența prezentă în persoane și în lucruri".

În viziunea răsăriteană, metanoia desemnează nu atât pocăinta în sens moral, cât o adevărată întoarcere a minții noastre, a întregii percepții asupra realității. Omul convertit ("pocăit", "p/refăcut" prin har) are o altă percepție asupra realităților lumii și dincolo de ea, un alt orizont existențial-spiritual, pentru că, de fapt, el ajunge la o altfel de gândire (meta-

noetica), la mentalitatea creștină (la "gândul lui Hristos", I Corinteni 2, 16) și, în strânsă dependență cu acest orizont spiritual, la un altfel de comportament și atitudine de viață. Cu alte cuvinte, înseamnă o întoarcere a minții noastre către Dumnezeu, o convertire la Mîntea originară (Cuv. Nichita Stîlțatul), din care omul s-a "ex-comunicat" prin păcat, respectiv o adevărată re/găsire și transformare de sine.

Nu e vorba despre o simplă schimbare de optică introspectivă, de o cosmetică morală (schimbare), ci despre o adevărată p/re-facere existențială și spirituală (o trans/formare) a omului, chiar dincolo de obisnuita restructurare de personalitate, ce vine ca rezultat al unei cure psihoterapeutice reușite și de durată. Dacă psihoterapia se oprește la acest nivel (a pune în acord omul cu sine însuși și cu lumea), duhovnicia continuă drumul până la realizarea acordului integral: în privința primelor două coordonate, dar și a a/cordului omului cu Dumnezeu, în această rezidă o diferență esențială între cele două domenii "terapeutice": dacă psihoterapia te lansează pe orbita vieții de aici și de acum, duhovnicia te propulsează pe traiectoria Eternității, a Vieții de Apoi. Dar nu putem vorbi despre substituirea uneia prin cealaltă sau despre anularea uneia de către cealaltă, ci dimpotrivă, despre o complementaritate excepțională: prima îți re/face personalitatea, cealaltă face ceva cu personalitatea ta în perspectiva mântuirii. Scopul psihoterapiei poate fi: remisiunea simptomului, schimbarea unui anumit comportament (pe termen scurt) sau restructurarea de personalitate (pe termen lung), pe când cel al duhovniciei: însănătoșirea spirituală și deschiderea unei noi perspective de viață pe Calea Adevărului.

Revenind la Sacramentul Pocăinței, consemnăm marturia unui ierarh occidental: "Durerea și dezgustul formează un element esențial al pocăinței, dar nu-i redau întregul conținut și nici măcar dimensiunea cea mai importantă. Ca să ne apropiem de sensul profund al pocăinței, este necesară o revenire la termenul grecesc metanoia. Literal, înnoirea minții, adică nu numai regretarea trecutului, ci transformarea totală a perspectivei, înnoirea manierei de a ne raporta la Dumnezeu, la alții, la noi înșine. "O lucrare de o mare inteligență", cum spune Pastorul lui Herma (sec. II) și nu neapărat o criză afectivă. Pocăința nu este un acces de remuscări și autocompatimire, ci o convertire, o re/centrare a întregii noastre vieți pe Sfânta Treime. "Minte nouă", convertire, recentrare, deci pocăința este ceva pozitiv, nu negativ... Căința nu înseamnă privirea în jos la imperfecțiunile proprii, ci în sus, spre iubirea lui Dumnezeu, nu în urmă cu reproș, ci înainte cu încredere. Să privești nu ceea ce n-ai reușit să fii, ci ceea ce poți încă deveni cu harul lui Hristos".

Meta-noia (de la gr. meta = după, dincolo de + nous - gândire, inteligentă, minte), pocăința, echivalentul termenului românesc metanie, înseamnă schimbare a minții, prefacerea, schimbarea gândirii, înnoirea spirituală a minții. Pocăiți-va!, prima kerigma (invitație) nou-testamentară, vrea să spună: schimbați-va mintea, felul de a gândi, de a vorbi și de a vă comporta; schimbați-va viața, felul de a fi! "Metanoia -după autorul citat mai sus - mă face să devin conștient de ramificațiile neantului, atât în propria mea viață, cât și în întreaga istorie a omenirii. Nu este vorba (doar) de o culpabilizare morbidă în jurul unei contemplații fariseice a păcatului, ci de o conștientizare a stării de separație, de "viața moartă", de excrescența a neantului...".

"Cuvântul românesc pocăința", observă părintele Galeriu, de obarsie slava, pune accentul pe remuscări, pe regretul, durerea pentru greșeala savarsită. Cel latinesc - penitentă - derivat din poenă = tenere, accentuează aspectul juridic, conștiința vinii, frica de pedeapsă. Dar (grecescul) metanoia nu înseamnă nici numai căința, regret, și nici numai frica de pedeapsă, ci mai mult. Ca și ceilalți termeni construiți cu meta și incorporați în limba noastră, ca de pildă, metaforă, metateză, metabolism, metamorfoză, metafizică, și metanoia înseamnă o transformare profundă. O schimbare radicală a convingerilor și deci o trecere dincolo de păcat prin încetarea savarsirii lui, și un nou început de viață, un nou câmp de lucru în har și adevăr. O mutație a minții, înnoirea minții, cum explică Sfântul Apostol Pavel, o naștere din nou. Acesta și este sensul pocăinței în dogma creștină, sau un al doilea botez, ca neîncetată reinnoirea omului."

Intr-o inspirată traducere a termenului metanoia, el mai apare și ca: ras/gândire, întoarcere, convertire a minții, pentru că dincolo de aspectul ei penitential, gândirea duhovnicească are

un profund caracter transformator, meta-noetic, de ras-gandire, o meta-gandire, trans-lucida, contemplativa, inradacinata in Constiinta si Gandirea de Sus, ce nu cunoaste limitele imanentului si ale empiricului. Omul convertit devine din ce in ce mai lucid, mereu veghetor, dar cu o altfel de vigilență decât cea a lumii in general, asociata cu o luciditate sacra (trezvie) si darul deosebiri duhurilor (al discernamantului spiritual).

Eugen Jurca

Din maretia Mintuitorului nostru Iisus Hristos, din schimbarile Lui la fata, intelegem in masura in care si noi ne schimbam la fata, si noi ne transfiguram. Daca nu ne transfiguram noi insine nu putem intelege ceva din transfigurarea Mintuitorului. La slujba de la sarbatoarea Schimbării la Fata este o alcatuire care zice asa: "Munte inalt avind noi inima curatita de patimi, sa vedem schimbarea la fata a lui Hristos care lumineaza mintea noastra". Care e conditia ca Domnul Hristos sa Se transfigureze in noi? Conditia este sa avem in noi un munte in care Domnul Hristos sa poata aparea schimbat la fata, transfigurat. Care este de fapt muntele cel inalt din constiinta noastra? Este, spune Biserica, "inima curatita de patimi", caci Dumnezeu Se descopera inimii curatita de patimi.

Asceza

Minunea nuntii din Cana, schimbarea apei in vin, ofera imaginea clasica a transformarii naturii umane, spre care se indreapta toate eforturile ascezei. Aceasta este metanoia, rasturnarea intregii iconomii a fiintei umane sau cea de-a doua nastere in lumea Duhului. Ritualul exorcismului de la Botez ne scoate de sub puterea printului acestei lumi, iar ritualul tunderii arata ca omul a devenit cu totul altul, chiar in firea lui. Aceasta este ruperea cea mai radicala de trecut, moartea sa foarte reala si nasterea, nu mai putin reala, a noii fapturi: Iata, totul este nou (cf. Apoc. 21, 5). Asa cum spunea N. Cabasila, vorbind despre ritualul dezgolirii: "Mergem spre lumina cea adevarata fara a lua nimic cu noi... lasam imbracamintea din piele pentru a ne reintoarce la mantia imparateasca... apa Botezului distruge o viata pentru a naste o alta".

Asceza urmeaza foarte indeaproape calea Sfintelor Taine. In aceasta ordine, orice oprire reprezinta o cadere: cel ce se uita indarat nu este potrivit pentru imparatia lui Dumnezeu (Luca 9, 62). Dinamismul acestei noi vietii aspira la ultim, la imposibil, la ceea ce bunul-simt al acestei lumi considera nebunie.

Intre asceza si moralitate este o diferenta de natura. Moralitatea regleaza conduita supunand-o imperativelor morale. Dar toata constructia bazata doar pe forte naturale fragile si fatada etica poate sa ascunda foarte bine fariseismul "mandriei smeritilor". Or, "virtutea", dupa asceti, este dinamismul uman declansat de prezenta lui Dumnezeu. Cu privire la pilda drahmei celei pierdute, N. Cabasila noteaza: "Stapanul S-a plecat spre pamant si Si-a regasit chipul". Dar harul presupune libertatea vointei. Libertatea umana si harul, in sinergia lor perfecta, se fac reciproc roditoare. "Truda si sudoarea" nevointei ascetice (N. Cabasila) ne apartin si nu micsoreaza cu nimic gratuitatea daruirii harismelor si intaietatea lor. "Faptele" pentru spiritualitatea rasaritena nu desemneaza deloc actiuni morale (in sensul opozitiei protestante dintre credinta si fapte), ci lucrare teandrica, lucrare umana in cadrul lucrării divine.

Vazuta in mod negativ si de jos, asceza este "razboiul nevazut", neincetat, fara odihna; in mod pozitiv si vazuta de sus, este iluminare, dobandire de daruri, stare harismatica. Dupa cuvantul Sfantului Serafim de la Sarov fecioarele nebune din parabola evanghelica erau pline de virtuti, caci, nebune, ele erau totusi "fecioare", dar goale de darurile Duhului Sfant. De aceea, rugaciunea adresata Duhului Sfant cere "Curateste-ne de toata intinaciunea" si "vino si Te salasluieste intru noi".

Un ascet debuteaza prin vederea propriei sale realitati umane: "Cunoaste-te pe tine insuti", fiindca nimeni nu-L poate cunoaste pe Dumnezeu daca nu se cunoaste mai intai pe sine insusi (Sfantul Antonie cel Mare). "Cel ce-si vede Pacatul este mai mare decat cel ce invie mortii" si "cel ce se vede pe sine insusi este mai mare decat cel ce a vazut ingeri"(Sfântul Isaac Sirul).

Se înțelege măreția unei asemenea viziuni, pentru că cel mai mare paradox al răului, după Sfântul Grigorie de Nyssa, este de a fi cufundat existența în nonexistență.

Existențialismul ateu face din aceasta o filosofie a absurdului: "Ființa este fără rost, fără cauză, fără necesitate". "Tot ce există se naște fără rost, se prelungește din slăbiciune, moare la împlinire. Se recunosc aici cele trei bariere ale păcatului (de care vorbește N. Cabasila), pe care le-a ridicat Hristos: slăbiciunea firească, voința pervertită, și, în cele din urmă, moartea. Fără Hristos, rămâne doar o revoltă neexistențială (Camus, Bataille) împotriva absurdității, inoperabilă, fiindcă la punctul terminal asteapta dispariția în neant. Angoasa devine delirul unei "bucurii chinuitoare" manifestată printr-un ras salbatic și inuman (profetizat deja de Kirilov în Demonii de Dostoievski). Împotriva, Canonul Sfântului Andrei Cretanul (citit în timpul Postului Mare) și Canonul Sfântului Ioan Damaschin (Prohodul) introduc în desăvârșită cunoaștere a sufletului omenesc și reprezintă un fel de scafandru ascetic care se coboară și explorează adâncurile.

Dupa vederea propriului sau abis, îmbogățit de această înfricosătoare viziune, sufletul aspiră într-adevar la mila lui Dumnezeu; ("Din adâncul pacatelor mele, chem adâncul harului Tau"); dar înălțarea e treptată. "Scara Raiului" a Sfântului Ioan Scararul își desfășoară miscarea anagogică în trepte, iubirea aflându-se abia pe ultima - treaptă supremă. Astfel, înțelepciunea ascetică atrage atenția asupra pericolului usurării oricărui joc de iubire, al greselii prin identificarea înalte de vreme! Iubirea adevărată este întotdeauna fructul maturității spirituale.

Climatul de smerenie din ce în ce mai adânc și lucrativ în viața ascetică pe toată durata ei. Sfântul Antonie, în momentul morții, strălucind tot în lumină, spune: "N-am pus încă început pocăinței". Ea este singura putere care distruge radical orice resentiment, revendicare și egocentrism. "Cu cât omul este mai gol, cu atât este mai plin de el însuși", spunea Pușkin.

Smerenia este cea mai mare putere căci mută axa vieții omului în Dumnezeu; universul nu se mai învârtă în jurul egoului său, căci omul se situează pe sine în centrul sfânt al apropierei de Dumnezeu, aflându-și astfel adevăratul său loc.

În războiul nevăzut, atenția este atrasă către izvorul spiritual al raului. Pacatul vine de sus, se savărește în spirit și abia după aceea se exprimă psihic și trupește.

Asceza conduce deci spre ierarhia structurii ontologice, unde ea lucrează stăpânirea spiritualului asupra materialului. Ea comportă o reabilitare ascetică a materiei, tot așa cum "patimile sunt bune în mâna Părinților duhovnicești". La Sfântul Maxim Marturisitorul chiar epithymia, senzualitatea, poate deveni dorire arzătoare de Dumnezeu.

Asceza redresează intenționalitatea pasiunilor, le orientează prin curăția inimii și prin acea știință, acea cultură numită de Sfinții Părinți "paza minții și a inimii". Prin locuirea în mima, după Origen, Hristos preschimba inima după chipul Lui. Spiritualitatea "celor mari" aduce sufletelor sentimentul nobilității lor târzii, ameitarea demnității de copil al lui Dumnezeu (Sfântul Macarie). Această concepție ajunge până la asemanarea cu Arhetipul-Iubitor de oameni, Hristos, Care o restituie întregului neam al lui Adam.

Efortul ascetic trezește amintirea morții, care nu este altceva decât marea chemare și nostalgia vesniciei; darul lacrimilor, care vin în continuitatea apelor Botezului (pocăința); trezvia duhovnicească și rugăciunea cea neîncetată. Omul se vede usurat de greutatea pământească, despuiat de ego-ul său.

Lumea în care trăiește un ascet este însăși lumea lui Dumnezeu, emoționant de vie, căci ea este lumea răstigniților înviați. În lumină flacărei care arde în cele mai din adânc ale sufletului său, se vede într-un "sarac" ceea ce Evanghelia numește "bogatia lui Dumnezeu" (cf. Luca 6, 20). De la tot ce este "a avea" omul trece la "a fi": el devine astfel rugăciune întrupată.

Dumnezeu este simplu și sănul Tatălui este Unitatea prin excelență. Raul este complicat și, tocmai prin aceasta, dis-persant. Asceza reunește și întregeste "după Chipul" simplității divine.

Un ascet autentic, în unitatea lumii sale launtrice, contempla "adevărurile lucrurilor", rațiunile tainice ale lui Dumnezeu și, prin puterea propriei sale unități, înclină planul material spre destinul lui ultim, acela de a fi lauda lui Dumnezeu - Liturghie.

Paul Evdokimov

Penitenta

Prin botez omul se curata de pacatul originar. Cum insa starea aceasta nu este mentinuta, pentru ca omul este supus pacatului si dupa botez, s-a instituit misterul pocaintei metanoia, prin care se iarta pacatele savarsite dupa botez. Instituirea acestui mister se vede in cuvintele Mantuitorului: "Luati Duh Sfant; carora veti ierta pacatele, iertate vor fi; si carora le veti tine, tinute vor fi". Si: "Adevar zic voua, oricate veti lega pe pamant, vor fi legate si in Cer, si oricate veti dezlega pe pamant, vor fi dezlegate si in Cer". Bazati pe aceste cuvinte, Parintii Bisericii au intrebuinat misterul pocaintei pentru cei ce aratau cainta de greselile lor si cu inima zdrobita se prezentau la Biserica pentru a cere iertare. Apostolul Pavel se purta aspru, ce este drept, cu adulterul, care luase pe femeia tatalui sau, dar nu este pentru excluderea definitiva, ci lasa loc de pocainta.

La inceput Biserica a fost foarte aspra cu cei ce pacatuiau, dar pana la urma reprimea pe pacatosi in sanul sau, dupa ce mai intai ii pune sa faca penitenta, care era publica, iertarea lor se pronunta in auzul tuturor, ramanand ca pe mai departe Dumnezeu sa judece. Tertulian spune ca penitenta curata de pacatele facute dupa botez, si Ciprian gaseste ca pacatosul care arata cainta si se prezinta cu inima franta, cerand iertare, redobandeste prin misterul penitentei starea de inocenta de mai inainte de a pacatui. Clement al Alexandriei si Origen sunt de aceeaasi parere.

Atanasie zice in aceasta privinta: "Daca legaturile voastre nu s-au dezlegat inca, duceti-va la discipolii lui Hristos, caci ei sunt pentru a ne dezlega, dupa cuvintele Mantuitorului: "Acea ce veti lega pe pamant va fi legat si in Cer, si aceea ce veti dezlega pe pamant, va fi dezlegat si in Cer...". Toti suntem bolnavi de nedreptatile noastre; toti avem trebuinta ca Mantuitorul nostru sa ne apere, pentru care el ne-a trimis discipolii sai, care sa ne elibereze din lanturile demonului".

Din cauza unor inconveniente ce se intamplau cu marturisirea in public, din secolul al III-lea se introduce marturisirea in particular inaintea unui preot, care avea insarcinarea aceasta si acest nou mijloc de confesiune s-a raspandit repede cu toata oprirea unora, cum bunaoara a fost patriarhul Nectarie din Constantinopol (390). Preotul, insarcinat cu marturisirea, iarta pacatele celui ce se marturisesti in virtutea dreptului ce i s-a dat de Mantuitorul, singurul care iarta greselile oamenilor, dar care opereaza iertarea ca si stergerea pacatului originar la botez, prin organele sale, care sunt: episcopul si presbiterul.

Invatatura despre iertarea pacatelor a fost combatuta de sectele rigoriste, ca novatienii, montanistii, donatistii, luciferienii, mesalienii etc, dar acestora le-a raspuns Biserica, punandu-le inainte exemplele Mantuitorului, care iarta pe pacatosi, ba inca a iertat si pe Petru, cu toate ca de trei ori s-a lepadat de El.

Pentru marturisire se cere mai inainte de toate cainta din partea celui ce a gresit, apoi marturisirea inaintea preotului, care pentru a fi in deplina sa functie, isi pune epitrahilul, avand cu sine si icoana Mantuitorului, care este de fata la marturisire. Dupa marturisire, preotul duhovnic aplica penitentului canonul prescris in canoanele penitentiare.

Parintii Bisericii recomandau cainta si marturisirea pacatelor, pentru ca, ziceau ei, dupa moarte nu mai poate fi vorba de atare acte. Clement al Alexandriei si cu deosebire Origen recunosc necesitatea si folosul marturisirii. Cel din urma zice: "Pacatosul, marturisindu-si pacatele sale, alunga raul din el si inlatura cauza bolii sale,.. Este un al saptelea mijloc de a obtine iertarea, pacatelor. .. care este penitenta, prin care pacatosul, atins de pacatele sale, umple patul sau de lacrimi si nu roseste sa-si spuna pacatele sale preotului Domnului". Sfantul Ioan Hrisostom in Omiliile sale asupra Genezei si asupra evanghelistului Matei vorbeste despre marturisirea pe care trebuie sa o faca pacatosul. Sinoadele din Laodiceea si Cartagina iau oarecare decizii in privinta marturisirii. Irineu, Tertulian, Lactantiu, Vasile, Ieronim, Origen, Grigorie de Nyssa etc. recunosc ca prin penitenta se iarta greselile facute dupa botez, fie acestea efectuate, fie numai cugetate. Parintii Bisericii recomanda rugaciunea, postul si binefacerile pentru a servi la iertarea pacatelor. Biserica crestina bazata pe cuvintele: "Nu voiesc moartea pacatosului, ci sa se intoarca si sa fie viu" incearca in toate chipurile de a face pe pacatosi sa revina la fapte bune, sa arate cainta de greselile savarsite si sa ceara cu umilinta iertare. Este drept ca Biserica,

cum am spus mai sus, era severa cu cei care greseau; nu este mai puțin adevărat că nu înlătura cu îndarâtnicie pe pacatoși din sânul său. Ea îi reprimeă, îi puneă în rândul penitenților și îi încurajă prin cuvinte că să nădăjduiască mântuirea.

În adunările creștinilor, spune Tertulian, au loc: "exhortationes, castigationes et censura divina". Sinodul din Niceea (325) s-a ocupat de chestiunea marturisirii pacatelor și a stabilit canoane penitențiare. Ziua în care se făcea, ceremonia primirii celor ce se pocăiau era Vinerea și Sambata Mare, în Biserica orientală, iar la occidentali, Joia Mare.

Teoria indulgențelor, pe care a primit-o Biserica romano-catolică, este falsă, și orientalii nu consideră că adevărata teorie după care meritele Mântuitorului, ale Fecioarei Maria și ale Sfinților ar forma un tezaur, pus la dispoziția papei, care le întrebuintează pentru cine crede și găsește cu cale, chiar când aceste persoane sunt decedate. Teoria indulgențelor a fost o speculă în Biserica Romei, și scandalurile, provocate de ea, dovedesc destul răutatea și pericolele de care era înconjurată.

În tot cazul, dacă papa are dreptul de a ierta pe cine vrea pe temeiul meritelor supra-abundente ale Mântuitorului, Sfintei Fecioare și Sfinților, atunci nu se pricepe deloc învățătura despre faptele bune, care n-au nici o rațiune, fără de puterea papei.

Prof. Dr. Dimitrie G. Boroianu

Marturisirea pacatelor

Marturisirea pacatelor este o Taină a comunicării intime și sincere între penitent și preot, sau chiar o Taină a comuniunii dintre ei. În această Taină penitentul își marturisește slăbiciunile care l-au dus la pacate și care s-au dezvoltat de pe urma pacatului, iar preotului îi se cere să cunoască slăbiciunile care stau la baza pacatelor, dar și a pacatelor provocate de astfel de slăbiciuni.

Penitentul care marturisește pacatele manifestă o mare încredere în preot și așteaptă de la el sfat, ajutor și dezlegare. Comuniunea dintre preot și penitent din Taina Marturisirii are un caracter deosebit de profund, iar aceasta pentru că ea se realizează cu conștiința prezentei tainice a lui Hristos, Care îi unește pe amândoi prin răspunderea fiecăruia. Această prezentă este sugerată de cuvintele pe care preotul le adresează penitentului: "Iată, fiule, Hristos stă nevăzut primind marturisirea ta cea cu umilinta. Deci nu te rusina, nici te teme, nici nu ascunde de mine nimic din ceea ce ai făcut...".

Marturisirea cu încredere, cu seriozitate și cu caintă a penitentului este un efect al lucrării lui Hristos. Datorită prezentei lui Hristos, Taina aceasta saltă pe preot și pe penitent din planul sufleteș în planul duhovnicesc, unde lucrează Duhul Sfânt. Preotul devine duhovnic. Nici chiar cei cu cunostințe bogate de ordin psihologic și psihiatric nu-l pot ajuta pe penitent așa cum îl ajută preotul, pentru că omul are nevoie, pe lângă cunostințele acestea, și de încredere în ajutorul dumnezeiesc al Duhului lui Hristos, Care să-l elibereze din închisoarea egoismului și să-l deschidă comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii. Taina Marturisirii asază pe preot și pe penitent pe planul superior al prezentei lui Hristos, Care face posibilă comunicarea dintre ei.

Prin marturisire, penitentul face primul act de ridicare deasupra pacatului, fiind ajutat de rugăciunile introductive și de îndemnurile preotului, sau de întrebările lui. Preotul îl ajută pe toată durata marturisirii, prin încurajarea la marturisire, fără să manifeste vreo tendință interesată de a iscodi, sau vreun semn de surpriză neplăcută la aflarea pacatelor lui, căci ar putea infrana astfel pornirea penitentului spre marturisire; nu trebuie să dea nici dovadă de nepăsare, de absență sufletească, plictiseală sau grabă, ci să arate penitentului înțelegere umană, care să mențină starea de caintă a acestuia. El trebuie să arate prin expresia feței sale că pacatele aflate nu creează o situație de disperare pentru penitent, dar nici nu trebuie minimalizate. Duhovnicul trebuie să devină sensibil la pacatele penitentului pentru a-l ajuta, cu ajutorul lui Hristos, să se ridice peste ele.

Preotul trebuie să urmărească cu atenție marturisirea, să patrundă real în sufletul celui ce și-l deschide fata de el, ca să poată da sfaturile duhovnicești potrivite cu slăbiciunile și pacatele destăinuite. Pe lângă autoritatea lui de reprezentat văzut al lui Dumnezeu și pe lângă o apreciabilă autoritate morală, preotului îi se cere și o bună cunoaștere a modului în

care se pot lecuî diferitele slabiciuni omenesti si prin care sa aduca penitentul la comuniunea cu Hristos si Biserica. In Taina Marturisirii, convorbirea duhovnicului cu penitentul trebuie sa urmareasca restabilirea comuniunii acestuia cu Hristos si Biserica.

Epitimiile recomandate de preot

Daca in timpul marturisirii preotul exercita rolul unui prieten intelegator si al unui judecator care apreciaza natura si gravitatea pacatelor savarsite de penitent, dupa aceasta el exercita rolul unui judecator dublat de cel al unui medic, care apreciaza mijloacele potrivite prin care poate sa vindece slabiciunile penitentului, El nu este chemat sa pronunte sentinte, ci sa aprecieze cu pricepere de medic sufletesc mijloacele potrivite pentru vindecarea duhovniceasca a penitentului. Datorita acestui fapt, duhovnicului i se cere sa fie in stare, prin lectura cartilor duhovnesti, prin urmarirea diferitelor procese sufletesti, prin experienta si traire proprie, sa dea cu siguranta sfaturile cele mai eficiente si sa le argumenteze in fata penitentului in asa fel incat acesta sa fie convins ca trebuie sa le urmeze intocmai pentru ca sa se tamaduiasca din punct de vedere duhovnicesc.

Traditia Bisericii nu cunoaste pacate de neiertat. Expresia Mantuitorului "carora le veti ierta pacatele" are un inteles general, iar Sfintii Parinti si mai ales Herma, Origen sau Augustin considera ca prin aceasta Taina se iarta toate pacatele. Apostolul Pavel iarta pe incestuosul din Corint (I Corinteni 5, 1-5; II Corinteni 2, 7), supunandu-l in prealabil unei epitimii, iar Apostolul Ioan aduce la pocainta si-l intoarce la Dumnezeu pe un tanar care devenise capetenie de hoti si savarsea nelegiuiri.

Biserica a condamnat atat pe montanisti, care refuzau sa ierte uciderea, desfranarea sau idolatria, cat si pe novatieni, care considerau ca pacatele grele si chiar cele usoare ar fi de neiertat. Este adevarat ca Evanghelia dupa Matei (12, 31-32), ca si Epistola intai a lui Ioan (5, 16) ne spun ca blasfemia impotriva Duhului nu va fi iertata niciodata, insa aceasta se datoreaza numai faptului ca inima omului se invartoseaza atat de profund din cauza acestui pacat, incat nu se mai poate cai pentru el. Dar daca prin Taina Marturisirii se iarta toate pacatele, totusi primirea la Sfanta impartasanie este amanata pana atunci cand penitentul arata prin fapte cainta lui. In felul acesta, epitimia sau "canonul" dat penitentului de preot nu urmareste pedepsirea acestuia, ci vindecarea lui.

Dupa marturisirea pacatelor, duhovnicul ii recomanda penitentului sa indeplineasca unele fapte prin care sa se restabileasca acordul de credinta si de vietuire morala cu comunitatea bisericeasca. Aceste recomandari, cunoscute sub numele de epitimie sau canon, se justifica prin cuvintele Sfantului Pavel, care cere crestinilor sa judece pe cel dinlauntrul comunitatii (I Corinteni 5, 9-12).

Aceste epitimii sau canoane sunt adaptate marimii si felului pacatelor, starii si puterilor fiecarui penitent si pot fi scurtate atunci cand preotul observa la penitent o ravna deosebita de a se desprinde de obisnuinta pacatoasa, sau cand este amenintat de moarte apropiata. Canonul trulan 102 arata ca: "Duhovnicul trebuie sa tina seama si de cele ale rigurozitatii si de cele ale compatimirii".

Sfantul Vasile cel Mare prevedea o departare de Euharistie timp de 7 ani pentru desfranatii necasatoriti, de 15 ani pentru adulter si de 20 ani pentru ucigasi. Dar in lumina canonului trulan amintit mai sus, ulterior, Parintii au procedat la scurtari importante ale timpului de oprire de la Sfanta Euharistie.

Astfel, Teodor Studitul nu cunoaste epitimii care se prelungesc mai mult de trei ani si numai in cazul pacatosilor care nu se pocaiesc gaseste necesar sa se observe vechile canoane severe (ale Sfantului Vasile cel Mare).

Ioan Postitorul reduce epitimiile pentru pacatul desfraului pana la 2 sau 3 ani pentru cei care sunt sub 30 ani, iar la cei ce depasesc aceasta varsta pana la 3 sau 4 ani. Iar daca nu este vorba de pacate impotriva firii, atunci epitimiile pot fi scurtate pana la un an sau chiar pana la o jumatate de an daca penitentul dovedeste infranare de la savarsirea lor. Pentru ucideri, avorturi si incesturi se dau epitimii pana la 12 sau chiar 15 ani, dar exista si epitimii reparatorii, care cer penitentului sa dea de pomana o parte din avere pentru sufletul celui

ucis sau sa vina in ajutorul copiilor saraci, in diferite chipuri, ca "sa taca strigarea ce o face sangele celui ucis".

In stabilirea epitimii preotul trebuie sa dea dovada de competenta duhovniceasca, ca sa nu-l descurajeze pe credincios prin epitmii prea grele, dar nici sa-l impinga la staruirea in pacat prin epitmii prea usoare.

Astazi, cand foarte multi oameni se impartasesc mult prea rar, oprirea indelungata de la cuminecare (1-3 ani) nu mai e simtita ca un canon suficient. Mai eficienta e recomandarea infranarii de la pacatele marturisite, insotita de anumite reparatii corespunzatoare. Eficienta recomandarilor date de duhovnic depinde de trairea duhovnicului in conformitate cu ele. Cuvintele din Evhologiu adresate duhovnicului sunt concludente din acest punct de vedere. "Cel ce ia asupra sa sarcina cea grea a duhovnicului, dator este sa se faca chip si pilda tuturor cu infranarea, cu smerenia, cu lucrarea a tot felul de fapte bune, rugandu-se in tot ceasul lui Dumnezeu ca sa i se dea lui cuvantul intelegerii si al cunostintei, ca sa poata indrepta pe cei ce nazuiesc catre dansul. Mai intai de toate este dator sa posteasca el insusi miercurea si vinerea peste tot anul, dupa cum porunceste dumnezeiasca pravila, ca pe temeiul faptelor bune ce le are el sa poata porunci si altora sa faca aceasta.

Fiindca de va fi el insusi fara invatatura si neinfranat si iubitor de dezmiardari, cum va putea invata pe altii faptele cele bune? Sau cine va fi atat de nepriceput incat sa-l poata asculta in cele ce zice el, vazandu-l pe dansul fara ran-duiala; sau, betiv fiind el, cum poate invata pe altii sa nu se imbețe?... Unul ca acela cu pravila se va pedepsi, ca un calcator de dumnezeiesti canoane". Preotul nevrednic nu se pagubeste numai pe sine, ci pe toti cati se marturisesc la el, pentru ca nu le este de ajutor spre indreptarea lor duhovniceasca.

Dezlegarea data de preot penitentului

Cea de a treia faza a Tainei consta in dezlegarea de pacate rostita de duhovnic. Preotul roaga pe Hristos sa-l dezlege pe penitent, adaugand la aceasta si dezlegarea sa. Aceasta arata ca Acela care iarta de fapt pe penitent este Hristos, dar iertarea lui Hristos se comunica penitentului in mod vazut prin rugaciunea duhovnicului. Venirea iertarii prin rugaciunea preotului arata in i acelasi timp pozitia smerita a preotului, dar si necesitatea lui, ca rugator, pentru producerea iertarii. Dezlegarea de pacate este un fel de constatare a iertarii date penitentului de Hristos prin rugaciunea preotului ca reprezentant autorizat al Bisericii si ca organ vazut prin care Mantuitorul savarseste Taina.

In aceasta Taina nu exista o alta materie decat mana si epitrahilul preotului, asezate pe capul penitentului ca semn al trimeterii preotului de Hristos si de Biserica si al raspunderii asezate pe umerii lui. Prin trupul si prin vesmantului lui liturgic vine harul lui Hristos asupra penitentului asa cum curgea prin trupul si prin vesmintele Domnului in cei care li cereau ajutorul cu credinta. in fond, si in Tainele care folosesc o materie la savarsirea lor, tot prin mana preotului vine harul in fiinta primitorului.

Mana si epitrahilul preotului asezate pe capul penitentului sunt si expresia incununarii vazute a comuniunii spirituale care se realizeaza intre ei in Taina Marturisirii, prin lucrarea Duhului Sfânt, in Hristos, dupa cuvantul Mantuitorului, Care spune ca: "Acolo unde vor fi adunati doi sau trei in numele Meu, voi fi si Eu intre ei" (Matei 18, 19-20). In Taina Marturisirii se manifesta primatul lui Hristos si se reface comuniunea omului cu Dumnezeu in Duhul Sfânt prin mana si epitrahilul preotului.

Innoirea si sfintirea credinciosilor in Taina Marturisirii, dupa invatatura Bisericii Ortodoxe

Taina Marturisirii are trei componente : cainta, marturisirea pacatelor in fata unui preot si dezlegarea din partea preotului. Cainta premerge marturisirea si o insoteste. In cazul unor pacate grele (adulter, avort, omucidere), preotul recomanda dupa marturisire anumite fapte bune si infranari menite sa intretina mai departe cainta in penitent si sa creeze in el obisnuite contrare slabiciunilor care l-au dus la acele pacate. De abia dupa practicarea acelor fapte de cainta un anumit timp, preotul ii da penitentului permisiunea sa se impartaseasca cu Sfanta Euharistie. Anumite fapte de cainta sunt recomandate de catre preot si dupa unele pacate mai putin grave, dar dezlegarea de ele i-o da penitentului indata dupa marturisirea lor. Vom arata in cele ce urmeaza puterea innoitoare si sfintitoare a

caintei, a marturisirii, a dezlegarii date de catre preot si a faptelor de cainta, sau a pocaintei ce urmeaza dupa dezlegare. O vom face aceasta invocand si interpretand unele texte din Sfanta Scriptura si din Sfanta Traditie.

1. Cainta care premerge marturisirea pacatelor este o parere de rau pentru pacatele savarsite. Ca atare ea implica o vointa a celui ce se caieste de a nu mai savarsi acele pacate. Aceasta inseamna o schimbare de cuget si de viata, deci o innoire spirituala a celui ce se caieste. De aceea Taina Marturisirii a fost numita de catre Parintii vechi ai Bisericii al doilea Botez. Caci asa cum omul se naste din nou prin Botez (Ioan 3, 5 ; I Petru 1, 23), prin faptul ca iese din apasarea pacatului stramosesc, asa se innoieste si prin marturisire, iesind de sub robia pacatelor personale.

2. Dar cainta se finalizeaza in marturisire. Orice gand launtric isi gaseste o forma deplin definita in cuvantul prin care el se comunica. Cu atat mai mult isi gaseste o astfel de forma gandul parerii de rau. Caci cel ce se caieste, se acuza pe sine, se dezaproba, se autodepaseste. Dar autoacuzarea, autodezaprobaria nu e deplina daca nu merge pana la comunicarea ei in fata altuia. Numai atunci cel ce a pacatuit se depaseste deplin pe sine. Cel ce nu merge pana aici inseamna ca se mai cruta inca, se mai apara inca ca subiect savarsitor al acelor pacate. El isi acopera inca pacatul sau. Cine nu-si recunoaste si in fata altuia pacatul si nu-si arata nemulțumirea in mod total din pricina lui, si nu si-l recunoaste deplin, si nu se umileste pe sine ca om pacatos, aratand vointa de a se desparti cu toata hotararea de el, acela nimic n-a castigat. Iar cine nu se umileste in fata altuia, ci numai in fata sa proprie, nu se umileste decat pe jumătate.

Dar recunoscandu-si pacatele, sau modul sau necuvenit de a fi de pana acum in fata altuia, omul se si angajeaza in fata aceluia in mod obiectiv sa nu mai savarseasca acele pacate, sau sa-si schimbe modul sau de a se purta. Aceasta ii da o mai mare putere de a se innoi, caci stie ca duhovnicul in fata caruia si-a marturisit pacatele va observa daca si-a tinut cuvantul sau nu, expunandu-se in cazul din urma de a se dovedi un om in care nu se poate pune incredere. Dar marturisirea are si un alt efect, Caci cel ce-si marturiseste pacatele e ferit pe de o parte de pericolul de a le relativiza, deci de a-si slabi cainta si de a continua sa repete acele pacate ; pe de alta de pericolul dispozitiei contrare a disperarii, deci a unei stari chinuitoare de care nu poate scapa singur. Starea din urma e cu atat mai chinuitoare cu cat merge mana in mana cu tendinta de a o masca, dar fara succes deplin. Aceasta ii da o infatisare si o comportare nu numai nesincera, ci si crispata, nelinistita, care e simtita de toti cei cu care vine in contact. Aceasta stare de disperare si de crispare se poate alterna uneori cu cea de sceptica si cinica resemnare, care-l face pe de o parte capabil de a savarsi in continuare cu sange rece cele mai scelerate fapte, fiind incurajat la aceasta adeseori si de unii semeni pe care-i vede facand la fel, sau care ii prezinta astfel de pacate in mod direct ca neavand in ele nimic grav. Dar aceasta aduce pana la urma in si mai chinuitoare torturi, care pot deveni insuportabile.

Numai marturisirea aduce o ordine in viata lui interna. Caci ea inseamna pe de o parte o inmuiere a inimii lui, o scapare de mandria care o osifica spiritual, pe de alta o scapare de viata ce se alterneaza intre rastimpuri de resemnare tacita si rastimpuri de tot mai chinuitoare disperare.

3. Dar aceasta se intimpla numai cand cineva isi face marturisirea in fata cuiva care-l primește in baza unei raspunderi date lui de catre Dumnezeu. Si acesta e preotul. Caci primind cu aceasta raspundere marturisirea, preotul il scapa pe cel ce i se marturiseste pe de o parte de relativizarea pacatelor savarsite si il ajuta sa puna un frau vietii in pacat, pe de alta il scapa de chinul disperarii, facandu-se prin intelegerea ce i-o arata si prin incurajarea lui in numele Domnului, un martor si un transparent al milei si intelegerii lui Dumnezeu, care acorda omului o valoare chiar si in cazul ca a savarsit cele mai grele pacate, daca le marturiseste cu cainta si cu hotararea de a se indrepta. Caci urmand pildei lui Hristos, preotul vede in libertatea si fluiditatea schimbatoare a spiritului uman o posibilitate de ridicare a lui chiar si din cele mai accentuate alterari si slabiri ale firii sale. Chiar in faptul marturisirii cuiva preotul vede si il asigura ca si Dumnezeu vede o incordare de vointa si deci un semn de putere de a iesi din acele alterari si slabiciuni. Omul se ridica din pacate si din slabiciunile

produse de ele, sau care le produc pe ele, prin ajutorul altui om, care merge mai ferm pe drumul binelui. Un alt om bun e sursa noastra de putere, e sprijinul nostru. Cuvantul slabanogului de la Lacul Vitezda : "Doamne, om nu am", arata o mare nesansa pentru om (Ioan 5, 7). Dar pot refuza si eu omul care sa ma ajute, din pricina mandriei mele, fapt care-si gaseste in individualism o expresie teoretica.

Neincrederea in celalalt, neincredere care ma opreste sa ma marturisesc lui, e justificata de faptul ca greu gasesc pe cineva care sa nu profite de pacatele ce i le marturisesc pentru a ma dispretui, pentru a ma impiedica pe baza lor in momentele importante ale vietii de la satisfacerea unor trebuinte legitime; greu gasesc pe cineva care sa nu comunice altora slabiciunile si pacatele ce i le-am marturisit, care sa nu-mi pricinuiasca prin marturisirea ce am facut tot felul de dezavantaje.

De aceea greu gasesc pe cineva care sa ma poata ajuta sa ma innoiesc in viata mea, sa ma intereseze in vointa de a incepe o viata noua.

Celalalt ma poate ajuta numai cand imi asculta marturisirea in numele Domnului si-mi comunica ajutorul Domnului prin faptul ca este instituit in aceasta slujire printr-un sacrament al Bisericii, in baza succesiunii neintrerupte de la Apostoli. De aceea numai cand vad in el pe cel ce ma asculta in numele Domnului, patruns de raspunderea fata de Dumnezeu, ma pot marturisi lui cu incredere. Numai cand stiu, pe de alta parte, ca prin el nu ma umilesc in fata omului, ci in fata lui Dumnezeu prin marturisirea ce o fac, accept aceasta umilire fara greutate si marturisirea mea e sincera si insotita de cea mai profunda hotarare de a ma schimba, stiind ca ma angajez prin aceasta hotarare in fata lui Dumnezeu insusi. Numai o astfel de marturisire poate face sa se nasca in mine un om nou plin de putere. Numai cand stiu ca cel caruia ma marturisesc se simte insarcinat de Domnul insusi sa ma asculte si sa ma ajute, constiinta noastra traieste in comun prezenta lui Hristos, el ca cel ce ma asculta in numele Lui, ma sfatuieste in numele Lui si ma dezleaga de pacate in numele Lui si prin aceasta ma curateste si ma innoieste, iar eu ca cel ce simt ca el le face acestea cu puterea lui Hristos.

Numai cand cel ce ma asculta o face aceasta umilindu-se si el in fata lui Hristos ca un pacatos asemenea mie, cand ma asculta cu smerenie, cand ma asculta depasindu-se si el pe sine cu mila si cu intelegere fata de mine, asemenea lui Hristos, am curajul sa ma marturisesc. Caci numai atunci stiu ca nu ma judeca ca unul care s-ar afla intr-o pozitie superioara fata de mine. Numai atunci am si eu si el constiinta ca nu de la el imi da vindecarea, ci aruncandu-ma in scaldatoarea harului, fapt prin care stim amandoi ca eu obtin cu adevarat vindecare, pentru ca primesc ajutorul lui Hristos. Numai in umilirea aceasta comuna in fata lui Hristos li se face simtit amandurora Hristos, unuia pentru a se vindeca de boala lui, celuilalt ca organ al unei lucrari care nu este a lui, ci a lui Hristos. In acest caz simt ca prin mila lui mi se comunica mila lui Hristos, ca prin compatimirea lui mi se comunica compatimirea lui Hristos, care a primit pentru mine moartea pe cruce si care are puterea sa ma vindece, pentru ca a inteles slabiciunea manifestata in pacatele mele. Simt ca asa cum Hristos a topit virtual in compatimirea Sa de pe cruce pacatele noastre luate asupra Sa, facandu-le deplin uitate prin curatia Sa, tot asa prin compatimirea Lui aratata acum mie prin preot in scaunul marturisirii, le topeste actual prin uitare in oceanul iubirii Sale de oameni si ma intereseaza spre a fi un om nou, folosindu-se de compatimirea si de puterea pe care mi-o comunica prin preot.

Comuniunea care se infaptuieste intre omul dornic sa se innoaie si sa iasa din calea pacatoasa, invartosata in egoism, si preotul hotarat sa-l ajute la aceasta prin sensibilitatea sa, ca unul ce e predat slujirii lui Hristos in vederea mantuirii celorlalti, devine un transparent al prezentei lui Hristos si un mediu comunicant al iertarii si puterii Lui. Aceasta comuniune atrage iertarea pacatelor si intarirea celui ce se marturiseste spre o viata noua, ceruta de amandoi de la Dumnezeu. Caci este evident ca daca penitentul nu doreste si el iertarea pacatelor si innoirea vietii sale, asociindu-se si el la cererea lor de catre preot, ele nu i se dau de catre Dumnezeu. Ea se da prin glasul auzit al preotului, adica prin glasul unei persoane deosebite de cea care a pacatuit, unei persoane care e insarcinata spre aceasta de Dumnezeu prin marturia Bisericii, deci nu prin glasul indiferent carui om si nici prin glasul

propriu al penitentului. Dar acesta trebuie sa-si deschida inima primind cu incredere dezlegarea si sfatuirea ce i se dau prin preoti.

De aceea Mantuitorul a pus in legatura puterea iertarii promisa ucenicilor Sai (Matei 18, 18) cu asigurarea ca "daca doi se vor invoi pe pamant in privinta unui lucru pe care-l vor cere, se va da lor de catre Tatal Meu care este in ceruri" ; si a adaugat la aceste cuvinte : "caci unde sunt doi sau trei adunati in numele Meu, acolo sunt si Eu in mijlocul lor" (Matei 18, 19-20). Aceasta inseamna ca Dumnezeu isi comunica harul iertarii pacatelor prin iubirea intre cei doi uniti in cererea ei de la Dumnezeu, printr-un act prin care Dumnezeu raspunde unitatilor in iubire si in cererea iertarii, caci Dumnezeu se bucura de aceasta unitate in iubire si in vointa comuna a mantuirii unui om si raspunde cu iubirea Sa. Taina Marturisirii este taina celei mai intime comuniuni intre preot si credinciosi. Dar punand aceste cuvinte in legatura cu puterea fagaduita ucenicilor de a ierta pacatele, Iisus a aratat ca unul dintre cei doi adunati cu acest scop in numele Lui, trebuie sa fie preot. Astfel preotul e omul care nu da din pacatosenia sau slabiciunea sa vindecarea celui alt, ci prin faptul ca-l arunca in scaldatoarea iubirii dumnezeiesti, dar prin comuniunea dintre el si penitent.

4. In Vechiul Testament avem mai multe exemple de marturisirea pacatelor in fata preotului. Astfel Aaron, dupa ce s-a facut vinovat de faurirea vitelului de aur la cererea poporului, mustrat de Moise, isi recunoaste pacatul in fata lui ca reprezentant al lui Dumnezeu si-si cere iertarea : "Si a zis Aaron catre Moise : nu te mania Doamne, ca Tu stii cum este norodul acesta cand se porneste" (Iesire 32, 22). Desi pacatul era cunoscut public, Aaron totusi il marturiseste, aratand prin aceasta reprezentantului lui Dumnezeu ca ii pare rau de el. Un alt exemplu de marturisire este cea a lui Acan in fata lui Iosua (Iosua 7, 20). In Proverbele lui Solomon se declara ca "cel ce-si tainuieste pacatele, nu propaseste, iar cel ce le marturiseste si se lasa de ele, capata indurare" (28, 3). Iar in Levitic, Dumnezeu, dupa ce insira o serie intreaga de pacate ce se vor savarsi de cineva, porunceste prin Moise ca acela sa aduca jertfe pentru ele, insotite de marturisire : "Si va marturisi pacatul sau pe care l-a savarsit". Si dupa ce indica jertfa ce trebuie adusa pentru acele pacate, continua : "Si se va ruga pentru el preotul, pentru pacatul lui pe care l-a savarsit si se va ierta lui pacatul" (Lev. 5, 5-6). De multe ori se vorbeste in Vechiul Testament numai de jertfele aduse prin preot de credinciosii care au pacatuit, fara sa se aminteasca direct si de marturisire, ci lasandu-se aparenta ca jertfele incesi reprezinta o marturisire. De fapt, jertfele erau o recunoastere vizibila a omului in fata preotului ca a pacatuit si ca nu mai vrea sa traiasca siesi, ci lui Dumnezeu. Dar se pare ca (in toate cazurile) era ceruta si marturisirea explicita, daca se tine seama de termenii evreiesti din mai multe texte ale Legii. Adica marturisirea prin fapta era exprimata si prin cuvantul explicit.

Jertfele aduse in Vechiul Testament indicau daruirea de sine a celui ce a pacatuit lui Dumnezeu, daruire prin care se contrabalansa preocuparea egoista de sine a pacatosului. Dar ele prefigurau si jertfa deplin eficienta a lui Hristos, care apoi ne da si noua puterea sa ne jertfim fiinta noastra in acte spirituale, prin care ne ridicam din starea de pacat. Aceasta predare de sine a celui ce a pacatuit lui Dumnezeu se manifesta acum, pentru cei ce cred in Hristos, mai direct prin actele de infranare si de binefacere, care intaresc omul nou nascut din impartasirea de jertfa lui Hristos prin Taine. Iar sfintirea de un grad mai redus pe care o produceau credinciosului din Vechiul Testament jertfele de animale aduse de el (Lev. 19, 2) anticipau o sfintire superioara procurata de predarea de sine lui Dumnezeu a celui ce o face aceasta in era Testamentului Nou. Iar locul preotului din Vechiul Testament nu-l ia in Noul Testament pura subiectivitate nesigura si capricioasa a celui credincios. Caci aceasta ne-ar cobori sub nivelul Vechiului Testament. Ci locul lui il ia slujitorul instituit de Biserica prin harul lui Hristos, ca un semn viu si personal al prezentei obiective a lui Hristos, care aduna jertfele si rugaciunile tuturor in jertfa si rugaciunile ce le aduce Tatalui si caruia Tatal raspunde cu mila, cu binecuvantarea si cu iertarea Sa acestor jertfe si rugaciuni. Pe pragul Noului Testament Sfantul Ioan Botezatorul vesteste apropierea Imparatiei cerurilor, indemnand pe oameni la pocainta si cerand de la cei ce vin la el sa se boteze, o marturisire a pacatelor (Matei 3, 6 ; Marcu 1, 5). El arata prin aceasta ca marturisirea nu va fi abolita

odata cu venirea lui Hristos, dar ea va insoti altfel de jertfa : predarea propriei persoane lui Dumnezeu, sau cainta din inima.

Mantuitorul Iisus Hristos, acordand Apostolilor si urmasilor lor puterea de a ierta sau tine pacatele (Ioan 20, 23 ; Matei 18, 18), a randuit desigur si o marturisire a pacatelor, ca Apostolii si urmasii lor sa poata judeca ce pacate trebuie sa dezlege imediat sau sa nu le dezlege decat dupa un timp de pocainta. Cateva texte din Noul Testament arata ca in vremea Apostolilor se practica de fapt o marturisire a pacatelor. Un astfel de text este cel din Fapte (19, 18), unde se spune ca Efesenii care crezusera "veneau si se marturiseau si spuneau faptele lor". O descriere mai staruitoare a innoirii pe care o aduce pocainta vizibila, deci impreunata cu marturisirea, ne-o da Sfantul Apostol Pavel in II Cor. 7, 9-11 : "Acum ma bucur nu pentru ca v-ati intristat, ci pentru ca v-ati intristat spre pocainta... Caci intristarea cea dupa Dumnezeu aduce pocainta spre mantuire, fara revenire ; iar intristarea pentru lume lucreaza moarte. Caci iata insusi faptul ca v-ati intristat dupa Dumnezeu, cata sarguinta v-a adus, ba inca si dezvinovatare si teama si dor si ravna si pornire de a va vindeca de rau. In toate v-ati infatisat a fi curati in aceasta privinta".

5. Precizari noi ne-au ramas despre practica si efectul innoitor al caintei si al marturisirii pacatelor, din primele timpuri ale Bisericii. Epistola lui Barnaba adresandu-se crestinului, ii spune: "Sa-ti marturisesti pacatele tale" (cap. 19). Iar Clement Romanul arata in mod concentrat efectul marturisirii, punandu-l in contrast cu impietirea inimii : "E mai bine sa-ti marturisesti pacatele decat sa-ti impietresti inima" (I Cor., cap. 15). Marturisirea este produsa de o inima inmuiata, emotionata, umana, sensibila, si are ca efect o astfel de inima, pentru ca e forma celei mai sincere comunicabilitati si capacitati de schimbare in bine. Clement face mentiune si de rolul preotului in primirea marturisirii si in impunerea penitentei ce ii urma (I Cor. 5, 7). Sfantul Irineu istoriseste cazul unor femei care dupa ce s-au lasat amagite de gnostici, "revenind la Biserica lui Dumnezeu, au marturisit, impreuna cu alte rataciri, si pe aceasta", ca si cazul altora care, nevrand sa-si marturiseasca ratacirea din pricina rusinii, au ramas in afara Bisericii (op. cit., I, 13, 7). Desigur ca ratacirea lor era cunoscuta. Totusi marturisirea ei era o conditie ca sa fie reprimate in Biserica.

O piedica in calea marturisirii vedeau si Parintii vechi in rusine, care isi are cauza intr-un fel de mindrie. Biserica a manifestat intelegere fata de aceasta rusine, necerand o marturisire publica, decat in cazul unor pacate notorii, si randuind ca persoana care primeste marturisirea pe preot, urmand in aceasta poruncii lui Hristos : in acelasi timp l-a obligat pe preot sa nu divulge pacatele cei i se marturisesc. De-altfel preotul este ajutat la aceasta in primul rand de constiinta ca primeste marturisirea in numele Domnului. Iar aceasta sustine in el in plus treaza smerenia, care-l face sa se gandeasca si la pacatele sale, constient ca se afla in momentul primirii marturisirii pacatelor cuiva in fata Domnului, care vede si propriile sale pacate, ceea ce-l opreste de la judecata aspra si de la dispretuirea celui ce se marturiseste.

Curand dupa Sfantul Irineu il vedem insistand asupra marturisirii pacatelor pe Tertulian, la inceputul secolului III. Acesta cunoaste, ca si Sf. Irineu, pe multi care evitau marturisirea, "gandindu-se mai mult la rusine decat la mantuire". Acestora el le spune : "Eu nu dau loc rusinii, deoarece castig mai mult din absenta ei". El aseamana aratarea pacatelor cu descoperirea ranilor in fata medicilor. Cei ce nu le descopera, pier din pricina rusinii. Marturisirea e un mijloc de a opri inaintarea mortii spirituale in om. Caci pacatele sunt ca niste rani care se adancesc mereu in fiinta omului si , raspandesc puroiul lor in ea. Sunt rani vii, in crestere, sunt burghiuri care sfredelesc tot mai adanc, producand dezordine in fiinta noastra, ducand-o la o descompunere si la o nesimtire tot mai mare. Dealtfel, "daca vom ascunde ceva cunostintei omenesti, oare vom insela prin aceasta pe Dumnezeu ?". Constiinta ca nu le putem ascunde si lui Dumnezeu ne va chinui continuu, sau daca nu le vom savarsi mai departe cu o tot mai mare nepasare. Iar aceasta produce o tocire, o insensibilitate inumana, o impietire a fiintei noastre, ceea ce o goleste de viata. De aceea "pe cat usureaza marturisirea pacatelor, pe atat ingreuneaza ascunderea lor". Prin marturisire omul capata un ajutor in invingerea pacatelor, in vindecarea acestor rani vii. Nici un om nu se poate intari si imbogati spiritual fara ajutorul altuia. Dar numai preotul, care imi ofera ajutorul lui cu

seriozitatea, cu raspunderea celui ce lucreaza din insarcinarea lui Dumnezeu, ma poate ajuta in mod real sa ma vindec, pentru ca pe de alta parte eu insumi primesc indemnul si sfatul lui ca fiind investite cu autoritatea lui Dumnezeu.

Medicii priceputi de care vorbeste Tertulian sunt preotii. Ei stiu prin ce mijloace, sau prin ce medicamente ma pot vindeca de un pacat sau altul, pentru ca au castigat o bogata experienta in tratarea multor feluri de pacate si cunosc medicamentele recomandate de Biserica pe baza revelatiei divine si a indelungatei ei experiente

Mult s-a ocupat cu marturisirea pacatelor si cu penitenta pentru ele Sfantul Ciprian, episcopul Cartaginei, de la mijlocul secolului III. In vremea si in regiunea lui, credinciosii fiind in numar mic, episcopul putea sa primeasca personal marturisirea lor. Pentru cazul cand totusi nu putea veni el insusi sa primeasca, in calitate de episcop, marturisirea credinciosilor dintr-un loc sau altul, Sfantul Ciprian recomanda credinciosilor sa se marturiseasca la orice preot: "De sunt prinsi de vreo stramtorare sau primejdie de boala, sa nu astepte prezenta noastra, ci pot sa faca marturisirea pacatului lor la orice preot prezent... ca punandu-li-se mana spre penitenta, sa vina la Domnul cu pace". Preotii trebuiau sa primeasca o marturisire individuala de la fiecare, pentru ca cunoscand in concret pacatele fiecaruia sa fie in masura sa-si faca o judecata adevarata despre starea lui si despre penitenta ce trebuie sa le-o recomande. Sfantul Ciprian indeamna pe cei ce voiesc sa obtina iertarea pacatelor de la preoti, ca in loc sa caute sa o obtina cu sila, sau cu vorbe perfide, sa-si deschida inimile, ca "piepturile lor acoperite de tenebrele pacatelor sa cunoasca lumina penitentei". Asa cum Botezul aduce lumina in omul eliberat de pacat, asa o aduce si marturisirea pacatelor de dupa aceea. Caci viata in pacat este o viata in intuneric. Dupa Sfantul Ciprian cel ce se apropie de trupul si de sangele Domnului, ascunzand preotului pacatele sale, o face fara folos. Murdaria si nepasarea pacatoasa cu care primeste acela trupul si sangele Domnului sunt o jignire pentru acestea si de aceea ele nu-i pot fi de nici un folos, ba dimpotriva.

Daca Tertulian si Sf. Ciprian certifica existenta marturisirii in prima jumatate a secolului III in Biserica din Africa de Nord, Origen certifica practica ei in acelasi timp in Biserica din Alexandria.

Comentind textul din Levitic, 5, 4 : "Deci daca cineva a cazut in pacat in unul din aceste chipuri, sa marturiseasca pacatul sau", Origen spune: "Este o taina minunata in faptul ca cineva marturiseste si isi da pe fata pacatul sau. Fiindca numaidecat trebuie sa fie date pe fata si descoperite toate cele ce le facem. Daca facem ceva in ascuns, sau daca am savarsit ceva fie si numai in cuvant, sau in gandurile secrete, toate trebuie date pe fata, toate trebuie spuse. Caci atatatorul pacatului ne instiga sa pacatuim, si tot el, dupa ce am pacatuit, ne acuza. Daca insa i-o luam inainte aceluia si ne facem noi insine acuzatorii nostri, scapam de rautatea diavolului, dusmanul si parasul nostru. Caci asa zice si Proorocul: "Spune tu intai, si te vei indrepta" (Isaia 43, 26). Oare nu arata el in chip vadit taina de care vorbim cand zice : "spune tu intai" ? El iti arata ca trebuie sa o iei inaintea aceluia care e gata spre acuzare. Spune tu deci, zice, intai, ca sa nu ti-o ia inainte acela. Vezi deci ca a marturisi pacatul inseamna a merita iertarea pacatului. Caci prevenind pe diavol in acuzare, nu te va mai putea acuza; si daca ne facem noi insine acuzatorii nostri, aceasta ne va ajuta la mantuire. Dar daca vom astepta sa fim acuzati de diavolul, acuzarea aceea ne va duce la pedeapsa, si diavolul va avea soti in gheena pe cei pe care i-a dovedit ca soti in faradelege".

Diavolul te acuza cand nu vrei sa te acuzi tu insuti, cand nu arati ca detesti pacatul tau, cand raaii alipit de el, cand socotesti ca divulgandu-l te faci de rusine, cand te identifici prin aceasta cu el, cand nu arati ca il urasti tu insuti, ca nu te socotesti identic cu el. Atunci te acuza vrajmasul impotriva ta si in defavoarea ta, nu spre binele tau. Te acuza ca pe unul ce ramai alipit de pacatul tau. Te acuza ca sa arate ca esti identificat cu pacatul, deoarece nu te dovedesti, prin autoacuzare, ca dezlipit de pacat, ca despartit de el. De fapt in evitarea ta de a te acuza de pacatos, isi are si diavolul lucrarea lui. El te indeamna sa nu te lepezi de pacat, ca sa te arate el ca alipit de pacat si sa te prezinte chiar prin aceasta ca vrednic de pedeapsa.

Intr-o alta descriere Origen prezinta pacatul ca o otrava launtrica care poate fi eliminata prin marturisire si recomanda penitentului un medic priceput care sa-l ajute sa se vindece de boala ce i-a produs-o aceasta otrava, intelegand prin acest medic pe preot : "Precum aceia care au inaintat un aliment nemistuit, sau abundenta de suc, sau venin ce supara greu stomacul, daca vomieaza se usureaza, asa si aceia care au pacatuit, daca ascund si retin inaintul lor pacatul, sunt apasati inaintu si aproape ca se sufoca de veninul sau de sucule pacatului. Dar daca se face cineva el insusi acuzatorul sau, cand se acuza si se marturiseste, isi vomieaza pacatul si elimina cauza bolii. Priveste numai atent cum trebuie sa marturisezi pacatul tau. Probeaza mai intai medicul caruia trebuie sa-i spui cauza bolii tale, care sa stie boli cu cel bolnav, sa planga cu cel ce plange, sa cunoasca trebuinta participarii la durere si a compatimirii, ca astfel de-ti va spune ceva acela, care mai inainte s-a aratat ca medic priceput si milos, de-ti va da vreun sfat, sa-l implinesti si sa-l urmezi".

Preotul ca medic al celor imbolnaviti de pacate nu vindeca numai prin recomandarea unui tratament sau al unor medicamente, ci mai ales prin participare la boala pacientului, mai bine zis prin intelegere, prin mila, prin compatimire, caci asa ne-a adus puterea de biruire a pacatelor si Hristos, medicul cel mare, suferind pentru noi pana si moartea pe cruce. E vorba de a inmuia prin dragoste compatimitoare un om invartosat, de a-l face intai sa-si dea seama de cauza bolii lui, de pericolul care-l paste daca nu se va opri din viata lui de pacat. E vorba de a-l face sensibil la starea lui periculoasa, ca sa o deteste, ca sa-i puna capat, marturisind-o si hotarandu-se sa se opreasca de pe acest drum. Pentru aceasta trebuie ca medicul-duhovnic sa-i descrie cum se cuvine pericolul in care se afla, dar sa-i si arate marea lui mila si compatimire, sa arate bolnavului ca sufera chiar mai mult decat el pentru starea primejdioasa in care se afla, de care el poate nu e deplin constient, asa cum o mama sufera mai mult decat fiul ei tocit sufleteste, de viata periculoasa pe care o duce. Adica preotul trebuie sa fie un medic-prieten. Numai aceasta iubire ii da bolnavului puterea sa se lepede de obisnuinta cu pacatul. Deci sa nu-i bagatelizeze pacatul, dar prin iubirea lui suferitoare sa-i arate ca totusi ramane o fiinta de o extrema valoare pentru Dumnezeu, desi aceasta valoare ii este periclitata ; ca de el depinde sa se mantuiasca, dar tot de el si sa se piarda.

Dar aceasta participare nu i-o poate da preotului decat imitarea lui Hristos si unirea cu Hristos, la care se presupune ca el gandeste mai mult ca alt om ; nu i-o poate da decat constiinta ca slujeste lui Hristos, fiind chemat sa fie unealta prin care Hristos insusi isi arata compatimirea Lui de pe cruce pentru fiecare om la care il trimite pe preot; o unealta care vibreaza ea insasi de aceasta compatimire, desi aceasta vibrare nu-i poate veni decat din stransa alipire la Hristos. In felul acesta preotul face prezent, straveziu si lucrator, pe Hristos, nu numai prin cuvnt, ci si prin sensibilitatea sa compatimitoare. Prin amandoua il face pe Hristos nu numai cunoscut teoretic, ci simtit si eficient.

Aceasta inseamna a se comunica prin preot celui bolnav de pacate harul lui Hristos, care-l face sanatos, il innoieste si il sfinteste. A dezlega pe penitent de pacate inseamna pentru preot a lua intr-un anumit sens pacatele aceuia asupra sa, suferind pentru ele in fata Tatalui ceresc impreuna cu Hristos, si asa cum a suferit si sufera Hristos.

Pr. Prof. Dumitru Staniloae

Puterea de a ierta pacatele

Puterea data de Hristos Apostolilor de a ierta pacatele oamenilor nu apare ca o harisma personala care ar fi disparut cu viata lor pamanteasca, ci ca o institutie permanenta si ca o expresie concreta a puterii Duhului Sfnt cu care Hristos insusi a investit pe Apostolii Sai dupa inviere. Caci odata cu instituirea preotiei sacramentale: "Precum M-a trimis pe Mine Tatal va trimite si Eu pe voi... Luati Duh Sfnt" (In. 20, 21-22), are loc si instituirea Tainei Spovedaniei, aratata ca lucrare a celor investiti cu puterea Duhului Sfnt si trimisi in lume: "Carora veti ierta pacatele, le vor fi iertate si carora le veti tine, tinute vor fi" (In. 20, 23).

Deci, puterea episcopului si a preotului, ca savarsitori ai Tainei Spovedaniei, de a ierta pacatele, vine de sus, de la Hristos insusi si este permanent in acestia prin insasi Taina

Hirotoniei. Dar pe aceasta putere dumnezeiasca de a ierta pacatele celor care si le marturisesc in fata lor, cu cainta adanca, episcopul si preotul o cer si de sus pentru Penitentul ce se afla in fata lor pentru iertare de pacate. Formula sau epicleza Tainei Spovedaniei arata atat pe savarsitorul Tainei cat si felul si originea puterii iertarii pacatelor: "Domnul si Dumnezeuul nostru Iisus Hristos, cu harul si cu indurarile iubirii Sale de oameni, sa te ierte pe tine fiule (N) si sa-ti lase tie toate pacatele. Si eu nevrednicul preot si duhovnic, cu puterea ce-mi este data, te iert si te dezleg de toate pacatele tale, in numele Tatalui si al Fiului si ai Sfantului Duh, Amin". Este o formula rugatoare conforma cu spiritul chenotic al Bisericii Ortodoxe, total deosebita de formula imprecatorie romano-catolica: "Ego te absolvo a peccatis tuis in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti".

In epicleza ortodoxa Tainei Spovedaniei nu se vede deci niciun fel de substituie a episcopului si preotului lui Hristos insusi, savarsitorul real si principal dar nevazut al Tainei. Preotul se sterge, de fapt, in fata lui Hristos, punand in fata constiintei penitentului pe Hristos insusi, in fata caruia niciun om nu se poate simti umilit si la care gaseste intelegere si iubire iertatoare a neputintelor omenesti, El insusi rugandu-se Tatalui pentru iertarea celor care L-au rastignit pe Cruce. Episcopul si preotul sunt organele vazute ale Arhiereului si Preotului nevazut Hristos, care i-a investit pe acestia cu puterea Duhului Sfant sa lucreze cele sfinte, Tainele, ca mijloace obiective de impartasire a harului dumnezeiesc, in Biserica Sa, care este o comunitate concreta sacramentala a oamenilor cu Dumnezeu.

Lucrand insusi Hristos prin ei, puterea episcopului si preotului in iertarea pacatelor este relativ nelimitata (Mt. 18, 18; In. 20, 23; Mt. 18, 19). Nu exista nicio discriminare de persoana, de greseala sau de cantitatea pacatelor. Pentru tot felul de pacate, Apostolii au primit puterea iertarii sau legarii acestora si, prin ei, Biserica intreaga mai departe in timp, prin episcopii si preotii ei. Puterea nelimitata a iertarii pacatelor in Biserica este inclusa in insasi trimiterea Apostolilor in lume, investiti cu puterea Duhului Sfant: "Precum M-a trimis pe Mine Tatal si Eu va trimit pe voi... Luati Duh Sfant" (In. 20, 21, 22). Comentand acest text, Sf. Ioan Hrisostom noteaza: "Tatal a dat Fiului toata judecata; eu va incredintez in intregime prin Fiul, Apostolilor si preotilor".

Sf. Ap. Pavel reprimeste la Corint, in Biserica, in urma pocaintei sale sincere, pe incestuosul pe care el il excomunicase mai inainte (II Cor. 2, 7-10 si I Cor. 5, 1-5), dupa exemplul Mantuitorului care a iertat pe femeia prinsa in adulter (In. 8, 11) si a reintegrat in iubirea Sa si in cenaclul Apostolilor pe Petru (In. 21,15-19).

In Taina Spovedaniei, episcopul sau preotul asculta cu atentie marturisirea pacatelor facute de catre penitent, ajutandu-l prin intrebari si indemnuri pentru ca marturisirea lui sa fie cat mai completa si explicita. Duhovnicul nu va manifesta absenta suflenteasca, plictiseala sau graba, ci o foarte mare intelegere umana care sa creeze si sa sustina starea de cainta in sufletul penitentului. Cu alte cuvinte, preotul duhovnic trebuie sa coboare in adancul de taina al penitentului, stiind ca nu este singur, ci Hristos impreuna cu el coboara in sufletul penitentului. Iar acesta din urma traieste aceasta coborare a duhovnicului in fiinta si viata lui ca o coborare datatoare de putere.

Puterea episcopului si preotului, savarsitori ai Tainelor Spovedaniei, este experienta de penitent ca o putere spirituala, esential diferita de puterea civila judiciara. Iar sentinta sau judecata pe care o da duhovnicul la Spovedanie este o judecata de har, de milostivire, urmarind ca scop principal iertarea pacatosului si restabilirea lui in comunitatea fratilor sai in Hristos, ca un madular sanatos. Excomunicarea si scoaterea membrului bolnav din comunitatea Bisericii pentru pacatul apostaziei sau ereziei, sau a altui pacat similar acestora, nu sunt executate de un singur preot, ci de episcop si foarte adesea de un sinod de episcopi, de Biserica intreaga prin episcopii ei (Mt. 18, 17). Scopul mai indepartat al excomunicarii este tot vindecarea celui bolnav si indreptarea lui.

Episcopul si preotul pot sa si amane un timp dezlegarea penitentului de pacatele grele savarsite, dand acestuia un anumit canon sau epitimii. Dar prin acestea nu se urmareste pedepsirea, ci vindecarea penitentului de anumite pacate grave. Duhovnicul apare acum fata de penitent ca judecator si medic iscusit care apreciaza natura si ponderea gravitatii pacatelor marturisite, fara sa inceteze a fi in continuare un prieten intelegator al acestuia.

Lucrarea de Judecator este o simpla lucrare de apreciere pusa in slujba celei de ntedic. Necesitatea preotului apare pe primul plan in aceasta faza, tindea penitentul nu-si poate fixa el singur mijloacele de vindecare si nici nu i le poate da un alt semen al sau cu suficienta autoritate si putere, pentru a-l face sa le implineasca.

Episcopul si preotul dispun si de putere. Dar acestia nu pot dezlega pe penitent sau constata ca acesta nu poate fi dezlegat, pana ce penitentul nu se dezleaga el insusi in interiorul sau, de legaturile pacatului si pana ce nu s-a deschis el insusi putintei de comunicare intre el si Biserica intre el si Hristos. Iar aceasta este un act de credinta deplina in Hristos si in Biserica. De aceea, ca si la Botez si Euharistie penitentul este intrebata de credinta sa, caci cineva din afara Bisericii nu poate fi primit nici la Euharistie si nici la Spovedania dinaintea acesteia, necesara pregatirii pentru primirea Euharistiei.

Episcopul si preotul lucreaza in Taina Spovedaniei atat in numele lui Hristos cu a carui putere sunt investiti si o manifesta, dar si in numele comunitatii care isi da asentimentul ei implicit la toate actele lor. In cazul Tainei Spovedaniei, asentimentul implicit al comunitatii ecleziale transpare din intreaga disciplina penitentiala, stabilita de Biserica pe baza cunoscutelor locuri din Noul Testament, amintite si de noi in cursul acestui referat, dar mai cu seama pe baza cunoscutului text din I Cor. 5, 9-12, in care se atrage atentia crestinilor sa nu aiba legaturi cu o serie de oameni pacatosi si pacate. Epitimiile trebuie sa fie insa in raport cu gravitatea si felul pacatelor, cu situatia si capacitatea fiecarui penitent.

De aceea, ele pot fi si scurtate sau si intrerupte cand preotul observa la penitent o ravna deosebita de a rupe interior cu obisnuita pacatoasa sau cand penitentul este amenintat de o moarte apropiata. Canonul 102 Trulan, care sintetizeaza intr-un fel intreaga disciplina penitentiala de pana aici, nu este numai unul dintre cele mai pretioase ghiduri pentru episcop si preot in Taina Spovedaniei, ci si un document de mare valoare in care sunt surprinse nu numai implicatiile ecleziale ale pacatului si iertarii acestuia de catre Hristos prin episcop sau preot, ci si implicatiile profunde ale puterii harice de a ierta sau lega pacatele, pentru Biserica, pentru episcopul si preotii Bisericii si pentru penitentii insisi in mantuirea lor.

Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Radu

Pocainta si marturisirea: o taina uitata

Introducere

Pocainta precede reconcilierea si regenerarea launtrica. Dupa ce a gustat din fructul amar al pacatului, fruct consumat la masa unui alt stapan, sufletul celui ce se caieste nu doreste nimic altceva decat sa se intoarca in casa Domnului. Toti pacatosii care se intorc la Dumnezeu si se impaca, prin pocainta, cu El reprezinta Trupul Lui cel frant. Ei striga impreuna cu Psalmistul: "Miluieste-ma, Dumnezeule, dupa mare mila Ta, si dupa multimea indurarilor Tale, sterge faradelegea mea!" (Psalmul 50, 1). Credinta celui ce a pacatuit il indeamna la pocainta, si, intarit de credinta intregii comunitati a credinciosilor care se caiesc, la randul lor, pentru pacatele lor, este iertat de pacate si reprimat in casa Domnului: "Si vazand credinta lor, El a zis: "Omule, iertate iti sunt pacatele tale"" (Luca 5, 20; cf. Matei 9, 2 si Marcu 2, 5). Pocainta este o continua exercitare a libertatii umane, o inaintare cutezatoare spre o mai mare libertate spirituala. Pocainta este o "acceptare cu bucurie a smereniei si umilintei firii", spunea Sfantul Isaac Sirul. Scopul pocaintei nu este justificarea de sine, ci reintrarea in acel foc arzator de iubire in care sunt mistuite toate pacatele, toate imperfectiunile, toate egoismele.

Sa nu confundam pocainta cu regretele obisnuite, cu remuscarea, vinovatia, rusinea sau mustrarea de cuget. Toate acestea sunt oportune si necesare in masura in care ne conduc spre noi moduri de a percepe realitatea si de a o reflecta. Pocainta, inasa, e mai mult decat acestea toate la un loc. Ea este moarte si viata in acelasi timp: moarte a deprinderilor pacatoase din trecut si viata primita in dar de la Izvorul bunatatilor. La urma urmei, pocainta este cel mai important lucru pentru o viata crestineasca. Acesta e motivul pentru care Biserica se fereste de a imparti oamenii in "buni" si "rai", evlaviosi si razvratiti, credinciosi si

necredinciosi, "ei" si "noi". Toti purtam chipul lui Dumnezeu in noi, si acest chip este intinat in noi toti. Intrebarea nu trebuie sa fie: "Esti bun?" pentru ca numai Dumnezeu este bun, ci mai degraba: "Te caiesti de relele pe care le-ai facut?" Si daca raspunsul este "Da!" -atunci cel de pe urma va deveni cel dintai, prostituata de astazi va deveni sfanta de maine, iar talharul va fi primul care va intra in rai - totul gratie marii milostiviri a lui Dumnezeu.

Nu ne caim pentru ca suntem virtuosi, ci pentru ca faptura umana are libertatea, puterea si vointa de a se schimba, cu ajutorul lui Dumnezeu. Ceea ce e cu neputinta la oameni e cu putinta la Dumnezeu: patimile noastre sunt biruite de o patima mult mai mare, dorintele noastre sunt cucerite de o dorinta si mai mare. Izvorand dintr-o profunda constientizare a rautatilor noastre si dintr-o arzatoare dorinta de a ne apropia de Dumnezeu, smerenia ne indeamna totdeauna la pocainta. Dupa cum puterea lui Dumnezeu se vadeste in teribila vulnerabilitate a Fiului Sau rastignit pe cruce, tot astfel cea mai mare forta si noblete a fiintei umane se manifesta atunci cand omul isi recunoaste slabiciunile sale: "Deci, foarte bucuros, ma voi lauda mai ales intru slabiciunile mele, ca sa locuiasca in mine puterea lui Hristos" (II Corinteni 12, 9).

Termenul grecesc metanoia, prin care se reda notiunea de pocainta, denota o preschimbare a mintii, o reorientare, o prefacere a conceptiilor despre lume si despre sine. In cele din urma, pocainta inseamna un nou mod de a iubi, in adanc de suflet, atat pe ceilalti, cat si pe sine insusi, in acelasi timp, ea nu semnifica doar regretul de a fi savarsit ceva rau in trecut, ci recunoasterea si transformarea unei viziuni intunecate despre lume si a unei versiuni si mai intunecate despre sine insusi. Pe masura ce ne caim, incepem sa vedem limpede felul in care pacatele noastre ne-au instrainat de Dumnezeu si de creatia Sa, izoland existenta noastra si reducand-o la o dimensiune pseudo-autonoma, care ne priveaza de autentica libertate si maretie a firii noastre. Sfantul Vasile cel Mare spunea: "Pocainta este mantuire" - si adauga: "Lipsa intelegerii este moartea pocaintei". Pocainta nu se reduce la acte ocazionale de smerenie, presarate ici si colo. Ea e o atitudine constanta, un fel de a fi. "In adevar, aceasta viata este inchinata in intregime pocaintei, suferintei (penthos) si lacrimilor", spunea Sfantul Ioan Gura de Aur. "Drept aceea, de trebuinta este sa ne pocaim nu numai pentru o zi sau doua, ci in toate zilele vietii noastre."

Orice impartire sau dramuire a evlaviei launtrice in "perioade de pocainta" si "restul timpului" este falsa, iar in limbajul Bisericii este atribuita demonilor. Demonii sunt extremisti, agresivi, inselatori si dezbinatori. Diavollo, etimonul cuvantului "diavol", inseamna "a rupe in bucati", "a sfasia", "a dezgina". Uneori, demonii isi pot insinua lucrarea chiar si prin virtuti, conspirand la producerea unei false pocainte. Noi, oamenii, suntem prin fire meniti inaintarii si urcusului duhovnicesc, iar ei ne deviază directia, astfel incat in loc sa evoluam in mod constant, ne impleticim ca racii, clatinandu-ne dintr-o parte intr-alta. Pentru a ne pune la incercare calitatea si temeinicia pocaintei, sa observam daca e statornica si permanenta sau ezitanta si vremelnica. Rabdarea si staruinta sunt semne bune, dar nervozitatea si nestatornicia sunt indicii ale unei instabilitati spirituale. Ne putem da seama ca demonii ne batjocoresc atunci cand ajungem "uneori sa radem, iar alteori sa plangem". In cele din urma, insa, puterea acestor vrajmasi ai mantuirii noastre este aceea pe care le-o acordam noi insine. Hristos Domnul si sfintii Sai ne-au aratat cum ne putem apara impotriva amagirilor demonilor care incearca sa ne ispiteasca: prin smerenie si credinta in Dumnezeu.

Cele doua dimensiuni ale pocaintei: divina si umana. Prin Hristos Iisus, Dumnezeu Tatal a avut initiativa impacarii noastre cu El, insa implinirea jertfei lui Hristos in vietile noastre depinde de felul in care raspundem acestei initiative. Deschiderea noastra fata de Dumnezeu este conditia preliminara a salasuirii Sale in noi. Aceasta deschidere presupune intalnirea dintre prezenta de bunavoie a omului in fata lui Dumnezeu si prezenta de bunavoie a lui Dumnezeu in viata noastra, Cel care a preluat, intru totul neconditionat, neputintele noastre omenesti. Inima care se deschide Domnului Dumnezeu va striga, impreuna cu Psalmistul, asa cum ne rugam la vecernia Pogorarii Sfantului Duh: "Revarsa-Ti indurarile Tale asupra faradelegilor noastre si adancul milostivirilor Tale asupra pacatelor noastre".

Pocainta nu e un act independent, de sine statator. Ea e o trecere de la moarte la viata si o continua reinnoire a vietii. Este fenomenul invers tiparelor de gandire specifice

timpurilor noastre, tipare conform carora viata omului se degradeaza odata cu trecerea anilor si, in cele din urma, se frange prin moarte. Experierea acestei inversari de situatie echivaleaza cu pregustarea maretiei si frumusetii vietii vesnice a lui Dumnezeu. Cu cat gustam mai mult din Dumnezeu, cu atat il dorim mai mult si cu atat ne caim mai adanc. La aceasta pocainta se referea Sfantul Apostol Pavel atunci cand vorbea despre "pocainta spre mantuire, fara parere de rau" (II Corinteni 7, 10).

Fiecare aspect al vietii noastre are o dimensiune eshatologica. Fiecare element al lui "aici si acum" tinde catre "sfarsit", prefigurandu-l. Pocainta nu este doar redobandirea nevinovatiei pierdute, ci si transcenderea firii cazute.

Omul se poate imbogati duhovniceste prin propriile experiente, chiar atunci cand acestea sunt dureroase sau devastatoare. Cu cat mai mare e caderea, cu atat mai profunda si mai autentica este nevoia de a se apropia de Dumnezeu. Sfantii Parinti manifesta o dragoste netarmurita fata de pacatosul care se caieste - am putea spune, chiar o preferinta - deoarece setea arzatoare de Dumnezeu creste direct proportional cu experienta instrainarii de El si a decaderii omului (Romani 5, 20). Caci, ne incredinteaza Mantuitorul: "Va fi bucurie in cer pentru un pacatos care se pocaieste, mai mare decat pentru nouazeci si noua de drepti care n-au nevoie de pocainta" (Luca 15, 7). Intr-adevar, pana si cel mai rau dintre pacatosi e primit cu bratele deschise de catre Hristos si Biserica Lui daca se caieste din adancul inimii de faradelegile savarsite.

Cuvantul exomologesis, care inseamna "marturisire" in limba greaca, sugereaza mai mult decat o simpla acceptare, recunoastere sau destainuire a unui pacat sau a unei abateri. Mult mai profund decat recunoasterea unui pacat nedestainuit pana in momentul spovedaniei, a ne marturisi semnifica a accepta Logosul divin si a ne supune Lui (exomologesis), Celui ce este mai presus de firea omeneasca, mai presus de conditia umana. Sufletul care se caieste isi cauta mantuirea in Logosul divin, in Cuvantul lui Dumnezeu. De aceea, pocainta si marturisirea nu presupun doar recunoasterea si dezvaluirea unui esec, ci un raspuns izvorat din adancuri la chemarea lui Dumnezeu, al carui chip il purtam cu totii de la inceputurile creatiei si spre a carui asemanare am fost ziditi cu totii.

Pocainta este si o cale spre descoperirea sinelui: "Deschide-mi mie portile pocaintei". Metanoia ("pocainta") e poarta ce duce spre suflet - atat spre sufletele noastre, cat si spre cele ale semenilor nostri. Ea este poarta cerurilor. Desigur, ea ne indreapta spre interiorul constiintei noastre, dar, prin aceasta, ne deschide si spre exterior. Taramul constiintei nu se mai limiteaza doar la propria persoana, ci se extinde din ce in ce mai mult pana cand ajunge sa-i imbratiseze pe toti: pe Domnul si pe toate fapturile Lui, care poarta in ele chipul Lui. Pacatul are un efect contrar. El blocheaza atat drumul spre interiorul omului, cat si pe cel spre exterior. Numai pocainta si marturisirea ne elibereaza de ingradirile pacatului. Prin pocainta, incetez de a mai gravita in jurul propriei persoane si incep sa-mi indrept atentia spre aproapele meu si spre centrul existentei noastre, iubitorul de oameni Dumnezeu. Prin pocainta, incep sa-l observ pe celalalt, sa-l inteleg, sa ma preocup de interesele lui. Atunci, in loc sa mai fie aservite in exclusivitate propriilor interese, toate fapturile si toate lucrurile vor straluci in slava lui Dumnezeu, in sfanta liturghie a vietii. Atunci, vom deveni mult mai constienti de dragostea lui Dumnezeu pentru noi - o dragoste ce covarseste pacatul, suferinta, moartea, demonii si iadul. Atunci, vom descoperi cu uimire profunzimea si intensitatea iubirii rastignite a lui Hristos, prezenta Lui in mijlocul nostru fer chiar daca usile vor fi incuiate (Ioan 20, 19; 26). Nu ni se cere sa-L iubim pe Dumnezeu de la inceput, ci sa intelegem ca "Dumnezeu intr-atat a iubit lumea, incat pe Fiul Sau Cel Unul Nascut L-a dat" (Ioan 3, 16). Comuniunea treimica presupune iubire absoluta intre Persoanele divine - iubire care se manifesta de la inceputuri in creatia si sustinerea lumii, iar ulterior, mai in profunzime, in creatia, mantuirea si restaurarea tuturor lucrurilor in Hristos Iisus, Domnul nostru. "in aceasta este dragostea", spune Sfantul Ioan Evanghelistul, "nu fiindca noi am iubit pe Dumnezeu, ci fiindca El ne-a iubit pe noi" (I Ioan 4, 10).

"Dumnezeu este iubire" (I Ioan 4, 8; 16), mai spune Sfantul Ioan Evanghelistul, sugerand ca iubirea este adevarata esenta a umanitatii create dupa chipul si asemanarea lui Dumnezeu. "Dintr-o nemarginita iubire, (...) Ziditorul a toate (...) se revarsa in afara Sa,

arzand de bunatate si dragoste; Dumnezeu este plinatatea iubirii", citim in scrierile Sfantului Dionisie Areopagitul, iar Sfantul Maxim Marturisorul arata: "Iubitorul de oameni Dumnezeu ne-a zidit, si tot iubitorul de oameni Dumnezeu ne atrage pe toti la El". Sfantul Nil Ascetul afirma: "Ca un indragostit inflacarat, El doreste sufletul pe care l-a iubit dintru inceput". Toate fapturile umane au nevoie sa stie ca Cel mai mare indragostit le iubeste. Au nevoie sa li se spuna si sa li se arate aceasta pentru a vedea si simti iubirea lui Dumnezeu in mijlocul acestei lumi cazute. Avem nevoie ca iubirea lui Dumnezeu pentru noi sa patrunda in adancul constiintei noastre, pentru a putea spune si noi, impreuna cu Cuviosul Ioanichie: "Nadejdea mea este Tatal, scaparea mea este Fiul, acoperamantul meu este Sfantul Duh, Treime Sfanta, marire Tie!"

Cel mai potrivit raspuns la negrita revarsare de iubire a lui Dumnezeu, la "toata darea cea buna si tot darul desavarsit" (Iacov 1, 17) - darul cel mai desavarsit fiind insusi Iisus Hristos Domnul - este acceptarea plina de recunostinta a acestei iubiri. Admiterea cinstita si sincera a imperfectiunii noastre si a perfectiunii lui Dumnezeu nu da nastere la sentimente de vinovatie, ci la recunostinta. Sesizarea instrainarii noastre de Dumnezeu, de noi insine si de aproapele nostru duce la dorinta de a ne lepada de ea. De ce nu ne impartasim cu dumnezeiescul Trup si Sange al Mantuitorului dupa ce am pacatuit, daca nu din cauza ca recunoastem ca pacatul e o negare a Sfintei Euharistii? Acesta este momentul in care se cuvine sa ne indreptam spre pocainta si marturisire - actiuni premergatoare Sfintei Euharistii.

Dumnezeu nu se afla doar la capatul calatoriei noastre inspre pocainta, ci si la inceputul ei (Apocalipsa 1, 8). "In sfarsit imi este inceputul", afirma poetul englez T.S. Eliot. Il cautam pe Cel pe care-L avem deja in noi, pentru ca Dumnezeu ne iubeste chiar si in starea noastra de pacatosenie. Desi noi il alungam mereu pe Dumnezeu, El se intoarce necontentit la noi. Asa cum spunea Psalmistul: "Mila Ta ma va urma in toate zilele vietii mele" (Psalmul 22, 6). Si inca: "Laudati pe Domnul ca este bun, ca in veac este mila Lui" (Psalmul 135, 1). Vom putea intelege iubirea lui Dumnezeu pentru noi numai atunci cand, pocaindu-ne, il vom chema din toata inima. Atunci, Iisus Domnul va veni la noi si se va descoperi noua. Atunci, in loc sa cadem in adanc de genune, vom cadea in bratele Domnului si Mantuitorului nostru, deschise pe cruce pentru noi toti - o data pentru totdeauna.

Pocainta este o perpetua transfigurare pentru care trebuie sa luptam neincetat, in virtutea careia inima si mintea noastra sunt necontentit strapunse de lumina Duhului Sfant. E un drum neintrerupt, o stradanie sustinuta, o lucrare care imbratiseaza intreaga lume - nu doar o emotie trecatoare. Cu toate ca pocainta este impreuna-lucrarea omului cu Dumnezeu, ea este, de fapt, un dar, ca si credinta - un dar pe care omul il poate accepta sau respinge. Daca omul isi deschide inima Domnului si il doreste pe El mai presus de orice altceva, Sfanta Treime se va salaslui in el si, treptat-treptat, ii va preschimba sufletul din "tabla de piatra" in "tabla de carne" (II Corinteni 3, 3).

Pocainta si lacrimile

"Dorirea [dorul] de Dumnezeu naste lacrimi", invata Sfantul Teodoret al Cirului. Pocainta si lacrimile sunt strans legate intre ele. Fireste, mai sunt si alte criterii de stabilire a acestei inrudiri si a feluritelor pricini din care izvorasc lacrimile, dar plansul, suferinta (penthos) constituie elementul esential. Penthos consta in plansul provocat de pierderea prezentei lui Dumnezeu, durerea provocata de absenta Lui si de setea de prezenta Lui. Penthos atrage dupa sine smerenia (katanyxis). Din punct de vedere etimologic, termenii penthos ("tanguire") si pathos ("patima") au aceeasi radacina: verbul paschein, care inseamna "a suferi, a patimi". Dumnezeu isi asuma atat patimile, cat si suferintele oamenilor. Intocmai femeii care sufera "chinurile nasterii" pentru a aduce pe lume o viata noua, tot astfel cel ce se caieste din adancul inimii plange si se tan-guieste atunci cand i se daruieste o viata noua.

Sfantul Grigorie Teologul considera ca lacrimile sunt o parte integranta a procesului de purificare a sufletului: "Toti trebuie sa varsam lacrimi, toti trebuie sa ne curatim, toti

trebuie sa mergem neincetat in sus". Sfantul Simeon Noul Teolog exprima aceasta in termeni cat se poate de clari si bine definiti: "inlatura lacrimile si odata cu ele vei inlatura si curatirea [sufletului de pacatele sale]. Fara curatire nimeni nu se mantuieste" - iar in scrierile Parintilor Pustiei citim unele ca acestea: "Fericit esti, Avo Arsenie, ca te-ai plans pe tine in lumea aceasta!"

Intr-o povestire scrisa in Franta secolului al XIII-lea, intitulata Le chevalier au Barizel, ni se spune ca unui cavaler i se incredintase insarcinarea de a umple un butoi cu apa. Constatand ca, in pofida stradaniilor sale, apa trecea mereu prin butoi de parca ar fi fost spart, el se hotaraste sa strabata lumea intreaga pentru a-si indeplini misiunea, in cele din urma, epuizat si cuprins de amaraciune, incepe sa planga. Spre uimirea lui, prima lacrima care i se prelinge din ochi umple butoiul pana la varf.

Omenirea intreaga se afla in suferinta. Imnurile liturgice ortodoxe vorbesc despre suferinta lui Adam cel alungat din paradis si instrainat de Dumnezeu; despre aceeasi tanguire ne vorbesc si Sfintii Parinti. De pilda, Sfantul Macarie Egipteanul arata ca umanitatea plange si se caieste de-a lungul drumului de intoarcere la Ierusalimul cel ceresc. Lacrimile indica hotarul dintre prezent si viitor, si dorul de a reveni din "exil", o pregustare a praznicului in toarcerii "acasa". Iata motivul pentru care postul este, de fapt, o praznuire, iar lacrimile de pocainta sunt totdeauna bine primite de Dumnezeu. Ele sunt un semn si o chezasie a reintoarcerii la El si o parga a bucuriei duhovnicesti.

Desi plansul ca modalitate de exprimare a durerilor sufletesti are un cert efect vindecator, el se deosebeste de darul lacrimilor, care este un dar de la Dumnezeu. Nu putem sili sau induce in noi insine acest dar, aceasta revarsare tamaduitoare de lacrimi, pentru ca ea nu provine dintr-o mahnire sufleteasca. Este vorba despre un plans cu totul spontan, delicat si duios, asemanator celui ce se poate vedea in icoanele din care curg lacrimi. Plansul celor ce se invrednicesc de darul lacrimilor e un plans necontenit. Cu toate acestea, desi fetele unora ca acestia sunt neincetat scaldate in lacrimi, infatisarea lor nu vadeste suferinta sau deznadejde, ci sensibilitate si intelegere. Ochii lor stralucesc, iar cuvintele lor alina. Poate cel mai potrivit mod de a descrie acest dar al lacrimilor este redat de expresia "fericita intristare", o expresie folosita frecvent pentru a zugravi smerenia pe care o vedem pe chipurile sfintilor din icoanele ortodoxe si pe care o auzim in imnele liturgice (cu osebite in cele din perioada Postului Sfintelor Pasti). "Fericita intristare" este o expresie afectiva fireasca a invierii prin rastignire si a vietii prin moarte.

"Fericiti cei ce plang, ca aceia se vor mangaia" (Matei 5, 4), spune Mantuitorul. In mod surprinzator, cei ce pacatuiesc si isi plang apoi cu amar pacatele lor sunt preferati celor care nici nu pacatuiesc, nici nu se tanguiesc. Iata cum explica Sfantul Ioan Scararul acestea:

"Ii socotesc mult mai fericiti pe cei ce au cazut si plang decat pe cei ce n-au cazut si nu-si plang pacatele lor. Caci cazand, cu adevarat s-au ridicat [au inviat] la o inviere neprimejduita".

Intarind cele de mai sus, Ava Sarmata din Egipt adauga:

"Mai bine un om pacatos care stie ca a pacatuit si se caieste decat unul care nu a pacatuit si se socoteste pe sine a fi drept".

Lacrimile de pocainta sugereaza atat tanguire, cat si alinare. Ele indica regretul de a fi savarsit pacatul, cainta, dar si iertarea primita. in plus, poarta in ele fagaduinta lucrurilor bune ce vor veni - lacrimile de bucurie pe care toti cei ce-L iubesc pe Dumnezeu le vor varsa in ziua celei de-a doua venituri a Sa pe pamant.

Taina marturisirii

Pocainta este un act dinamic de responsabilitate fata de Dumnezeu si fata de oameni. Cu toate ca presupune cercetarea si cunoasterea sinelui, ea nu e un suspin de autocontemplare narcisista. Pacatul e o ruptura a relatiei dintre om si Dumnezeu. Atunci cand ni se spune ca fiul risipitor isi vine "in sine" (Luca 15, 17), inseamna ca el isi corecteaza atitudinea fata de tatal sau: "Sculandu-ma, ma voi duce la tatal meu si-i voi spune: "Tata, am gresit la cer si inaintea ta"" (Luca 5, 18). Ne caim fata de Dumnezeu, si ne caim in comuniune cu ceilalti, ca membri ai Bisericii. In Biserica Primara, pocainta era un act de

marturisire publica si de reconciliere prin care penitentul era readmis in obstea credinciosilor (Matei 3, 6; Faptele Apostolilor 19, 18).

Prin urmare, marturisirea are loc inlauntrul Bisericii. Ea nu este o procedura strict personala sau unul din tratamentele indicate atunci cand cineva se simte apasat de vinovatie. Ea nu se reduce la recunoasterea unei culpabilitati oarecare sau a raspunderii fata de un comportament ce contravine normelor de conduita - si nici nu trebuie sa izvorasca din teama de a fi pedepsit. Marturisirea e strans legata de straturile cele mai adanci ale fiintei umane, de esenta fiintei, de relatiile interumane, si mai presus de toate, de relatia omului cu Dumnezeu: "Tie unuia am gresit" (Psalmul 50, 5). Marturisirea pecetluiește o schimbare de directie, o tranzitie de la individualism la comuniune. Este o Sfanta Taina, "forma vazuta a harului nevazut" (dupa cum observa Fericitul Augustin), care restabileste comuniunea dintre om si Dumnezeu. Aceasta este ratiunea pentru care marturisirea are loc inlauntrul rugaciunii - deoarece o relatie personala cu Dumnezeu si cu lumea divina nu se poate realiza in deplinata, cu intensitate, decat prin intermediul rugaciunii.

Marturisirea si rugaciunea sunt mijloace si circumstante pe care ni le ofera Biserica pentru a birui pacatul si moartea. Pocainta este atat temelia si temeiul rugaciunii, cat si consecinta ei. "Rugaciune adevarata savarseste acela care uita ca se roaga", spunea Sfantul Antonie cel Mare, in mod similar, pocainta autentica il determina pe om sa uite de sine insusi si sa se umple de dorul de Dumnezeu, Care se afla in adancurile pocaintei fapturii.

Sfanta Euharistie, actul suprem de comuniune dintre om si Dumnezeu, impreunapartasia cu Trupul si Sangele lui Hristos, ne este daruita "spre iertarea pacatelor si spre viata de veci". Euharistia este celebrare, marturie si ofranda a impacarii noastre, a tuturor, intru Hristos; ea incepe odata cu impartasirea cu El in Biserica, adica in Trupul Sau, si se incheie la plinirea vremii. Pentru ca Hristos este desavarsit, pacatosii care se impartasesc cu El sunt chemati sa devina si ei desavarsiti: "Fiti, dar, voi desavarsiti, precum Tatal vostru Cel ceresc desavarsit este" (Matei 5, 48; I Petru 1, 13; II Petru 1; Efeseni 4, 13). Acest lucru nu este posibil decat prin harul lui Dumnezeu, a Carui putere "se savarseste in slabiciune" (II Corinteni 12, 9). Drept aceea, rugaciunea care precede Sfanta Euharistie contine elemente de pocainta care ne pregatesc pentru impartasirea cu Trupul si Sangele Domnului¹. Numerosi scriitori crestini, printre care si Origen, influentul teolog alexandrin din veacul al III-lea, subliniaza importanta impartasaniei pentru iertarea pacatelor.

Aspectul euharistic al marturisirii era mai evident in Biserica Primara, pe vremea cand pocainta nu era un act personal sau individual, ci un act public. Marturisirea particulara a inceput sa se practice de-abia dupa veacul al IV-lea, desi pe atunci nu avea inca atributurile cultice, ritualice, pe care le-a dobandit mai tarziu. Foarte putini dintre Parintii Bisericii vorbesc despre iertarea pacatelor ca despre o procedura formala, iar in ceea ce priveste reducerea pacatului la aspectul sau de crima legala sanctionabila pentru care penitentul trebuie sa-si ispaseasca pedeapsa cuvenita, aceasta este o notiune care nu apare nicaieri in literatura patristica. Iata ce spunea Sfantul Ioan Gura de Aur in legatura cu acest subiect: "Ai savarsit un pacat? Intra in biserica si fa pocainta pentru pacatul tau (...). Pentru ca aici, in biserica, este Doctorul, nu Judecatorul; aici nu esti cercetat si anchetat, ci primesti iertare de pacate".

Din nefericire, marturisirea este uneori gresit inteleasa, intr-un mod care submineaza pocainta launtrica autentica, substituindu-i-se. Spre pilda, unii crestini se simt "indreptatiti" sa primeasca Sfanta Euharistie pur si simplu in virtutea faptului ca s-au marturisit - ceea ce contrazice adevarata menire a pocaintei. Aceasta atitudine eronata rezulta, probabil, din reducerea simplista a Tainei Spovedaniei la "iertarea pacatelor". Teologia scolastica a extrapolat conceptele de pacat, pocainta si iertare pe taram juridic, punand accentul pe puterea de absolutiune a preotului. In traditia ortodoxa, insa, preotul este martorul pocaintei credinciosului, nicidecum "detectivul" care-l surprinde asupra faptului pe cel ce comite faradelegea sau "beneficiarul" unor secrete care i se dezvaluie numai lui. El nu dispune de puterea de a-i ierta pe credinciosi de pacate si nici nu are autoritatea de a-i absolve de vinovatie. Astfel de conceptii gresite nu fac decat sa pluteasca la suprafata lucrurilor, denaturand functia marturisirii si a parintelui duhovnicesc - aceea de a reintegra in Trupul

lui Hristos atat pe credinciosul care se caieste, cat si pe duhovnicul care-i asculta marturisirea.

Cuvintele "Eu, nevrednicul preot si duhovnic, prin puterea data mie, te iert si te dezleg pe tine, X, de pacatele tale" nu erau cunoscute in ritualul liturgic al Bisericii Ortodoxe din Grecia. Ele sunt de origine latina si au aparut mai tarziu, fiind preluate ulterior de rusi si introduse in cartile lor liturgice intr-o perioada in care gandirea franco-latina si practicile ei liturgice au influentat mult teologia ortodoxa rusa. Accentuandu-se in mod exagerat notiunea de "putere" conferita preotului, s-a ajuns la compromiterea marturisirii, care, in loc sa fie un indemn pentru credincios de a-si recunoaste si regreta faradelegile comise, a devenit o procedura de justificare a ofenselor sau nelegiuirilor faptuite sau chiar de disculpare a celui ce le-a savarsit. De aceea, atragem atentia asupra semnificatiei rugaciunii de iertare a pacatelor pe care o rosteste parintele duhovnicesc in Biserica Ortodoxa, imediat dupa marturisire: ea cuprinde marturia adusa de acesta, in duhul credintei, despre coborarea milostivirii lui Dumnezeu asupra celui care se caieste sincer si din toata inima, caruia ii iarta pacatele savarsite. Iertarea de pacate nu este "administrata" de preot; ea este un har oferit de Dumnezeu in si prin Biserica - Trupul lui Hristos - "spre iertarea pacatelor si spre viata de veci" .

In incheiere, as dori sa spun cateva cuvinte despre spovedania "generală", deosebita de cea particulara, adica de cea care are loc fata catre fata, intre credincios si parintele sau duhovnicesc. In anumite circumstante, spovedania generala poate fi o forma autentica de pocainta ca act comunitar, care implica intreaga Biserica. in virtutea acestui fapt, ea reprezinta adevarata esenta a Sfintei Taine a Spovedaniei. Desigur, ea nu inlocuieste marturisirea particulara, care presupune atat cercetarea sinelui si dezvaluirea greselilor sau a pacatelor savarsite de credincios, cat si indrumarile ori povetele duhovnicesti ale preotului care este martorul celor destainuite. Ca si in celelalte Sfinte Taine, functia preotului nu se cuvine sa fie nici exagerata, nici minimalizata. Episcopul **Kallistos Ware** afirma urmatoarele:

"Toti cei ce au cunoscut binecuvantarea de a avea ca parinte duhovnicesc un preot scaldat in harul unei adevarate autoritati spirituale vor adeveri importanta rolului preotului, care nu este un simplu sfatuitor. Rugaciunea de dezlegare pe care o rosteste el nu este o rugaciune de rutina. El poate lega si dezlega de pacate sau poate refuza sa dezlege pe cineva de pacate - desi aceasta se intampla foarte rar - sau poate sa impuna un canon (epitimion) prin care credinciosului nu i se ingaduie un anumit timp sa primeasca Sfanta Euharistie sau prin care i se cere sa indeplineasca o anumita insarcinare. Aceasta din urma este o practica foarte rar intalnita in practica ortodoxa contemporana, dar e important de stiut ca preotul are acest drept (...). Oricum, sa nu consideram penitenta o pedeapsa, nici o modalitate de a ispasi nelegiuirea comisa (...). Nu dobandim nicio "vrednicie" daca am implinit un canon, pentru ca in relatia sa cu Dumnezeu, omul nu poate pretinde niciodata ca este vrednic prin sine insusi. Aici nu trebuie sa gandim in termeni juridici, ci in termeni terapeutici".

Cel mai semnificativ aspect al marturisirii nu se datoreaza nici penitentei, nici penitentului, ci lui Dumnezeu, "Cel ce vindeca pe cei zdrobiti cu inima si leaga ranile lor" (Psalmul 146, 3). Nu este vorba despre anularea unei datorii de ordin moral, ci de vindecarea pacatosului, si aceasta vindecare este darul lui Dumnezeu. "Sa luam noi insine leacul mantuitor al pocaintei. Sa primim de la Dumnezeu pocainta care ne tamaduieste, caci nu noi suntem cei care I-o oferim Lui, ci El este Cel ce ne-o daruieste noua", spunea Sfantul Ioan Gura de Aur. Termenul grecesc pentru spovedanie, exomologesis, nu implica doar marturisire, ci si prinos de multumire (cf. Matei 11, 25; Luca 10, 21): "Lauda-Te-voi, Doamne, din toata inima mea, spune-voi toate minunile Tale" (Psalmul 9, 1).

Marturisire si vinovatie

Am mentionat, in treacat, norul de vinovatie care invaluieste uneori Taina Spovedaniei, innegurand-o. Aceasta nu este o chestiune strict teoretica, deoarece vinovatia face parte din conditia umana si din tragismul ei. Ne simtim de obicei vinovati dupa ce am facut o greseala

ori atunci cand suntem confruntati cu teribilele suferinte sau nenorociri care-i incearca pe atatia oameni din jurul nostru in timpurile pe care le traim si pentru care avem toti un grad de responsabilitat. Cu toate acestea, in contextul specific al pocaintei si marturisirii, culpabilitatea poate fi o emotie amagitoare.

In Sfanta Scriptura nu exista cuvantul "vinovatie" (enoch), desi adjectivul "vinovat" (enochos) apare de cateva ori. In loc de vinovatie, Sfintele Scripturi si Biserica ne vorbesc despre pacat (amartid) ca despre un esec, o infrangere, o pierdere, o bresa in relatiile interumane, care poate duce la muștrari de constiinta. In privinta radacinii termenului grecesc enechomai ("vinovat"), conotatia ei este aceea de a fi strans legat de cineva sau ceva, a pastra pe cineva sau ceva cu tot dinadinsul sau chiar a indragi pe cineva sau ceva - in antonimie cu notiunea de a se simti rusinat fata de o divinitate care aplica masuri punitive.

Acest accent distorsionat pus pe vinovatie isi are obarsia intr-o cultura individualista caracterizata printr-o hipertrofie a eului in care predomina o viziune strict personala despre pacat si mantuire, precum si un sistem punitiv de sorginte juridica. Atat timp cat a fost credincioasa siesi si Sfintelor Scripturi, ortodoxia a rezistat oricarei forme de individualism sau de aderenta riguroasa la un anumit corp de legi - fie ca s-a pus problema pocaintei si a marturisirii, fie ca a fost vorba despre aplicarea legislatiei canonice. Biserica Ortodoxa se fereste atat de a credita in mod nejustificat realizarile sau meritele cuiva, cat si de a exagera culpabilitatea resimtita de cei ce sufera esecuri; aceasta ar fi pur si simplu o alta forma de egocentrism si egolatrie sau un alt aspect al incercarii de a imblanzi o divinitate manioasa. Atitudinea ortodoxiei este de a accepta cu credinta si recunostinta revelatia dumnezeiasca intrupata in Mantuitorul Iisus Hristos si de a-i raspunde cu fapte pline de iubire pentru El si lumea pentru care El a suferit "moarte de cruce" (Filipeni 2, 8).

Crizele de comunicare sau comuniune pot duce la forme patologice de vinovatie. Exista, insa, si o alta vinovatie, izvorata din simtul de raspundere fata de sine si fata de ceilalti, care duce la o acuta constientizare a drepturilor, nevoilor si sentimentelor celor din jurul nostru. Viziunea crestina despre om este o viziune sociala. Orice criza intervenita intre oameni care se iubesc unii pe ceilalti, ca si orice amplificare a indiferentismului si a institutionalizarii exagerate intensifica atmosfera de vinovatie. Sfintii se marturisesc zilnic nu pentru ca ar suferi de vreo nevroza, ci pentru ca se afla intr-o comuniune constanta cu Dumnezeu, cu oamenii pentru care se roaga si cu intreaga creatie. Ei stiu cat de mare nevoie au de aproapele lor, dar mai ales stiu cat de mare nevoie au de Dumnezeu. Ei stiu ca pacatele nu pot fi biruite de unul singur si accepta cu bucurie aceasta neputinta ca pe un element component al conditiei umane, marturisind, in acelasi timp, adevarul atotputerniceii si mantuitoareii iubiri a lui Dumnezeu in Hristos Iisus, Care a luat "asupra Lui pacatele lumii". Recunoasterea propriilor limite ne apropie de comuniunea cu Dumnezeu, singurul care poate sterge pacatele noastre: "Pacatul meu l-am cunoscut si faradelegea mea n-am ascuns-o (...), si Tu ai iertat nelegiuirea pacatului meu" (Psalmul 31, 5-6).

Potrivit invataturii Bisericii Ortodoxe, Dumnezeu ii iubeste pe toti oamenii la fel, chiar si pe cei care cad in adancul rautatilor - sau poate ii iubeste mai ales pe aceia ce au cazut in neputintele cele mai teribile: "Dumnezeu isi arata iubirea fata de noi prin aceea ca Hristos a murit pentru noi cand noi eram inca pacatosi" (Romani 5, 18). Dumnezeu nu-si ascunde fata de la pacatele noastre, ci ne intampina indeosebi atunci cand suntem coplesiti de ele. Noi suntem cei care nu suntem in stare sa ne confruntam cu ele sau cu Dumnezeu. Identificarea lui Dumnezeu cu fiecare dintre noi si acceptarea Lui plina de dragoste, indiferent de gravitatea relelor pe care le-am savarsit, transforma pocainta si marturisirea dintr-o "negociere" disperata de a obtine iertarea pacatelor intr-o sarbatoare launtrica, intru lauda Celui care ni l-a daruit pe Hristos: "Drept aceea, nicio osanda nu este acum asupra celor ce sunt in Hristos Iisus, caci legea duhului vietii in Hristos Iisus m-a eliberat de legea pacatului si a mortii" (Romani 8, 1-2).

Sa spunem si noi impreuna cu Sfantul Apostol Pavel: "Si nu numai atat, ci ne si laudam in Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am primit acum impacarea" (Romani 5, 11). Ni se ofera in dar modul de a-L redescoperi pe Dumnezeu si pe noi insine;

inlesnindu-se astfel asezarea pe calea care ne duce la intemeierea unei relatii depline de iubire cu Dumnezeu, cu ceilalti oameni si cu intreaga creatie.

Asadar, pocainta si marturisirea constituie modalitatea de a-L redescoperi pe Dumnezeu si pe noi insine, de a iesi din impasul provocat de savarsirea pacatului. Gratie iertarii obtinute prin marturisire, trecutul nu mai este o povara insuportabila, ci o incurajare pentru viitor. Viata nu mai e marcata de disperare, ci de o increzatoare asteptare a binelui - ceea ce ii confera un vadit aspect eshatologic: intrezarim, aici si acum, fagaduintele veacului ce va sa fie. "Niciunul care pune mana pe plug si se uita indarat nu este potrivit pentru imparatia lui Dumnezeu" (Luca 9, 62). A privi inapoi inseamna a atrage soarta nevastei lui Lot (Facerea 19, 26), in timp ce a privi inainte inseamna a primi revelatia ca Dumnezeu insusi merge alaturi de noi - fara sa gandim ca am ajuns la desavarsire, ci doar nutrind nadejdea ca o vom dobandi, asemenea Sfantului Apostol Pavel: "Eu inca nu socotesc s-o fi dobandit [desavarsirea], dar una fac: uitand cele ce sunt in urma mea, tind la cele dinainte" (Filipeni 3, 13).

Domnul nostru Cel rastignit si inviat este in fata noastra si ne asteapta. Prin urmare, "cu frica de Dumnezeu, cu credinta si cu dragoste" sa ne apropiem.

John Chryssavgis

Pocainta este schimbarea vietii

Pace si bucurie voua de la Domnul, caci pacea si bucuria sunt cele mai de seama bogatii ale lumii acesteia si ale lumii celeilalte. Dupa aceasta tanjim toti. Putem sa avem tot ce ne dorim aici pe pamant, dar sa nu avem pace si bucurie. Iar pacea vine din izvorul pacii, de la Domnul. Cand Domnul S-a intors la ucenicii Sai, cand acestia au inchis usile de teama iudeilor, primul lucru pe care l-a spus a fost: "Pace voua!". Domnul va va darui pace daca va impacati si va intoarceti catre binele absolut, iar binele absolut este Dumnezeu. El vrea sa avem o calitate dumnezeiasca, smerenia. Oriunde domneste smerenia: in familie, in societate, acolo se salasluieste pacea si bucuria. Tot binele si tot raul izvoraste din ganduri, caci noi suntem un aparat ganditor. Avem influenta chiar si asupra lumii plantelor, caci si (deoarece si) lumea plantelor are un sistem nervos. Toate asteapta pace, mangaiere si dragoste. Pocainta inseamna schimbarea vietii. Omul trebuie sa se duca la preot sau la aproapele sau si sa ii spuna ce ii tulbura pacea. Dat fiind ca (Deoarece) aproapele nostru participa (impartaseste) la suferinta noastra, noi dobandim mangaiere si putere. Daca ne intoarcem la Izvorul vietii, Domnul ne va da putere sa intarim in inlauntrul nostru gandurile binelui desavarsit, caci gandurile, dorintele bune aduc pace si mangaiere pretutindeni. Trebuie sa ne schimbam.

Gandurile noastre ne influenteaza nu numai pe noi, ci si tot ceea ce ne inconjoara. Trebuie sa raspandim ganduri bune. Domnul porunceste sa-i iubim pe vrajmasii nostri, nu pentru ei, ci pentru noi insine. Trebuie sa iertam totul din inima. Cand iertam totul din inima, totul este iertat. Noi suntem partasi la pace, atunci pacea naste bucurie si mangaiere in toti cei din jurul nostru. Toti simt gandurile noastre pasnice si linistite. Cand stapanul casei este impovarat de griji privind familia nimeni nu are pace nici liniste din pricina gandurilor lui, nici macar copiii mici, care cresc. De aceea cei care carmuiesc caminul trebuie sa se incredinteze Domnului, sa I se roage, si sa priceapa ca Domnul este Atotputernic, ca El ne aduce mangaiere. Trebuie sa iertam din inima totul. Pacea launtrica nu poate fi pastrata atata timp cand constiinta noastra este mustrata de ceva. Trebuie sa impacam constiinta. Trebuie sa iertam pe toti din inima. Fara aceasta nu exista pace launtrica. Domnul va da har. Acesta este putere dumnezeiasca care lucreaza pretutindeni, mai cu seama in sufletele care cauta pe Domnul, Izvorul vietii. Pacea lui Dumnezeu se raspandeste pretutindeni.

In Vechiul Testament este scris: Fiule, da-mi inima ta. Domnul este singura mangaiere si Ingerilor si Sfantilor si tuturor celor care Il cauta. El singur este Nesfarsit. Profesorul este distrat. El este asa cum este. Roaga-te lui Dumnezeu sa trimita ingerii sai buni si profesorului si tie. Daca iti iubesti profesorul atunci vei raspunde cu usurinta si vei primi nota ca atare. Cand profesorul si elevul se impaca, intre ei nu mai este razboi. Nu avem pace daca ne

razboim prin cugetul cu parintii nostri. Duhurile rele cauta ca noi sa gresim cu orice pret fata de parintii nostri. Atunci ei (castiga, capata) dobandesc putere asupra noastra, iar noi credem ca altcineva este vinovat. Multi inteleg asta si isi indreapta gandurile. Eu spun asta neincetat - unii inteleg, iar altii devin inca si mai mandri. Primim ceea ce dam. Sfintii Parinti spun: Seamana dragoste si dragoste vei secera. Seamana pace si pace vei culege. Este cu neputinta sa dobandim pacea daca suntem plini de pizma si rautate. Daca nu te vei slobozi de aceasta insusire (trasatura) malefica cum vei intra in vesnicie? Numai Domnul ne poate schimba. Duhul se leaga (se uneste cu gandurile) de ganduri. Care ne este insusirea caracteristica aici, astfel vom trece si in vesnicie.

Trebuie sa fim pasnici. Este mai bine sa induri vatamare, decat sa provoci. Daca vom rabda jignire Domnul ne va da putere si pace. Daca nu vom rabda jignirea, constiinta nu ne va da pace. Constiinta este judecata dumnezeiasca. Noi putem sa facem orice, dar nu vom avea nici pace nici liniste. Trasatura de caracter este temelia trecerii in vesnicie. Daca suntem pasnici si linistiti, vom merge in rand cu sfintii si ingerii. Pe acestia Domnul i-a rasplatit, daruindu-le harul, iar in sufletele acestea nu se gaseste nici o trasatura din lumea aceasta. Poate fi jignit, iar nu se vatama. Poate fi lovit si nu se manie, caci sufletul lui este calauzit de Sfantul Duh. Sfantul Serafim de Sarov a fost intrebat : Care este telul vietii crestine? Intoarcerea in sanul Parintelui Ceresc. Noi tulburam pacea. Domnul ne lasa cu gandurile noastre - iata suferinta noastra. Nu exista putere care sa poata birui mila Domnului. De aceea mucenicii nu au simtit dureri, iar daca au simtit, au fost mangaiati de Domnul cel Bland. Cand harul Sfantului Duh lumineaza sufletul acesta nu mai simte durerile (suferintele). Dupa Domnul nu avem bine mai mare decat pe parintii nostri. Domnul spune: Eu sunt Cel care zamisleste pruncul in pantecele maicii sale. Parintii sunt arma in mainile Domnului. Domnul a binecuvantat (blagoslovit) casatoria. Este nevoie de timp pentru a inlocui pe toti acei ingeri cazuti care s-ai alaturat Satanei, iar Dumnezeu este si Dumnezeul lor, al duhurilor rele. Aceste sunt fiinte deosebit de inteligente, dar ele nu-si pot gasi pacea si linistea (nu au pace si liniste). Noi trebuie sa cautam mangaiere de la aproapele nostru, fiind creati limitati de spatiu si timp, neputand sa dam infinitul cautam nemarginitul. Cautam (Dorim) pace, bucurie nesfarsita - totul nesfarsit. Dar semenii nostri nu ne pot da totul. Toti suntem limitati si suntem in permanenta in lupta cu gandurile rele, caci duhurile rele sunt pline de ura (dusmanie).

Domnul cauta (priveste) daca noi dorim din inima ca El sa ne ajute. Auzim multe cuvinte despre pilde frumoase de viata si cum trebuie sa-l indrumam pe aproapele sa faca aceasta. Dar, oare, vom putea sa infaptuim (realizam) acestea? Vedem cum omul pasnic, linistit iarta si rabda totul. Aceasta pilda ne ramane pentru vesnicie, caci si noi dorim sa dobandim aceasta. Cum? Ne intoarce catre Binele Absolut, cu inima, gandurile si intreaga noastra fiinta. Ne unim in Dragostea Absoluta cu Creatorul nostru. Trebuie sa petrecem in rugaciune neincetata. Trebuie sa rugam pe Maica Preasfanta, pe ingeri si Sfinti sa Il iubim tot atat de puternic, caci atunci vom fi fericiti si aici si in vesnicie. Dumnezeu este iubire si fericire, care umple pe tot cel ce Il cauta. Cum sunt gandurile care ne preocupa la fel ne este si viata. Daca avem ganduri pasnice si linistite atunci avem pace. Daca ne muncesc ganduri negative atunci suntem tulburati. Cautam ajutor la parinti si cand ii rugam inima lor de parinti se jertfeste si ne fac ceea ce este bine pentru noi. Energia lui Dumnezeu lucreaza pretutindeni, iar mai cu seama in acei oameni care sau intors la Domnul. Dumnezeu este pace, mangaiere si bucurie tuturor. D e aceea va dorim pace si bucurie de la Domnul. Parintii au mare putere asupra parintilor lor. Daca sunt buni sau rai de ei depinde si ei vor raspunde pentru asta. Multa suferinta este in lume din pricina necinstirii parintilor. Tatal meu a fost un om foarte bun. M-am gandit ca ar fi trebuit sa investeasca mai mult in mine. Sunt peste masura de sensibil. M-am nascut in 1914. N-ar fi trebuit sa am astfel de ganduri fata de tatal meu. Nu conteaza faptul ca eram un copil istet. Nu am vazut ca eu mi-am distrus viata. Cand ar fi trebuit sa realizez ceva s-a intamplat nenorocirea (necazul). Doctorii au spus: Nu va trai mai mult de cinci ani. Aveam o boala grava de plamani. Am dorit sa-mi inchin viata Domnului, asa ca am plecat la manastire.

Domnul va deschide calea cea mai buna copiilor. Domnul va ierta. Domnul este

milostiv. Daca ne rugam la Dumnezeu pentru ei, este imposibil ca aceasta rugaciune sa nu aiba influenta asupra lor. Gandurile sunt o forta uriasa. Ni se deschide de indata cale si ni se da semn. Un monah din vechime se ruga la Preasfanta Nascatoare de Dumnezeu sa ii arate ce inseamna sa fii monah, iar Preasfanta Maica i-a grait : Monahul este rugator pentru toata lumea (lumea intreaga). Daca ne luptam in cugetul nostru cu profesorii si parintii nu va fi bine. Domnul se intristeaza pentru faptura Sa care sufera atata, dar in zadar daca nu vrea sa se pocaiasca. La Sfantul Antonie a venit un batran si ii spune ca este mare pacatos si ca a pacatuit mult.

- Vreau sa imi spui daca exista pocainta pentru mine?

- Ma voi ruga la Domnul sa-mi descopere, iar tu sa vii saptamana urmatoare. Domnul i-a descoperit.

- Stii cine este batranul acela?

- Nu stiu!

- Este satana.

- Vrea sa auda de la mine daca exista pocainta.

- Exista pocainta. El este duh si se misca neincetat. Trebuie sa stea intr-un loc trei ani indreptat catre rasarit si sa se roage astfel: Iarta-mi Doamne preamulta mea rautate. Batranul s-a intors dupa o saptamana.

- Ai intrebat despre mine?

- Da! Trebuie sa stai trei ani indreptat catre rasarit si sa te rogi: Doamne iarta-mi preamulta mea rautate. A topait intr-un picior pentru ca stia ca nu vrea sa se pocaiasca. Nu exista pacat care sa nu poata fi iertat. Nu exista pacat care sa biruie mila Domnului.

Sfintii Parinti au fost interesati sa cunoasca ce inseamna hula impotriva Sfantului Duh si au primit raspuns. Hula impotriva Duhului Sfant este staruinta in nepocainta si impotrivire fata de adevar. In zadar ii spui cuiva ca Dumnezeu este prezent pretutindeni si ca este Datator de viata, daca acela nu vrea sa auda. Este nevoie sa ne pregatim inima sa se uneasca in Sfanta Impartasanie cu Domnul. Postul este necesar pentru smerenia trupului, caci atunci cand trupul se smereste se smereste si sufletul. Biserica a randuit cum trebuie sa postim. Trebuie sa ne pregatim inima. Putem sa nu mancam nimic, dar inima sa ne fie plina de ura si nelegiuire. Cum sa primim Sfanta Impartasanie daca nu putem rabda o persoana? Vom primi Sfanta Impartasanie, dar nu spre mantuire, caci am pastrat in noi insusiri diavolesti, care sunt rele.

Postul este pregatire pentru o inima smerita. Sfintii Parinti spun: "Acela care nu face ascultare, in zadar posteste si se roaga la Dumnezeu. Ascultarea este mai mare decat postul si rugaciunea. Cand eram tanar nu intelegeam invataturile (povetele, sfaturile) Sfintilor Parinti, dar mai tarziu am vazut ca este intocmai cum spun ei. Cine nu-si smereste inima si nu si-o curata de ganduri rele, in zadar posteste." Domnul este intreg iubire si bucurie. Trebuie sa ne pregatim inima sa fie blanda, smerita, altminteri luam Sfanta Impartasanie spre osanda si nu spre mantuire. De aceea ne si rugam: Impartasania sa nu ne fie spre osanda, ci spre mantuire. Cine merge prin manastiri sa vada monumente, arhitectura, frescele, se va intoarce acasa cu sufletul gol. Insa, daca este un suflet evlavios, daca va merge in pelerinaj pentru sufletul sau, ca sa dobandeasca pace, mantuire, se va intoarce plin de mangaiere.

Parintele Tadei de la Vitovnita (Serbia)

Predica la Praznicul Schimbarii la Fata

"Doamne, bine este sa fim noi aici" (Matei 17, 4). In fiecare an, la 6 august, praznuim una dintre cele mai mari sarbatori crestine - Schimbarea la Fata a Mantuitorului pe muntele Tabor.

Este cu adevarat mare acest Praznic, pentru ca acolo pe Tabor Mantuitorul insusi Si-a aratat, ca intr-o strafulgerare, slava Sa dumnezeiasca inaintea Apostolilor Sai. Pana acum, Sfintii Apostoli vazusera si se uimisera numai de minunile Lui, care erau mari si puternice,

semne ale dumnezeirii Sale. Dar in sufletul lor ei il socoteau pe Mantuitorul tot ca pe un om - un mare Prooroc -, cel mai mare trimis al lui Dumnezeu in mijlocul oamenilor de pana atunci.

Insa, din cele petrecute pe Tabor cu prilejul Schimbarii la Fata, Sfintii Apostoli se conving pentru totdeauna ca marele lor invatator este nu numai un om al lui Dumnezeu, ci si Dumnezeu adevarat. Cele vazute si traite de ei pe muntele Tabor nu le vor uita niciodata. Ca timp, acest eveniment s-a petrecut in ultimul an al vietii pamantesti a Mantuitorului, cu cateva luni inainte de rastignirea Sa.

Dupa cum ne istorisesc primii trei Sfinti Evanghelisti - "Matei, Marcu si Luca - faptele s-au petrecut asa: Iisus venea inspre nordul Tarii Sfinte, Se indrepta catre Ierusalim si le vorbea pe cale despre Patimile, Moartea pe Cruce si Invierea Sa, care il asteptau in Ierusalim.

Ajungand in dreptul muntelui Tabor, a lasat la poalele muntelui ceata ucenicilor Sai si a luat cu Sine numai trei dintre dansii: pe Petru, Iacob si Ioan - ucenicii cei mai de nadejde, care vor fi martori si la rugaciunea Sa din gradina Ghetsimani. Ceilalti Apostoli raman la poalele muntelui, iar El impreuna cu cei trei urca pe munte, ca sa se roage.

Si, pe cand se ruga El, Apostolii ingreunati de somn tresar deodata la o priveliste nemaivazuta: chipul Mantuitorului s-a facut altul; fata Lui stralucea ca soarele, iar hainele Lui se facusera albe ca zapada - cum nu se poate nimic inalbi asa pe pamant. Lucru si mai neobisnuit: in aceasta lumina, doi barbati stau de vorba cu Iisus despre Patima si Moartea Sa in Ierusalim. Erau marii Prooroci ai Vechiului Testament, Moise si Ilie.

Ca iesit din fire, uimit si multumit de ceea ce vedea, Petru a zis catre Iisus: "Doamne, bine este sa fim noi aici; Daca voiesti, voi face aici trei colibe: Tie una, si lui Moise una si lui Ilie una" (Matei 17, 4) - nedandu-si seama de ceea ce spunea. Dar Petru inca nu ispravise bine de vorbit, cand ochii Apostolilor sunt martorii unei noi surprize - un nor de lumina ii invaluieste si pe ei, iar din nor aud deodata un glas care zice: "Acesta este Fiul Meu Cel iubit, in Care am binevoit; pe Acesta ascultati-L" (Matei 17, 5). De spaima, ucenicii au cazut cu fetele la pamant. Dar Iisus s-a apropiat de ei si le-a zis: "Sculati-va, si nu va temeti" (Matei 17, 7). Cand au ridicat ochii, nu mai era decat Iisus singur. Si El le-a poruncit sa nu dezvaluie nimanui nimic din cele ce vazusera, pana dupa invierea Sa din morti. Asa ne este infatisat in Sfintele Evanghelii faptele Schimbarii la Fata a Mantuitorului.

Dar ne putem intreba:

- Ce inteles are acest eveniment pentru Sfintii Apostoli si pentru noi?
- Ce vrea Mantuitorul sa ne spuna noua, celor de astazi, prin acest eveniment?

De la inceput trebuie sa spunem ca Praznicul de astazi este mai intai de toate Praznicul luminii.

Lumina e Fata Domnului Iisus - luminand ca lumina soarelui; lumina sunt vesmintele Lui - ca stralucirea orbitoare a zapezii; lumina e insusi norul care-i invaluieste pe toti - o lumina atat de neobisnuita, ca-i umple de fiori de spaima pe Apostoli, incat, de frica, ei cad cu fata la pamant.

Ce fel de lumina este aceasta? Lumina obisnuita, fizica? Sfantul Grigorie Palama si alti Sfinti Parinti ai Bisericii ne spun ca aceasta lumina este lumina cea neapropiata in care locuieste Dumnezeu. Este lumina in care Se imbraca El ca intr-un vesmant. Este lumina dragostei ceresti, este lumina slavei dumnezeiesti. Aceasta lumina a Schimbarii la Fata a Mantuitorului ii venea Lui nu dinafara, ci din dumnezeirea Sa. Iisus avea necontenit aceasta lumina in El insusi, dar, din iubire pentru noi, in timpul vietii Sale pamantesti Mantuitorul isi ascunde firea dumnezeiasca sub valul unui trup omenesc obisnuit. El o impiedica inadins sa se reverse in afara, pentru ca o astfel de lumina neintrerupta, care facea sa straluceasca fata si intreaga Persoana a Mantuitorului, ar fi orbit pe contemporanii Sai si ei nu s-ar fi putut apropia de El. La Schimbarea la Fata insa, Mantuitorul a permis ascunsei Lui slave dumnezeiesti sa se reverse in toata stralucirea ei asupra Persoanei Sale. Inca o data trebuie spus ca lumina Mantuitorului de pe Tabor nu era o lumina de imprumut, venind din afara ci, dimpotriva, era o izbucnire ca de fulger din acea nemasurata dumnezeire pe care Mantuitorul o poseda integral si o tineascuna. Acea minunata lumina facu pe Sfantul Apostol Petru sa spuna: "Doamne, bine este noua sa fim aici".

Pentru asemenea motive Schimbarea la Fata este considerata de crestinatate ca Praznicul luminii dumnezeiesti, revarsata in mod vizibil asupra lumii noastre pamantesti.

Ne intrebam iarasi: De ce aceasta manifestare din partea Mantuitorului?

Fireste, nu putem sti totul, dar din Sfintele Evanghelii aflam ca Schimbarea la Fata, ca timp, nu era departe de Patima, de Crucea si Moartea Mantuitorului pe Golgota. Stiind Domnul cele ce aveau sa se intample in Ghetsimani si pe Golgota si cunoscand omeneasca slabiciune, El le oferea acum celor trei Apostoli, si prin ei, celorlalti, dovada clara ca El nu era numai om adevarat, ci si Dumnezeu adevarat.

Astfel, prin izbucnirea dumnezeirii Lui ascunse, vrea sa le arate ca moartea Sa pe Cruce nu avea sa fie un final tragic, ci o cale spre inviere, ca Patima Lui era de fapt o Patima de buna voie si liber consimtita, din iubire pentru mantuirea oamenilor.

Stralucirea Fetei Mantuitorului era astfel supremul punct de sprijin necesar pentru a depasi marea incercare ce avea sa vina asupra Apostolilor. De fapt, de stralucirea acestui chip al Mantuitorului isi va aminti Petru dupa lepadarea de Hristos si va plange cu amar. De stralucirea acestui chip isi va fi adus aminte si Apostolul Ioan in credinciosia si statornicia lui neabatuta, cand I-a urmat lui Hristos pana la picioarele Crucii.

Lumina fetei Domnului aratata pe Tabor este o prevestire a chipului de fulger al Mantuitorului, inviat si preamarit - chip care avea sa-l cucereasca si pe Pavel cand se afla pe drumul Damascului, transformandu-l total, din cumplit prigonitor, in cel mai renumit Apostol.

In sfarsit, chipul ce a stralucit pe Tabor este o prefigurare a chipului cu care vom invia noi insine in ziua invierii de obste, pe chipul Mantuitorului aveau sa se indragosteasca de-a lungul istoriei toti purtatorii de Dumnezeu, parinti si frati din lume si din manastiri.

O ultima intrebare: Ce doreste Mantuitorul oare sa ne spuna celor de azi prin Schimbarea Lui la Fata? In Scriptura, intervalul de timp de la invierea Mantuitorului si pana la Venirea din nou a Domnului in slava, la sfarsitul istoriei, este exact intervalul de timp in care traим noi, si este prezentat ca o perioada de transformare, de necontenita innoire a omului, a vietii si a lumii, prin slujirea dragostei fara margini intre oameni si prin energiile Duhului datator-de-viata.

In toata aceasta perioada, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel inviat si preamarit, in numele Dumnezeirii intregi lucreaza necontenit in oameni si in lume, respectand dumnezeieste toata libertatea fapturilor Sale. Prin forta energiilor Duhului Sau, Iisus Hristos cel inviat si de-a pururea viu iradiaza necontenit pretutindeni, strabate, purifica si transforma, pe nesimtite parca, oameni si lucruri, tot ce exista, toata creatia Lui.

El vrea sa fie impreuna cu noi, prezent si activ in toate: "Iata Eu cu voi sunt in toate zilele, pana la sfarsitul veacului" (Matei 28, 20) - ne asigura El si adauga: "Unde sunt doi sau trei, adunati in numele Meu, acolo sunt si Eu in mijlocul lor" (Matei 18, 20).

Pentru El nu sunt porti inchise. Hristos poate patrunde peste tot, deci si in noi. Dar pentru ca respecta libertatea fiecaruia, asteapta ca noi insine sa ne limpezim si sa-I facem loc in viata noastra, in familia noastra, in societatea noastra.

Praznicul de astazi tocmai la aceasta ne cheama pe fiecare dintre noi: la o schimbare launtrica, la limpezire, la iluminare, la conformarea vietii noastre la voia cea sfanta a lui Dumnezeu, Care totdeauna vrea binele si fericirea noastra, a tuturor oamenilor. Insi cuvantul dumnezeiesc, care a rasunat astazi pe Tabor, la aceasta ne cheama, zicand: "Acesta este Fiul meu Cel iubit... pe Acesta sa-L ascultati" (Matei 17, 5). E ca si cum Dumnezeu-Tatal ne-ar zice: "Schimbati-va la fata din adanc, toti si toate, dupa exemplul Fiului Meu. Fiti blanzi si smeriti cu inima, ca El. Fiti ingaduitori unii cu altii, nu va urati si nu va dispretuiti unii pe altii, ci traiti in pace, in buna intelegere si in dragoste unii cu altii, ca niste frati buni, ca niste adevarati copii ai Mei, va zic Eu, Tatal vostru. Iubiti-va unii pe altii, iubiti-va cu fapta si cu adevarul, asa cum v-a invatat El, spre binele si fericirea voastra".

Ascultandu-L pe El si Implinindu-I porunca dragostei, va straluci si peste noi lumina cea pururea fiitoare a Fetei Lui. Sa nu uitam, frati crestini, ca Schimbarea la Fata a Mantuitorului incepe pe cand El se ruga. Si schimbarea noastra launtrica trebuie sa inceapa tot cu rugaciunea, cu ajutorul harului dumnezeiesc, pentru ca singuri, numai cu propriile noastre puteri, nu ne putem schimba. De aceea, sa nu incetam a ne ruga lui Dumnezeu,

Maicii Domnului si tuturor Puterilor ceresti, sa ne lumineze mintea, inima si viata cu lumina adevarului si a dragostei Dumnezeuului nostru, ca sa putem birui si schimba tot ce-i rau in noi si in viata noastra de oameni, ca si in noi sa straluceasca lumina cea mai presus de orice lumina a faptelor bune, spre binele si spre bucuria semenilor nostri si spre slava Dumnezeuului nostru. Amin!

Parintele Sofian Boghiu

Sensul crestin al pocaintei

Pocainta reprezinta o cale de insanatosire si de desavarsire a sufletului. Pentru crestin valoarea ei se intemeiaza pe Sfanta Scriptura si pe Sfanta Traditie. Sfantul Ioan Botezatorul, Mantuitorul, Apostolul Petru in ziua Cincizecimii incep activitatea predicand pocainta. Sfintii Parinti o numesc: al doilea har, a doua renastere (Isaac Sirul), sau reinnoirea botezului si curatirea constiintei (Ioan Scararul).

Pocainta nu este numai o virtute dovedita in anumite momente, ci o atitudine permanenta, un curent continuu de viata spirituala. Un neincetat flux si reflux, apus si rasarit, inceput nou si bun. Noi vorbim mult despre ea, fara a epuiza intreg continutul ei de semnificatii. Indeosebi acele semnificatii revelate in Hristos.

S-a subliniat si cu drept cuvint ca pocainta ca virtute, ca atitudine spirituala este prezenta in toate religiile, in timp ce, pocainta ca Taina, ca mijlocitoare a harului regenerativ, e specifica crestinismului. Exista deci o deosebire intre aceste doua moduri de a concepe si interpreta. Aceasta ne si propunem sa cercetam: specificul crestin al pocaintei. Are si sufletul lumea si legile lui. Sfatuirea cu sine si cainta pentru ratacirile de la telul vietii, nevoia de a te indrepta si purifica, de a-ti descoperi ranile si problemele unui om al lui Dumnezeu, starea aceea unica pe care o incerci cand auzi "te iert si te dezleg de toate pacatele", si te simti din nou impacat, restabilit in armonia ta launtrica, constituie o experienta comuna tuturor celor ce afirmam constiinta unui adevar divin fundamental si a lunecarii din el, a unei legi morale si a calcarii ei.

Dintre toate, cainta indeosebi, reprezinta fondul si momentul comun tuturor religiilor, tuturor sufletelor dupa cadere. Ea e prima parte si valoreaza cat jumătate din pocainta. Ea concentreaza ca intr-un focar, constiinta si viata, nu numai trecutul si prezentul ci si viitorul. Si se poate spune ca "nimeni nu suporta privirea trecutului sau fara sa suferi", caci cine e fara greseala? Si iarasi, nimeni "nu-si priveste trecutul decat pentru ca vrea ca viitorul sa fie altul". Si fiecare, mai ales atunci incepe sa se judece pe sine cand in greseala lui se loveste de constiinta celorlalti si se trezeste in el un simtamant de vina, un regret si un adevarat sens al faptelor si vietii sale, pe care in pacat nu-l afla.

Exista deci in cainta o forta de trezire, de luminare in har "Pacatul cedeaza harului care patrunde sufletul asa cum intunericul cedeaza luminii", observa Scheeben. E o forta de cunoastere si de judecata a raului, care raneste persoana in relatiile ei cu Dumnezeu si aproapele. "Caci nimeni nu traieste luisi", de-am face fie binele, fie raul. In orice fapta noi vedem o angajare treimica: Dumnezeu, aproapele, sinele. Intre mine si aproapele meu sta ca mijlocitor, ca punte de legatura, Dumnezeu, adevarul divin. Si cainta nu s-ar trezi in noi daca, violand aceasta unitate treimica, lovind legea lui si aproapele meu, nu m-as simti eu mai ales ca cu un bumerang si lovit si vinovat. Cineva spunea unui prieten nesincer: "Raul pe care mi l-ai facut tu mie pot sa ti-l iert eu. Dar cum te-as putea ierta de raul care ti l-ai facut tie insuti". Si lovitura altuia te poate atinge sau nu: cea de la tine insa doare totdeauna si descopere rana care s-a deschis inaintea tau. "Intoarce-se-va rautatea lui, la capul lui", zice psalmistul (VII, 12).

De aceea in cainta e pusa in joc esenta noastra intima si in ea experimentam noi nemijlocit raul. Suferinta lucreaza ca un semnal de alarma, ca un inger de paza si vestitor. Cand se produce un dezechilibru in ordinea noastra fizica, durerea ne da de veste si noi luam masuri pentru restaurare. Cand ruptura e mai profunda, in ordinea noastra launtrica, morala si spirituala, si suferinta e mai intensa. Ea da de stire ca raul pune in primejdie insusi echilibrul fiintei.

De altfel, raul nici nu poate fi evaluat, judecat ca rau, ca ruptura si dezechilibru, decat in fata unitatii si ordinii profunde a fiintei, pe care el tinde s-o zdruncine. Raul e rau in fata binelui si totodata, chiar fara sa vrea raul e un martor al binelui. De aceea cand el patrunde si ne vatama, spontan isi atrage replica, judecata si osanda. Constiinta acuza, mai puternic sau mai slab. Sufletul se simte "ranit", "cazut intre talhari" (Luca X, 30). Acesta e si sensul lacrimilor, "caci lacrimile sunt ca sangele care curge din ranile sufletului" (Sfantul Grigorie de Nisa).

Astfel, cainta atinge adancimile fiintei si desteapta de acolo binele, scoate la iveala, ridica "fitilul care palpaie inca" (Matei XII, 20) in fiecare din noi, licarirea de adevar, care insufleteste orice regret si orice trezire. E nu numai o trezire pasiva, ci o trezire vie la nevointa si lupta cu raul, la condamnarea si lepadarea lui, si aci se descopera si mai viu aspectul pozitiv al caintei: in capacitatea de a infrunta raul si a nu-i ceda, sau a nu-i mai ceda in caz de cadere.

E o confruntare intre doua lumi, care cheama la lumina a mintii si dreapta socoteala, la stare de veghe si vointa tare. "Omul care a incercat ispita, fara sa-i cedeze, cunoaste mai bine pacatul decat pacatosul insusi" (M. Blondei). In timp ce pentru pacatos, lumea pacatului devine o "alta natura".

Cainta e o sonda aruncata la mari adancimi, o incizie in sufletul bolnav, care patrunde "mai adanc decat pacatul" (Sf. Isaac Sirul), pana la fondul sanatos din noi. Si prin aceasta patrundere ea descopera ca "sursa raului consta in dedublarea inimii", incat binele si raul sunt puse alaturi; descopera ca inima nu mai ramane locul unic al adevarului, al lui Dumnezeu (Ioan XIV, 23), ci a devenit si generator, laborator al raului: "din inima ies gandurile rele." (Matei XV, 19). A devenit, dupa expresia sugestiva a Sfantului Macarie, "lacas si de dreptate si de nedreptate". "Satan ne-a faramitat" ziceau Origen si Chiril al Alexandriei.

Cainta pune in lumina deodata si dedublarea inimii, care acum genereaza si binele si raul, dar si neputinta raului de a inabusi binele. Raul poate instraina, rani, perverti, dar nu poate nimici. Binele e mai profund decat raul; el este esenta noastra. Binele e harul divin indestructibil, pe care se reazema fiinta, principiul existentei. "Creaturile se sprijina pe cuvantul creator al lui Dumnezeu, ca pe o punte de diamant", spunea Mitropolitul Filaret al Moscovei. Binele ne-a nascut pe noi, nu raul; raul nu este decat un parazit al binelui, un mod de vointa deviata a creaturii, nu e fiinta originara ca-n vechiul dualism parsist, nu e ontologic. De aceea, binele il poate domina, birui; ii poate chiar modifica structura, ii poate schimba directia. "Dumnezeu a schimbat raul vostru in bine", zicea Iosif catre fratii lui (Fac. L, 20). Si, "unde s-a inmultit pacatul, acolo a prisosit harul" (Rom. V, 20). iar aceasta numai pentru ca binele e fundamental, e ontologic si originar in noi prin creatie, cuprins in buchetul de valori care constituie fondul nostru prim - chipul divin din noi si exprimat in: iubire, ratiune, incredere, nadejde, dreptate, bucurie, libertate, pace, sete de adevar, de cunoastere, de creatie si nastere din nou.

Dar, in aceasta "tarina", dupa cuvantul Mantuitorului, "vrajmasul" a semanat neghina: dezbinare, neincredere, deznadejde, trufie, tristete, trandavie, ignoranta, nedreptati, inegalitati, opresiuni, razboi, mizerie, si a creat acest dublu, aceasta desirare profunda in fiinta, sursa de conflicte launtrice si complexe, nemulumiri si neliniste, boli si suferinti, analizate si descrise de sfinti si teologi, filozofi si artisti de geniu. Intre care citam, in afara de Grigorie de Nisa, Ioan Gura de Aur, Augustin, Ioan Scararul sau Isaac Sirul, si pe un Shakespeare, Dostoievski sau Ibsen.

"Pentru Ortodoxie, profunzimea raului pusa in lumina de lupta inversunata a ascetilor, nu poate sterge stralucirea chipului, caci adevarul omului este anterior dedublarii sale si el - adevarul - e dominant. Viziunea prin cele de jos trebuie corectata si viziunea prin cele de sus, singura autentica, ne invata ca pacatul este secundar, ca si orice negatie".

Fundamentala in noi e acea "afirmatie originara" (Nabert, Lacroix) din care se naste orice faptura si care la randul ei "se hraneste din incredere in lume si deci, in principiul lumii - Binele suprem - speranta fireasca pe care cea mai grava zguduire ne-o poate zdrobi complet".

Mai concret: iubirea e originara in noi, nu dezbinarea; din iubire ne-am nascut. In mod firesc, pana nu se iubesc doua fiinte, nu se naste alta. De asemeni, originara e nevinovatia, puritatea si nu stricaciunea, desfraul. Tot astfel, increderea nu neincrederea. Copilul, bunaoara, intinde maini nevinovate oricui. Speranta e suportul existentei, nu disperarea. Dreptatea si nu nedreptatea. Munca creatoare e firea noastra cea mai adanca, si nu inactivitatea, parazitismul, inertia. Echilibrul, armonia, pacea si nu razboiul. "Daca istoria universului ar fi inceput cu razboaiele, nici un om n-ar mai fi in viata astazi, zicea Gandhi. Faptul ca, sunt inca atati oameni vii in lume, dovedeste ca lumea nu este bazata pe forta armelor, ci pe forta adevarului, sau a iubirii. Si, a crede in acest adevar, inseamna a afirma neclintit in tine ceea ce nu poate fi distrus "ceea ce e indestructibil" (Kafka). In aceasta credinta rezida fondul optimismului crestin. Daca raul e egal cu binele, atunci e de nebiruit; urca pana la radacinile fiintei si nu urmeaza decat pesimism iremediabil si fatalism. Dar eu il numesc rau tocmai fiindca il reneg si vreau sa-l birui. Iar Revelatia ne spune ca Dumnezeu a pus heruvimi cu sabii de lumina ca sa pazeasca drumul care duce la pomul vietii (Fac. III, 24), pentru ca raul sa nu poata patrunde pana la radacina haric-divina din noi. Si, repetam, acesta e rolul pozitiv al caintei, ca ea patrundand pana la hotarele profunde dintre bine si rau, denunta primejdia si caducitatea pacatului, trezeste forta vie, credinta si speranta, si "tinde sa repare dezordinea, sa restabileasca armonia in compozitia valorilor noastre".

Aceasta e cainta in experienta crestina. Au cunoscut "cainta" si celelalte religii, caci ea e un act profund si universal uman. Au cunoscut-o si experimentat-o si brahmanismul si budismul, si elenismul filozofic si religiile misterelor si vechea religie iraniana, in lupta ei atat de acuta dintre bine si rau, care se afirma acolo, cu tot dualismul ontologic al acestei religii. Dar, deosebirea esentiala nu sta in recunoasterea raului si denuntarea lui, care e universala, ci in modul de concepere si de infrangere a raului; in depasirea lui, in caile si directia trecerii dincolo de rau.

Ce inseamna, bunaoara, cainta si mantuirea in budism, sau in idealismul platonice, in sisteme de gandire atat de reprezentative pentru lumea antica, durabile si azi in unele constiinte?

Sa consideram, de pilda, budismul. In cuvantarile lui Buda neincetam intalnim aceasta expresie frapanta: "eliberarea inimii". Si asa cum observa Max Scheller, semnificatia acestei eliberari, izbaviri, nu consta in "adaosul vreunei valori pozitive, fie ea Dumnezeu, aproapele sau frumusetea si viata in sanul naturii, ci consta exclusiv in detasarea de sine, deci intr-o negare a fiintei sau realitatii. Aceasta negatie, prin suprimarea progresiva a insului, conceput exclusiv sub forma trupului ravnitor, plin de dorinti, efectueaza si in lumea ambienta acelasi proces de stingere a realitatii". Astfel, pocainta in budism, cel putin in budismul clasic, duce nu numai la stingerea raului, ci si a vietii, a persoanei insasi si genereaza astfel pesimismul si izolarea. Ne intampina in budism, la tot pasul, o vie aspiratie la mantuire, dar mantuirea inseamna intoarcerea inapoi in paradisul initial, dincolo de pomul cunostintei, la pomul vietii, adica reintoarcerea si topirea in viata primordiala. Dar noi in Hristos aflam, uniti la un loc, si pomul vietii si pomul cunostintei si paradisul innoit.

Exista ceva asemanator si in idealismul platonice, anume in conceptia despre raul trupului, Mantuirea, dupa Platon, e tot un fel de "eliberare" a sufletului din trup si reintoarcerea lui in imparatia iudeilor, a esentelor pure. E si aici o negare a vietii. Lumea sensibilă e acel loc al aparentei. In ea sufletul petrece ca intr-o temnita - caverna - si priveste doar umbrele realitatilor. El poarta in sine insa mereu "reminiscenta acelui loc ceresc", in care a preexistat si neincetam tinde sa revina la "viziunea ideilor pure". Putem apropia, ca element pozitiv, "reminiscenta" platonice a acelui "loc ceresc", pe care sufletul o poarta in sine permanent, de "binele originar" din noi, pe care il afirmam mai sus, adica chipul divin indestructibil. Dar in rest, viziunea platonice e atat de statica, de "retrospectiva si nu prospectiva" (M. Scheller). Prin ideile platonice nu se creeaza, nu se intrupeaza, ci se intemniteaza; mantuirea e numai o intoarcere inapoi, o revenire, nu si un pas inainte, un plus de lumina. Despre Orfeu se spune ca a pierdut pe Euridice pentru ca el a cautat-o inapoi. Dar Euridice era inaintea lui, nu inapoi.

Subliniem aceste trasaturi caracteristice din sistemele de gandire mentionate. Puteau fi evocate si altele pentru a pune intr-o lumina si mai clara faptul ca s-au strecurat si au supravietuit in crestinism idei, opinii si practici inspirate din ele, ca si din alte conceptii filozofi coreligioase vechi, pe care, pentru economia studiului de fata, numai le amintim.

- Viziunea unei lumi statice, deodata si gata facuta pentru totdeauna, cu care ne obisnuim si noi uneori, e inspirata din teoriile ciclice eleno-hinduiste, din mitul lui "l'eternel retour" si nu se poate concilia cu conceptia biblica a unei lumi de creatie treptata si continua, de nastere din nou si mers inainte, ireversibil, "schimbandu-se mereu in ceva din ce in ce mai bun, trecand din slava in slava, neajungand vreodata la capatul desavarsirii".

- Fuga de lume, pe motivul raului din ea, e de inspiratie platonico-manicheica si budista si in contradictie fundamentala cu invatatura crestina despre om, creat ca "imparat peste toata faptura" si pe care Domnul Dumnezeu l-a asezat in gradina raiului s-o lucreze si s-o pazeasca (Fac. II, 15): sa-si sfinteasca si propria fiinta si locul unde-i este dat sa traiasca.

- Identificarea lui Dumnezeu cu fortele naturii, sau "necunoscutul" din natura, idee a carei obarsie o aflam in politeismul antic, care zeifica fortele naturii, le inalta altare si ridica un asemenea altar "Dumnezeului necunoscut". Aceasta conceptie e cu totul straina de spiritul Bibliei, care ne porunceste: "cautati si veti afla". Dogma bisericii nu l-a confundat niciodata pe Dumnezeu cu lumea, ci l-a preamarit ca mai presus de lume prin esenta si prezent in ea prin har.

- Monarhismul papist si cezaropapismul unor imparati bizantini e o mostenire de la imparatii romani care cumulau deodata cele doua puteri de cezar si pontifex maximus, si nu are nimic comun cu invatatura si viata Mantuitorului, care "a venit, nu sa l se slujeasca, ci El sa slujeasca si sa-si puna sufletul Sau rascumparare pentru multi".

- Intoleranta religioasa, de asemeni, de care s-a facut vinovat in istoria sa si crestinismul, nu-si are nici un temei in Noul Testament. In numele Mantuitorului Hristos nu poti sacrifica pe nimeni, ci numai pe tine insuti. Veacurile crestine primare asa au inteles pe Hristos. Dar crestinismul devenind religie recunoscuta si apoi religie de stat, relatiile cu lumea pagana se schimba, se inverseaza. Convertirile se fac adesea din ordin de sus, in masa si superficial".

Se mai pot cita si alte influente straine de crestinism, care insa nu fac obiectul cercetarii de fata. Noi avem misiunea sa pazim adevarul curat crestin, asa cum ni l-a revelat Mantuitorul si ni l-au transmis Apostolii si Sfintii Parinti.

Aceste probleme privesc si pocainta. Mai ales cand avem in vedere orientarea generala a acestei virtuti de innoire a vietii. Exista si in pocainta crestina propriu-zisa uneori o atmosfera de: staticism, incremenire si inertie spirituala; de fuga de lume si osandire a ei, si de pesimism; de intoleranta religioasa si fanatism; de exagerare unilaterala a caintei, caracteristica vechilor religii; de indemn exclusivist "ca cineva in toata vremea sa se numeasca pe sine pacatos"; o stare permanenta de cruce si deznadejde, in care nu strabate nici o raza de lumina si speranta, de bucurie si inviere.

Nu totdeauna o asemenea cainta e fecunda. "Am trecut printr-o perioada de coplesire sub constiinta pacatului, marturiseste un suflet convertit. Nici o lumina nu se ivea din aceasta constiinta, in schimb tenebrele cresteau. In cele din urma omul se obisnuieste sa nu mai contemple pe Dumnezeu, ci pacatul; sa mediteze asupra tenebrelor si nu asupra luminii. Sentimentul acut si prelungit al pacatoseniei, duce la starea de doborare, in timp ce scopul vietii religioase e tocmai depasirea ei. "Nu-i util sa te hranesti mereu cu constiinta pacatului, daca asta e o hrana; dupa cum nu-i util sa-i spui mereu omului ca-i pacatos. Total din Evanghelie nu a intampinat pe Fiul ratacit cu acest cuvânt. Iar un pictor celebru zugravesc semnificativ pe tata imbratisandu-si fiul cu ochii inchisi.

Numai marturisirea si plansul asupra pacatului nu inseamna si invingerea lui. "Tu spui ca esti pacatos! Si talharul zice: sunt talhar! Si este el oare fara prihana? zice Sf. Isaac Sirul.

Constiinta pacatului, obsesia lui, este uneori din punct de vedere moral, paralizanta; incremeneste ca si privirea "sarpelui" si rezultatul este esecul persoanei, nu afirmarea ei, asa precum obsesia bolii nu vindeca, ci mai mult mistuie.

Si David a zis: "Pacatul meu inaintea mea este pururea", dar aceasta nu era pentru el o obsesie a pacatului, ci o constiinta a vinei, care nu i-a blocat spiritul, ci i-a deschis calea spre "inima curata zideste intru mine Dumnezeuule, duh drept innoieste intru cele dinauntru ale mele, da-mi bucuria mantuirii Tale, cu duh statornic ma intareste".

Cainta e un curent, viu care permanent trebuie sa ne insoteasca viata, caci permanent suntem in primejdie de cadere. "Cel ce sade sa ia aminte sa nu cada". E ochiul critic mereu treaz al constiintei. Dar ea nu e scopul vietii, asa cum nici plinsul nu poate fi. E instrument si nu scop. E fata aspra a sufletului intoarsa spre pacat, spre trecutul pe care il purtam in noi si-l repudiem. Dar sufletul are si o fata intoarsa spre lumina si viitor, spre nadejdea si bucuria vietii, spre inviere.

Noi am analizat cu profunzime cele mai subtile cute si meandre ale sufletului in alienarile lui. Cunoastem prin experienta sfintilor si nevoitorilor, analistilor si autoanalizei, patimile care desira unitatea si armonia launtrica, viata si datoriile ei in mijlocul acestei lumi. Dar viata crestina nu se poate reduce numai la lupta cu pacatul. Nu-i de ajuns sa cunoastem raul, ci trebuie sa cunoastem si mai profund binele; nu numai ce nu trebuie facut, ci si ceea ce trebuie sa facem; nu numai ce scoatem, ci si ceea ce punem la loc. Altfel "duhul necurat, cand a iesit dintr-un om si umbla prin locuri fara apa, cautand odihna si n-o gaseste, se-ntoarce in casa de unde a plecat; si gasind-o goala, mai ia cu sine alte sapte duhuri, mai rele, intra, si ratacirea din urma este mai rea decat cea dintai" (Matei XII, 43-45).

Pacatul e osandit prin cainta, dar trebuie si depasit. Cainta e negativul lui, "moarte fata de pacat", dar nu este si inviere! Pocainta crestina, este deodata: moarte si inviere.

Trebuie sa observam ca termenul grecesc din Noul Testament nu si-a gasit un echivalent, un corespondent intru totul fidel in limbile principale de raspandire a crestinismului. Cuvantul romanesc - pocainta - de obarsie slava, pune accentul pe remuscare, regretul, durerea pentru greseala savarsita. Cel latinesc - penitenta - derivat din poenam tenere, accentueaza aspectul juridic, constiinta vinii, frica de pedeapsa.

Dar "metanoia" nu inseamna nici numai cainta, regret, si nici numai frica de pedeapsa, ci mai mult. Ca si ceilalti termeni construiti si incorporati in limba noastra, ca de pilda, metafora, metateza, metabolism, metemcrfoza, metafizica, si metanoia inseamna o transformare profunda. O schimbare radicala a convingerilor si deci o trecere dincolo de pacat prin incetarea savarsirii lui, si un nou inceput de viata, un nou camp de lucru in har si adevar. "O mutatie a mintii", innoirea mintii, cum explica Sfintul Apostol Pavel. o nastere din nou. Acesta si este sensul pocaintei in dogma crestina, sau un al doilea botez, ca neincetata reinnoire a omului. Combatand pe masalieni, care invatau ca in mintea celor botezati se afla ascunse atat harul cat si pacatul, atat Duhul adevarului cat si duhul ratacirii, Diadoh al Foticeii afirma: "din ceasul in care ne renastem, raul e scos afara, iar harul intra inauntru. Precum odinioara asupra sufletului stapanea ratacirea, acum stapaneste adevarul asupra lui".

Aceasta inseamna ca botezul si pocainta opereaza o trecere dincolo de pacat, adica exact in sensul in care Mantuitorul a biruit ispita. "Mergi inapoia Mea Satano"! Raul trece astfel in spate, in urma, la periferie, nu ramane in centrul vietii, inainte, ca obiectiv moral principal, uneori unic, asa cum il avem in cainta. E o inlocuire a lui, o metateza. Mintea se goleste de pacat, se purifica si se deschide spre a se umple de adevar, devenind din "vas de rusine, vas de cinste", vas ales al lui Dumnezeu. Pe Sfantul Apostol Pavel, dupa convertire, Mantuitorul il numeste: "Vas ales ca sa poarte numele Meu" (Fapte IX, 15). La aceasta transformare este chemat tot crestinul in taina pocaintei: din vas al pacatului, vas demn sa poarte numele lui Dumnezeu.

Fireste, numele nu trebuie luat ca un simplu cuvant, ci in sens biblic de revelare a persoanei, ca un simbol, ca un "cifru". "Nu tot cel ce-Mi zice Doamne, Doamne, va intra in imparatia Mea." Crestinul, ca vas al numelui divin, trebuie sa aiba clara semnificatia numelui. "Numele nu e decat suportul prezentei, iar prezenta e totala. Prezenta lui Dumnezeu o avem revelata in lege si in Fiul Sau. "Acolo, in chivotul marturiei (unde era nepusa legea) Ma voi intalni cu tine" ii zice Domnul lui Moise (Ies. XXI, 25). Iar Mantuitorul afirma: "Cine Ma vede pe Mine, vede pe Tatal" (Ioan XIV, 9).

Legea si viata unica a Fiului Sau, cu toata bogatia ei de har si adevar ne care Sfantul Duh o actualizeaza in colaborare cu noi in fiecare credincios, constituie continutul nou care inlocuieste pacatul intr-o minte innoita prin taina pocaintei. E o unitate desavarsita intre lege si Hristos; legea a fost numita "pedagog" catre Hristos, iar Hristos "plinirea legii". Aceasta unitate se exprima si in ritualul Tainei. Formularul intrebarilor adresate penitentului se misca intre decalog si Simbolul credintei, in care stim ca se cuprinde indeosebi invatatura despre Sfanta Treime si persoana in doua firi a Mantuitorului Hristos. La o cercetare mai atenta insa a intrebarilor din ritualul tainei, constatam o preponderenta a decalogului. Circa patruzeci de intrebari, din prima parte, sunt o dezvoltare a celor zece porunci; in rest, trei sunt din Simbolul credintei si patru din poruncile Bisericii. De asemeni, mai observam ca cele privitoare la decalog conduc la o minutioasa analiza a constiintei, foarte utila desigur. In schimb, cele extrase din simbol, sunt generale, principiale, privind credinta simplu enuntata, in Sfanta Treime. Biserica, in Taina Botezului si in eshatologie.

Trebuie sa subliniem iarasi caracterul negativ al intrebarilor dezvoltate din decalog, ca si al decalogului insusi. Stim de altfel, ca in afara de afirmatia fundamentala a primei porunci, "Eu sunt Domnul Dumnezeu Tau, si cinstirea zilei Domnului si a parintilor, toate celelalte porunci din decalog sunt negative: sa nu ucizi, sa nu furi, sa nu desfranezi.

Decalogul e urmare a pacatului si in el e cuprinsa lupta cu pacatul. De aceea e atat de mult negativ in el si in aceasta consta si neplinatatea lui, subliniata de Sfantul Apostol Pavel, "neputinta" legii de a mantui, adica de a birui raul. Caci, asa cum am spus, raul nu poate fi biruit numai prin denuntarea si negarea lui, ci mai ales prin afirmarea binelui, prin inlocuirea lui cu binele. Si noi nu putem dobandi o innoire deplina a mintii prin aceasta precumpanire a decalogului in viata.

Dovada o facem si in experienta pastorală. Unii credinciosi se marturisesc asa: "n-am stricat casa nimanui, n-am furat, n-am ucis, inca vreo cateva negatii, si se opresc aci. La altii, se constata obsesia unor greseli trecute sau staruinta a unor patimi invecchite. Vin, se marturisesc, primesc dezlegarea. Nu totdeauna urmeaza si vindecarea deplina, innoirea. In cel rob, patima continua, iar constiinta celui urmarit de greseala nu se despovareaza. Vin si spun mereu, ani la rand, acelasi pacat apasator, desi duhovnicii ii previn sa nu-l mai aminteasca, ci sa aiba incredere in puterea de iertare a Tainei.

Faptul nu este ce neluat in seama, in toate cazurile mentionate se surprinde o suferinta a sufletului nevindecata, sau o inertie, in care viata nu mai este vie. Si un suflet anchilozat, o constiinta nelinistita nu poate lucra in aceasta viata cu intreaga-i capacitate creatoare. Experienta ne arata cat de viu si creator e spiritul liber de orice patima si luminat de un tel: muta si muntii. In timp ce un spirit deviat din adevar, blocat de o patima sau obsedat de un esec, e ca si paralizat, inert.

Dar ni se pune si intrebarea: Cand cunoaste cineva clar ca i s-a iertat pacatul? - "Cand desavarsit l-a urat", raspunde simplu Sfantul Isaac Sirul. Deci cand a iesit si de sub vraja lui si de sub teroarea lui. Caci are si raul, mai ales un farmec al lui, "florile lui - fleurs malades", cum zicea Baudelaire. Exista o "frumusete a raului" impartasita de la acela care poate sa ia uneori chip de inger luminos.

Dar cum se poate iesi de sub aceasta vraja? Cum adica sa iesi de sub vraja si pasiunea raului si sa traiesti, asa-zicand ca si vrajit, pasionat pentru bine? Aceasta nu se va intampla stiind numai atat, "ai frica de pacat si de pedeapsa", ci atunci cand ochii sufletului vor descoperi ceva mai bun si mai frumos decat pacatul, adevarul care sa-l cucereasca. Aci socotim ca se afla secretul, cheia pocaintei. Caci acest adevar exista: si obiectiv si subiectiv, si in afara de noi - in Hristos, ca revelare a Adevarului si Binelui suprem - si in noi ca unii care am fost ziditi si renascuti din bine si adevar. Exista totodata si o frumusete a adevarului. Cu atat mai mult adevarul are o frumusete originara, din care raul isi trage doar o poleiala, si aceasta frumusete a adevarului are menirea, si sa-i reveleze stralucirea si sa cucereasca inima, iubirea noastra.

Acest element al frumusetii adevarului, al farmecului si dulcetii lui, noi nu l-am pus in relief deosebit pana acum, desi e atat de necesar. Daca raul nu ne poate cuceri prin vreun adevar sau bine al sau, caci nimeni nu poate vorbi de binele si adevarul raului, ci el ne

cucereste exclusiv prin momeala falsei lui frumuseti, prin placerea care ne raneste inima, atunci noi trebuie sa invatam de aici ca sufletul nu poate fi smuls din bratele raului numai prin poruncile negative, care nu angajeaza inima, o lasa deoparte prada florilor raului. Viata curata se castiga si se pazeste prin unirea mintii cu inima, invata Marcu Ascetul. Mintea are misiunea sa vegheze asupra inimii, s-o fereasca de "soapta cea rea", s-o trezeasca, sa-i descopere frumusetea si bucuria binelui si adevarului catre care e chemata din fire. Si in acest sens trebuie sa precizam ca binele si adevarul nu ne dau bucuria si rasplata exclusiv in viata de dincolo. Acolo si atunci va fi plinatatea fericirii. Exista insa si "pe cale", in insasi viata aceasta, o rasplata, o parga, o pregustare a fericirii adevarate. Nici nu e de conceput ca in aceasta lume raul sa fie darnic, iar binele zgarcit in bucurii. Exista numai o deosebire. Raul incepe cu momeala placerii si sfarseste in durere, in timp ce binele incepe cu osteneala, incercari, uneori chiar un fel de cruce si apoi se incununeaza prin bucurie, rasplata si inviere. Dar bucuria exista, si chiar imediat.

Exista o dulceata negrita a binelui si adevarului: "gustati si vedeti ca bun este Demnul". Exista frumuseti si fericire in cei saraci de patimi, cei blanzi, in flamanzii si insetatii de dreptate, in cei milostivi, in cei curati cu inima, in facatorii de pace - asa cum ne adevereste Mantuitorul. Exista o bucurie imediata daruita de Dumnezeu ca raspuns la fiecare fapta buna sau, altfel zis, fiecare fapta buna, face osteneala poarta in ea insasi, in rodul ei, rasplata, bucuria, farmecul, frumusetea. invingerile ispitei, nevointele unei vietii curate, fapta eroica, salvarea sau ajutorarea semenului, munca rodnică sau creatia, cercetarea sau descoperirea, orice slujire sincera, toate poarta in ele frumuneti si bucurii nepieritoare, si neegalate de nici o placere senzuala. Depinde de noi sa sesizam si sa cultivam aceasta sensibilitate sfanta, cu care sa putem invinge dulceata pacatului. Astfel, dulceata acestuia deja cunoscuta ne-ar atrage mai puternic spre ea decat spre bine. In aceasta dilema dintre cele doua "frumuseti" se naste de astadata cumpana grea a sufletului. Caci, desi exista adevarul si binele, pentru noi revelate si concret in Hristos, desi exista o dulceata neasemuita a vietii in adevar, experimentata de multi, e posibil totusi ca noi sa nu fim sensibili, capabili de ea, datorita impatimirii, instrainarii sufletului. Un suflet bolnav nu e capabil sa intre in dialog cu Hristos sau cu valorile binelui si adevarului: se vorbesc doua limbi diferite - dovada tanarul bogat, fariseii, carturarii. Iar fara dialog, fara conlucrarea intre Dumnezeu si o vointa libera nu-i cu putinta innoirea. "Liber si fericit e numai sufletul fara prihana" zice Sfantul Antonie.

Afirmarea limpede si vie a binelui si adevarului cere sa aiba in fata, sa primeasca raspunsul de la o constiinta libera, luminata. O constiinta scoasa din dedublare; "arunca partea rea, traieste cu cea buna", striga Hamlet mamei sale, o constiinta purificata ca a Magdalenei din care Domnul scosese sapte demoni dupa care ea a si urmat lui, o constiinta "dezlegata" dupa expresia biblica.

Aceasta si este menirea esentiala a Tainei. Cainta trezita de hai, deosebeste binele si raul. Marturisirea pacatelor osandeste si leapada raul. Dar sentinta "te iert si te dezleg" rostita in numele lui Hristos si a poruncii Lui "Veti ierta si veti dezlega", in numele vietii cu adevarat buna si frumoasa, semnifica aceasta dezlegare din mirajul, teroarea sau anchiloza raului, asa cum ai dezlega o fiinta esential libera din lanturile robiei. "Adevarul va va face liberi". Se dezleaga duhul pentru ca el, restaurat in har, liber si voios, sa mearga potrivit firii sale catre adevar, bine si frumos.

"Te iert si te dezleg" si prin aceasta esenta pocaintei, imi spune nu doar sa nu mai gresesc de aici inainte, sa nu insel, sa nu desfranez, sa nu fur, sa nu ucid, ci mai mult, imi spune ca de dincolo de pacat "dezlegarea" cheama la o noua viata sufletul meu viu care dormita sub vraja lui, "aduce apele curate din adancul nostru peste pamantul uscat de la suprafata", spre a rodi in har si in mai multa viata. Astfel pacatul e si biruit si depasit. Acesta e si sensul propriu-zis al dogmei crestine dupa care, botezul sterge toate pacatele, pana la pacatul originar inclusiv. Botezul, deci si pocainta, au misiunea sa desfunde tarina inimii de palamida si spinii crescuti sub "soarele" pacatului, de toate straturile depuse in fiecare din noi de-a lungul anilor si generatiilor, proprii si mostenite; sa mearga pana la origine, la

primul cuget strain, la prima clipa de viata si dincolo de aceasta sa scoata la lumina nevinovatia si identitatea noastra originara, chipul cel dumnezeiesc.

In privinta legii care ne calauzeste viata, trebuie ca, pazind decalogul, sa mergem totodata si dincolo de decalog, mai adanc decat el, inainte de pacat, pentru a afla prima porunca divina, afirmativa si creatoare. Caci exista si o alta lege divina data omului inaintea decalogului, inainte de pacat, acea afirmatie divina originara prin care am fost ziditi si care in umbra legii de pe Sinai nu si-a dezvaluit intreaga ei bogatie de semnificatii. Exista acel cod treimic de porunci divine, cu care s-a plamadit faptura noastra si care reprezinta prima ei norma de fiintare: "Cresteti, inmultiti-va, fiti rodnici, stapaniti pamantul".

Acesta e codul originar; el exprima si structura si menirea noastra. In el totul e afirmatie si actiune, in aceste porunci pulseaza dinamica creatiei. Si o data cu trezirea constiintei in Taina pocaintei si ele se trezesc, intrucat ii sunt legea ei fundamentala de viata.

Tinem sa precizam insa, ca noi facem apel la ele si la identitatea si nevinovatia noastra originara, nu pentru a ne intoarce inapoi, pentru a o lua de la Adam, cum se spune, ci pentru a determina de la obarsie sensul, directia existentei noastre. De altfel, intr-o lume a libertatii si creatiei, a nasterii din nou si a tensiunii tot inainte, nu e de conceput o repetitie monotona, o reintoarcere la ce a fost. "Oricine pune mana pe plug si se uita inapoi nu este destoinic pentru imparatia lui Dumnezeu", zice Domnul (Luca IX, 26). Experienta binelui si a raului, a vietii in Hristos, in care am contemplat "trupeste plinatatea Dumnezeirii" si toata aceasta experienta integrata in framantatura noastra, in adevarul nostru viu, face imposibila o intoarcere inapoi. Paradisul regasit nu poate fi identic cu paradisul pierdut.

Dar legatura intre nevinovatia noastra originara si Hristos, intre primul si al doilea Adam ramane, ca si legatura intre lege si Hristos. Mai mult, indeosebi prima porunca "Cresteti" in Hristos isi afla sensul ei. Dumnezeu nu ne-a poruncit numai sa crestem, ci ne-a dat si directia cresterii. Afirmand inainte de a-l crea, "sa facem om dupa chipul si asemanarea noastra" si noi stiind ca "Chipul Dumnezeului nevazut" (Coloseni I, 15) este Hristos, cresterea noastra, inseamna "o crestere in Domnul", in har si adevar dupa chipul lui Hristos. Dumnezeu zidea pe Adam dupa chipul cel din veci al Fiului Sau, in timp ce Fiul Sau avea sa intrupeze; la plinirea vremii, plinatatea lui Adam. "Eu am venit sa plinesc." (Matei V, 17).

Aceste porunci confirma, asa cum am subliniat permanent, esenta noastra afirmativa si fiind revelate inainte de pacat, inainte deci de divizarea neamurilor, cuprind intreg neamul adamic. Ele exprima, de asemenea, persoana umana in trasaturile ei esentiale de continua crestere, rodnicie si capacitate de a ordona si guverna intreaga faptura. Raportate la decalog il anticipeaza si-l completeaza, relevand caracterul pozitiv al legii divine si, privite in lumina invataturii lui Hristos, primesc un plus de tensiune spirituala, de sens si ne dau o imagine clara a chemarii noastre in lume. De aceea, putem sa le asociem decalogului in slujirea noastra, sa le analizam mai temeinic in lumina Evangheliei si sa punem in relief valoarea lor.

Potrivit acestor porunci, legea lui Dumnezeu are un indoit tel: si de conservare cu grija a creatiei, de pazire a gradinii edenului, dar si de lucrare a ei, de crestere, de continuare a creatiei. De pastrare a bunurilor dobandite, dar si de inmultire a lor, un neincetat spor de valori si frumuseti, izvorate din bogatia nesfarsita a lui Dumnezeu si puterile inepuizabile ale omului creat dupa chipul si asemanarea lui Dumnezeu. Mai ales prima porunca: "cresteti" exprima simplu, dar cu destula forta, aceasta idee. "Cresteti" ne spune ca faptura noastra nu e o "desavarsire definitiva afara de care nu ne ramane nimic de dorit si mai sus de care n-avem unde sa mergem". Intelesa prin revelatia vietii in Hristos si in Biserica, ea ne propune un ideal de continuu suus, din "slava in slava".

Dar daca legea lui Dumnezeu are un indoit tel, si de conservare a creatiei si de neincetata innoire a ei, atunci si pacatul nostru e indoit: calcam legea lui Dumnezeu si cand stricam bunurile create; cand ucidem, desfranam, profanam, nedreptatim, dar deopotriva suntem calcatori de lege si atunci cand, ca fariseii si carturarii, ne fixam in tiparele unei lumi incremenite si stingem orice elan sau duh de innoire. Blocam si calea noastra, devenim si obstacole pentru inaintarea altora, neinteleghand spiritul Revelatiei, care, prin creatie si intrupare, cruce, inviere si cincizecime, ne spune ca desavarsirea individuala si colectiva, ba

chiar a intregii fapturi "nu se opreste in drumul ei niciodata si nici nu-si pune vreun hotar oarecare".

Si in aceasta viziune intelegem ca si viata noastra se dezvolta pe un dublu plan: si de veghe fata de cursele celui rau si de continuu efort catre mai multa constiinta, lumina si viata.

Familia umana cere relatii intre persoane in care se afirma libertatea si ratiunea, originalitatea iubirii. Cuplul uman cere o reciprocitate a constiintelor, consfintita prin acea angajare solemna inaintea lui Dumnezeu si a oamenilor. Cere si autodaruirea reciproca, dar si impreuna-daruirea intr-o noua fiinta. Iubirea binecuvantata a sotilor e mai intai un schimb de inimi sau cel putin un schimb de daruri intre inimile lor, ceea ce asigura o continua renastere a vietii si unitatii caminului. Dar oricat de intensa si curata ar fi iubirea lor, ea e mereu pandita de ispita separarii (de altfel fizic niciodata nu se poate realiza o unire deplina). In rodul lor insa, si e o mare revelatie a iubirii aici, vietile si inimile lor se revarsa si spiritual si fizic ca doua rauri intr-o singura albie, intr-o noua si unica fiinta, caci copilul cuprinde pe amandoi intr-o unitate negraita. Amandoi se oglindesc deopotriva in el si isi afla un fel de deofiintime a lor. Atunci pot sa-si spuna: in el sintem noi, intr-o unire nedespartita si pe totdeauna. Si iarasi, mai cu seama atunci iubirea in camin nu se limiteaza, nu se reflecta doar asupra lor, ci se deschide spre viitor, prin urmasi.

Pe langa porunca decalogului "sa nu desfranezi", ea asuma si o raspundere pozitiva. Viata cea noua cere un izvor curat si un inceput bun: cere sanatate spirituala si fizica, cere sa se nasca in atmosfera de iubire neimpartasita, echilibru si armonie. Este prima si cea mai pretioasa zestre ce o putem oferi vietii celei noi.

Dar precum anticipam mai inainte, specificul uman al poruncii "fiti rodnici" consta nu numai in procreatie, ci si in creatia propriu-zisa de valori, nu numai in afirmarea speciei ci si a persoanei. Noi nu suntem simpli conservatori si continuatori ai speciei, ii depasim limitele si ne depasim mereu pe noi; ne transformam si pe noi si lumea in care traim. Astfel porunca "fiti rodnici" se depaseste ea insasi in cea de a treia stapaniti pamantul". Ce reprezinta aceasta porunca pentru o constiinta crestina?

E subliniata in ea demnitatea omului in fata creatiei cu o asa claritate, cum rar o gasim exprimata in alta parte a Sfintei Scripturi si, in afara de nota specifica pe care o confera omului, indica totodata un principiu ierarhic in creatie. Noi suntem solidari cu intreaga faptura, caci omul nu poate fi conceput decit in ansamblul fapturilor, iar faptura intreaga in sanul lui Dumnezeu. Si totusi omul e mai mult decat toata faptura, e "concluzia ei". (Sfantul Grigorie Palama). "Cosmosul sensibil suie catre om ca termen ultim al aspiratiei sale", zice Sfantul Grigorie de Nisa. In el se intrupeaza o alta intentie divina, o imagine a Logosului. Aceasta il distinge si face din ivirea lui, o "nastere din nou" a lumii, care il priveste in primul rand ca "imparat peste toata faptura", dar priveste totodata si intreaga creatie.

Omul se afla, in sanul lumii, in fata si deasupra ei, cu o autoritate divina, avand menirea sa creasca mereu dupa chipul lui Dumnezeu si printr-o harisma deosebita s-o stapaneasca. Sa se cunoasca, sa se guverneze si pe sine si lumea, s-o explice si sa-i calauzeasca destinul. Aceasta e menirea lui.

In pildele Mantuitorului cu talantii, semanatorul, tocmirea si plata lucratorilor, slujitorul veghetor in asteptarea Domnului sau ca si in altele, trebuie sa descifram nu numai indemnuri morale, ci un adanc sens ontologic, o legatura cu insusi sensul vietii. Exista aici o indicatie clara ca viata e o misiune de indeplinit. Ca fiecareia ni s-a incredintat un dar, un talant - talent, sau mai multi pentru implinirea misiunii noastre in lume. Acestea sunt darurile Duhului Sfant, de care vorbeste si proorocul si apostolul, daruri multiple, ca de pilda: al temerii (de a nu cadea din adevar, din cinstea divina), al tariei, al evlaviei, sfatului, buneii credinte, cunostintei, intelegerii, intelepciunii (Isaia XI, 2) sau al apostoliei, invataturii, tamaduirilor, ajutorintei, chivernisim, dreptei judecati, etc.

Nimeni nu este lipsit de dar. Fiecare are darul lui, asa cum fiecare Apostol in ziua Cincizecimii purta pe crestet o raza deosebita a iubirii divine. Fiecare are un bun al lui, un talant si fiecare dar are o valoare divina. Chiar in acelea pe care le numim modeste stralucește Dumnezeu, caci darurile sunt multe, dar duhul e unul si acelasi in toate. "Harul

unul si multiform are mii de ipostasuri, zice Sfantul Grigorie Palama, adica tainic potrivite capacitatii fiecarui vas zidit. Fiecarei vointe bune, slava, fagaduita si cununa sa impletita; locul sau pregatit in casa Tatalui".

Ochii nostri au fost rapiti adesea prea mult spre inaltimi, spre culmile insozite ale celebritatilor, din orice domeniu, si asa am pierdut din privire pe cei multi cu darurile lor. Dar "lumina lumineaza pe tot omul ce vine in lume", desi "una e stralucirea soarelui si alta a stelelor si chiar stea de stea se deosebeste in stralucire". Fiecare poate descoperi prin darul lui o solie si o frumusetate proprie incepand de la mama buna si jertfelnicia sau muncitorul care lucreaza, unul painea de toate zilele, altul uneltele, sau slujitorul sincer, pana la medicul care vindeca, savantul care cerceteaza si descopera, sau artistul care creeaza. In toti se afirma un dar, o vocatie care isi asteapta implinirea in aceasta lume si toti sunt calauziti de acelasi duh al adevarului si al iubirii.

Dupa socotinta noastra, acel ce si-a descoperit "darul" sau, isi descopera in el totodata sensul vietii sale in aceasta portiune de timp si spatiu, care ne este data fiecaruia s-o traim. Si "darul curge atat cat e de mare vasul credintei - al ostenelei - pus sub sipot", zice Sfantul Ioan Gura de Aur.

Nu se poate concepe o unilaterala cale a mantuirii, aceea a desavarsirii individuale. Desigur, dupa Evanghelie, telul nostru e sa realizam o viata perfecta - "fiti desavarsiti" - dar tot dupa Evanghelie trebuie sa realizam si fapte si opere perfecte - "Cel ce va face si va invata, acela mare se va chema", si sa nazuim la unitatea acestor doua valori esentiale: viata si fapte tot mai desavarsite, amandoua aduse ca ofranda, ca slujire lui Dumnezeu si intregului trup al fapturii. Si tocmai in cultivarea darurilor gasim noi o adevarata implinire a acestei slujbe sfinte, caci astfel lucram si desavarsim mereu si propria faptura si pamantul ce ne-a fost dat in stapanire.

Lucrarea darurilor impartasite de Dumnezeu prin Fiul Sau in Duhul Sfant, la creatie si la botez fiecaruia, constituie adevarata replica data pacatului, afirmativul vietii crestine si igiena sufletului totodata. Actualizarea lor in mii si mii de nuante ca insasi natura ne purifica, ne zideste moral si spiritual. Socotim sa subliniem si acest aspect.

Exista o terapeutica, o forta nebanuita de stavilire a raului si purificare, de transfigurare a energiilor care clocotesc in noi, in orice angajare pozitiva a fiintei noastre, in orice lucrare, fie mai modesta, fie mai de relief. Si darurile impartasite si vointa - energia noastra care le actualizeaza, isi au obarsia intr-un act creator si isi afla finalitatea tot in acte de creatie. Cum s-a spus, orice dar, orice vocatie isi asteapta implinirea. Si orice instrainare de la calea chemarii tale ca si orice irosire a energiilor in pustiu, tulbura, lasa o stare de gol in constiinta. Cine nu simte acest gol, o tristete adanca in suflet cand i-a trecut vremea fara rod? Tristete simtita ca un ceas al judecatii. E golul neimplinirii, in timp ce sensul vietii e tocmai implinirea, plenitudinea in unire si armonie cu totul.

Si dimpotriva ce sentiment viu de implinire, ce liniste a spiritului ne da aceasta lucrare cu staruinta a darului, a chemarii noastre. Facem chiar o cunostinta mai profunda cu noi insine, ne descoperim pe noi printr-o dezvaluire de energii si puteri nebanuite, printr-o imbogatire spirituala si - un nou fel de rodire, propriu omului - din care ne impartasim si noi si aproapele si in cazul marilor realizari, lumea toata. Ne angajeaza pe de-a-ntregul in menirea noastra de cautare a adevarului si ne smulge din primejdia patimilor si desertaciunilor. Ne calauzeste spiritul catre o cunoastere ordonata a lumii, catre descifrarea ratiunilor lucrurilor si prin ele credinciosii progreseaza. Cunoscand adevaratele lor ratiuni, sensurile, rosturile lor de la obarsie, si actele si relatiile noastre se purifica; ajungem sa ne privim unii pe altii si totul in jur cu un ochi curat, intelept, nepatimas. Si mintea umplandu-se de adevarul fapturii asista ea insasi la propria ei transformare, la nasterea din nou. Caci asa cum se observa si de altii, fiecunoastere e si o renastere, o neincetata imbogatire si suire ca pe niste "temeie si trepte", cum zice Sfantul Andrei Criteanul, in har si adevar.

Privita astfel menirea noastra, in acest orizont afirmativ, creator, rezulta de aci si o atitudine concreta, practica in viata crestina propriu-zisa. O oarecare schimbare in optica noastra spirituala.

In acest sens vom avea in vedere o dubla analiza a constiintei: si fatade cele zece porunci, de pacatele savarsite, dar si fata de talantii, de darurile primite care afirma esenta noastra activa. "Duhul sa nu-l stingeti. Tine aprins darul." porunceste Apostolul. A stinge darul, a ingropa talantul, e pacat de moarte. "Luati-i talantul si pe sluga lenesa o aruncati in intunericul cel dinafara" (Matei XXV, 30). Intr-adevar, de ce intuneric e cuprinsa o constiinta care la capatul unei vietii desarte, nu poate vedea mat nimic pozitiv, nici o realizare care sa dureze, sa hraneasca pe cineva, si pe el sa-l insoteasca la judecata.

Astfel in dubla ei semnificatie, de invingere a pacatului si afirmare a "darului, pocainta crestina va avea de rezolvat in exercitiul ei ritual-pastoral si problemele care ni le da pacatul, sprijinindu-ne pe decalog, dar si dezvoltarea mai ales din simbolul credintei, a unei table de valori si intrebari pozitive.

Privind asa si pocainta si mantuirea ca scop al vietii noastre, la o mai atenta cercetare a constiintei ca si la orice incercare de a ne cunoaste mai profund, oare nu s-ar cuveni sa ne intrebam: cugetam noi si la greselile noastre, dar si la zestrea de har primita de fiecare in Taina Sfantului Botez? Lucram noi cu staruinta poruncile Domnului ca sa ne curatim de patimi si astfel intr-un vas curat si intr-un pamant bun primenit, sa se poata descoperi darul incredintat? (Sf. Marcu Ascetul). Ne propunem potrivit darului pe care il observam inmugurind in noi si un ideal de viata, concretizat in munca rodnică si creatoare, in unul din multele si intinsele campuri de lucru ale acestei lumi? Ne consacram cu fidelitate si devotament cultivarii lui, vazand in el un tel al vietii noastre; sa crestem si sa rodim, si rodul nostru sa-l oferim: lui Dumnezeu, ca un prinos, ca o jertfa de buna mireasma; aproapei, ca o dovada vie de iubire si slujire, iar noua insine ca o "paine spre fiinta"? il pazim sa nu se inabuse, sa nu se stinga de furtuna ispitelor, patimilor si desertaciunilor, s-au sa ramana ingropat in noi? Suntem incredintati ca nimeni nu va fi in stare de "raspuns bun la dreapta judecata" decat daca l-a lucrat, a inmuitat talantul, a crescut prin el pana la plinatate si asa numai va putea auzi de la Domnul sau: "Bine sluga buna si credincioasa; peste putine lucruri ai fost credincios, peste multe te voi pune. Intra intru bucuria Domnului tau" (Matei XXV, 21).

Asadar, in pocainta crestina noi biruim pacatul prin cainta, dar il si depasim prin creatie si nastere din nou. In acest fel nu punem doar o frana pacatului, care poate insenina uneori chiar o franare a firii, ci energiile care ii slujeau le consacram pe de-a-ntregul unei vietii de slujire binelui si adevarului, lui Dumnezeu si aproapei.

Parintele **Constantin Galeriu**

Pocainta si intorcerea la Dumnezeu

Potrivit invataturii Bisericii oamenii nu se deosebesc intreolalta dupa virtutile sau rautatile lor, ci dupa dispozitia lor de a se pocai sau de a ramane in pacat. Pedagogia pe care Dumnezeu a exercitat-o prin lege si Proroci asupra poporului Sau ales a rodit acolo unde oamenii au ajuns la pocainta. Iar pedagogia pe care Biserica o exercita in lume rodeste acolo unde oamenii ajung la pocainta. Dupa Cuviosul Marcu Pustnicul (Ascetul), "toata felurimea poruncilor intru una se cuprinde: in porunca pocaintei".

Evangelia sau vestirea imparatiei lui Dumnezeu este organic legata de propovaduirea pocaintei. Sunt relevante cuvintele pe care Sfintii Evanghelisti le-au consemnat din propovaduirea ultimului proroc al lui Israel. Sfantul Ioan Botezatorul zicea, mai-inainte vestind venirea imparatiei lui Dumnezeu in lume: "Pocaiti-va, ca s-a apropiat imparatia cerurilor". Propovaduirea pocaintei - pe care inaintemergatorul o adresa celor ce il ascultau, in vederea venirii imparatiei lui Dumnezeu - reprezinta rezumatul si chintesenta legii si a Prorocilor. Scopul legii Vechiului Testament era, precum noteaza Sfantul Apostol Pavel, sa vadeasca pacatul: "caci prin Lege vine cunostinta pacatului" si "n-am cunoscut pacatul decat numai prin Lege".

Parerea ca legea lui Dumnezeu avea ca scop ameliorarea morala a omului este gresita. Desigur, cei ce tin legea lui Dumnezeu este firesc sa propaseasca din punct de vedere moral. Dar aceasta nu inseamna nici ca legea s-a dat pentru ameliorarea morala, nici ca ameliorarea morala indiferent pana unde ar ajunge - poate mantui omul. De altfel, dreptii lui Israel nu

erau totdeauna ireprosabili moraliceste, ci si pacatosi ce s-au incredintat pe ei insisi, prin pocainta si zdrobire sufleteasca, milei lui Dumnezeu, precum David. De asemenea, predica Prorocilor nu urmarea, simplu, ameliorarea morala a israelitilor, ci pocainta si intoarcerea lor, in vederea venirii imparatiei lui Dumnezeu.

Dar si Hristos isi incepe Evanghelia imparatiei lui Dumnezeu in lume prin chemarea la pocainta: "De atunci a inceput Iisus sa propovaduiasca si sa spuna: pocaiti-va, caci s-a apropiat imparatia cerurilor". Acest inceput al propovaduirii lui Hristos - care coincide cu esenta dar si cu forma lexicala a propovaduirii inaintemergatorului - scoate in evidenta nu doar insemnatatea pocaintei, ci si locul ei primordial in intreaga viata a omului. Crestinul nu este chemat sa se pocaiasca o data si atat, ci sa se pocaiasca neincetat. Pocainta este inceputul, mijlocul si sfarsitul vietuirii crestine. Este "porunca universala" sau atotcuprinzatoare, care il face pe om in stare sa implineasca si toate celelalte porunci. Dar ce este, in esenta ei, pocainta?

Pocainta poate fi definita ca intoarcere de la starea "impotriva firii" la cea "dupa fire" sau conforma cu firea, si ca intoarcere de la diavol la Dumnezeu. Iar intoarcerea aceasta se realizeaza prin dureri si asceza. Iarasi, pocainta este lepadarea pacatului si staruirea in virtute, departarea de rau si intoarcerea catre bine. Iar aceasta se intampla cand omul se osandeste pe sine ca pacatos si cauta cu zdrobire sufleteasca mila lui Dumnezeu. Pocainta nu este in ultima analiza un fapt moral, ci existential. Nu apartine nivelului psihologiei sau al comportamentului social, ci nivelului vietii duhovnicesti. Precum pacatul nu consta, simplu, in incalcarea poruncilor morale, ci in indepartarea de izvorul vietii, de Dumnezeu, tot asa si pocainta nu consta simplu in indreptarea morala, ci in intoarcerea la Dumnezeu si in salasluirea inlauntrul vietii celei indumnezeite. Pocainta rupe mintea de pacat si o lipeste de pomenirea lui Dumnezeu; o duce la unirea cea dupa har si impreuna-petrecerea cu Dumnezeu, ce se savarseste tainic in inima omului, pe "tronul harului", si il unifica pe om. Sfantul Vasile cel Mare, facand trimitere la propovaduirea inaintemergatorului si a Domnului, face pocainta cel dintai asezamant al Eticii lui. De altminteri, unicul mijloc pe care il detine omul pentru a raspunde chemarii lui Dumnezeu si pentru a primi harul Sau, nu este calitatea morala, ci pocainta lui. Asa se intelege de ce aceia care au primit propovaduirea imparatiei lui Dumnezeu nu au fost fariseii, plini de virtutile lor formale, ci vamesii si desfranatele, care si-au simtit pacatosenia si s-au pocait. Preferinta pe care vadit Hristos o are pentru vamesi si desfranate - in defavoarea carturarilor si fariseilor care, din punct de vedere social, erau mai drepti si mai de cinste - pare ciudata daca privim crestinismul ca mijloc de ameliorare a vietii sociale si morale. Crestinismul de acest fel nu exprima, insa, Evanghelia lui Hristos. Ea da peste cap toate conceptiile conventionale religioase, morale si sociale ale omului. Hristos nu a cerut oamenilor sa fie mai putin pacatosi, ci sa se pocaiasca si sa se intoarca la Dumnezeu. Aceasta au spus-o si Prorocii Vechiului Testament. Dar si Apostolii chemau, prin propovaduirea lor, pe oameni sa se pocaiasca si sa se intoarca la Dumnezeu.

Pocainta este necesara nu doar pentru a primi harul dumnezeiesc, ci si pentru a-l pastra sau a-l redobandi. intrucat omul pacatuieste zi de zi, este dator sa se pocaiasca zi de zi. Oricat ar fi de inaintat duhovniceste, are nevoie de pocainta. Aceasta nu se epuizeaza in anumite fapte, nici nu se limiteaza la anumite perioade de timp. Lucrul ei nu sfarseste niciodata. Pocainta este pentru credincios lucrarea lui pe viata, iar exercitarea ei unica posibilitate de-a se mentine pe sine insusi modular al trupului lui Hristos.

Cu cat mai mult se pocaieste omul, cu atat mai deplin se cunoaste pe sine insusi; isi constientizeaza nimicnicia, isi deplange ticalosia si alearga la mila lui Dumnezeu. Astfel pocainta devine calea cunoasterii de sine, dar si a cunoasterii lui Dumnezeu, caci il apropie pe om de Dumnezeu si il face tot mai receptiv la harul Sau. De altfel, deja acest proces al pocaintei nu mai este un lucru doar omenesc, ci si rodul darului si impreuna-lucrarii lui Dumnezeu.

Aflat in starea de moarte duhovniceasca, omul nu simte pacatul, nici nu poate vedea inlauntrul sau. Simtirea sau, mai precis, "vederea" pacatului este un insemnat dar al lui Dumnezeu. Viata crestina este viata de pocainta, adica de simtire a pacatului si de totala

incredintare harului lui Dumnezeu. De aceea este insotita de plans si de lacrimi. Plansul acesta nu reprezinta o stare sterila sau negativa, ci creativa si aducatoare de bucurie. Iar lacrimile nu exprima sensibilitati sentimentale, ci profunde transformari existentiale, pricinuite de pocainta omului si de harul lui Dumnezeu. Din plans si din lacrimi izvoraste bucuria.

Staruirea in pocainta nu inseamna tacita acceptare sau tolerare a vietii pacatoase, ci constientizarea dimensiunii pacatului. Precum se stie, in primele veacuri ale istoriei Bisericii s-a dezbatut intens problema credinciosilor ce au cazut in pacate grele, si anume daca sau in ce masura pot fi iertati. in Epistola catre Evrei - unde se spune ca e cu neputinta a fi primiti spre pocainta oameni ce au fost luminati, au gustat darul lui Dumnezeu, au primit harismele Duhului Sfant si mai apoi au cazut - pocainta inseamna realipire la Biserica. Caderea crestinului dupa simtirea darului Duhului Sfant, pe care in acea vreme cei botezati o aveau prin aratarea harismelor, este identificata cu pierderea mantuirii. in Pastorul lui Hermas, scris intr-o epoca imediat ulterioara, se spune ca pentru credinciosii ce au cazut in pacate grele se mai acorda doar o singura data posibilitatea pocaintei. in cele din urma Biserica nu a pus ingradiri iertarii celor ce s-au pocait. Dar, pe de alta parte, nu a incetat sa pastreze o anumita severitate fata de pacatele grele sau de moarte, precum omorul, curvia, desfranarea si caderea de la credinta.

Ingaduinta crescanda a Bisericii fata de cei ce cadeau in pacate grele este legata, desigur, de crescanda ei institutionalizare, dar si mai mult de progresiva impunere a botezului pruncilor. De regula, intrarea in Biserica nu mai era legata de experienta personala a harului innoitor al Sfantului Duh. Iar cand omul nu a gustat nici macar pentru o singura data harul acesta, lesne poate cadea. in Scara se pomeneste de o anume manastire a celor ce se pocaiesc, asa numita "inchisoare", unde mergeau monahii ce cazusera in pacate grele. Monahii acestia traiau de buna voie ca niste osanditi. Se supuneau pe ei insisi de buna voie la chinuri de nedescris, isi afundau mintea in adancul smereniei si implorau mila lui Dumnezeu-, sau ziceau ca e cu neputinta sa se poata apara in vreun fel si ca sunt nevrednici de iertarea lui Dumnezeu. Pricina osandirii lor de buna voie era simtamantul pierderii harului lui Dumnezeu pe care il cunoscusera mai inainte.

Pacatul nu este o realitate de sine statatoare, care sa se supuna unor masuratori obiective. Orice evaluare a pacatelor sau impartire a lor in pacate de moarte si pacate ce nu sunt de moarte este cu totul imposibila. Moartea duhovniceasca a crestinului nu survine prin savarsirea unui anumit pacat, ci prin ruperea lui de trupul lui Hristos. Desigur, ruperea aceasta se exprima si prin anumite pacate concrete. Si e firesc ca pacatele ce sunt infatisate obiectiv drept mari, sa vadeasca moartea duhovniceasca a omului. in acest sens putem si suntem datori sa distingem intre pacate de moarte si pacate ce nu sunt de moarte. Distinctia acesta nu are doar ratiuni practice, ci si pastorale. insa instrainarea de Dumnezeu si, prin urmare, starea de moarte duhovniceasca pot aparea si fara a fi semnalate vadit pacate de moarte.

Toate pacatele nepocaite si nespovedite devin pacate de moarte. Parintii Bisericii nu insista atat pe impartirea pacatelor in "de moarte" si "nu de moarte", ci indeamna credinciosii sa vegheze si sa se lupte cu fiecare slabiciune personala prin care ii poate stapani pacatul. Cand credinciosul este luat in stapanire de pacat, se desparte de Dumnezeu. Asadar, distinctia intre pacate mici si mari nu trebuie cautata doar in ceea ce priveste faptele obiective, ci si in ceea ce priveste situatia personala a omului. Pacat mare este "acela care stapaneste pe fiecare, si mic acela pe care il stapaneste fiecare". Pacat de moarte este tot pacatul pentru care omul nu se pocaieste si nu cere iertare. Dar, obiectiv vorbind, nu exista nici un pacat de neiertat, daca in om exista dispozitia pocaintei si a cererii iertarii. De altfel si hula impotriva Duhului Sfant, ca dispretuire a celor dumnezeiesti sau ca stare de nepocainta, despre care Hristos spune ca nu se va ierta, poate fi cultivata si se poate manifesta nu doar prin pacate mari, ci si prin pacate mici la vedere. Dar principalul pacat care il duce pe om la hula impotriva Duhului Sfant este nerusinarea.

Ca taina a realipirii de Biserica a madularelor care s-au rupt de trupul ei, pocainta este cel de-al doilea botez; este botezul lacrimilor. Dar in afara de taina pocaintei, care savarseste

esential reincadrarea unui anume membru in Biserica, exista si marturisirea (spovedania), ca practica intrabisericeasca. Aceasta reprezinta de la inceput conditia pentru a participa la dumnezeiasca Euharistie. Credinciosii, dupa marturisirea publica si iertarea reciproca, se impartaseau cu trupul si sangele lui Hristos "spre iertarea pacatelor". Mai tarziu insa, din ratiuni practice, mai precis pentru a se evita provocarea unor conflicte sau intelegeri gresite, marturisirea (spovedania) s-a redus la cadrul preocuparii duhovnicesti personale a credinciosilor, asa cum aceasta s-a dezvoltat in lucrarea de calauzire a monahilor de catre parintii lor duhovnicesti.

Astazi taina marturisirii (spovedaniei) poarta pecetea traditiei monastice si coincide, in ultima analiza, cu taina pocaintei. Credinciosul isi marturisește pacatele si primeste iertarea. Daca se constata o zdruncinare serioasa a legaturilor lui cu Biserica sau daca de fapt s-a rupt de Biserica si apare chestiunea realipirii lui la ea, preotul nu recurge de obicei la alta taina. Se savarseste tot taina ce reuneste in sine pocainta si marturisirea, in care se folosesc insa, dupa cum duhovnicul gaseste de cuviinta, si canoane spre tamaduire sufleteasca. Cu toate acestea, in lucrarea Bisericii este bine sa se distinga intre spovedania ca practica intrabisericeasca - la care credinciosii sunt chemati regulat, pentru pazirea si calauzirea lor duhovniceasca - si pocainta, care se face doar in cazuri exceptionale, pentru cei ce pacatuiesc de moarte si sunt rupti de Biserica.

De obicei in viata monahala se face distinctie intre spovedanie si marturisirea gandurilor. Marturisirea gandurilor se face catre un parinte duhovnicesc care nu este neaparat nevoie sa fie cleric, pe cand spovedania - care e insotita de iertarea pacatelor - se face doar de catre cleric. Astfel, monahul merge des la parintele sau duhovnicesc pentru a-si spune gandurile si a primi sfat de la el, dar se spovedeste mai rar. Lucrarea parintelui duhovnicesc nu este sa-si stapaneasca despotic fiii, ci sa ii sprijine, sa ii intareasca si sa ii calauzeasca treptat la adevarata libertate.

Marturisirea pacatului este o fapta de raportare integrala la Dumnezeu. Tratarea ei ca proces juridic ii denatureaza caracterul. Pacatul nu este o simpla nereusita. Este tulburare sau rupere a comuniunii cu Dumnezeu. Iar marturisirea lui reprezinta expresia zdrobirii sufletesti a omului inaintea lui Dumnezeu. Cand omul isi simte si isi marturisește pacatul, devine expresia adevarului unui fenomen spiritual universal; devine adevarat. Exprima drama pacatoseniei universale. Se deschide pe sine insusi universalului. Dar si ceea ce se savarseste in el are dimensiuni universale; se refera la intreaga umanitate.

Prin spovedanie se iarta pacatele. Aceasta nu inseamna insa ca omul trebuie sa inceteze de-a si le aminti sau de-a se intrista de ele. Sfantul Apostol Pavel, cu toate ca s-a dat intreg pe sine insusi lui Hristos, n-a incetat sa isi aminteasca si sa se intristeze ca, mai inainte de a fi crestin, a luptat impotriva Bisericii. De altfel omul pacatuiesc zilnic si zilnic are nevoie de iertare de la Dumnezeu. Acest fapt il vadeste si Rugaciunea imparateasca. Iertarea aceasta nu anuleaza importanta capitala a spovedaniei. Cererea zilnica a iertarii reprezinta un element esential al vietii duhovnicesti.

Georgios Mantzaridis

Sa inmormantam omul cel vechi

Tare ma minunez de cei care sunt imbracati cu acest trup plin de patimi si iubitor de placeri, biruiti in fiecare zi de somn si de pantece, care nu fac experienta altor preocupari mai inalte, cunoscute noua tuturor care participam la una si aceeasi fire omeneasca, tare ma minunez de acestia cand ii vad ingaduitori cu ei, dar aspri judecatori ai celor ce pacatuiesc; cand ii vad neputinciosi luptatori, dar neinduratori legiuitori; nimicesc iubirea de oameni a lui Dumnezeu si astupa, dupa parerea lor, izvorul imbelsugat al milei, si cu multa indrazneala inchid celor rataciti intrarea in Imparatia Cerurilor.

Acest fel de gandire n-are alt rezultat decat de a sadi in sufletele care cauta vindecare deznadejdea legii. Cel care a pierdut nadejdea de vindecare, ajunge dintr-odata rob bolii si strain tuturor fagaduintelor facute de Scripturile noastre. Caci nici nu exista in Scripturi,

pentru cel ce le cerceteaza cu intelepciune, vreun caz in care sa nu se fi daruit har, iar iertarea sa nu fi vindecat pacatul.

Cine este oare atat de surd, care sa nu auda cuvintele lui Iov, strigate tuturor: "Nimeni nu-i lipsit de intinaciune, chiar de ar fi viata sa o zi"? Cine ar putea sa-si inchipuie ca este atat de cinstit si de curat incat sa socoteasca ca iertarea este de prisos si ca nu are nevoie de mila lui Dumnezeu cand are sa-si dea seama de faptele sale inaintea tribunalului lui Dumnezeu?

Chiar daca ar fi ajuns prin viata lor pana la cea mai inalta treapta de dreptate si de sfintenie, incat sa calce, potrivit cuvintelor Scripturii, cu adevarat peste serpi si peste scorpii, chiar daca ar fi proclamati invingatori si incununati in lupta cu pacatul, totusi n-ar trebui sa judece viata tuturor celorlalti dupa propria lor barbatie, ci sa marturiseasca ca viata lor plina de virtuti se datoreste lui Dumnezeu, Care le-a dat harul, prin care au fost stapani pe propria lor fire, si n-au fost biruiti de ispitele satanice, iar pe de alta parte sa intinda o mana iubitoare celor neputinciosi, sa-i ridice din tarana si sa-i curateasca de intinaciuni. Daca ar proceda asa, ar dobandi indata lauda propriei lor virtuti si barbatii si totodata ar primi si cununile dragostei ce au avut-o fata de semenii lor.

Acum insa se gasesc oameni printre noi care se tarasc pe jos, care nu duc o viata ingereasca asemanatoare puterilor netrupesti, ci una pentru care ar putea sa fie trasi la raspundere si de care sa-ti bati joc; si tocmai acesti oameni judeca pe semenii lor cu asprime si-i condamna cu puteri absolute, incat eu, inabusit de mandria si ingamfarea lor, le spun cuvintele evanghelice: "Nu vedeti barnele din proprii vostri ochi, dar vreti sa scoateti paiul din ochii altora, legati in spatele altora sarcini foarte grele; umblati de colo, colo, cu priviri severe de aspri judecatori, dar neputinciosi sa va purtati propriile voastre poveri; v-ati asezat mai dinainte in scaunul de judecata al lui Hristos si ati rapit dreptul de sentinta al Judecatorului tuturor; sunteti niste robi vrednici de dispret, dar judecatori neinduplecati ai semenilor vostri. Daca spuneti ca aveti ravna pentru Dumnezeu, imitati pe Dumnezeu, originalul chipului vostru, caci sunteti facuti dupa chipul lui Dumnezeu!"

O, crestini, nume ce exprima iubirea de oameni, imitati dragostea lui Hristos! Uitati-va la bogatia iubirii Sale de oameni! Cand a voit sa Se arate oamenilor prin trup de om, a trimis pe Ioan, predicatorul pocaintei, introducatorul caintei, si pe toti profetii dinainte de Ioan care au fost dascali ai convertirii. Apoi, dupa putin timp S-a aratat El, strigand oamenilor cu propria Sa voce: "Veniti catre Mine toti cei osteniti si impovarati si Eu va voi da odihna". Cum primea Hristos pe cei care raspundeau chemarii Sale? Dadea cu usurinta iertarea pacatelor, degraba eliberarea de necazuri si dureri. Cuvantul a sfintit, Duhul a pecetluit; omul cel vechi a fost inmormantat, cel nou s-a nascut si a crescut prin har. Ce-a urmat de aici? Omul a ajuns prieten cu Dumnezeu, in loc de dusman; fiu, in loc de strain; initiat in tainele credintei, in loc de necunoscator; sfant, in loc de necredincios.

Daca un om, imbogatit cu daruri atat de mari si nemasurate, pacatuiește fata de darnicul si bunul sau Binefacator, apoi noi, judecatori aspri si neinduplecati, nu-l lasam nici sa deschida gura, il nimicim si-l suprimam din viata aceasta, iar in cealalta il osandim pe veci. Cu totul alta este hotararea Domnului, Care miluieste de mii si mii de ori, Care nu doreste moartea pacatosului, ci asteapta intoarcerea sa. N-au fost pedepsiti asa cei care altadata au pacatuit fata de har. Dimpotriva, o alta mila a urmat primei mile, iertare se adauga iertarii; picaturile de lacrimi au aceeasi putere ca si baia botezului, iar suspinul din inima readuce harul plecat putin timp.

Daca nu ma crezi pe cuvânt, intreaba-l pe Petru, care sedea in casa arhiereului, si-ti va spune ca, plangand amarnic, a fost curatit pacatul tagaduirii lui Hristos. N-a ajuns din nou Simon, ci a ramas Petru Apostolul. Sunt de parere ca si Iuda Iscarioteanul, daca n-ar fi fost indata propriul sau calau, socotind pacatul sau cu neputinta de iertat, si daca ar fi cerut indurare si mila cazand la pamant, n-ar fi fost lipsit de indurarile care se revarsa peste intreaga lume.

Dovada celor spuse de mine o fac toti evreii care au crezut dupa ce au rastignit pe Domnul si care si-au spalat in baia botezului odata cu sufletele si mainile. Daca au fost miluiti si iertati rastignitorii, oare nu s-ar fi bucurat de iertare si vanzatorul? Si Pavel ii lega altadata pe crestini, dar purtand mai tarziu lanturi pentru Hristos, a indepartat crimele prin identitatea

patimirii. Pavel a mai pacatuit aruncand cu pietre in Stefan si aproband pe ucigasi, dar fiind si el lovit cu pietre a sters pacatele. Matei si Zaheu erau vamesi, dar calcand in picioare functia de vames, prin dispretul banilor, Zaheu l-a primit pe Iisus in casa sa, dar mai mult in sufletul sau, iar Matei a fost aratat evanghelistul si scriitorul faptelor minunate ale lui Hristos. Trebuie sa-ti amintesti si de vamesul care s-a suit la biserica impreuna cu fariseul ca sa se roage, ca si de femeia care a pierdut dragma si a gasit-o.

Daca s-ar gandii cineva la oamenii care au trait de la inceput si pana in vremea noastra, va gasi ca multi la inceputul vietii lor au fost plini de pacate, iar mai tarziu s-au intors la credinta manati de dorul unei vietii mai bune. Numai lui Dumnezeu ii este propriu si specific de a face totul fara de pacat. Omul insa, care sta sub nastere si stricaciune si este supus atator patimi, n-ar putea niciodata sa scape de osanda daca ar fi taiata nadejdea iertarii.

Uita-te la David, imparatul lui Israel, pe care Dumnezeu l-a facut imparat dupa alegere si l-a impodobit prin laudele propriei Sale marturisiri, zicand: "Am gasit barbat dupa inima Mea, pe David, fiul lui Iesei?". David, cu toate ca a primit marturia aceea stralucita din partea lui Dumnezeu, totusi a alunecat in patima iubirii trupesti si a cazut in acele pacate pe care le cunoastem cu totii. Cu toate acestea, dupa ce a fost mustrat de profet si-a recunoscut pacatul, si a lasat consemnat in scris generatiilor viitoare suferintele pocaintei sale. Si vedem, ca intr-o icoana, in Psaltire, durerea sa; cand ii era trupul topit de durere; cand prefacea noaptea, timpul obstesc de odihna in urma oboselilor muncilor, in timp de lacrimi; cand isi uda patul cu lacrimile pleoapelor ca prin niste izvoare, si ne-a lasat noua psalmul al cincizecelea, model de pocainta si de induplecare a lui Dumnezeu. N-a fost in zadar plansul lui. Suspinele lui adanci au atras asupra sa indurarea. A primit stapanirea puterii imparatesti, dar si prietenia lui Dumnezeu si indrazneala de a-L ruga.

La fel s-a intamplat cu imparatul ninivitenilor; din pricina multimii pacatelor atat el cat si poporul condus de el mergeau la pieire; cel care mustra pacatul lor le-a vestit ca se apropie peste putin timp ziua pedepsei. Totusi, ninivitenii au scapat de a face experienta nenorocirilor, pentru ca s-au pedepsit in chip intelept pentru pacatele lor. Proorocul Iona s-a suparat ca nu s-au indeplinit relele ce le spusese el si s-a purtat obraznic fata de milostivirea lui Dumnezeu.

Dar Dumnezeu, Care ne face cunoscut, si prin vorbe si prin fapte, cat este de mare bunavointa Lui fata de oameni, face ca sa creasca un vrej deasupra profetului ca sa-i tina umbra impotriva razelor soarelui; pe cand insa Iona dormea sub umbra vrejului, Dumnezeu a uscat deodata vrejul. Dar pentru ca din pricina uscarii vrejului il ardea soarele s-a desteptat si a inceput sa se blesteme si sa-si doreasca moartea. Daca profetul s-a intristat atat de mult din pricina ca s-a uscat un vrej, oare Dumnezeu n-ar avea mila de o cetate atat de mare ajunsa aproape de pieire?

Aflati, oameni aspri si neinduplecati, bunatatea Celui ce ne-a creat pe noi si imitati-o! Nu fiti judecatori aspri si neinduratori ai semenilor vostri! Asteptati pana ce va veni Cel care descopera cele ascunse ale inimilor si va da fiecaruia, in viata ce-o asteptam, in virtutea puterii Sale de Stapan, starea ce i se cuvine. Nu pronuntati hotarari neomenoase, ca nu cumva sa aveti parte de aceleasi sentinte si sa fiti sfasiati, ca de niste dinti foarte ascutiti, de cuvintele propriilor voastre guri.

Sunt de parere ca spusele evanghelice: "Nu judecati, ca sa nu fiti judecati" au tocmai sensul de a ne feri de acest pacat. Prin aceste cuvinte nu ni se ia dreptul de a judeca cu mila si iubire de oameni, ci ni se interzice de a osandi cu mai multa asprime decat insusi Judecatorul. Usureaza asadar balanta judecatii tale, daca vrei sa nu fie atrase si faptele tale spre talgerul de osandire al balantei, cand judecata lui Dumnezeu va cantari, ca intr-o balanta, viata noastra. Tu, care esti inconjurat de trup si traiesti in trup, sa nu dispretuiesti niciodata in viata ta ingrijirea doctorului!

Oricat de zdravan si de sanatos ai fi, totusi nu se poate sa nu te imbolnavesti vreodata, incat sa n-ai nevoie de ingrijirea doctorului! Ai un suflet, inclinat spre cele pamantesti! Atata vreme cat el indeplineste pe ascuns pornirile trupului, nu indeparta mila din sufletul tau, ca nu cumva sa fii lipsit de iertare, cand vei avea nevoie de ea.

Esti preot si a dat Dumnezeu sa fii in fruntea unui popor. Uita-te cu mila la caderile in pacat ale pastoritilor tai, cunoscand ca desi situatia ta sociala si de viata este deosebita de a celor multi, totusi ai aceeasi fire ca si ei. Si odata ce esti partas aceleiasi firi, poate ca vei fi partas si pacatului.

Moise cunostea asta, caci era om si cunostea firea omeneasca; pentru aceea a poruncit sa se jertfeasca un vitel pentru preot; preotul avea negresit pacate, deci cu atat mai mult avea nevoie de curatire. Ceea ce era pe vremea aceea vitelul, aceea este acum pocainta ce se face fara mijlocirea a ceva trupesc si rugaciunea ce se aduce lui Dumnezeu fara varsare de sange. Noi, care ne laudam si ne ingamfam, sa nu nimicim bunatatea si mila, odata ce stim ca si Aaron, preotul acela foarte incercat, si-a atras asupra sa ura lui Dumnezeu cand poporul i-a cerut sa-i faca zei si a cazut in cartire impotriva lui Dumnezeu impreuna cu sora sa, Maria. Daca cel care a cartit nu s-ar fi rugat, n-ar fi scapat de pedeapsa. Daca-i altcineva, nu preot, ci unul din popor, sa se teama sa puna jug greu pe altii! Daca cel pus ca sa curateasca poporul are nevoie de curatire, ce va pati oare cel care n-are puterea hirotoniei?

Sa imitam grija pe care o are Mantuitorul de turma Sa. Sa citim in Evanghelii, si, ca intr-o oglinda, sa invatam de acolo ideea de ingrijire si de bunatate. Vad acolo in parabole si in cuvinte umbrite pe un barbat pascand o suta de oi; cand una din oi s-a departat de turma si s-a ratacit, n-a ramas langa cele care pasteau la un loc si nu s-au ratacit, ci a plecat in cautarea celei ratacite; a strabatut vai si rapi, a trecut peste munti inalti si mari, a mers plin de rabdare prin pustietati pana a gasit-o. Cand a gasit-o n-a batut-o, nici n-a luat-o la goana silind-o cu asprime spre turma, ci a pus-o pe umar, o purta in spate cu bucurie, a alaturat-o celorlalte oi, bucurandu-se de ea mai mult decat de toate celelalte.

Sa cautam sa patrundem sensul ascuns in aceasta parabola. Negresit, oaia de care-i vorba aici nu-i oaie cu adevarat, iar pastorul este altcineva decat pastorul animalelor; dimpotriva, parabola aceasta cuprinde pilde instructive pentru preoti. Ne invata sa nu deznadajduim iute cu privire la oameni, dar nici sa-i lasam in parasire cand sunt primejditi; sa-i cautam cu ravna si sa-i reintoarcem la starea lor de mai inainte; sa ne bucuram de cei care se intorc si sa-i alaturam multimii celor care au trait drept.

Pe langa aceasta, se cade ca preotul sa puna in practica iubirea de oameni in locul asprimii si al taierii; chiar daca Stapanul porunceste ca sa smulgi din radacina pe cineva, ca pe o planta nefolositoare, totusi preotul trebuie, ca un bun gradinar, sa ceara de la Domnul crutare si ingaduinta. Acest sens il are parabola smochinului neroditor. Domnul a voit sa-l taie pentru ca nu a rodit; gradinarul, insa, il roaga si-i cere sa-l mai ingaduie, sa-i mai lase timp, dandu-i bune nadejdi pe temeiul propriei sale purtari de grija.

Nu taia deci cu usurinta, tu, care ai datoria sa opresti pe Domnul de a taia, nici sa nu te duca la deznadejde faptul ca cineva nu aduce roade; dimpotriva, da-ti toata osteneala ca sa-l ingrijesti; sapa-l, prin mustrarile ce i le faci; incalzeste-l, prin sfaturile tale, cum e incalzita planta cu gunoi; adapa-l, prin revarsarea invaturilor; im-prejmuiește-l, ca pe un gard, prin poruncile care-l feresc de pacate. Datoria ta este de a cere; a Judecatorului, de a judeca. Sa ne silim sa fim numiti cu acelasi nume cu care este numit Domnul. Domnul este numit "Mantuitorul" pentru ca indupleca pe Tatal prin rugamintile Sale pentru neamul omenesc.

Acelasi nume a primit si Duhul adevarului din pricina ravnei si dragostei ce-o are pentru noi. Si El se numeste Mangaietor, caci indeobste Se sarguieste sa mangaie si sa ceara iertare pentru cei pacatosi, si nu pentru cei nevinovati si lipsiti de pacate. Imita, preo-tule, purtarea de grija de popor a lui Moise! Imita dispozitia lui sufleteasca ce-avea catre poporul condus de el! Moise, cand a inteles ca harul s-a indepartat putin de popor, a rugat pe Dumnezeu sa nu Se supere pe un popor ce-a pacatuit; si se ruga de Dumnezeu ca sa moara inainte de moartea poporului spre a nu vedea nimicirea celor pastoriti de el. Nimic nu-i mai bun decat a reproduce cuvintele lui: "Ma rog tie, Doamne! Poporul a pacatuit cu mare pacat inaintea ta si si-a facut luisi dumnezei de aur. Acum daca ierti pacatul lor, iarta-l. Dar daca nu-l ierti, sterge-ma din cartea pe care ai scris-o!". Vezi ca Moise prefera mantuirea multimii in locul mantuirii sale? Vezi ca cere sa fie sters din cartea scrisa de Dumnezeu, daca nu reuseste sa capete iertare pentru popor?

Conducatorii de acum ai poporului sunt aspri cu pacatosii; alunga pe cei care se duc la ei; se fac ca nici nu vad pe cei care cad la picioarele lor; obrazul nu li se imblanzeste de lacrimile celor ce plang.

Pentru care motiv a scris Luca, dar mai bine spus Duhul cel Sfânt, pilda fiului risipitor, care, după ce a insultat pe tatăl lui prin plecarea sa, a cheltuit toată averea luată de la părinți în plăceri, în betii și cu femeii? Când a dat mai târziu de greutate, încât a fost nevoit să se facă pazitor de porci și să manance aceeași mâncare ca porcii, s-a întors înțelept la casa părintească. Tatăl lui, când l-a văzut, nu l-a alungat, nici n-a îndepărtat de la ușă să pe cel reintors, ci tocmai dimpotrivă: a alergat înaintea celui ce se apropia de casa părintească, l-a cuprins de gât, a varsat lacrimi de dragoste pe umărul lui, l-a făcut iarăși fericit din nenorocit ce era, l-a îmbrăcat cu haina ce-o poartă stăpânii, i-a pus în deget un inel, a schimbat ziua în zi de sărbătoare și a pregătit ospaț îmbelsugat și luminat.

Istoria aceasta este o parabolă în care ni se arată că Biserica este ca o casă părintească, ce primește cu dragoste pe toți oamenii. Parabola aceasta ne învață că oamenii să nu mai traiască la un loc cu porcii, cu alte cuvinte cu diavolii, ci să ajungă, din străini ce sunt, iarăși fii; ne învață că oamenii să traiască, prin voința lui Dumnezeu, ca și fiul cel desfrănat prin hotărârea tatălui, împreună cu bărbați sfinți ca și cu niște frați. Tu nu imită gândul fratelui mai mare, nici nu murmura împotriva îndurării și dragostei tatălui. Că a primit în casă pe fiul desfrănat, rusinea familiei. Mai mult, admira bunătatea, imită bunavoința lui Dumnezeu, ia în brațe și îmbrățișează pe cei întorși din ratacirea lor. În chipul acesta vei fi povătuitor orbilor și dascăl celor rataciți. Am vorbit îndeajuns și nu trebuie să spun mai mult către cei cu sufletul aspru și neînduplecat, care se folosesc de cutit în loc de dragoste.

Ascultă-mă acum, tu, care trebuie să te întorci la credință, cum se cuvine să te întristezi din pricina păcatelor tale și cum să-ți plângi din inimă gresalele. Dar, dacă vrei, uita-te mai bine la femeia păcătoasă despre care ni s-a citit azi din Evanghelia scrisă de Luca. Imită smerenia și înțelepciunea acelei femei și ia exemplu exact de pocăință. A venit în casa fariseului. Nu s-a rusinat de multimea mesenilor, nici n-a fugit pentru că vremea ospațului era nepotrivită pentru marturisire.

Dimpotrivă, stăpânită de întristare, cuprinsă de mare jale din pricina gresalelor ei, s-a apropiat îndată de tamăduitorul păcatelor. Când a venit, nu l-a rugat pe Domnul să stand în fața Lui, ci s-a așezat la spatele Lui, socotindu-se nevrednică, din pricina infatisării ei, de a putea vorbi cu El. N-a stat fără nicio treabă acolo, ci l-a luat picioarele Lui, și și-a despletit părul capului; prin cele ce făcea își arată întristarea sufletului ei; a început să verse lacrimi peste picioarele Lui și cerea milă cu multă zdrobire sufletească. Și varsa atât de multe lacrimi încât ploua pe picioarele Lui; apoi, iarăși, a sters umezeala de pe picioare cu părul capului ei, astfel ca și-a arătat toată evlavie și umilinta sufletului ei. Dar ca să spun pe scurt, femeia s-a pocăit de păcatele ei prin toate simțirile și prin toate madularele sale. Se poate presupune ce fapte a savărsit înainte femeia aceasta ce și-a plans în public și atât de fatigat păcatele ei.

Noi, însă, fagăduim și vestim că ne pocăim, dar nu ne dăm nicio silință de a arăta fapte de pocăință; continuăm să avem aceeași viață pe care o aveam și înainte de a ne marturisi păcatul. Veselia-i tot atât de mare, îmbrăcăminte la fel, desfătarea mesei îmbelsugată, somnul lung și lenevos până la sațiu; ocupațiile și grijile zilei, unele după altele, astern peste suflet uitarea propriei noastre purtări de grijă. Am scris numai numele pocăinței, dar pocăința e fără rod și fără putere. Noi insine ne despartim de taine și de împărtășirea nespusei sfinteni; nu ne dăm nicio silință să ne întoarcem la ele, ci le disprețuim ca pe o ieftină desfătare. Înțelege, omule, că te-ai despartit de împărtășirea acelor taine prin care ai fost învrednicit de mari daruri!

Dacă ai avea cinstea să stai la masă cu împăratul, iar apoi ai fi îndepărtat, luându-ți-se această cinste, spune-mi, câți bani n-ai cheltui ca să ajungi iarăși prieten cu împăratul și să stai din nou la masă cu el? Câte uși n-ai supara cu rugămintele tale, gemând, socotind viața de nesuferit, ară-tându-ți durerea profunde a tale suferințe prin descompunerea și prin cutele obrazului? Vei misca, după cum se spune, chiar pietrele, până ce vei îndepărta nenorocirea

de la tine. Cand esti, insa, despartit de prietenia cu Dumnezeu si cand cazi dintr-o cinste cu adevarat inalta, ce lucru mare si vrednic faci ca sa-ti arati umilinta sufletului tau ticalosit?

Nu este potrivit ca sa duca aceeasi viata ca si cei sanatosi cel care spune ca boaleste, caci altul este regimul celui bolnav, si altul traiul celui sanatos. Nu vezi cat este de mare deosebirea dintre un om sanatos si unul bolnav? Cel bolnav zace intr-o camera mica si nu-l mai preocupa nicio grija; nu-l intereseaza agricultura, chiar daca era pasionat agricultor; bancherul si negustorul lasa deoparte grija de avutii; se hraneste cu apa si paine, chiar daca mai inainte intindea masa sibaritica si plina de toate bunatatile. Pe bolnav nu-l mai incanta jocurile copiilor, sta despartit de sotie; zi si noapte doctorii stau langa el; ii sileste, cu mari onorarii, ca, de dragul unui castig frumos, sa-l faca sanatos. in aceasta stare se gaseste cel bolnav cu trupul.

Tu insa, care stai rau cu sufletul, te duci la doctorul netrupesc, te marturisesti cu prefacatorie doctorului, ii arati boala, dar lasi ca boala sa te consume, sa te roada boala si sa se mareasca! intelepteste-te odata! Cunoaste-te pe tine insuti! Ai suparat pe Dumnezeu; al maniat pe Creatorul tau, Care are stapanire peste aceasta viata, iar in cealalta este Domn si Judecator.

Ai pacatuit imbuiband-te cu tot felul de bunatati? Vindeca-ti desfatarea ta prin post! Desfraul ti-a vatamat sufletul? Castitatea sa-ti fie leacul bolii! Lacomia cea doritoare de multe bogatii iti aprinde sufletul? Milostenia sa-ti goleasca imbuibarea, caci milostenia si datul este mijlocul de curatire al celor lacomi. Rapirea averilor straine ne-a vatamat? Sa se intoarca cele rapite la propriul lor stapan! Minciuna ne-a adus pana aproape de pierzare? "Pierde-vei, spune Scriptura, pe toti cei ce graiesc minciunar. Marturisirea adevarului sa opreasca primejdia! Calcarea juramantului aduce cu sine securea aeriana a fiului lui Zaharia si ameninta sa ne taie? Sa imbracam toata armura pocaintei, ca sa dam la o parte taisul securii. A fost rob cineva, in chip necredincios, unor invataturi eretice? Sa puna pe fuga ratacirea printr-o gandire ortodoxa. Aceasta este pocainta: iertarea si nimicirea pacatelor savarsite fie cu fapta, fie cu gandul, potrivit unei dispozitii sufletesti.

Cel care-si da seama de folosul pocaintei, dar se invarte mereu in noroiul faradelegii, se aseamana robului care desi cunoaste mania stapanului sau, totusi continua in ochii stapanului sau sa faca raul si-si intareste pacatul. Fii sensibil fata de boala ce te inconjoara! Zdrobeste-ti inima cat poti de mult! Cauta-ti frati uniti cu tine prin aceleasi sentimente ca sa-ti ajute in jalea ta pentru a te izbavi! Arata-mi lacrimile tale amare si imbelsugate, ca sa amestec cu ele si pe ale mele! Ia partas al durerii tale si pe preot, ca pe un parinte!

Care este omul care sa-si dea fals titlul de parinte sau sa aiba sufletul de cremene, ca sa nu se intristeze impreuna cu fiii sai intristati si sa nu se bucure cand ei din nou se bucura? Un preot se intristeaza de pacatul savarsit de cel pe care-l are drept fiu din pricina credintei, cum s-a intristat Iacov cand a vazut haina plina de sange a fiului sau, Iosif, cum s-a intristat David de pierderea lui Abesalom, cum s-a intristat Eli cand au murit pe campul de bataie fiii lui: Ofni si Finees, cum s-a intristat Moise cand poporul cel necredincios a nascocit facerea vitelului de aur. Ai mai multa incredere in parintele care te-a nascut dupa Dumnezeu decat in parintii trupesti! Arata-i preotului, fara sa rosesti, pacatele tale ascunse! Dezgoleste-i lui faptele sufletului, pe care nu poti sa le spui altora, aratandu-i, ca unui doctor, boala ta cea ascunsa! Preotul se va ingriji ca sa nu-ti fie patata nici cinstea ta, dar se va ingriji si de vindecarea ta! Rusinea fiilor loveste mai mult pe parinti decat pe fiii care au savarsit rusinea. Slava fiilor este slava parintilor, la fel si rusinea.

Scadenta vietii noastre, fratilor, nu ne este cunoscuta! Sa ajungem la sfarsitul vietii noastre cu multa purtare de grija fata de noi! Nu-i oare absurd ca aceia care au grija de vindecarea trupului sa se curete pe ei cu medicamente inainte de rasaritul constelatiei Cainei, pentru ca nu cumva ceea ce este umed in ei sa se strice din pricina prea marii calduri si sa dea nastere la boala, iar cei care trebuie sa poarte grija de suflet sa nu preintampine ziua nesigura a mortii si caldura focului din iad, care arde fara incetare si nu se stinge niciodata? Ai avut drahma cea evanghelica, prin care erai cu adevarat bogat, dar ai pierdut-o din pricina trandaviei tale.

Aprinde facia pocaintei! Pleaca-te cu ravna! Cauta-ti comoara ascunsa printre patimile pamantesti! Cand o gasesti, ridic-o si pastreaz-o, ca sa se bucure impreuna cu tine vecinii cu bucuria cea intru Hristos, Caruia se cuvine slava, acum si pururea si in vecii vecilor. Amin.

Asterie al Amasiei

Pocainta permanenta sau neintrerupta - sursa a vietii duhovnicesti autentice

Parinti duhovnicesti ai Rasaritului arata ca pocainta nu are limite de timp si loc, ci de stare duhovniceasca. Adevarata Spovedanie sau Pocainta trebuie sa conduca la pocainta permanenta, ca stare de adevarata cunoastere a noastra si de adevarat discernamant duhovnicesc. Ea trebuie sa devina o atitudine permanenta in viata noastra, "un neincetat flux si reflux, apus si rasarit, inceput nou si bun".

Am vazut ca dinamismul vietii duhovnicesti este legat de pocainta permanenta. Aceasta intretine in noi necontenit dorul de desavarsire, de absolut, dorul de a ne asemana, cat ne este cu putinta omeneste, cu Dumnezeu. Parintii spiritualitatii rasaritene, vorbind despre inaltimea idealului crestin, au grija, pe de alta parte, sa adauge, atunci cand descriu mijloacele de atingere a lui, "atat cat este cu putinta omeneste", ceea ce constituie o proba de adevarata cunoastere a firii omenesti, cu toate slabiciunile si puterile sale, dar si de realism duhovnicesc.

Cea mai frumoasa descriere a lucrarii si valorii pocaintei permanente pentru urcusul nostru spiritual, si modul in care trebuie sa se efectueze ea, il evidentiaza Sfantul Simion Noul Teolog: "Trebuie sa ai totdeauna in tine frica lui Dumnezeu si sa cercetezi in fiecare zi ce ai facut bine si ce rau. Iar de cele bune sa uiti, ca nu cumva sa cazi in patima slavei desarte, iar fata de cele potrivnice sa te folosesti de lacrimi impreunate cu marturisirea si cu rugaciunea staruitoare. Cercetarea sa-ti fie asa: Sfarsindu-se ziua si venind seara, cugeta intru tine: Oare cum am petrecut ziua, cu ajutorul lui Dumnezeu? N-am osandit pe cineva, nu l-am grait de rau, nu l-am scarbit, n-am cautat la fata cuiva cu patima, sau n-am fost neascultator celui mai mare in slujba si nu mi-am neglijat-o pe aceasta? Nu m-am maniat pe cineva, sau stand la rugaciunea de obste, nu mi-am ocupat mintea cu lucruri nefolositoare, sau n-am lipsit de la biserica si de la pravila, ingreuiat de lene? Daca te gasesti nevinovat de toate acestea (ceea ce e cu neputinta, "caci nimeni nu e curat de intinare, nici macar o singura zi din viata lui" (Iov 14,4) si nimeni nu se la lauda ca are inima curata), striga catre Dumnezeu cu multe lacrimi: Doamne, iarta-mi toate cate am gresit cu lucrul, cu cuvantul, cu stiinta si cu nestiinta. Caci multe gresim si nu stim".

Deci acest sentiment al pocaintei permanente are la baza constiinta pocatoseniei noastre. Tot in legatura cu acestea, ca un mijloc esential de constientizare a starii noastre morale, Parintii filocalici le leaga de gandul sau meditarea permanenta la moarte, la judecata de dupa aceasta, la chinurile iadului, pe care le vor suferi cei care si-au irosit viata in pacate si patimi, la bucuria comuniunii si a iubirii, de care se vor bucura cei drepti.

Pentru Sfantul Isaac Sirul, constiinta pacatoseniei proprii este mai importanta decat harisma invierii mortilor. Cel ce suspina un ceas, considera Sfantul Isaac, este mai bun decat cel ce foloseste lumii intregi prin gandirea sa, dupa cum cel ce s-a vazut pe sine si pacatele sale este mai bun decat cel ce a vazut pe ingeri.

In legatura cu aceasta cugetare la moarte, Evagrie Monahul ne da urmatorul sfat: "Asezandu-te in chilia ta, aduna-ti mintea si gandeste-te la ceasul mortii. Priveste atunci la moartea trupului, intelege intamplarea, ia-ti osteneala, dispretuieste desertaciunea din lumea aceasta, atat a placerii, cat si a straduintei, ca sa poti sa ramai nestramutat in aceeasi hotarare a linistii si sa nu slabesti. Muta-ti gandul si la starea cea din iad, gandeste-te cum se chinuiesc sufletele acolo, in ce tacere prea amara? sau in ce cumplita suspinare? in ce mare spaima si framantare? sau in ce asteptare?"

Gandeste-te la durerea sufletului cea neincetata, la lacrimile sufletesti fara sfarsit. Muta-ti apoi gandul la ziua invierii si la infatisarea inaintea lui Dumnezeu".

Moartea de o va avea omul in minte, spune Sfantul Antonie, nemurire este, insa, spune el, nu de moarte trebuie sa ne temem, nu de ea trebuie sa ne ingrijim, ci de pierderea sufletului, care echivaleaza cu moartea vesnica.

Fricii naturale, angoasei fata de lume si fata de capcanele ei ademenitoare, ii ia locul frica sau mai degraba preocuparea de cele duhovnicesti. Cea mai recomandata metoda a asceticii filocalice de paza fata de pacat este rugaciunea neincetata, unita cu aceasta cugetare la moarte si la cele ce ii vor urma: scaunul infricosat si cutremurator al judecatii, lacrimile sufletesti fara sfarsit, spaima si framantarile. Aceasta este aducerea aminte de moarte, moartea de fiecare zi, suspinul de fiecare ceas, la care indeamna Sfantul Ioan Scararul.

Criteriul clasic de mare discernamant duhovnicesc este cel mentionat de Evagrie: sa ne purtam in viata de zi cu zi ca si cum am muri si ar trebui sa dam socoteala a doua zi, iar fata de trup sa ne ingrijim, ca si cum ar trebui sa traим multi ani. Aceasta constiinta a pacatoseniei noastre, izvor al caintei permanente, este o dovada de autocunoastere, de reala cunoastere a noastra. Aceasta cunoastere ne ajuta sa ne pazim constiinta - acel dar dumnezeiesc de care vorbesc Parintii filocalici - curata, fata de Dumnezeu, de parintele nostru duhovnicesc, fata de oameni si lucruri. Constiinta este "oglinza" a vietuirii noastre. Curatia sau intinarea ei sta in puterile noastre. Omul o poate pastra curata si luminata, privind in ea voia si glasul lui Dumnezeu, sau o poate calca, dispretui, intuneca, devenindu-i potrivnic, iar la judecata avandu-o drept osanditor.

Ne pazim constiinta fata de Dumnezeu cand ii respectam si implinim poruncile sale; fata de duhovnic, spovedindu-ne cu sinceritate si infaptuindu-ne canonul dat; fata de semenii, nefacand nimic din ceea ce stim ca necajeste sau raneste pe aproapele, fie cu lucrul, fie cu cuvantul, fie cu infatisarea, fie cu privirea. Iar fata de lucruri, nefolosindu-l rau, nestricandu-l, ci descoperindu-l adevarata sa ratiune, cea dumnezeiasca, in legatura cu Ratiunea suprema - Hristos.

Autocunoasterea sau cunoasterea de sine este una din cele mai adanci cunoasteri pe care o poate dobandi omul. Intr-o prima faza, aceasta cunoastere de sine are sensul cunoasterii starii noastre de pacatosenie, de nedeplinata duhovniceasca. Ea se identifica, pe aceasta treapta cu constientizarea propriei noastre pacatosenii. Pe o treapta superioara, aceasta cunoastere obiectiva dobandeste un sens moral mai accentuat, constand in dorinta de a ne elibera de patimi si de a dobandi virtutile, pentru a ajunge la adevarata cunoastere si traire a lui Dumnezeu.

A te cunoaste pe tine inseamna, pe treptele cele mai inalte ale vietii duhovnicesti, a fi constienti de adancul pe care il reprezinta fiinta umana, a descoperi Imparatia lui Dumnezeu din launtrul nostru, din adancul nostru cel de taina, cum prefera acesti scriitori spirituali sa numeasca inima noastra. Insa, a depista, sesiza si experia prezenta harismatica a lui Dumnezeu, salasluit, cum spune Sfantul Marcu Ascetul, in adancul sufletului nostru, inca de la Botez, inseamna a experia infinitatea de sensuri si intelesuri, abisul de bunatati dumnezeiesti din sufletul nostru pe care pacatul nu le poate decat acoperi, a actualiza toate aceste potente.

De aceea, celui ce se cunoaste pe sine cu adevarat, i se da cunostinta tuturor. Asa se intampla cu sfintii, care, datorita vietii lor imbunatatite dobandesc o cunoastere largita, extinsa, expresie a cunoasterii si inspiratiei pe care le aduce Duhul Sfânt. Sfintii isi cunosc deplin piscurile si adancurile sufletului, ii cunosc si pe ceilalti ca pe ei si au o anumita cunoastere a celor viitoare.

Cunoasterea de sine a celui duhovnicesc nu este o cunoastere exterioara, unilaterala, limitata, ci una interioara, in bogatia de sensuri pe care o are viata omeneasca. Este o cunoastere experimentală, prin participarea si unirea cu realitatea cunoscuta, care, pe treptele cele mai inalte este Insusi Dumnezeu, izvorul oricarei cunoasteri si autocunoasteri. Cunoasterea de sine este, la cei duhovnicesti, luminata de Dumnezeu, caci nu putem cunoaste bine, autentic si nu ne putem cunoaste cu adevarat decat in Dumnezeu si prin Dumnezeu. Doar harul dumnezeiesc poate potenta firea umana pana la sesizarea cat mai exacta, interioara, a realitatilor vietii sufletesti.

Cunoasterea de sine este totdeauna un act de pocainta, caci, pe masura ce inaintam in aceasta cunoastere, pe langa plusurile duhovnicesti, ne dam seama permanent si de minusurile sau de scaderile noastre, nu atat intelectuale, rationale, cat mai ales morale,

duhovnicesti. Adevarata cunoastere de sine incepe prin pocainta si nu se termina niciodata, cufundandu-se tot mai mult in adancul, in oceanul sau abisul smereniei.

A te cunoaste pe tine inseamna a accepta sa te smeresti, dupa cum in smerenie omul are adevarata cunoastere de sine, caci aceasta da un plus de cunoastere. Pe treptele cele mai inalte, cunoasterea de sine inseamna a simti deplin conditia de creatura, fata de Creatorul iubitor. Si, spune Sfantul Petru Damaschinul, celui ce se cunoaste pe sine asa cum este, i se da sau i se descopera cunostinta tuturor. Spiritualitatea filocalica vorbeste despre parinti duhovnicesti vazatori cu duhul, care au darul stravederii sau inainte vederii, al cardiognoziei, al sfatului, al proorociei sau profetiei. Toate acestea sunt efectele pazei mintii sau trezviei, la care se adauga darul Sfantului Duh.

La aceasta cunoastere de noi insine, dovada a discernamantului duhovnicesc, ne indeamna si Ava Dorotei, ucenic al Sfantului Ioan Scararul, spunandu-ne ca "suntem datori sa ne cercetam nu numai in fiecare zi, ci si in fiecare an si luna si saptamana si sa zicem: "In prima saptamana, eram impovarat cu aceasta patima. Oare cum sunt acum?" De asemenea, sa se cerceteze toti in fiecare zi pe ei insisi, intrebandu-se: "Oare am inaintat putin sau ne aflam in aceleasi, sau am cazut si mai rau?".

Avem datoria sa ne cercetam zilnic, pentru modul in care ne-am petrecut ziua si noaptea, daca am avut sau nu ravna la rugaciune, la priveghere, la citirile dumnezeiesti si totodata sa ne sarguim sa ne pocaim si sa ne indreptam pe noi insine, avand convingerea ca pocainta permanenta duce la micsorarea rautatilor, adica a patimilor.

Tot in legatura cu aceasta pocainta permanenta, Sfantul Marcu Ascetul ne invata ca trebuie sa ne caim nu numai pentru pacatele deja savarsite, ci si pentru binele infaptuit, pentru ca am fi putut sa-l gandim si sa-l fi savarsit inainte. Parintii ne dau temeiuri sa ne pocaim deci pentru fiecare fapta buna sau rea, pentru cantitatea lor de nedesavarsire. Pocainta permanenta trebuie sa urmeze tuturor faptelor, gesturilor, cuvintelor si gandurilor noastre pacatoase, pentru neputinta noastra de a le curati si spiritualiza, dar totodata trebuie sa insoteasca fiecare fapta, cuvant sau gand bun, virtuos, pe care-l avem cu privire la acestea, trebuie sa ne pocaim pentru ezitarea noastra de a le fi savarsit pana atunci sau actualiza, precum si pentru doza de imperfectiune, pentru amprenta de nedeplinatare a lor.

Regula Parintilor filocalici este ca pocainta trebuie sa preceada, sa insoteasca si sa urmeze fiecare actiune, lucrare, cuvant sau gand al omului duhovniceasc, pentru nedesavarsirea lor. In mod deosebit, darul pocaintei este legat de smerita cugetare si de darul lacrimilor. Darul lacrimilor - donum lacrimarum - arata gradul sau nivelul pocaintei noastre. Sfantul Simion Noul Teolog spune: "sa nu zica cineva ca este imposibil a plange zilnic, caci cine vorbeste astfel afirma ca este imposibil sa te pocaiesti in fiecare zi si rastoarna intreaga Sfanta Scriptura, ca sa nu zic chiar porunca lui Dumnezeu".

Lacrimile duhovnicesti se dobandesc pe masura curatirii si spiritualizarii firii noastre si sunt un semn al prezentei si lucrarii dumnezeiesti in inima noastra. Aceste lacrimi, ca de altfel si pocainta si plansul duhovnicesc din care izvorasc, au doua directii: o privire spre un trecut pacatos, patimas, si o intoarcere catre un viitor plin de nadejdea iertarii si dobandirii mangaierii si fericirii vesnice. La inceput, ele sunt amare, de tristete, de regret pentru caderea firii noastre umane in starea antiharica a pacatului. Pe masura dobandirii iertarii, ele devin tot mai dulci, devin lacrimi de recunostinta fata de Dumnezeu si de bucurie duhovniceasca. Cele dintai sunt "lacrimi care ard", cele care le urmeaza sunt "lacrimi care ingrasa". Astfel, lacrimile de pocainta, curatitoare, devin, pe treptele superioare ale rugaciunii, lacrimi de bucurie, de coplesire, de smerenie in fata maretiei si bunatatii divine.

Lacrimile ascetice, curatitoare, purificatoare, lacrimi de pocainta, pe masura inaintarii in lucrarea virtutilor, se spiritualizeaza tot mai mult, devenind lacrimi mistice, contemplative, harismatice, lacrimi ce exprima bucuria desavarsita a unirii cu Dumnezeu. In general, trecerea de la cele dintai lacrimi la cele de al doilea fel, este considerat a fi semnul trecerii de la starea trupeasca la cea duhovniceasca.

Pe treptele cel mai inalte ale pocaintei, locul cuvintelor, care pastreaza totusi ceva exterior, este luat de lacrimi, ca expresie a participarii depline, integrale a fiintei noastre la viata duhovniceasca. Cand orice cuvant tace, despre pocainta si dragostea noastra de

Dumnezeu vorbesc lacrimile. Plansul si lacrimile duhovnicesti, rod al curatirii finite noastre si totodata al prezentei tot mai accentuate a harului in sufletul nostru, redau naturii omenesti transparenta ei, din starea naturala, anterioara amestecarii sale cu pacatul, ajutandu-l pe crestin sa cunoasca mai bine si sa zareasca mai clar tinta vietii sale - sfintenia.

Chiar si din aceste scurte consideratii privind valoarea pocaintei in viata duhovniceasca, ne putem da seama ca ea are un rol central si reprezinta o lovitura data pacatului si patimii, in increngatura lor, in rodirile lor perverse si pacatoae, dar in acelasi timp la radacina lor. Pocainta loveste in temeliile, in esenta, in cauzele pacatelor. Ea distruge nu numai manifestarile lor, ci le subrezeste temelia, loveste in gandul prim sau intentia pacatoasa. Ea nu este doar o piedica pusa in calea pacatului, un frau al firii, ci are un rol pozitiv, constand in darul ei de a reintoarce aceste puteri ale firii, care lucrau orbeste pacatul, spre spiritualizarea lor, spre bine si adevar, spre Dumnezeu si semeni.

Cainta este incercarea ascetica, profunda, curatitoare, purificatoare, de ridicare deasupra valurilor marii pacatului si patimilor, pe marea linistita a virtutilor si catre orizontul, catre vazduhul infinit al desavarsirii. Este iesirea si inaintarea din oceanul tenebros al egoismului, al multumirii de sine si al complacerii in aceasta situatie de decadere a noastra, catre vazduhul senin al iubirii si respectului deplin.

Pocainta este o forta morala de prima valoare, sursa oricarui progres spiritual al crestinului. Legata de constiinta pacatoseniei noastre, iar pe treptele ei cele mai inalte izvorand lacrimi duhovnicesti, pocainta permanenta este calea si sursa oricarui progres duhovnicesc. Pocainta este cea care - dupa cum marturiseste Sfantul Ioan Scaraul - invie, plansul cel care bate la usa cerului, iar cuvioasa smerenie, cea care il deschide, de calitatea ei depinzand succesul sau incununarea oricarui effort duhovnicesc al nostru.

Sfantul Ioan Scararul ne avertizeaza ca: "Nu vom fi invinuti, o prieteni, la iesirea sufletului, ca nu am savarsit minuni, nici n-am teologhisit, nici ca n-am fost vazatori, dar vom da negresit socoteala lui Dumnezeu ca n-am plans", adica pentru faptul ca nu ne-am pocait. Ori de cate ori gresim, sa ne pocaim, daca vrem sa avem constiinta aparator si sa nu ne acuze si sa ne smereasca inele faptele noastre. Iar daca vrem sa nu avem pentru ce sa ne pocaim - desi Parintii ii deplang pe acesti "desavarsiti" - sa nu gresim.

Pr. Ioan C. Tesu

Pocainta si inviere in Triod

Una dintre cele mai importante perioade ale anului bisericesc este cea a Triodului. Ea a fost randuita de Sfanta noastra Biserica sa fie vreme de pregatire pentru intampinarea dupa cuviinta a celei mai mari sarbatori crestine, Invierea Mantuitorului, temelie a credintei noastre crestine: "Daca Hristos n-a inviat, zadarnica este atunci si propovaduirea noastra zadarnica si credinta voastra" (I Cor. 15,14).

Perioada Triodului este cuprinsa intre Duminica Vamesului si a Fariseului si Duminica Pastelui, perioada care reinnoieste sau comemoreaza slujirea arhiereasca a Mantuitorului Hristos sau activitatea Sa de Mare Preot, indeplinita mai ales prin Jertfa, adica prin Patimile si moartea Sa pe cruce. Este vreme de pocainta, post si rugaciune pentru ca, scaldati in baia iertarii si a curatirii de pacate, a reinnoirii noastre sufletesti, sa-l intampinam pe Hristos cel inviat.

Dupa cum este cunoscut, perioada aceasta de zece saptamani, dintre care trei pregatitoare pentru inceperea Postului Pastelui, a Postului Mare sau al Paresimilor si sapte saptamani de post, isi are denumirea de Triod, de la cartea de slujba care se foloseste in Biserica in acest interval de timp. Numele de Triod vine de la faptul ca, in aceasta carte de cult, cantarea principala sau canonul care, de obicei in Minei, Penticostar si Octoih, se compune din noua ode sau cantari, nu are aici decat trei (tri odi).

Perioada de formare, dezvoltare si definitivare a Triodului este destul de lunga, ajungand pana in secolul al XIV-lea. Pornind de la colectia de cantari numite tropare (Tropologhionul), el s-a format ca o carte de sine, cuprinzand toate slujbele divine din perioada celor zece saptamani pe care se intinde. La alcatuirea Triodului au contribuit cele

mai ascutite minti ale teologiei timpului, cele mai intraripate si inspirate condee, poeti si innografi de prima mana ai Bisericii crestine.

Din cei peste 20 de autori ai Triodului, amintim pe cei mai renumiti innografi, intre care majoritatea apartin secolelor VIII si IX, ca: Andrei Criteanul, Ioan Damaschinul, Iosif, Teodor si Simeon Studitul, Leon Inteleptul, Teofan Graptul si altii. Compozitiile lor innografice au fost adunate in cartea numita Triod de catre Teodor si Iosif Studitul, in prima jumătate a secolului al IX-lea, dar cartea a primit adaugiri pana in secolul al XIV-lea. Atunci i s-au adaugat unele sinaxare, adica culegeri de vietii de sfinti.

Cartea liturgica numita Triod, ca si perioada in care se foloseste, sunt deosebit de importante pentru crestinii ortodocsi. Triodul imbina pregatirea liturgica pentru praznicul Pastilor cu pregatirea duhovniceasca a crestinilor. Prin frumusetea si sobrietatea slujbelor, prin continutul cantarilor si citirilor, Triodul face ca aceasta perioada sa fie de un farmec deosebit si de o traire atat de puternica, incat cel care se apropie cu credinta, trece si merge cu el, simte in toata fiinta lui fiori pe care numai o adevarata si inalta traire spirituala ii poate da.

Influenta imnelor Triodului asupra sufletului este sporita si de frumusetea lor poetica, inegalabila. Poezia imnelor liturgice in general, ca si cea a imnelor Triodului, nu este "o versificare mai mult sau mai putin obisnuita, ci transpunerea unui aspect care, in fata realitatilor naturii sau ale spiritului, stie sa traduca entuziasmul sau, intr-un limbaj viu colorat". Caracterul poetic al acestor imne este determinat de acel "grad de simtire in care se talmacesc adevaruri de Teologie inalta in metafore si forme intraripate".

Triodul este un adevarat tezaur al Teologiei noastre ortodoxe, popularizata sub forma de imne, cantari si rugaciuni. Cu adancul sau continut religios, Triodul il transforma pe credincios cu puterea credintei, a rugaciunii si a faptelor bune si-l trimite la lupta cu demonii si cu nesabuitetele sale patimi. Tonul general al Triodului este de rugaciune, smerenie si pocainta. Toate cantarile si citirile care alcatuiesc Triodul se caracterizeaza printr-o adanca intelegere si analiza psihologica a sufletului omenesc si indeamna si predispun pe credinciosii, care asculta slujbele divine si participa efectiv la ele, la o rugaciune sincera, trezesc simtul regretului sau parerii de rau pentru pacatele savarsite, dorinta si setea de a posti, de a se pocai si de a-si indrepta viata.

Slujbele Postului celui Mare cuprinse in Triod, exprima regretul credinciosului pentru indepartarea de la poruncile lui Dumnezeu si pentru pierderea fericirii raiului si invoca indurarea lui Dumnezeu pentru redobandirea fericirii pierdute, preamaresc postul ca pe un mijloc de dobandire a virtutilor si deci de mantuire, pregatind pe crestini pentru luminata zi a invierii.

Prin selectionarea si aranjarea temelor si ideilor din imnele si rugaciunile slujbelor Triodului, prin expresia lor trista, dar in acelasi timp incununata de o speranta vie, prin ceremoniile pline de dramatism, dar si de optimism crestin, se urmareste reinvierea fiintei umane pacatoase, dezbracarea ei de patimi si determinarea recunoasterii nevredniciei ei.

Dar toate acestea alimenteaza si hranesc stradania destinului de a se mantui si uni cu Dumnezeu, fiind atras de acea simfonie a Triodului, care canta greul pagubitor al pacatului si-l introduce in armonia perfecta si mangaietoare a luminatei invierii.

Ideea centrala care strabate ca un fir rosu cartea Triodului si intreaga perioada in care se intrebuinteaza, este aceea a pocaintei. Triodul este prin excelenta cartea pocaintei. Nici o alta carte liturgica, intrebuintata in cultul divin al Bisericii Ortodoxe nu cuprinde atat de multe referiri si nu accentueaza atat de mult starea de pacatosenie a omului si nici nu insista asa de mult, asupra necesitatii pocaintei, asa cum o face Triodul.

Aceasta pocainta nu se face insa decat proiectata in perspectiva invierii, o alta idee majora a Triodului. Caci nu se poate concepe inviere fara pocainta si nici pocainta nu se face decat spre sau pentru inviere.

In sens crestin, asa cum se desprinde si din cantarile si rugaciunile Triodului, pocainta este intreaga lucrare de restaurare a fiintei noastre cazute in pacat, de intoarcere la starea cea dintai, dinainte de a pacatui. Este incercarea noastra de reasezare in randuiala a sufletului si a vietii noastre stricata prin pacat, dorinta de echilibrare dupa ce am pierdut directia sau

echilibrul vietii. Pacatul intrat in noi ne aduce dezordine si neoranduiala, departare de Dumnezeu si stricarea firii. Pocainta nu face altceva decat sa ne readuca frumusetea, demnitatea si puritatea firii noastre de dinainte de pacat.

Pocainta inseamna o curatire permanenta si sistematic facuta a fiintei noastre, asa cum curatam un vas de pret, care s-a murdarit, inlaturand toate depunerile care il intineaza, il deterioreaza si-i acopera frumusetea sau asa cum ne curatam casele in care locuim, lucrurile si obiectele de care ne folosim, sau asa cum ne spalam trupurile. Daca ne curatim trupurile, cu atat mai mult este nevoie sa ne curatim si sufletele de zgura pacatului care se aseaza peste stralucirea lui.

Pocainta este un act complex care angajeaza intreaga noastra fiinta. Pocainta nu inseamna numai marturisirea pacatelor, cum suntem invatati sa credem, in general. Ea inseamna cutremurarea omului care, vazand inaltimea sau imaginea slavei dumnezeiesti din care a cazut, intinandu-o cu pacatul, tinde sa se intoarca la frumusetea ei. Pocainta este o parere de rau care vine din adancimea cea mai profunda a constiintei omenesti, este dorinta de reintoarcere ca incredintare, in iubirea si milostivirea lui Dumnezeu. De aceea, nu este de ajuns sa spunem "am pacatuit", cum facem de obicei in spovedanie, ci marturisirea capata sens si devine lucratoare numai daca pacatul este inteles si trait in toata adancimea si tristetea sa.

Spre aceasta pocainta ne cheama Triodul prin rugaciunile si cantarile sale. Chiar din prima Duminica a Triodului, cea a Vamesului si Fariseului, cantarile bisericesti ne aduc aminte si ne vestesc, printr-un fel de trambitare a melodioaselor cantari, ca se apropie vremea pocaintei. Din aceasta duminica si pana in cea de-a cincea a Postului Mare, cea inchinata Sfintei Maria Egipteanca, Biserica ne aduce mereu aminte, ca suntem in vremea randuita pentru pocainta. Intram in aceasta atmosfera a pocaintei ca intr-o curte interioara a sufletului nostru pentru care il rugam pe Mantuitorul sa ne deschida usile ei tainice, zavorate de pacat. "Usile pocaintei deschide-mi mie, Datatorul de viata. Ca maneca duhul meu la Biserica Ta cea sfanta, purtand locas un trup cu totul spurcat. Ci, ca un indurat, curatestel pe el de toata necuratia". Cantarea ne arata ca pocainta este un act de curatire a unui trup spurcat sau intinat, in care salasluieste duhul care tinde spre Dumnezeu si Biserica Sa, ca si catre o baie a mantuirii.

In aceasta opera sau lucrare de curatire, crestinismul se indreapta cu incredere spre Maica Domnului: "in calea mantuirii indrepteaza-ma, de Dumnezeu Nascatoare, caci, cu pacate grozave, mi-am spurcat sufletul si in lenevire mi-am cheltuit toata viata mea; ci, cu rugaciunile tale, spala-ma de toata necuratia". Pacatele savarsite in tot felul nu aduc decat intinarea sufletului, iar lenea e unul din cele mai grele.

Din cele sapte pacate capitale, lenea ne face sa ne irosim viata trupeasca si sufleteasca, nepretuind in nici un fel cel mai mare dar facut noua de Dumnezeu. Tensiunea omului pacatos creste si dorinta de indreptare devine tot mai puternica. Omul constientizeaza gravitatea pacatului care-i aduce acea cutremurare, trezindu-i in suflet teama de raspunsul pe care-l va da la infricosatoarea judecata. Singurul gand curat este ca sa ceara mila asemenea lui David si indurare de la Milostivul Dumnezeu.

Cea de-a treia cantare este edificatoare in acest sens: "La multimea faptelor mele celor rele, cugetand eu, ticalosul, ma cutremur de infricosata zi a judecatii; ci, indraznind spre mila milostivirii Tale, ca David strig Tie: Miluieste-ma, Dumnezeule, dupa mila Ta".

Este primul semnal de alarma care se trage pentru intoarcerea la Dumnezeu, pe o cale care este lunga si anevoioasa si care cuprinde trepte sau urcusuri uneori greu de suit. De la acest semnal, care nu-i o simpla aducere aminte, ci o profunda cutremurare, incepe procesul pocaintei. Dupa constientizarea starii de pacat, de intinare si necuratie, care cere cu necesitate lepadarea de ea, ca si spalarea intr-o baie, incepe pocainta.

Pocainta este mai intai un act de smerenie. in limba greaca, cuvantul care numeste pocainta este metanoia. Acest cuvint inseamna schimbarea gandului nostru, a atitudinilor sau conceptiilor noastre, a starii sufletelor prin indreptarea ei spre bine, spre a gandi numai ceea ce este corect sau bun si frumos. Cu acest sens il gasim atat in predica lui Ioan

Botezatorul cat si in cea a Mantuitorului: "Pocaiti-va ca s-a apropiat imparatia cerurilor!" (Matei 11,2).

Dar tot de la acest cuvânt avem în românește pe cel de metanie. Ce este metania? Este o prosternare a noastră până la pământ înaintea lui Dumnezeu, prin care ne recunoaștem micimea și nimicnicia noastră; este o recunoaștere a faptului că am gresit și că ne căim de greșeala făcută, cerând iertare. Este o coborâre din orgoliu. De aceea pocăinta trebuie să înceapă prin metanie, adică prin smerenie. Iar smerenia nu este altceva decât recunoașterea greselilor noastre.

Smerenia este convingerea sinceră a neputințelor și a pacătoseniei noastre, începutul și chezasia pocăintei. Omul cu adevărat smerit se gândește mereu numai la păcatele, la lipsurile și cusururile lui, străduindu-se să și le îndrepte. Smerenia este ca o rază de lumină care, pătrunzând în tainita inimii noastre, ne ajută să vedem praful și necurăția păcatelor și să le dam afară din ființa noastră.

Iată de ce, nu întâmplător, Triodul se începe cu pilda Vameșului și a fariseului, evidențiind însemnătatea smereniei în procesul pocăintei și al urcusului duhovnicesc. Tot pilda de smerenie este și fiul cel risipitor care își revine în sine, constientizează starea cumplită de păcat și se hotărăște să se lepede de el, întorcându-se și cerând iertare bunului sau părinte. Printr-o serie de exemple de smerenie, prin cântările și rugăciunile sale, Triodul și Biserica ne învață exercitiul pocăintei. Vom prezenta și analiza câteva dintre aceste perle ale literaturii euhologice, rugăciuni și imne, adevărate tezaururi de gândire teologică, de simțire creștinească și de indemn la pocăinta, cuprinse în Triod.

Una din cele mai interesante și mai valoroase piese din Triod este, fără îndoială, Canonul cel Mare sau Canonul de pocăinta, cum i se mai zice, al Sfântului Andrei Criteanul. Opera a Sfântului Andrei, arhiepiscopul Cretei, unul din cei mai aleși învățatori ai pocăintei, Canonul cel mare, numit așa nu numai din pricina multimei stihurilor și troparelor (250 de tropare), ci și pentru sublimitatea ideilor, profunzimea simțămintelor ce le exprimă și pentru puterea sau energia expresiei, poate fi socotit cel mai bine "o plângere de pocăinta care ne vorbește despre proporțiile și adâncimea păcatului, tulburând sufletul cu jalea, căința și nădejdea".

"Nici o altă religie, nici o altă confesiune creștină nu are o capodoperă de cult ca acest sfânt și mare canon de pocăinta și umilinta, o mai bogată comoară de simțire și trăire religioasă, un mai eficient mijloc de ridicare din umbra păcatului și a morții, cum are Biserica noastră".

Cântat în primele patru zile ale săptămânii celei dintâi a Postului, apoi în întregime la denia din Joia săptămânii a cincea, canonul redă în versuri pline de lirism poetic, tema izbăvirii, din osândă păcatului, prin umilinta, pocăinta și fapte bune: "De unde voi începe a plânge faptele mele cele ticaloase? Care începere voi pune, Hristoase, tânguirii acestei de acum? Ci, ca un milostiv, da-mi iertare greselilor".

Începutul îndreptării este, conform primei ode din canon, recunoașterea stării de pacătosenie în care ne aflăm, părerea de rău după pierderea "frumusetii celei dintâi". Părerea de rău după această frumusețe, ca moment psihologic de mare importanță în procesul pocăintei, apare ca o constantă a întregului canon. Părerea de rău deschide izvorul lacrimilor de pocăinta care are darul de a spăla păcatele care au întunecat frumusețea noastră: "Spăla-mă, Stăpâne, în baia lacrimilor mele mă rog Tie, albă făcând haina trupului meu ca zapadă", în spiritualitatea ortodoxă și în procesul pocăintei, lacrimile au avut un loc esențial. Ele sunt un mijloc curativ, o uzură a inimii, fiind recomandate de Sfinții Părinți. În cuvintele bătrânului pustiei, "harul sau darul lacrimilor" este prezent ca idee peste tot.

Lacrimile sunt stări sufletești de umilinta, de părere de rău pentru păcate. Sfântul Grigorie Palama numește plansul, baie a iertării precum și al doilea Botez. Căci, după cum în Biserica veche, în care sfințele se dădea cu adevărat sfinților, a existat un botez al dorinței, echivalent - în cele din urmă - cu însuși Botezul, tot așa lacrimile neîncetate ale pocăintei, umilintei și dorinței după imparția lui Dumnezeu, nu pot să nu ne-o aducă și să nu ne facă locuitorii ei. Lacrimile pocăintei nu sunt semn de slăbiciune, proprii firilor slabe, femeilor și copiilor, cum se spune uneori, ci ele reprezintă fermitatea dorinței noastre, taria darurilor

noastre dupa cele inefabile, puterea duhovniceasca ce dobandeste totul, agonisindu-si mantuirea.

N-au plans oare toti dreptii vechi si noi pentru bunatatile cele vesnice? N-a insotit insusi Domnul rugaciunea cu lacrimi in fata Golgotei celei aducatoare de curatie pentru tot neamul omenesc? Lacrimile nu sunt nici expresie a deznadejdei. Dimpotriva, credinciosii isi pastreaza, si atunci cand plang, increderea in ajutorul lui Dumnezeu cel atotindurător, asa cum se vede si din textul canonului: "Mana lui Moise ne facem sa credem suflète, cum ca Dumnezeu poate sa albeasca si sa curete viata cea leproasa; nu te deznadajdui dar, macar ca esti lepros".

In toate textele despre lacrimi se poate observa cu usurinta ca nu este vorba de o lepadare a optimismului natural, firesc al omului, ci este o amarnica luare in seama a stricaciunii si a pacatului, cum zice Arseniev. "Nu vom fi acuzati - zice Sfantul Ioan Scararu - pentru ca n-am facut minuni, pentru ca n-am fost teologi, pentru ca n-am avut vedenii, dar va trebui sa dam seama lui Dumnezeu pentru ca nu ne-am plans pacatele".

Increderea in Dumnezeu, care ne iarta pacatele pentru care plangem, nu presupune insa pasivitate si nici numai credinta, ci cere activitate si mai ales fapte bune. In aceasta privinta, canonul cel mare indeamna: "inalta-ti mintea, ca si cu aripi, cu lucrarea si cu gandirea", "Iarta-ma mai inainte de sfarsit, prin fapte bune si prin pocainta".

Curatit in felul acesta, prin pocainta, smerenie si lacrimi de umilinta si intarit prin fapte bune, credinciosul urca pe treptele scarii desavarsirii: "Scara pe care a vazut-o de demult marele între Patriarhi, suflète al meu, este aratarea suirii cele de lucrare si a inaltarii gandului; deci de voiesti sa vietuiesti cu lucrarea si cu cunostinta si cu inaltarea gandului, innoieste-te". La lucrarea si agonisirea de fapte bune, ale milei trupesti si suflètesti, un rol hotarator il are, fara indoiala, postul, cu cele doua aspecte ale lui, trupesc si duhovnicesc.

Tot procesul de pocainta trebuie sa aduca innoirea si transfigurarea fiintei noastre si inceputul desavarsirii. Meditarea la cuprinsul canonului, descopera in noi ganduri cucernice, sentimente pioase si hotararea neinduplecata de a fugi de pacat si a imbratisa binele. De aceea, Canonul cel Mare reprezinta pentru noi o rugaciune cutremuratoare prin care, recunoscandu-ne nevrednicia, fugim totodata sa ne curatim de orice patima, pentru ca astfel curatiti si reveniti la frumusetea cea dintai, sa ne facem partasi darurilor ceresti.

Tot asa de valoroasa si de folositoare pentru procesul pocaintei, este minunata Rugaciune a Sfantului Efrem Sirul, "Doamne si Stapanul vietii mele...". Dintre toate cantarile si rugaciunile din timpul Postului, aceasta poate fi socotita rugaciunea specifica a Postului. In slujbele religioase din perioada Triodului, ea apare si revine mereu ca un refren.

De ce ocupa un loc asa de important aceasta scurta si simpla rugaciune in slujbele Postului Mare? Pentru ca ea recapituleaza in ea si sintetizeaza, poate intr-un fel unic, toate elementele pozitive si negative ale pocaintei, si constituie un fel de verificare pentru ostenele noastre personale de-a lungul Postului. Caci toate stradanile noastre au ca scop, mai intai, eliberarea noastra de cateva boli duhovnesti, care ne influenteaza viata si fac practic imposibila chiar si incercarea de a ne intoarce noi insine catre Dumnezeu. Ele sunt in acelasi timp pacate sau patimi de care trebuie sa ne ferim sau pe care sa le lepadam: trandavia, grija de multe, iubirea de stapanire si grairea in desert.

O analiza atenta ne face sa observam ca de fapt aceste patru pacate sau patimi, sunt o cuprindere in sine a celor opt pacate capitale sau mai precis sapte daca socotim mandria si slava desarta acelasi pacat, si anume: lacomia pantecelui, desfranarea, iubirea de argint, intristarea, mania, trandavia si slava desarta sau mandria. Trandavia este pacatul lenei, grija de multe inglobeaza lacomia si iubirea de argint, iubirea de stapanire corespunde slavei desarte, ori mandriei, iar grairea de rau poate sa cuprinda si mania. Desfranarea si intristarea sunt combatute in partea a doua a rugaciunii unde cerem sa ne impodobim cu cateva virtuti de seama: curatia, gandul smerit, rabdarea si dragostea, deasupra situandu-se putinta de a ne vedea greselile proprii si de a nu osandi pe aproapele, vazand doar paiul din ochiul lui si nu barna din ochiul nostru. Si aceste asa zise teluri pozitive ale pocaintei sunt expresia celor sapte virtuti capitale: intelegciunea sau prudenta, dreptatea, curajul, forta sau taria, cumpatarea, credinta, nadejdea, dragostea.

Rugaciunea Sfantului Efrem Sirul, scurta dar foarte cuprinzatoare, se distinge printr-o forta extraordinara de a ne determina sa ne intoarcem gandul, simtirea si vointa de la pacat spre virtute. Aceasta inseamna de altfel pocainta si de aceea, rugaciunea aceasta este una dintre cele mai populare si mai indragite din perioada Postului, desi ar trebui sa o spunem mereu, caci mereu avem nevoie de pocainta, de innoire si transformare a fiintei noastre, lepadand balastul pacatului si tesandu-ne aripile inaltarii prin virtute. insotirea rugaciunii de metanii, ne arata ca intreaga noastra fiinta - trup si suflet - face pocainta. Trupul participa la rugaciunea sufletului, iar sufletul se roaga prin si in trup.

La aceste capodopere ale literaturii evhologice si innografice, as mai adauga doar una care exceleaza, pe langa ideile teologice, si prin frumusetea poetica. Este vorba de cantarea Monahiei Casia, cunoscuta in cartile de cult sub denumirea "Doamne, femeia aceea ce cazuse in pacate multe", asemanatoare cu minunata cantare "Camara Ta, Mantuitorule", pe care o auzim in Saptamana Patimilor, un strigat de pocainta, incarcat de smerenie dar si de nadejde deplina in indurarea lui Dumnezeu care primeste lacrimile de pocainta ale celui care se intoarce catre el. "Primeste izvoarele lacrimilor mele, Cea ce scoti cu norii apa din mare; pleaca-Te spre suspinurile inimii mele, Cel ce ai plecat cerurile cu nespusa plecaciune". Figurile de stil, comparatiile si antitezele, abunda in aceasta superba creatie innografica, iar patetismul propriu omului pocait transpare din fiecare rand al cantarii.

Pornind de la usile pocaintei care ni se deschid, luand in considerare indemnul condacului din Canonul cel Mare: "Suflete al meu, suflete al meu, scoala-te pentru ce dormi", trecand prin baia canonului de pocainta si insotind pocainta noastra de rugaciune Sf. Efrem Sirul, dorind a ne impodobi camera sufletului nostru cu haina de nunta a faptelor bune, dupa ce am vazut lacrimile pocaintei, ajungem la dobandirea starii celei dintai. Aceasta nu inseamna altceva decat restaurarea fiintei noastre, innoirea si transfigurarea ei. Prin aceasta nu facem decat sa ajungem la inviere. Caci, ce inseamna invierea decat transfigurarea fiintei noastre, eliberarea de pacat si ridicarea ei in slava. De aici si relatia stransa intre pocainta si inviere pe care o gasim la tot pasul in Triod. Perioada Triodului si a Postului Mare este comparata, in cantari, cu primavara, cand totul se reinnoieste, inviaza dupa o adormire provizorie.

Trezirea din somnul pacatului este asemenea primaverii si invierii din moarte, prin care cei curatiti de pacate, primesc invierea ca pe o reinnoire. Numai in stare de curatie si lumina interioara putem sa-l primim pe Hristos cel inviat. in aceasta privinta, cantarile Bisericesti ne indeamna astfel: "Primavara Sfantului Post, care lumineaza trupurile si sufletele tuturor... sa o incepem luminat, stralucind in razele sfintelor porunci ale lui Hristos, Dumnezeuul nostru, care sunt: stralucirea dragostei, fulgerul rugaciunii, sfintenia curatiei, taria bunei vitejii, ca sa ajungem luminati la sfanta si de a treia zi a invierii". In aceasta perioada, credinciosii se roaga: "Eu fac cu osardie indreptarile Tale, dar Tu, Hristoase, ma invredniceste sa ajung cu pace la cinstita invierea Ta".

Ideea pregatirii sufletesti a credinciosilor prin rugaciune si post, in vederea luminatii praznuiri a Sfintelor Pasti, este presarata cu prisosinta in campul fertil si roditor al Triodului. Astfel, intr-una din cantarile din Duminica lasatului sec de carne de la vecernie, ne rugam: "Sa ne intoarcem la pocainta si sa ne curatim simtirile asupra carora este razboiul... cu nadejdea darului inimii, intarindu-ne si intru acest chip vom manca Mielul lui Dumnezeu intru sfanta si purtatoarea de lumina noapte a invierii".

Exemplele se pot inmulti. Ele abunda in cantarile Triodului. Ne vom limita la acestea, aratand ca la bucuria invierii nu se ajunge decat prin rastignirea omului pacatului si transfigurarea spirituala pe care crestina le primeste de la Sfanta Biserica prin slujbele Triodului care-l pregatesc si-l conduc la bucuria invierii: "Vietii celei fara de moarte ne-am invrednicit cu invierea Ta". De aceea, sarbatoarea invierii este asteptata cu emotie si cu deosebita bucurie de toti credinciosii din intreaga lume, dornici de mantuire si viata vesnica. Spre acest izvor al nesecatei bucurii, spre sarbatoarea sarbatorilor si bucuria bucuriilor ne conduc slujbele si cantarile Triodului.

Dupa ce a trecut vremea tanguirii si a plansului, vremea pocaintei, il asteptam pe Hristos cel inviat pentru a ne spune, ca si femeilor mironosite: "Bucurati-va!" (Matei 28, 19).

Despre plans si lacrimi

In Dictionarul de greaca veche, termenul penthos (tristete pentru mort, jale) apare avand doua sensuri: primul sens este acela de doliu, imbracaminte in negru, iar cel de-al doilea rea intamplare, nenorocire.

Hesychius, in lexiconul sau, gaseste ca sinonime pentru penthos urmatoarele variante: symphora, threnos, lype (necaz, jelire, intristare), insa Sfintii Parinti gasesc ca niciunul dintre acestea nu exprima indeajuns esenta penthos-ului.

Prin sinonimia de mai sus, sunt posibile trei sensuri si anume: doliu pentru parinti sau prieteni, durerea priciunuita de un anumit accident, lamentatia dupa un zeu mort.

In legatura cu respingerea primului sens, se aduce marturia Sfantului Ioan Gura de Aur, care "nu inceteaza sa repete lectia invatata de la Sf. Ap. Pavel: sa nu-i plangem pe morti numai pentru ca sunt morti! Lucrul e pe cat lipsit de minte pe atat de inutil, chiar si vorbind dintr-un punct de vedere filosofic". Stoicii nu se inselau atunci cand insirau moartea printre lucrurile indiferente. De vreme ce Hristos a biruit moartea, crestinii nu mai trebuie sa se intristeze ca aceia care nu au nici o nadejde. Plansul de care vorbesc Sfintii Parinti nu are nimic in comun cu acest doliu.

Pentru cel de-al doilea sens se aduce si marturia Sfantului Varsanufie, cel ale carui scrieri, alaturi de cele ale Sfantului Ioan, alcatuiesc volumul XI al Filocaliei, care spune ca nu trebuie sa ne intristam deloc pentru un lucru al lumii acesteia, ci numai pentru pacat.

Nici "doliul sfant" -cel de-al treilea sens -se pare ca nu e agreat de spiritualitatea ortodoxa, el fiind condamnat explicit in "Constitutiile Apostolice". Doliul pentru Hristos nu e crestinesc, iar penthos-ul ascetic nu va fi pus in legatura cu moartea lui Hristos.

Un alt sinonim care este dat penthos-ului este katanyxis. Katanyxis este o infiorare, o emotie care sadeste in adancul sufletului un sentiment, o atitudine sau o hotarare. Asadar, intre katanyxis si penthos nu putem pune semnul unei sinonimii totale, intre ele existand aceasta relatie: prima (numele unei actiuni) desemneaza zguduirea datorata unei cauze exterioare, cealalta numeste reactia psihologica.

In practica insa, strapungerea si doliul -sau lacrimile -merg pana intr-atat impreuna incat au ajuns, prin metonimie, sinonime. Dupa Sfantul Andrei Criteanul, penthosul poate fi legat de trup iar metanoia de suflet. Dar expresia "strapungerea inimii" (katanyxis kardias) pe care o folosesc uneori inmografiile exprima bine faptul ca din inima, obarsia si centrul fiintei noastre, tasnesc lacrimile si prin ele sufletul si trupul se reunesc "in inima". Aceste lacrimi joaca un rol central in viata duhovniceasca si reprezinta criteriul central al discernamantului. Astfel, pentru Isaac Sirul, lacrimile sunt "hotarul dintre trupesc si duhovnicesc".

Pentru ca plansul (asa cum e el vazut de catre Sf. Grigorie de Nyssa) este o dispozitie trista a sufletului, pricinuita de lipsa celor dorite si constiinta a binelui pierdut, putem vorbi despre penthos ca doliu pentru mantuirea pierduta (fie prin noi insine, fie prin altii).

Plangeti neincetat! E cuvantul de ordine al ascezei rasaritene incepand de la Parintii pustiei. Ca si rugaciunea, lacrimile trebuie sa fie neincetate pana in clipa in care parasim aceasta lume pentru a ne intalni cu Mirele Hristos. Toti trebuie sa plangem neincetat, dar mai cu seama cei care au ales viata singuratica. Lacrimile apar drept semnul distinctiv al anahoretilor. Prin ele acestia au transfigurat cosmosul facand din desert un nou paradis, cum se canta cu ocazia sarbatorilor sfintilor asceti:

"Cu curgerile lacrimilor tale, nerodirea pustiului ai lucrat-o, si cu suspinurile cele din adanc spre insutite osteneli ai facut-o roditoare si te-ai facut luminator lumii stralucind cu minunile, cuvioase...,parintele nostru, roaga-te lui Hristos Dumnezeu sa mantuiasca sufletele noastre".

Cel mai important temei scripturistic pentru plans il gasim in corpusul Fericirilor (fericirea a doua) -la Matei 5, 4, respectiv Luca 6, 21 -acest indemn spre plangere avand autoritatea rostirii lui de catre Insusi Mantuitorul Iisus Hristos. Avem, asadar, in Predica de

pe Munte, indemnul cel mai sigur spre plangere, dar nu spre orice fel de plangere caci, Sfantul Ioan Gura de Aur, talcuind aceasta fericire in Omiliile sale, spune ca acest cuvânt nu se adreseaza acelora care plang pentru fel de fel de pricipi, ci acelora care plang pentru pacatele lor.

Sfantul Ioan Gura de Aur respinge, deci, orice alt fel de plans in afara de cel izvorat din intristarea dupa Dumnezeu si intristarea pentru pacate. Ca si Sfantul Vasile cel Mare, care in Cateheza sa adresata tinerilor, se foloseste din belsug de citate din operele filosofilor pagani pentru a arata frumusetea crestinismului si a le valorifica pozitiv, asa si Sfantul Ioan Gura de Aur, in excursul exegetic intreprins pentru fericirea a doua, reliefeaza ca fiind pozitive starile sufletesti ale celor care plang moartea copiilor sau a sotiei sau a unei rude - caci ei se departeaza de cele ale lumii din cauza plansului si durerii care pun stapanire desavarsita asupra lor. Se foloseste, asadar, de aceasta imagine ca sa arate apoi ca mai multa filosofie decat aceasta vor arata cei ce-si plang pacatele lor, asa cum trebuie sa le planga.

Dumnezeu, in multa Sa iubire de oameni, nu-si margineste rasplata Sa asupra celor care isi plang pacatele lor asa cum se cuvine, la iertarea pacatelor si la izbavirea de muncile cele vesnice ale iadului ci le da si multa mangaiere atat in viata de aici cat si in cea de dincolo.

In vietile multora dintre Sfintii Bisericii gasim pe langa acest fericit plans pentru pacatele proprii si plansul pentru pacatele altora. Putem aduce aici exemplul Sfantul Ignatie Briancianinov care plange pentru aproapele sau cu un plans sfasietor, neobosit iar Sfantul Ioan Gura de Aur aminteste in Omiliile sale de cuvântul fericitului Iov (Iov 30, 25) care spune ca: "eu am plans pentru orice neputincios si am suspinat cand am vazut un om in nevoie". Si Sfantul Siluan Athonitul ne da marturie de o astfel de atitudine cand marturiseste ca atunci cand vede deznadejdea ce se cuibareste in sufletele celor care nu se pocaiesc, i se face mila de ei si plange. Regreta faptul ca acestia nu-L cunosc pe Dumnezeu caci "daca fiecare suflet L-ar cunoaste pe Domnul, ar cunoaste cat de mult ne iubeste si atunci nimeni nu ar mai deznadajdui de mantuirea sa, nici nu ar mai murmura".

Valorificarea subtila si complexa afectivitatii , a plansului si intristarii, a suferintei si a lacrimilor prefacute in izvor de bucurie si seninatate interioara e proprie numai crestinismului, fiind una dintre trasaturile care disting cel mai limpede spiritualitatea crestina răsăriteana de restul tradițiilor religioase si spirituale ale umanității. Plansul, alaturi de rugaciune -care pentru Sf. Ioan Scararul este "maica si fiica lacrimilor", este pentru ascetica si mistica ortodoxa adevarata oglinda a omului, a cosmosului si a lui Dumnezeu.

Plansul adevarat este o isprava paradoxala a mintii: e metanoia, adica saltul mintii dincolo de sine, in alt plan al intelegerii. **Lacrima topeste abuzul** oricarei solidificari -ea insasi fiind sare dizolvata in apa, adica mineralitate adusa in stare solubila -si acest lucru este cunoscut si de Sf. Ioan Scararul cand spune ca: "Precum focul topeste trestia, asa lacrima topeste toata intinaciunea vazuta si gandita." Lacrima topeste si spala si, "precum ploaia intrand in pamant", ea fertilizeaza; iar in alta intruchipare a ei, lacrima stinge: "Precum apa, adaugandu-se cate putin in foc, schimba vapaia cu desavarsire, asa si lacrima plansului adevarat stinge toata vapaia maniei si iutimii". Plansul, lacrimile, apartin unui mod de a fi al omului dar si al creatiei necuvantatoare; diferenta facand-o faptul ca atunci cand creatia plange, o face in mod inconstient.

Tot incercand sa definim plansul, aducem si marturia catorva dintre Sfintii reprezentativi pentru spiritualitatea ortodoxa, ca a unora care nu au fost preocupati de studiul scolastic al plangerii, ci de profunda experienta a acesteia.

Astfel, cuvântul de mai sus, rostit de catre Sf. Grigorie de Nyssa (plansul -dispozitie trista a sufletului, pricinuita de lipsa celor dorite si constiinta a binelui pierdut) este intarit si de cel al Sf. Ignatie Briancianinov care, in "Plangerile unui monah" scrie urmatoarele: "Lacrimile mele nu cad pe daramaturi si nici pe mormane de cenusa; nu plang dupa un templu facut de mana omeneasca (...). Plang mistuirea in flacari a unui templu nevazut, nezidit de mana omeneasca, pe care Dumnezeu l-a creat pentru o nevazuta, o inalta slujire dumnezeiasca. Plang surparea unui oras tainic, menit sa fie salas si adapost de ganduri si simtaminte

binecuvantate". Asadar, binele pierdut se ascunde aici sub masca templului nevazut, a orasului tainic.

Sf. Ignatie dezvolta in lucrarea amintita mai sus, o veritabila si preafrumoasa Teologie a lacrimilor. Plangerea sa este una "de pocainta si de iubire", este plangerea mostenita de la Adam -cel care "a inceput a cauta plansul, gandind ca va afla in el ogoire dupa pierderea desfatarilor raiului", este un mijloc de redobandire a vietii vesnice.

Modelul suprem invocat de Sfantul Ignatie Briancianinov este Insusi Mantuitorul Iisus Hristos care "a lacrimat cu lacrimile Sale intrutotsfinte, pentru Lazar cel mort de patru zile; Dumnezeu-Omul a varsat dumnezeiestile Sale lacrimi pentru orasul in care furnica multime mare de oameni, pentru poporul care nu si-a dat seama de venirea lui Dumnezeu".

Sfantul Ignatie plange pentru aproapele sau cazut cu un plans sfasietor, neobosit, dar plange si pentru ca "departe de mine este Mangaietorul"; totusi, plansul sau nu este unul deznadajduit pentru ca "din lacrimile celui ce plange (...) mijeste speranta mantuirii".

Cele mai subtile analize ale plansului si ale tuturor varietatilor lui ni le-a dat, insa, Ioan Scararul in Treapta a VII-a a scrierii sale. El zice: "Precum consuma focul trestia, asa curata lacrima orice pata vazuta si spirituala" si iarasi: plansul constituie boldul cel de aur al sufletului, care il libereaza de pironirea pe lemnul grijilor lumesti si de orice impatimire si care, printr-o cuvioasa intristare, il face sa se indrepte continuu spre supravegherea inimii. Lacrimile alunga rasul. "Fii ca un imparat in inima ta, sezand pe tronul inalt al smereniei tale si poruncind rasului: "Du-te", si se duce, si plansului cel dulce: "Vino", si vine, si slugii noastre, tiranului trup: "Fa aceasta", si face. Daca cineva a imbracat plansul ca pe o haina de nunta fericita si plina de har, acela a cunoscut rasul duhovnicesc al sufletului". Plansul pe treptele cele mai inalte nu mai e un plans al ochilor trupesti. "Desfiinteaza pacatul, si e de prisos lacrima indurerata a ochilor trupesti. In Adam nu a fost lacrima inainte de cadere, precum nici dupa Inviere nu va mai fi, odata ce a fost desfiintat pacatul".

Pentru Sfantul Ioan Scararul, legile ascezei sunt deja o participare la Patima lui Hristos: "Izvorul apelor lacrimilor se naste din lemn, adica din rastignirea trupului cu patimile si poftetele lui".

Pocainta si lacrimi

Tema lacrimilor a fost tratata in general si de catre Sfintii Parinti si de catre alti exegeti, in stransa legatura cu pocainta. Cei mai mari dintre Sfintii Parinti considerau pocainta ca unica lor grija. Fiind consacratii acesteia, ii dadeau din ce in ce mai multa importanta in viata lor, caci pocainta nu numai ca te curateste de pacat, ci si stimuleaza atintirea privirii asupra propriei persoane. Atunci cand petele nenumarate, lasate de pacat pe vesmantul sufletului, sunt spalate prin pocainta, dintr-o data se vor descoperi si altele, mai putin grele dar nu fara importanta, si care pana atunci au ramas neobservate pentru ca lipsea o privire atenta si patrunzatoare, in final pocainta il va face, pe cel ce i s-a consacrat, sa urce pana la orizonturile duhovnicesci cele mai greu de inteles: pocainta il va face sa descopere propria stare de cadere, si a intregii omeniri; propria sa suferinta care este suferinta lumii intregi cazuta sub jugul stapanului lumii acesteia; pocainta il va ajuta sa descopere lucrarea minunata a mantuirii sale si alte taine ce pot fi patrunse numai prin traire.

Sfantul Arsenie cel Mare era mereu preocupat de pocainta insotita de lacrimi. O batista se afla intotdeauna pe genunchii sai; fara incetare, lacrimile cadeau pe acea batista, in timp ce Sfantul isi concentra mintea la rugaciunea de pocainta, iar cu mainile lucra.

Cei care au dobandit o adevarata intelegere a pocaintei, adica o intelegere duhovniceasca, includ in aceasta toate nevointele ascetice, si considera ca si pierduta ziua in care nu s-au plans pe ei insisi, chiar daca in ziua aceea au facut multe alte fapte bune.

Totusi, cei ce s-au curatit prin lacrimi lor continua sa se considere necurati. Pocainta adevarata si lacrimile duhovnicesci sunt imposibile atata vreme cat subzista legaturile patimase. Trebuie ca inima sa fie detasata de toate si nimic sa n-o tulbure. Numai atunci se

poate face sa urce la Dumnezeu tanguirea noastra, si sa ne afundam in plans ca intr-un adanc al existentei.

Nici cultura, nici inteligenta, nici nobletea, nici frumusetea nu-l reinnoieste pe om, ci numai pocainta adevarata, rusinea si regretul pentru tot pacatul savarsit in trecut.

Sfantul Ierarh Nectarie al Eghinei -un foarte iubit sfant al zilelor noastre -scrie despre pocainta urmatoarele: "Dupa cuvantul Sfantului Ioan Damaschin, pocainta este intoarcerea de la viata impotriva firii, de la diavol la Dumnezeu prin asceza si nevointa; mai mult, ea este o intoarcere de buna voie de la pacate la virtutile opuse acestora. Semnele pocaintei sunt parerea de rau si schimbarea mintii, in vreme ce insusirile mintii sunt zdrobirea inimii, lacrimile, respingerea pacatului si iubirea virtutilor".

Focul pacatelor se stinge nu cu multa apa, ci cu putine lacrimi. Focul pacatului este mare si se stinge cu putine lacrimi, pentru ca lacrima stinge focul pacatelor si alunga duhoarea lor. Ideea ca pocainta este strans legata de lacrimi ne este intarita si de catre marturia Cuv. Efrem Sirul care, in "Cuvinte si Invataturi" ne pune in fata urmatoarele cuvinte: "Doctorul asteapta sa vada lacrimile tale. Apropie-te! Sa nu te temi! Arata-i Lui rana, aducandu-i si doctoria, lacrimi si suspine, ca iata s-a deschis usa pocaintei! Sarguieste-te, pacatosule, mai inainte de a se inchide." De asemenea, P. Staniloae -steaua cea cu dumnezeiasca mergere a Teologiei romanesti -afirma ca nu e gresit ca lacrimile sa fie considerate ca stand intr-o legatura speciala cu pocainta. Ele (lacrimile) nu trebuie sa lipseasca nici din pocainta incepatoare, desi e mare deosebire intre lacrimile fricii de la inceput si lacrimile iubirii, de pe treptele superioare.

Acestea sunt pentru literatura duhovniceasca, cele doua limite ale existentei: caderea si ridicarea. Numai ingerilor -spune Sfantul Ioan Scararul -le este propriu sa nu cada. Oamenilor le este propriu sa cada si sa se ridice iarasi de cate ori s-ar intampla aceasta.

Aflat intre aceste limite, intre cadere si ridicare, crestinul are ca mijloc haric deosebit de important pocainta, prin care se redobandeste starea de har. Curatia sau nepatimirea crestina se dobandeste prin Taina Sfantului Botez, iar apoi prin actualizarea acestuia prin "botezul lacrimilor" sau pocainta. Pocainta este impacarea cu Dumnezeu prin lacrimi si prin lucrarea cea buna a celor potrivnice pacatelor. Pocainta este rabdarea de buna voie a tuturor necazurilor. Cel ce se pocaieste este pricinuitorul pedepselor sale. Pocainta este asuprirea tare a pantecelui si lovirea sufletului printr-o simtire adanca.

Pocainta este un mijloc de restaurare a legaturii cu Dumnezeu si cu aproapele. Pentru acest motiv, ea este considerata "al doilea Botez" si precede Taina Sfintei Impartasaniei, a comuniunii depline cu Hristos. Pocainta este Taina Impacarii cu Dumnezeu si cu semenii, fiindca aduce in sufletele credinciosilor acea armonie care vine de la Dumnezeu.

Sfantul Ioan Scararul considera ca "botezul lacrimilor" este foarte pretios si il leaga de Taina Botezului celui dintai, pentru ca ne iarta pacatele personale de dupa acesta. El numeste pocainta aducerea aminte (reimprospatare) a Botezului si impacarea cu Dumnezeu prin lacrimi. Pocainta este "har peste har", "a doua nastere din Dumnezeu" si "usa milei", prin care intram la Dumnezeu.

Metanoia sau pocainta este angajarea si lupta noastra impotriva pacatului si patimilor care, dupa expresia Sf. Maxim Marturisitorul, produc "sfasierea firii" si o ruineaza. Parintii filocalici subliniaza valoarea pocaintei in lucrarea de restaurare a adevaratei vietii, cea harica.

Pocainta este "intristarea cea dupa Dumnezeu", care "lucreaza pocainta spre mantuire, fara parere de rau", dupa cuvantul Apostolului. Lacrimile, plansul si suspinarea sunt semne ale intristarii inimii, prin care inima este ranita ca de o sageata si astfel izvoraste lacrimi. Buretele plin cu apa, atunci cand este strans, sloboade din sine apa. Asa si inima plina de intristare, cand este stramtorata de o intristare si mai mare, izvoraste lacrimi, prin care se usureaza de intristare, caci plansul si lacrimile usureaza intristarea, si asa cum racoreste ploaia vazduhul, si ele racoresc sufletul tanguitor si necajit.

Constientizarea pacatoseniei proprii conduce pe om la exersarea unui sentiment de pocainta autentic si neincetat. In cugetarea Sfantului Isaac Sirul, vederea pacatelor proprii e mai importanta decat harisma invierii mortilor. Cel ce suspina un ceas, considera Sfantul

Isaac, e mai bun decat cel ce foloseste lumii intregi prin gandirea sa, dupa cum cel ce s-a vazut pe sine si pacatele sale e mai bun decat cel ce a vazut ingeri.

In Sfanta Scriptura intalnim nenumarate pilde de pocainta si de intoarcere cu lacrimi la Parintele Ceresc. Dam exemplul desfrantei care a spalat cu lacrimile sale picioarele lui Hristos, stergandu-le cu parul capului sau si sarutandu-le. De asemenea, fiul risipitor, care s-a intors la tatal sau marturisind ca nu este vrednic a fi numit fiul lui zicand: "Parinte, am gresit la cer si inaintea ta si nu mai sunt vrednic sa ma numesc fiul tau: fa-ma ca pe unul din argatii tai!" este de crezut ca aceasta marturisire smerita a fost insotita de lacrimi. Si Apostolul Iacob roteste urmatorele indemnuri catre cei pacatosi: "Curatiti-va mainile, pacatosilor, si sfintiti-va inimile voi, cei indoienici. Patrundeti-va de durere. Intristati-va si va jeliti. Rasul intoarca-se in plans si bucuria voastra in intristare. Smeriti-va inaintea Domnului si El va va inalta". (Iac. 4, 8-10)

In Vechiul Testament avem marturia Prorocului David care graieste: "Izvoare de apa s-au pogorat din ochii mei, pentru ca n-am pazit legea Ta"(Ps. 118, 139), si iarasi: "Pacatul meu l-am cunoscut si faradelegea mea n-am ascuns-o. Zis-am: Marturisi-voi faradelegea mea Domnului". Iar Prorocul Ieremia, in numele intregului sau popor care pacatuise, plange inaintea Domnului zicand: "Vai noua, ca am pacatuit! Pentru aceasta s-a tulburat inima noastra si ochii nostri s-au intunecat" (Plang. 5, 16-17).

Ca pocainta e insotita de lacrimi ne arata si tanguirea stramosului Adam care suspina dupa Dumnezeu, Cel iubit al sau, chinuit de gandul: "Am intristat pe Dumnezeu pe care Il iubesc", neparandu-i atat de rau de rai si de frumusetea acestuia ci de faptul ca a pierdut iubirea lui Dumnezeu.

Sf. Siluan Athonitul -sfant cu o bogata experienta duhovniceasca, recunoscut de catre P. Iustin Popovici drept cel mai autentic monah al secolului XX -ne infatiseaza faptul ca Adam tanjea pe pamant si suspina cu amar, si pamantul nu-i mai era drag. Suspina dupa Dumnezeu si graia: "Sufletul meu tanjeste dupa Domnul si Il caut cu lacrimi. Cum sa nu-L caut? Cand eram cu El, sufletul meu era vesel si linistit, si vrajmasul nu avea intrare la mine; dar acum duhul cel rau a pus stapanire pe mine, si el tulbura si chinuie sufletul meu, de aceea sufletul meu tanjeste dupa Domnul pana la moarte; duhul meu se avanta spre Dumnezeu si nimic de pe pamant nu ma poate veseli, si sufletul meu nu vrea sa se mangaie cu nimic, ci vrea sa vada din nou pe Domnul si sa se sature de El. Nu-l pot uita nici macar pentru un singur minut si sufletul meu se chinuie dupa El, si de multimea intristarii plang cu suspine: Miluieste-ma, Dumnezeule, pe mine zidirea ta cea cazuta!"

Tot Sfantul Siluan Athonitul pune in gura parintelui Adam plangerea aceasta aratand profunzimea sentimentului de pocainta ce il cuprinsese pe Adam dupa savarsirea pacatului: "Nu-mi mai este draga pustia. Nu-mi mai sunt dragi muntii cei inalti, nici campurile, nici codrii, nici cantecul pasarilor; nimic nu-mi mai este drag. Sufletul meu e intr-o mare mahnire pentru ca am intristat pe Dumnezeu. Si daca Domnul m-ar aseza din nou in rai, chiar si acolo as suferi si as plange pentru ca am intristat pe Dumnezeu pe care Il iubesc".

Analogia intre apa scaldatorii baptismale si apa lacrimilor s-a impus totdeauna autorilor duhovnicesti, pe urmele carora Triodul ne invata ca prin curatirea de pacatele savarsite dupa Botez, lacrimile ne fac sa regasim curatia pe care o are neofitul iesind din apa botezului, si spala haina de lumina pe care acesta a imbracat-o atunci "Cu tina mi-am amestecat mintea eu, ticalosul. Ci spala-ma, Stapane, in baia lacrimilor mele, ma rog Tie, alba ca zapada facand haina trupului meu!"

Strapungerea, ca si cainta e o restaurare a harului botezului. Dar mai exact decat acesta, ea este un adevarat "al doilea botez", un "botez al lacrimilor" indispensabil mantuirii.

Crestinismul nu cunoaste lacrimi fara nadejde. Asadar nu se poate spune despre crestinism ca este exclusiv religia lacrimilor, si ca ea sileste pe om numai sa-si planga pacatele. El -crestinismul -este bucuros de viata, el este religia luminii si a bucuriei sufletesti. Crestinul nu se leapada de nici o bucurie curata pamanteasca, dar pe toate le sfinteste cu binecuvantarea lui Dumnezeu. Inima lui raspunde curatelor bucurii ale iubirii, ale prieteniei; gaseste placere in frumusetile fapturii, in lucrarile de arta, care sunt oglindiri ale vesnicelor

bucurii netrecatoare din viata viitoare. Iar lacrimile pocaintei, care nu pot fi inlaturate din calea pamanteana a crestinului, il duc la fericirea vesnica".

Incheiem acest scurt cuvânt despre lacrimi cu urmatorul indemn rostit de catre Pr. Prof. **Dumitru Staniloae** : "Noi, însă, scuturându-ne de toate prin frica de Dumnezeu, să ne câștigăm lacrimile curate și neviclene ale gândului la moarte, căci nu este în ele înșelare sau închipuire de sine, ci ele aduc mai degrabă curățirea și propășirea în iubirea de Dumnezeu, spălarea păcatelor și eliberarea de patimi".

Magdalena Dobra

Canonul cel Mare - chemarea la pocăință

Începutul Postului, ca un "debut" al acestuia, ca un "acordaj" înainte de "armonia" deplină, gasim Marele Canon de pocainta al Sfantului Andrei Criteanul. Impartit in patru parti, este citit la Vecernia cea Mare, in serile primelor patru zile ale Postului. Canonul poate fi descris cel mai bine ca o plangere de pocainta care ne vorbeste despre proportiile si adancimea pacatului, tulburand sufletul cu jale, cainta si nadejde. Cu o maiestrie unica, Sfantul Andrei impleteste marile teme biblice - Adam si Eva, Raiul si caderea in pacat, Noe si Potopul, David, Pamantul fagaduintei si, in cele din urma, Hristos si Biserica - cu marturisirea pacatului si cu pocainta. Evenimentele istoriei sfinte sunt dezavluite ca evenimente ale vietii mele, faptele lui Dumnezeu din trecut ca fapte indreptate spre mine si mantuirea mea, tragedia pacatului si a tradarii ca drama mea personala. Viata mea imi este prezentata ca o parte a luptei marate si atotcuprinzatoare dintre Dumnezeu si puterile intunericului care s-au razvratit impotriva Lui.

Canonul incepe in aceasta nota foarte personala: "De unde voi incepe a plange faptele vietii mele ticaloase? Ce incepere voi pune, Hristoase, tanguirii acestei de acum?" Unul dupa altul pacatele mele sunt dezvaluite in legatura lor profunda cu drama continua a relatiei omului cu Dumnezeu; istoria caderii omului in pacat este istoria mea: "Ravnind neascultarii lui Adam, celui intai zidit, m-am cunoscut pe mine dezbracat de Dumnezeu, si de imparatia cea veacuitoare, si de desfatare, pentru pacatele mele." Am pierdut toate darurile dumnezeiesti; "Intinatu-mi-am haina trupului meu, si mi-am spurcat podoaba cea dupa chipul si dupa asemanarea Ta, Mantuitorule, intunecatu-mi-am frumuseata sufletului cu dulcetile poftelor, si cu totul, toata mintea, tarana mi-am facut."

Astfel, patru seri, cele doua cantari ale Canonului imi amintesc iara si iara istoria duhovniceasca a lumii, care este si istoria mea. Ma ispiteste cu intamplarile si faptele hotaratoare ale trecutului a caror semnificatie si putere sunt oricum vesnice, pentru ca fiecare suflet omenesc - unic si de neinlocuit - se misca, ca sa spunem asa, catre aceeasi drama, se afla fata in fata cu aceleasi dileme fundamentale, descopera aceeasi ultima realitate. Exemplele scripturistice sunt mai mult decat simple "parabole" - asa cum multi oameni cred - si "care gasesc deci acest Canon prea "istovitor", prea incarcat cu nume si intamplari nesemnificative! De ce sa vorbim, se intreaba ei, de Cain si Abel, de David si Solomon, cand ar putea fi cu mult mai simplu sa spun: "Am pacatuit"?

Ceea ce ei nu inteleg, totusi, este ca simplul cuvânt pacat in traditia biblica si crestina are o incarcatura pe care omul "modern" este, pur si simplu, incapabil sa o cuprinda si care face ca marturisirea pacatelor sale sa fie ceva foarte diferit de adevarata pocainta crestina. Mediul cultural in care traim si care modeleaza conceptia noastra asupra lumii, exclude in fapt notiunea de pacat. Caci daca pacatul este intai de toate caderea omului de la o foarte mare inaltime spirituala, respingerea de catre om a "chemarii sale inalte", ce pot insemna toate acestea inauintrul unei culturi care ignora si neaga aceasta "mare inaltime" si aceasta "chemare" si care defineste omul nu ca pe cel "de deasupra" ci ca pe cel de "dedesubt" - o cultura care chiar si atunci cand nu il neaga fatiș pe Dumnezeu este, in realitate, materialista pana in cele mai adanci structuri ale sale, care se gandeste la viata omului numai in termenii bunurilor materiale si ignora vocatia sa transcedentala?

Aici, pacatul este gandit intai de toate ca o "slabiciune" fireasca, datorata de obicei unei "neadaptari" care are la randul ei radacini sociale si care, prin urmare, poate fi eliminata printr-o mai buna organizare sociala si economica. Din acest motiv, chiar si atunci

cand isi marturiseste pacatele, omul "modera" nu mai face pocainta; fiind sigur de justetea felului in care intelege religia, el ori insiruie formal incalcari formale ale unor reguli formale ori impartaseste "problemele" sale cu duhovnicul - asteptand de la religie un tratament terapeutic care il va face din nou fericit si "in randu-iala". in nici un caz nu putem vorbi aici despre pocainta ca despre cutremurarea omului, care, vazand in sine "imaginea" slavei celei de negrait", realizeaza ca a pangarit-o, a tradat-o si a alungat-o din viata sa pocainta, ca parere de rau, vine din adancimea cea mai profunda a constiintei omenesti; ca dorinta de reintoarcere, ca incredintare in iubirea si milostivirea lui Dumnezeu. Din acest motiv, nu este indeajuns sa spui "Am pacatuit". Aceasta marturisire capata sens si devine lucratoare numai daca pacatul este inteles si trait in toata adancimea si tristetea sa.

Rolul si scopul Canonului cel Mare este sa ne descopere pacatul si, astfel, sa ne conduca spre pocainta; sa descopere pacatul nu prin definitii si insiruri ci printr-o adanca meditatie asupra maretiei istoriei biblice, care este, cu adevarat, o istorie a pacatului, a pocaintei si a iertarii. Aceasta meditatie ne duce intr-o cultura duhovniceasca diferita, ne provoaca cu o viziune total diferita asupra omului, asupra vietii sale, asupra telurilor si motivatiilor sale. Ea reface in noi spatiul spiritual fundamental in cadrul caruia pocainta devine din nou posibila. Cand auzim de exemplu: "Nu m-am asemanat, Iisuse, dreptatii lui Abel. Daruri primite nu ti-am adus Tie nici odinioara, nici fapte dumnezeiesti, nici jertfa curata, nici viata fara prihana".

Intelegem ca istoria primei jertfe (cea a lui Cain si Abel - n.tr.), atat de lapidar amintita in Biblie, ne descopera ceva esential despre propria noastra viata, despre insasi fiinta umana, intelegem ca inainte de toate pacatul este respingerea vietii ca ofranda sau jertfa adusa lui Dumnezeu sau, cu alte cuvinte, pacatul este respingerea orientarii divine a vietii, deci, acel pacat este, la originile sale, deviatia iubirii noastre de la telul sau final. Aceasta este descoperirea care face posibila marturisirea a ceva ce este atat de profund indepartat de experienta "moderna" a vietii si care acum devine atat de adevarat din punct de vedere "existential": "Ziditorule, facandu-ma lut viu, ai pus intru mine trup si oase, si suflare de viata! Ci, o, Facatorul meu, Mantuitorule si Judecatorul, primeste-ma pe mine, cel ce ma pocaiesc."

Pentru a fi ascultat cum se cuvine, Canonul cel Mare presupune, desigur, cunoasterea Sfintei Scripturi si priceperea de a ne impartasi din meditatiile asupra intelesurilor Canonului pentru noi. Daca astazi atat de multi oameni il considera plicticos si fara sens, aceasta e din cauza credintei lor, care nu se mai hraneste din izvorul Sfintelor Scripturi care, pentru Parintii Bisericii, era izvorul credintei. Trebuie sa invatam din nou cum sa intram intr-o lume ca aceea descoperita de Biblie si cum sa traim in ea; si nu exista o cale mai buna catre aceasta lume decat Liturgia Bisericii, care nu reprezinta numai transmiterea unor invataturi biblice ci tocmai descoperirea felului biblic de viata.

Calatoria Postului incepe astfel cu o reintoarcere la "punctul de plecare" - lumea Creatiei, Caderii si Rascumpararii, o lume in care toate lucrurile vorbesc de Dumnezeu si reflecta slava Sa, in care toate intamplarile sunt indreptate spre Dumnezeu, in care omul gaseste adevarata dimensiune a vietii sale si, avand temelia in aceasta, face pocainta.

Parintele Alexander Schmemmann

Aspecte din viața unui **"STARET AL VREMURILOR NOASTRE"**, dăruit cu harisma tămăduirii bolilor psihice:

Fiul lui Gheorghe Sevici si al Mariei Struve Chiril - viitorul staret Serghie, s-a nascut în 1903, la Haga (Olanda), unde bunicul sau dinspre mama, Chiril, era ambasador al Rusiei in Tarile de Jos. A fost adus in Rusia pe cand avea trei saptamani.

(...)

Chiril s-a simtit atras de viata monahala. Ratiuni familiale insa l-au impiedicat sa intre indata in monahism; trebuia sa contribuie la intretinerea parintilor, a surorii, nepotului si a doua slujnice in varsta. Ducea totusi pe cat ii statea in putinta o viata de monah "in lume". In 1938, i-a marturisit Staretului Siluan (Athonitul) dorinta sa de a deveni monah. Acesta i-a dat binecuvantarea sa intr-o scrisoare (1), in incheierea careia ii dadea un sfat care s-a dovedit

profetic: *"Du-te si spune oamenilor cat se poate de des: Pocaiti-va!"* Cand Chiril s-a hotarat sa se retraga in Muntele Athos, a izbucnit razboiul.

In urma pactului germano-sovietic si datorita unei atmosfere de *"xenofobie generala"*, Chiril, ca vechi conducator al miscarii Tinerilor Rusi, a fost arestat impreuna cu mai multi dintre compatriotii sai, la sfarsitul lui mai 1940, si inchis in lagarul de concentrare de la Vernet (2). Eliberat dupa o vreme, a fost din nou arestat, la 22 iunie 1941, de autoritatile germane de aceasta data, chiar in ziua invadarii teritoriului sovietic de catre trupele Wehrmacht-ului si in aceeasi zi in care patriarhul Serghie a tinut o cuvantare cerand ortodocsilor rusi din lumea intreaga sa contribuie la apararea patriei lor. Atunci Chiril a fost inchis, impreuna cu alte cateva sute de emigranti de origine rusa, in lagarul de la Compiègne.

Aceasta aspra incercare a lagarelor l-a facut sa resimta profund limitele si tragismul existentei pamantesti, dezvoltandu-i simtul eshatologicului. Chiril si-a dedicat intreg timpul petrecut in lagarul de la Vernet lecturii Sfintei Scripturi, cugetarii la intelesul cuvintelor dumnezeiesc si rugaciunii lui Iisus, urmand pilda si sfaturile Parintelui Serafim, tovaras de captivitate, care avea darul rugaciunii necontenite a inimii. Tot in rugaciune si-a petrecut si timpul cat a stat in Compiègne.

La iesirea din lagar, s-a hotarat sa-si implineasca neintarziat dorinta de a deveni monah. A depus voturile monahale in ziua de 18 noiembrie 1941, sub obladierea Sfantului Serghie din Valaam, si a mers sa vietuiasca alaturi de parintele sau duhovnicesc, arhimandritul Stefan (Svetosarov), parohul bisericii *"Sfanta Treime"* din Vanves (Hauts-de-Seine), potrivit randuielii manastiresti de la Valaam, de unde venea acesta. Parintele Serghie s-a implicat in viata parohiei, ocupandu-se mai cu seama de ajutorarea celor in nevoi. Printre acestia se afla si [Gheorghe Krug \(cel ce va fi parintele Grigorie\)](#), un artist de mare talent, care studiasa iconografia impreuna cu prietenul sau Leonid Uspenski, dar care suferea de multi ani de tulburari psihice grave care-l aruncau in cea mai adanca angoasa si deznadejde. In timpul cat a fost internat in spitalul Sainte Anne, intre 6 noiembrie 1942 si 1 iulie 1943, Parintele Serghie a mers la el in fiecare zi, fiindu-i alaturi in suferinta, cu o iubire si un devotament nemarginit. Prezenta lui a avut un efect benefic, asa incat Gheorghe Krug a putut fi externat.

Hirotonit diacon pe 11 septembrie 1945, iar a doua zi preot, in catedrala Alexandre Nevski, din strada Daru, de Episcopul Vladimir (Tikhonisky), cu binecuvantarea Episcopului Nicolae al Krutitelor (3), Parintele Serghie a fost numit paroh al bisericii *"Sfanta Treime"* din Vanves, in locul Parintelui Stefan, care tocmai fusese numit paroh al bisericii *"Sfintii Trei Ierarhi"* din strada Petel. Acestei insarcinari i s-a adaugat curand cea de egumen al Schitului Pogorarea Sfantului Duh din Mesnil-Saint-Denis, aproape de Trappes (Yvelines), al carei intemeietor, Parintele Andrei Sergueienko, se intorsese in Rusia. (4)

Odata hirotonit, parintele Serghie a devenit duhovnicul lui Gheorghe Krug, dandu-i intreg ajutorul de care acesta avea atata nevoie. In octombrie 1945, Krug a venit sa locuiasca impreuna cu Parintele Serghie, in jurul caruia se crease deja o mica fratie monahala, compusa din monahiile Anastasia (Boulatsel), Teodosia (Orlova) si Ana (Kiparisova). Krug participa activ la viata bisericii, implinind slujirea de citet. A inceput sa picteze din nou icoane, dupa ce parasise atata vreme aceasta indeletnicire. Datorita ingrijirilor si rugaciunilor Parintelui Serghie, starea sa psihica s-a imbunatatit incetul cu incetul, ajungand la o insanatosire deplina. (5) Curand a dorit sa se faca monah si a depus voturile in 1948, in prima duminica a Postului Mare, luandu-si ca sfant patron pe Grigorie Zugravul. Cu binecuvantarea Parintelui Serghie, cateva luni mai tarziu, atras de frumusetea si linistea locului, s-a dus sa locuiasca la Schitul inchinat Sfantului Duh, revenind insa regulat la Vanves pentru a participa la slujbele de aici, ca citet; Parintele Serghie a inceput si el de atunci sa-si imparta timpul intre biserica din Vanves si schit, unde slujea Liturgia in fiecare saptamana si unde ramanea din ce in ce mai mult alaturi de Parintele Grigorie, de care l-a legat o profunda prietenie (6), pana la moartea acestuia pe 12 iunie 1969. Intre timp, Parintele Grigorie si-a fructificat talentul de pictor, aratandu-se a fi un mare iconar.

Atunci cand, in 1946, jurisdictiile ruse din Europa Occidentala, reunite pentru o vreme, s-au separat din nou, Parintele Serghie, ca si prietenii sai: Nicolae Berdiaev, Vladimir Lossky, Leonid Uspenski si Grigorie Krug, a ramas in Patriarhatul Moscovei, nu din considerente politice (7), ci din pura fidelitate fata de Biserica-Mama si din respect pentru cei care, primejduindu-si viata, ramasesera in Rusia ca sa mentina cu orice pret viata Bisericii. (...)

Atasat de Rusia si de folosirea slavonei in slujbele bisericesti, Parintele Serghie n-a fost insa un [filetist](#). Avea asupra Bisericii Ortodoxe o viziune cu adevarat universală, si i-a primit fara nicio rezerva pe monahii de alte nationalitati care voiau sa-i devina fii duhovnicesti, ca si pe credinciosii de origine franceza care, la sfarsitul anilor '60, veneau din ce in ce mai multi, sporind numarul enoriasilor sai din Vanves. Prin iubirea, smerenia si delicatetea sa, Parintele Serghie a stiut intotdeauna sa mentina in parohia sa o atmosfera de unitate si fraternitate, cu toata marea diversitate a membrilor ei. Ii primea de asemenea fara nicio retinere pe credinciosii din alte parohii care veneau sa se spovedeasca la el sau sa-i ceara sfaturi duhovnicesti.

La inceputul Postului Mare din anul 1985, Parintele Serghie s-a imbolnavit grav. Abia dupa cateva luni a putut sa slujeasca din nou, dar numai sprijinit. La inceputul lunii octombrie 1986, boala l-a lovit din nou, inca si mai grav. A fost internat la spitalul din Courbevoie, in sectia condusa cu mare competenta de un prieten al sau, medicul Thomas Eftimiou, care-l ingrijise cu mult devotament si pe Parintele Grigorie Krug in ultimele sale luni de viata. Diagnosticul a fost o grava pleurezie, care a necesitat multe luni de ingrijire. Parintele Serghie s-a intors la Vanves, dar pe 3 iunie 1987 a fost lovit de hemiplegie si a trebuit sa fie din nou spitalizat. La o radiografie s-a descoperit ca mai multe organe ale trupului sau erau atinse de cancer.

Pe data de 25 iulie Parintele Serghie s-a impartasit, si la ora sase si cinci, dupa amiaza, cand la Vanves incepea Vecernia, si-a dat sufletul in mana lui Dumnezeu, in liniste si pace.

Slujirea ca preot si duhovnic.

Lumina raspandita de sfanta lui vietuire. De cand s-a preotit si pana l-a doborat boala, Parintele Serghie a slujit neobosit lui Dumnezeu si semenilor. Savarsea cu negrita evlavie slujbele bisericesti, dupa tipic, cu tot sufletul. Cu mare bucurie slujea la praznicele inchinate Domnului, Maicii Sale si marilor Sfinti. In Postul Mare, la biserica sa slujbele tineau cate opt ore. Si pe toate Parintele Serghie le savarsea cu luare-aminte, cu buna randuiala, fara nicio graba, cu glas lin, aproape soptit, simplu si firesc; smerenia, pacea si blandetea cu care slujea miscau inima credinciosilor, umpland-o de duhul rugaciunii. Si fiecare Liturghie ce-o savarsea ii adancea pe toti, cu adevarat, in marea si dumnezeiasca Taina.

Sufletul si l-a pus pentru cei pe care Dumnezeu i-a dat spre pastorie. Strabatea neobosit Parisul, pana la periferie, mergand pe la batrani si bolnavi, miluindu-i pe saraci, mangaind sufletele intristate, rugandu-se la capataiul celor aflati pe patul mortii. S-a facut intotdeauna tuturor toate, daruindu-se pe sine, fara sa-si dramuiasca timpul, raspunzand pe data la orice chemare, ajutand cu sfatul si cu rugaciunea, savarsind deopotriwa fapte de milostenie trupeasca si sufleteasca. A raspuns la sute de scrisori, a stat ore in sir la telefon, ascultand marturisirea multor dureri si suferinte.

Nu i-a lipsit de dragostea sa nici pe cei plecati din lumea asta, rugandu-se pentru ei ca nimeni altul, la Liturghie si in zilele de pomenire obsteasca a mortilor randuite de Sfanta Biserica, lungind slujba numai ca sa-i pomeneasca pe toti. Avea vrafuri de pomelnice, ingalbenite de timp si zdrentuite de atata rasfoire, cu nume de rude, prieteni, cunoscuti, enoriasi de-ai sai, trecuti de multa vreme la Domnul. Pomenea mii de oameni, cerand pentru ei milostivirea lui Dumnezeu si iertarea pacatelor. Te facea sa simti ca intr-adevar cei plecati dintre noi nu sunt morti, ca nu e prapastie intre lumea lor si a noastra, ca viii si mortii viaza laolalta in sanul Bisericii, care biruie timpul, ca madulare vii ale trupului Celui ce este Viata vesnica; vrednici cu totii de-aceeasi luare-aminte si iubire.

Parintele Serghie a fost un mare si stralucit duhovnic, al unor oameni mari si straluciti, ca Nicolae Berdiaev si Vladimir Lossky, de pilda; veneau la el sa-i ceara sfatul fete bisericesti (astazi mitropoliti si episcopi), egumeni (printre care doi egumeni atoniti renumiti), preoti,

monahi, creștini din lumea întreagă. Numeroși celebri reprezentanți ai *inteligentei* ruse, creștini tainuți – romancieri, poeți, pictori, filosofi, istorici, cinești, regizori, aflați în exil sau veniți cu treburi în Europa – îl cautau ca să audă de la el un cuvânt de zidire ori ca să se spovedească. Și totuși, faimosi ori neștiuți, frați prin credință și căință în ochii lui Dumnezeu și ai săi, au aflat în el un părinte care știa să le asculte pasurile, milos și iubitor ca nimeni altul.

Ca fiu duhovnicesc, simțai pe data forța duhovniciei sale și minunata desertare de sine, simțai, adică, darul celui ce se făcuse desăvârșit vas al harului dumnezeiesc. Asculta mărturisirile cu cea mai mare luare aminte, și-atât de tare îl durea păcatul fiilor săi duhovnicești, că vina lor o lua asupra sa. Și prin puterea rugăciunilor sale fierbinti făcute înainte, în timpul și după spovedanie, simteau pe data revarsându-se asupra lor, pe măsura căinței, mila lui Dumnezeu și mângăierea harului Sau...

Era încă puternic și în cuvânt. Și având harisma rară și de mare pret a cunoașterii inimilor – data de Duhul Sfânt celor ajunși pe culmea smereniei și a iubirii – , *mangaia și lecuia cu acele cuvinte ce merg la inima omului*. Și mustind de har, ele lucrau pe data, și omul se simțea cu totul usurat, curățit de păcate, liniștit și impacat. Dădea fiecăruia sfat pe potrivă firii și așezării sale. Cunoscător al inimii, îi dezvăluia omului cele ce el însuși nu știa despre sine. Fiii săi duhovnicești se minunau de adevărul spuselor sale, de-a dreptul proorocești, care întotdeauna se împlineau, făcând vadită voia lui Dumnezeu cu privire la ei. Nu vorbea mult. Spunea doar ce era de spus și de folos. Putine vorbe, dar pline de căldură și tărie, pentru că nu erau *”cuvinte convingătoare ale înțelepciunii omenesti”*, ci *”dovada Duhului și a puterii”* (1 Cor. 2,3). *Cuvinte ce schimbau pe cei ce le-ascultau și dăruiau puterea de a duce schimbarea până la capăt*.

A fost cu adevărat un *Staret al vremurilor noastre*, și așa a fost numit de mari bărbați duhovnicești, ca [parintele Sofronie](#), [prietenul său](#), [parintele Iustin Popovici](#) și părinții atoniti [Efrem de la Katunakia](#), [Haralambie](#) și [Paisie](#). Ucenici n-a avut decât puțini, din pricina marii sale smerenii. N-a dorit să fie îndrumător ori călăuză, și nici duhovnic n-a voit să fie, urmând poruncii lui Hristos: *’Voi însă să nu vă numiți rabbi, că unul este Învățătorul vostru: Hristos... Și tata al vostru să nu vă numiți pe nimeni pe pământ, că Tatăl vostru Unul este, cel din ceruri, nici învățători să nu vă numiți, că Învățătorul vostru este Unul: Hristos’* (Mt 23, 8-10). Și din smerenie, unită cu sfiala și cutremurarea în fața celor tainice și duhovnicești, se ferea să vorbească despre asemenea lucruri înalte și să dea sfaturi, vorbind mai degrabă despre lucruri de rând. Spunea adesea că *duhovnicia stă în a fi duhovnicesc, nu în a grai duhovnicește*; și ca-i primejdios să vorbești despre ceea ce nu ești, și să dai la iveală taina sufletului. De aceea, Parintele Serghie n-a predicat niciodată, ci numai citea uneori, potrivit obiceiului mănăstiresc, câte un cuvânt de-al Părinților.

Ca să-i fie fiu duhovnicesc, multă vreme și tare mult trebuia să-l rogi și să alergi după el, pentru că fugea de duhovnicie, socotindu-se nevrednic de a fi părinte. *Însă de te primea, te lua cu totul sub aripile lui, luând asupra sa și îndurându-ți toate slabiciunile și necazurile, suferind și rugându-se pentru tine zi și noapte, standu-ți alături, nevăzut, clipa de clipă, ajutându-te în ispite și întărindu-te în stradanii. Își socotea fiii duhovnicești madulare ale sale și carne din carnea sa*.

Multi fii ai săi duhovnicești, bolnavi sufleteste sau psihic, s-au tămăduit cu ajutorul Părintelui Serghie, care a străbătut împreună cu ei pustia de iad a suferinței. Pe Parintele Grigorie Krug, de pildă, care i-a stat în preajmă peste douăzeci de ani, l-a izbăvit din mari și grele ispite, urcându-l până la urmă pe înaltimile duhovnicești. *Pururi alături de fiii săi, dar niciodată silnic. Dăruit cu totul lor, se atinea în umbră; era părinte după chipul Părintelui ceresc, de la Care vine toată părințimea, smerindu-se ca sluga înaintea Stăpanului*, împlinind cu fapta cuvântul Sfântului Ioan Botezătorul, care spune: *”Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez”* (In 3, 30). Urmând lui Dumnezeu, Care-i da omului toată libertatea, Parintele Serghie nu s-a impus și n-a impus niciodată nimic fiilor săi duhovnicești. El i-a învățat ce înseamnă *libertatea de fii ai lui Dumnezeu*, lucrul cel mai greu dintre toate. De aceea mulți au ales în locul îndrumării sale delicate, preluate cu credință libertății fiecăruia și lucrării harului, părinția [*paternitatea duhovnicească, n.n.*] mai autoritară a altor duhovnici.

Indrumarea duhovniceasca a Parintelui Serghie privea viata, nu teoria. Pe intelectualii care veneau la el ii indemna la cea mai grea nevointa pentru ei: rastignirea mintii, lepadarea intelepciunii astei lumi. Ca si Parintele Sofronie, prietenul sau, credea ca intelectualii pornesc in viata duhovniceasca cu un mare handicap. Ca si Dostoievski, pentru care avea o mare admiratie, ura "spiritul euclidian", rationalitatea concentrata pe sine, chiar cand era vorba de speculatii teologice, care astazi, pentru multi tin loc de spiritualitate.

Pentru aceasta, unii se indepartau de el, socotindu-l om "*simplu*", in sensul dispretuitor pe care-l dau acestui cuvânt admiratorii intelepciunii acestui veac. Simplitatea lui insa era desavarsirea nevoitorului ajuns pe culmea sporirii duhovnicesti, caci, potrivit Parintilor, aceasta-i tinta sfintelor osteneli. Mai inainte de a se calugari, se impartasise cu alti mari intelectuali din stiinta vremii. Insa a inteles curand ca adevarata cunoastere nu-i rodul straduintei mintii, ci darul Duhului Sfant, care intrece puterea mintii si toata stiinta, dat celui care prin sfanta nevointa s-a curatit de patimi, sadind in locul lor virtuti, intre care mai mari si mai inalte sunt *smerenia si iubirea*. De la Parinti si prin cercarea lucrului, iarasi a aflat ca la lumina acestei cunostinte ajunge cel care si-a agonisit rugaciunea curata si necontenita, ca acela este teolog, care se roaga cu adevarat. De aceea, mai intai de toate Parintele Serghie ii indemna pe fii sai duhovnicesti la lucrarea poruncilor si a rugaciunii.

Le spunea sa se tina de rugaciune si ii invata si cum sa o faca in viata lor de zi cu zi. Urmand invataturii isihaste, el insusi un mare isihast, nu inceta sa spuna ca *rugaciunea este pentru suflet ce-i aerul pentru trup, ca e rasuflarea sufletului, fara de care e ca si mort, ca trebuie, dar, sa ne rugam necontenit*. Si acestea le spunea din cercarea lucrului, caci lui de multa vreme rugaciunea i se facuse rasuflare.

Inca spunea ca rugaciunea n-are pret de nu porneste dintr-o inima curata, de nu se insoteste, asadar, de pazirea tuturor poruncilor, *nu dupa litera, ci dupa Duh*. Ca Sfantul Isaac Sirul, vedea in porunci unelte date de Dumnezeu omului ca sa se schimbe si sa se faca om nou in Hristos. Si-adezea amintea de cuvântul ce spune: *"Toate acestea vi s-au dat ca voi sa va schimbati"*.

Ca nimeni altul a indemnat la necurmata cainta inaintea lui Dumnezeu, cu frangerea de inima *si pentru raul facut, si pentru binele nefacut*, si indeobste pentru pacatosenia firii noastre si pentru instrainarea de Dumnezeu. *"Mergi si spune cat mai des oamenilor: Pocaiti-va!"*, il indemnase Sfantul Siluan. Si sfatul acesta, mai inainte de a-l da altora, Parintele Serghie l-a urmat el insusi, stand pururea inaintea lui Dumnezeu cu o inima zdrobita. Pentru el, pocainta era darul lui Dumnezeu, deopotriva uneltitoare minunata a prefacerii duhovnicesti a omului, adica a indumnezeirii sale, lecuitoare de pacate si patimi, feritoare de muscatura inveninata a nevazutilor vrajmasi. De uneltirile acestora, Parintele Serghie amintea adeseori, ca unul ce avea duh stravazator si o mare putere impotriva lor.

Aducerea aminte de moarte face parte si ea din invataturile sale. Revolutia sangeroasa prin care trecuse, exilul, lagarele, pierderea, rand pe rand, a rudelor si pastoritilor sai, rugaciunile la capataiul muribunzilor, instrainarea de aceasta lume si stramutarea intregii sale vietii in vesnicie, impletite cu o traire profunda a vietii monahale, i-au dat simtirea vie a desertaciunii si vremelniceii vietii pamantesti. De aceea, urmand invataturii sfintilor nevoitori, isi indemna fiii duhovnicesti sa-si aduca necontenit aminte de moarte si fiecare zi s-o traiasca ca si cand ar fi fost cea din urma. Nu voia sa-i faca astfel nepasatori fata de viata lor, ci sa-i invete, dimpotriva, sa-si traiasca viata cu cea mai vie simtire duhovniceasca. Spunea adesea: *"Traieste-ti ziua ca ziua de pe urma, dar fara s-o dispretuiesti. Daca la Dumnezeu, dupa cuvântul Scripturii, <<o mie de ani sunt ca ziua de ieri>>, inseamna ca in ochii Lui o singura zi pretuieste cat mia de ani. Aducerea-aminte si rugaciunea dau darul deosebirii celor desarte de cele de pret, ca sa alegem "singurul lucru de trebuinta", fara a uita ca cel mai marunt lucru din viata noastra, trait in Domnul, are talc si rost"*.

Strain de lume, dar apropiat de oameni, Parintele Serghie lua aminte cu durere la suferinta celor din lume, suferind alaturi de toti, apropiati sau straini, cunoscuti ori necunoscuti. *Citea ziarele nu pentru a-si trece timpul, ci pentru a afla ce se intampla in lume, luand parte astfel la "calvarul unei omeniri suferinde"*. Si asa, in fiecare zi, cu adevarat se facea partas la necazurile si suferintele tuturor oamenilor si se ruga pentru intreaga lume.

Se gandea cu dragoste la Rusia sa si plangea de mila poporului rus, aratandu-si solidaritatea cu el prin cinstirea nestirbita a Bisericii-Mame.

Iubirea sa fata de semeni era uriasa si-i cuprindea pe toti, oricare le-ar fi fost rangul sau destoinicia, fie ca erau destepti sau pacatosi. Pe toti ii intampina cu chip surazator, cu bucurie si cu bunatate; era binevoitor fata de toti, rabdator cu toti, bland cu toti... Blandetea-i mai cu seama misca pe data inimile. Era la el nu o insusire fireasca, ci o minunata virtute, un har dumnezeiesc castigat prin multa osteneala cu care-si supusese firea iute, gata usor sa se aprinda.

Aspru cu sine, era peste masura de ingaduator cu ceilalti; nu invinuia si nu judeca pe nimeni, socotind judecarea aproapei semn de mandrie, patima rea care i-a dus la cadere pe ingeri si pe oameni. *De neclintit cand era vorba de invatatura de credinta ortodoxa si de respectarea poruncilor, deosebea cu dragoste pe cel gresit de greseala sa, pe pacatos de pacatul lui, infierand vina si milostivindu-se de vinovat.*

In orice imprejurare, cu gingasie, deplina daruire si luare-aminte ii asculta pe toti. Era cu totul plin de grija fata de cei pe care-i luase sub aripa sa si *se simtea raspunzator pentru durerea intregii lumi*. Gandindu-se la altii, fireste ca uita de sine, asa ca intrebata cum ii merge, raspundea vorbind de cei pe care-i purta in inima, spunand: *Cutare e bolnav, cutare are greutati...*

Om al rugaciunii, invata ca *rugaciunea este cea care ne intoarce ochii spre suferinta semenilor, prieteni ori straini, si ne lumineaza cum sa-i ajutam.*

Mare inca i-a fost si smerenia; s-a smerit deopotriva inaintea lui Dumnezeu si a oamenilor. De multe ori au voit sa-l faca episcop, dar n-a primit. *Nesocotind cinstirile si slava de la oameni*, a voit, dupa pilda nevoitorilor, sa traiasca pe acest pamant nestiut de nimeni. Pe cel nestiut de oameni insa l-a stiut Dumnezeu, Care i-a dat darul de a revarsa in numele Sau asupra celor care l-au cunoscut belsug de har din harurile Sale.

Parintele Serghie a fost un om de o neasemanata curatie, simtita si laudata de toti marii barbati duhovnicesti care l-au cunoscut. Pentru ca era asa de curat si de smerit si cu adevarat izvor nesecat de rugaciune, Domnul i-a daruit inca si harul cunoasterii inimilor si l-a facut vas ales al luminii Sale necreate. Si toti vazandu-l se minunau de stralucirea ingereasca a fetei sale.

S-a aratat astfel si dupa trup marturie vie a nemincinoasei fagaduinte dumnezeiesti, primind inca de aici arvuna minunatei preschimbari si a indumnezeirii, ce-si vor lua implinirea in Imparatie. Si in chip vadit ajunsese la capatul doririlor si castigase odorul pentru care au suspinat si s-au nevoit toti sfintii: *salasluierea in inima a Duhului Sfant*".

Note:

(1) *Scrisa cu putine zile inainte de moartea Staretului, ea a fost gasita pe masa sa de lucru de catre Parintele Sofronie, care a pus-o la posta.*

(2) Lagarul de la Vernet era situat in nordul satului Ariege, la aproximativ 15 Km de Pamier. Pe la jumatatea anului 1940, aproximativ 3000 de persoane de saizeci de nationalitati au fost inchise in acest lagar. Arthur Koestler, inchis acolo, a istorisit in *La Lie de la terre* in chip detaliat conditiile foarte aspre de incarcare in acest "Babel din Pirinei al proscrisilor", comparandu-l cu celebrul Dachau: *'La Vernet, bataile erau la ordinea zilei; la Dachau, oamenii erau batuti pana isi dadeau duhul. La Vernet oamenii mureau din pricina lipsei de ingrijiri medicale; la Dachau erau pur si simplu ucisi. La Vernet, jumatate din prizonieri dormeau, la 20 de grade sub zero, fara sa aiba cu ce sa se invelasca; la Dachau, erau pusi in lanturi si scosi in frig*".

(3) Pe 2 septembrie tocmai avusese in acelasi loc o slujba de impacare si reunire a celor jurisdictii ruse din Europa apuseana.

(4) Protoiereul Andrei Sergueienko (1902-1973), parohul bisericii din Meudon, cumparase terenul in 1934 si cu ajutorul credinciosilor construisese in anii urmasori biserica si casa parohiala. In 1945, profitand de destinderea de dupa razboi, s-a intors in Uniunea Sovietica, devenind profesor la Academia teologica din Moscova.

(5) In comunicarea sa consacrata evolutiei launtrice a Parintelui Grigorie, C. Aslanov noteaza: *"Psihiatrul care vorbea cu regularitate cu Parintele Serghie despre starea lui Krug,*

a recunoscut ca Parintele Serghie avea acest dar, cu adevarat har dumnezeiesc, de a ingriji si tamadui bolnavi psihici”.... Acest har i-a fost recunoscut si de un mare psihiatru, doctorul Henri Ey, Parintele Serghie insotind vreme de multi ani un pacient al acestuia, care-i era fiu duhovnicesc si care suferea de o psihoza maniaco-depresiva.

(6) V. Marcade evoca astfel aceasta prietenie: ‘*Parintele Grigorie a petrecut douazeci de ani in manastire, sub veghea parintelui sau duhovnicesc, Arhimandritul Serghie, care pune la inima sa, cu iubire, toate grijile si necazurile lui. Felul miscator in care se purtau unul cu altul ne aminteste de cronicile lui Leskov, mai ales de “Oameni ai Bisericii”. Era de ajuns sa-i spui Parintelui Serghie c-ai vrea sa-i arati fotografii cu biserici si manastiri din Rusia, ca indata te ruga sa i le arati si Parintelui Grigorie, stiind ca asta o sa-l bucure foarte mult. Si daca il chemai pe Parintele Grigorie sa le vada, nici n-apucai sa termini vorba, ca indata te oprea, multumindu-ti de atentie si adaugand ca si Parintelui Serghie i-ar placea sa le vada. Fiecare dintre ei se gande mai mult la celalalt decat la sine insusi. Asa, de pilda, intamplandu-se intr-o zi un incident legat de o terta persoana, Parintele Serghie s-a intristat gandindu-se ca acesta l-ar putea indurera pe parintele Grigorie; pe de alta parte, Parintele Grigorie, la randul sau, era ingrijorat ca, din pricina lui, Parintele Serghie avea sa indure urmarile acestui incident”*

(7) Devenit monah, Parintele Serghie a renuntat definitiv la ideile sale din vremea cand activa ca militant in miscarea Tinerilor Rusi. Faptul ca a ramas prieten cu multi dintre fostii conducatori ai acestei miscari era o chestiune pur personala. Politica o judeca numai din punct de vedere moral si spiritual. Personal am avut de nenumarate ori ocazia sa ne dam seama de deplina sa independenta de gandire cat priveste acest subiect.

(din: [Jean-Claude Larchet, Tine candela inimii aprinsa. Învățătura parintelui Serghie, Editura Sophia, Bucuresti, 2007](#))

Din aceeasi carte, extrase din invataturile Cuviosului Serghie:

[“Cand sufletul ti-e tulburat, alearga la cainta; de n-ai cainta, caieste-te de necainta ta!”](#)

[Despre iubire: “Ia seama mai intai la suferinta sufletelor!”](#)

[Sfantul Siluan Athonitul catre Chiril Sevici \(Cuviosul Serghie de mai tarziu\): “DU-TE SI SPUNE OAMENILOR CAT SE POATE DE DES: POCAITI-VA!”](#)

“... Spunea ca rugaciunea n-are pret de nu porneste dintr-o inima curata, de nu se insoteste, asadar, de pazirea tuturor poruncilor, nu dupa litera, ci dupa Duh. Ca Sfantul Isaac Sirul, vedea in porunci unelte date de Dumnezeu omului ca sa se schimbe si sa se faca om nou in Hristos. Si-adesea amintea de cuvantul ce spune: ‘Toate acestea vi s-au dat ca voi sa va schimbati’.”

Cred ca mahnirea bunului Dumnezeu este mare cand vede ca, fiii Lui nu vor sa-i semene in milostivire, pogoramant, iubire pentru cei cazuti dar urand pacatul care-i stapaneste (ori noi, eu – in special – tind sa ma lepad de omul care, din anumite pricini, poate tocmai fiindca necunoscandu-L pe Dumnezeu si atins de viata asta cu necazuri, greutati il transforma in fiara...avand nevoie nu de bici pentru imblanzire ci, de o inima calda, iubitoare, intelegatoare...);devin tot mai actuale vorbele spuse de Mantuitorul nostru ‘Mila voiesc iar nu jertfa!’ si, in acelasi Duh vorbesc si Sf.Parinti ‘de mila este plina toata Scriptura’!

Este simplu (din vorbe) dar greu (cu cat esti mai lumesc sau atins inca de morbul ei si mai ales din pricina mandriei) daca, nu te tii de implinirea poruncilor si, mai ales de rugaciune care-ti limpezeste ochii sufletesti privind din alt unghi; si-abia atunci incepi sa simti, sa stii (fara sa citit intr-o carte sau sa-ti fi spus cineva) care cheie se potriveste sufletului (fie de fier, arama, argint sau aur dupa fire si inclinatie) si, de ce a fost folosita una de fier in locul celei de argint sau aur – dupa indaratnicia, cerbicia, rautatea ori puterea obisnuitei (in pacat); folosirea cheii potrivite duce negresit la deschiderea usii ce duce la Hristos care da, fiecaruia (dupa ce si-a venit in fire si stie ce-i cu el si pentru/catre ce este

chemat) ceea ce îi trebuie și i se potrivește pentru binele propriu și al celorlalți (talantii) fiindcă 'tot Darul desavârsit de la Tine este coborât Parintele Luminilor...'! Sunt convinsă că așa e și că...atata timp cât nu pastrezi comoara și nu urmezi linia dreaptă, intervine Crucea pentru că, devii lumesc și împiedicat, incurcându-te în logica omenească și în rațiuni desarte! De-aici ni se trag bolile și, mai ales cele sufletești până la pierderea minții.

Spunea un Parinte că, femeia – în cele din urmă – dacă nu se întoarce la Hristos ori înnebunește ori se „pierde” și lumeste și duhovnicește...barbatul – în schimb – poate trăi și așa...lemn o viață întreaga; femeia- fiind mai sensibilă – îi trebuie reazem tare sufletește; că o paranteză, am observat ceva: bărbații „par” lemne și nu atât de „subțiri” în cele sufletești, până nu trec la credință! După...capătă atata bun simț, atata finete sufletească, duhovnicească...atata cucernicie, atata credinciosie și discernământ încât o mie de babe evlavioase și „duse” la Biserică de ani buni de zile nu se pot compara cu ei! Se vede/simte în Biserică și în viața de toate zilele!

Totul e să constientizeze omul că, fără Dumnezeu nu putem face nimic bun și, viața oricum ne pune în genunchi; dacă n-avem în față credință și nădejdea în Dumnezeu cum să faci față vieții?! Cum să faci să înțeleagă omul că, golul din sufletul său, simțământul de ființă pustiită și nemulțumită în ciuda a tot ceea ce îi oferă viața, împrejurările, lumea...nu poate fi umplut decât de către Cel care l-a dat (sufletul)- trupul fiind și el Templu al Duhului Sfânt și împreună-lucrător la mântuire urmand că, la Parusie se va arăta înduhovnicit alături de suflet își va lua plata pentru buna-vietuire întru Hristos auzind ducele și negraitul Glas „bine sluga credincioasă! peste puține ai fost pusă, peste multe te voi pune. Intră în Casa Tatălui Meu (unde multe locasuri sunt)” și, macar nu pentru acelea ci pentru împartășirea din Slava lui Dumnezeu și-a slavosloviei neîncetate a puterilor ingeresti care, îți umple ființa de bucurie și fericire care nu se pot spune și asta, nu pentru 50, 70 sau 100 de ani pământesti ci, în vesnicie! CE bine ar fi că, lăsând astea de-aici să ne luptăm să tintim unde trebuie înarmându-ne cu 'toate trec...' fiindu-ne îmbold puternic de a ne schimba launtric și, de a face pași mici sau mari cu ajutorul lui Hristos urcând Scara ce duce către El...

“DOAMNE, ÎNAINTE DE SFÂRSIT, PÂNĂ CE NU PIER, MÂNTUIESTE-MA!” -
Omilia Cuv. Iustin Popovici la Duminica Sfintei Maria Egipteanca - la Duminica a V - a din
Post (1965)

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Iată a V-a Duminică din Marea Patruzecime, duminică [ce pecetluiește săptămâna] marilor privegheri și marilor nevoițe, săptămâna marilor tângiri și suspine, Duminică celei mai mari sfinte între sfintele femei, a Cuvioasei Maicii noastre Maria Egipteanca...

Patruzeci și șapte de ani a viețuit în pustie, și Domnul i-a dăruit ceea ce rareori dăruiește cuiva dintre sfinți. Ani întregi nu a gustat pâine și apă. La întrebarea Avvei Zosima, ea a răspuns: „*Nu numai cu pâine va trăi omul*” (Matei 4, 4). Domnul a hrănit-o într-un mod deosebit și a îndrumat-o la viața pustnicească, la nevoițele pustnicești.

Și care a fost urmarea? Sfânta a preschimbat iadul ei în rai! L-a biruit pe diavol și a urcat sus la Dumnezeu! Cum, cu ce? *Cu postul și cu rugăciunea, cu postul și cu rugăciunea!* Pentru că postul împreună cu rugăciunea, este o putere care biruiește totul. Un imn minunat din Marea Patruzecime spune: „*Să urmărm Mântuitorului sufletelor noastre, Care prin post ne-a arătat biruința împotriva diavolului*”. Prin post ne-a arătat biruința împotriva diavolului... Nu există o altă armă, nu există un alt mijloc.

Postul! Iată mijlocul pentru a-l birui pe diavolul, pe orice diavol. Exemplu de biruință, Sfânta Maria Egipteanca. Ce putere dumnezeiască este postul! Postul nu este nimic altceva decât să-ți răstignești trupul, să-ți răstignești trupul, să te răstignești singur pe tine însuși. De vreme ce există crucea, biruința este sigură. Trupul fostei desfrânată din Alexandria, Maria, prin păcat s-a predat robiei diavolului. Dar când a îmbrățișat crucea lui Hristos, când a luat această armă în mâinile ei, l-a biruit pe diavol. Postul este învierea sufletului din morți. Postul și rugăciunea deschid ochii omului, ca să se zărească și să se înțeleagă după adevăr pe el însuși, să se vadă pe el însuși.

Vede atunci că *fiecare păcat în sufletul lui este mormântul lui, mormântul, moartea lui*. Înțelege că păcatul în sufletul lui nu face nimic altceva decât să transforme în leșuri toate câte aparțin sufletului: gândurile lui, sentimentele lui și dispozițiile lui; un șir de morminte. Și atunci..., se dezlănțuie din suflet un strigăt jalnic: „*Înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*”. Acesta este strigătul nostru în această sfântă săptămână: *Doamne, înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*. Astfel ne-am rugat în această săptămână Domnului, astfel de strigăte rugătoare ne-a predat, în Canonul său cel Mare, marele sfânt părinte al nostru Andrei Criteanul.

„*Doamne, înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*”. Acest strigăt ne privește pe noi toți, pe toți câți avem păcate. Cine nu are păcate? Este imposibil să privești în tine însuși și să nu afli undeva, în vreun ungher al sufletului tău, să nu localizezi în vreun colț al lui un păcat poate uitat. Și... fiecare păcat, pentru care nu te-ai pocăit, este mormântul tău, este moartea ta. Și tu, ca să poți să te mântuiești și să te înviezi pe tine însuși din mormântul tău, strigă cu strigătele tânguitoare și rugătoare ale Marii Patruzecimi: „*Doamne, înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*”.

Să nu ne batem joc de noi înșine, fraților, să nu ne lăsăm înșelați. Și chiar dacă un singur păcat ar rămâne în sufletul tău, și tu nu te pocăiești și nu-l mărturisești, ci îl lași înăuntrul tău, acest păcat te va duce în împărăția iadului. Pentru păcat nu există loc în raiul lui Dumnezeu. Pentru păcat nu există loc în Împărăția Cerurilor. Pentru a te învrednici de Împărăția Cerurilor, îngrijește-te să izgonești din tine orice păcat, să dezrădăcinezi din tine prin pocăință orice păcat. Pentru că nimic nu izbăvește decât pocăința omului. O astfel de putere a dat Domnul Sfintei Pocăințe.

Priviți! Dacă pocăința a putut să mântuiască o femeie atât de desfrânată, cum a fost odată Maria Egipteanca, cum să nu mântuiască și pe alți păcătoși, pe fiecare păcătos, și pe cel mai mare păcătos și criminal? Da, Sfânta și Marea Patruzecime este câmpul de luptă pe care noi, creștinii, cu postul și cu rugăciunea îl biruim pe diavolul, biruim toate păcatele, biruim toate patimile și ne asigurăm nouă înșine nemurirea și viața veșnică. În Viețile sfinților și ale adevăraților creștini există nenumărate exemple care arată că, într-adevăr, doar cu rugăciunea și cu postul noi creștinii biruim pe demoni, pe toți cei care ne chinuiesc și vor să ne târască în împărăția răului, în iad. Chiar, Sfântul Post...! Este postul sfintelor noastre virtuți. Fiecare sfântă virtute înviază sufletul meu și sufletul tău din morți.

Rugăciune! Ce este rugăciunea? Este marea virtute care te înviază și care mă înviază. Sculându-te la rugăciune, n-ai strigat către Domnul să îți curățească sufletul de păcate, de orice rău, de orice patimă? Atunci mormintele tale și mormintele mele se deschid și morții înviază. Tot ce este păcătos fuge, tot ce târăște spre rău dispare. Sfânta rugăciune îl înviază pe oricare dintre noi, când este sincer, când își aduce tot sufletul în cer, când tu cu frică și cutremur spui Domnului: *Vezi, vezi mormintele mele, nenumărate sunt mormintele mele, Doamne! În fiecare din aceste morminte, iată sufletul meu, iată-l mort, departe de Tine, Doamne! Spune un cuvânt și îi înviază pe toți morții mei!* Pentru că Tu, Tu, Doamne, ne-ai dăruit multe puteri dumnezeiești ca să ne învieze prin Sfânta Înviere, să ne învieze din mormântul trândăviei.

Da, prin păcat, prin patimile noastre, murim sufletește. Sufletul moare când se desparte de Dumnezeu. Păcatul este puterea care desparte sufletul de Dumnezeu. Și noi, când iubim păcatul, când iubim plăcerile trupesti, în realitate ne iubim moartea, iubim mormintele, mormintele rău mirositoare în care sufletul nostru se descompune.

Dimpotrivă, când ne trezim, când prin fulgerul pocăinței lovim în inima noastră, atunci..., atunci morții noștri înviază. Atunci sufletul nostru îi biruiește pe toți criminalii săi, îl biruiește pe creatorul prin excelență al tuturor păcatelor, pe diavolul, îl biruiește cu puterea Domnului Iisus Hristos cel înviat.

De aceea, pentru noi creștinii nu există păcat mai puternic ca noi. Să fii sigur că întotdeauna ești mai puternic decât orice păcat care te chinuiește, întotdeauna ești mai puternic decât orice patimă care te chinuiește. Cum? - întrebi. Prin pocăință! Și ce este mai ușor decât ea? Întotdeauna poți înăuntrul tău, în sufletul tău, să strigi: „*Doamne, înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*”. Ajutorul lui Dumnezeu nu te va trece cu vederea. Te

vei învia pe tine însuși din morți și vei trăi în această lume ca unul care a venit din cealaltă lume, care a fost înviat și trăiește o nouă viață, viața Domnului celui înviat, înăuntrul căreia există toate dumnezeieștile puteri, așa încât niciun păcat de acum să nu poată să te ucidă. Poate vei cădea din nou, dar de acum cunoști, cunoști arma, cunoști puterea cu care te înviezi din morți. Dacă de cincizeci de ori pe zi păcătuiești, dacă de cincizeci de ori te rușinezi, dacă cincizeci de morminte îți sapi astăzi, strigă doar: „*Doamne, dă-mi pocăință. Mai înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*”.

Domnul cel Bun, care cunoaște slăbiciunea și neputința sufletului omenesc și a voinței omenesti, a spus: *Vino, frate. Chiar dacă de șaptezeci de ori câte șapte păcătuiești pe zi, vino iar și spune: Am păcătuît* (Matei 18, 21-22). Domnul asta ne poruncește nouă, oamenilor slabi și neputincioși. Îi iartă pe păcătoși. De aceea a și declarat că *bucurie mare se face în cer pentru un păcătos care se pocăiește pe pământ* (vezi Luca 15, 7). Întreaga lume cerească privește la tine, frate și soră, cum trăiești pe pământ. Cazi în păcat și nu te pocăiești? Iată, îngerii plâng și se tânguiesc în cer din pricina ta. Doar ce începi să te pocăiești, frate, îngerii în cer se bucură și dănuiesc ca niște frați ai tăi cerești...

Iată Maria Egipteanca, marea sfântă de astăzi. Cât de păcătoasă a fost! Din ea Domnul a făcut o ființă sfântă ca heruvimii. Prin pocăință s-a făcut întocmai cu îngerii, prin pocăință a distrus iadul în care se afla, și s-a suit întreagă în raiul lui Hristos. Nu există creștin neputincios în această lume, chiar dacă îl atacă cele mai groaznice păcate și ispite ale acestei lumi. Însă este suficient doar ca creștinul să nu uite marile lui arme: pocăința, rugăciunea, postul; să se dedea vreunei nevoițe evanghelice, vreunei virtuți: fie rugăciunii, fie postului, fie iubirii evanghelice, fie îndurării. Să ne amintim de marii sfinți ai lui Dumnezeu, să ne amintim de marea sfântă sărbătorită astăzi, de Cuvioasa Maica noastră Maria Egipteanca, și să fim siguri că Domnul va fi ajutorul nostru la vreme. Sfânta Maria a experiat atât de mult ajutorul minunat din partea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, încât s-a mântuit din groaznicul ei iad, de groaznicii ei demoni. Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și astăzi și pururea ne ajută în toate virtuțile noastre evanghelice: în rugăciune, în post, în priveghere, în iubire, în îndurări și în răbdare și în orice altă virtute. Mă rog să ne ajute întotdeauna și să ne călăuzească...

De aceea, niciodată să nu obosești în lupta și în războiul cu păcatele tale... În toate greutățile tale, în cele mai mari căderi ale tale să-ți amintești de acest strigăt al sfintei săptămâni, care are putere să te învieze: „*Doamne, mai înainte de sfârșit, până ce nu pier, mântuiește-mă*”.

[Traducere (în elină) de către părinții Sfintei Mănăstiri Cuviosul Grigorie din Sfântul Munte din cartea PASHALNE BESEDE (Omilii Pascale), Belgrad, 1998]

Extras din revista [Credinta ortodoxa](#):

“Adevărata pocăință este, ca nu numai să ne mărturisim cu adevărat păcatele noastre, ci și să nu ne întoarcem încă la cele mai dinainte lucruri rele, și întru îndreptarea vieții noastre după aceea să petrecem. Nu numai neîntorcându-ne la cele mai dinainte, ci și cu inima înfrântă să ne fie jale pentru cele ce le-am făcut înainte. Și nu numai să ne fie jale, ci și prin mari osteneli ale pocăinței a ne împăca pentru păcatele cele făcute, întrucât a nu fi asemenea (ostenelile) cu păcatele cele lucrate, ci încă să le întrecă pe ele. Pentru că deșartă se pare a fi pocăința aceluia care nu cu cea lungă înfrânare de bucate și cu postirea cea o dată pe zi vrea să-și acopere cele multe îmbuibări și beții. Deșartă este pocăința aceluia care, prin scurta și ușoara oarecare omorâre a trupului, i se pare a-și curăți cele multe și grele păcate de moarte. Nedreaptă este pocăința aceluia care nu cu multe suspinuri și loviri în piept se nădăduiește a se îndrepta de cele multe nedreptăți, de furtişaguri, de ucideri, de jafuri, de răpiri, de asuprelile fraților și de cele asemenea cu acestea. Neadevărată este iertarea păcatelor aceluia care numai prin puține lacrimi, afară de altele cuviincioase pocăinței sale adevărate nevoițe și osteneli, așteaptă să-și spele spurcăciunile cele mari și fărădelegile și să scape de muncile cele veșnice.

Multe lacrimi au vărsat Ninivitenii și mare pocăință au arătat, că se îmbrăcau în saci de la mic până la mare, și au poruncit post nu numai la oameni, ci și la dobitoace și au strigat

către Dumnezeu lungindu-și rugăciunea și s-a întors fiecare din calea sa cea rea. Însă neîncredințați erau de mântuirea lor, pentru că ziceau:

“Cine știe, oare se va căi, sau se va milostivi Dumnezeu și oare își va întoarce iuțimea mâniei Sale, ca să nu pierim” (Iona 3). Și dacă aceia, atâta pocăință arătând, neadeveriți erau de milostivirea lui Dumnezeu și de iertarea păcatelor lor, apoi ce fel de adevărită va avea, cel ce prin puțină pocăință așteaptă și nu prin multe lacrimi ca să se curățească de cele multe și grele păcate?

Dar vei zice: Ninivitenii erau păgâni, neștiind Scriptura ceea ce zice: *“Inima înfrântă și smerită Dumnezeu n-o va urgisi”* (Psalmul 50); și *“Aproape este Domnul de cei umiliți cu inima și pe cei smeriți cu duhul îi va mântui”*; și: *“Zis-am: Mărturisii-voi asupra mea fărădelegea mea Domnului și Tu ai lăsat păgânătatea inimii mele”* (Psalmii 18, 33 și 31). Iar noi credincioșii, nădăjduim, că și cele puține lacrimi cu mărturisirea păcatelor, pot să câștige de la Dumnezeu Mila și iertarea păcatelor.

Răspund eu: Pot numai întru aceia care sunt la sfârșitul cel de moarte, cărora nu este vreme spre mai multe lacrimi și spre a se împăca prin pocăință pentru păcate. Unora ca acelor pentru o sfârșimare a inimii Milostiv li se va face Domnul. Chip este tâlharul cel de pe Cruce, care la sfârșitul său nu multe cuvinte cu mărturisire și cu inimă înfrântă a zis. Și îndată a auzit de la Domnul, milostivul acel cuvânt: *“Astăzi vei fi cu Mine în Rai”*. Iar de la omul cel sănătos și care are vreme spre pocăință îi cere Dumnezeu multe lacrimi și multe ostenele și nevoițe (Luca 23), până ce ostenelele pocăinței se vor asemăna, iar mai ales vor și întrece pe păcatele ce au fost mai înainte.

Încă pentru lacrimi și aceasta să se zică: Sunt unii, care se și umilesc la o vreme de păcatele lor și plâng, iar a greși nu încetează, pe unii ca aceia nu-i folosește chipul cel umilit, când năravul lor neîndreptat petrece. Alții și la pocăință vin, mărturisindu-și cu lacrimi păcatele lor, iar după o vreme iarăși la aceleași spurcăciuni de păcate se întorc și unora ca acelor *ce folos le este de spălarea lacrimilor, când iarăși cu dragoste întru acea mai dinainte tină intră?* Deci nu este de ajuns singură umilința și sfârșimarea inimii, ceea ce la o vreme se face fără de adevărată pocăință, ca adică nu numai să-i fie jale și să plângă pentru păcate, ci nici să nu se mai întoarcă la păcate, și pentru cele făcute să sufere cuviincioasa osteneală. Pomeniște Apostolul de Isav, fiul lui Isaac (Evr. 12, 17), cum că n-a aflat pocăința loc, măcar deși cu lacrimi a căutat-o pe ea. Pentru ce lacrimile păcătosului celuia nu i s-au socotit întru pocăință și neprimite i-au fost lui Dumnezeu, nici nu i-a iertat păcatele de care păcătosul acela a plâns?

Răspunde Sfântul Gură de Aur în trimiterea către Evrei, 83, Cuvântul 31:

“N-a aflat pocăință, fiindcă *n-a arătat cea vrednică pocăință*. Și ne sfătuiește de aici pe noi, păcătoșii, zicând: Câți socotesc a greși fără curmare (nădăjduindu-se că fără cea cuviincioasă obosire și chinuire să dobândească iertarea păcatelor lor) acestea să le gândească: Pentru ce Isav n-a câștigat iertare? Pentru că nu s-a pocăit precum se cădea. Oare voiești să vezi pocăință cu deadinsul (adevărată, cuviincioasă), ascultă pocăința lui Petru cea după lepădare. Pentru că ne spune nouă pentru dânsul evanghelistul zicând: *Ieșind afară a plâns cu amar* (Mt. 26, 75). Pentru aceasta i s-a și iertat lui un păcat ca acela, fiindcă s-a pocăit cu chipul care i se cădea”. Până aici Sfântul Gură de Aur.

Iarăși va zice cineva: Sfântul Petru un ceas plângând, a câștigat iertare greșelii sale, deci și mie de voi plânga un ceas înaintea Domnului, mi se vor ierta păcatele, fără de multe și îndelungate ostenele ale pocăinței. Unuia ca celuia îi răspunde ucenicul lui Petru, Sfântul Clement Papa, zicând pentru dânsul, la Cuvântul de la Matei, cap. 20: „Că în toate nopțile auzind glasul cocoșului cântând, îndată *își aducea aminte de lepădarea aceea cu care de Hristos se lepădase și se arunca la pământ și multe lacrimi vărsa, plângând cu amar, și așa făcea toată viața sa*”.

Și pentru aceea Nichifor, scriitorul faptelor Bisericești, Cartea 2, cap. 26, scrie de dânsul, că ochii lui îi erau însângerați, iar aceasta din cea prea multă plângere era, de acest fel a fost pocăința Sfântului Petru după greșeala lui. Iar tu cel ce te nădăjduiești ca într-un ceas să-ți plângi păcatele tale, oare poți să plângi așa cu amar precum a plâns Petru? Și în toate nopțile a te tângui ca și dânsul? Și iarăși: Oare poți tu să suferi ca acele ostenele și

nevoințe precum a suferit Petru, răsplătind lui Hristos Domnului său pentru lepădarea sa, până la cea cu capul în jos răstignire a sa? Deci să nu te nădăjduiești la cea puțină oarecare umilință a inimii, care ți se face la o vreme, nici să cutezi la cea mai mică osteneală a ta și la nevoința cea scurtă. Ci întocmai cu păcatele tale, iar mai ales și mai multă, o, păcătosule, să-ți arăți înaintea Domnului cu multe lacrimi pocăința, și atunci să aștepti de la Dânsul milă.

Învăță Sfântul Gură de Aur în Cuvântul 10 la Evanghelia de la Matei 3, 8, scriind așa: "Pocăința zic: Ca nu numai de cele mai dinainte rele a se depărta, ci și mai mari bunătăți a arăta: Pentru ca să faceți roduri vrednice de pocăință, iar cum să le facem? De vom începe a face cele potrivnice păcatelor, precum aş zice: *De ai răpit cele străine, dă dar și pe ale tale. Ori multă vreme ai curvit, înfrânează-te dar și de a ta femeie, la rânduite zile, deprinzându-te cu înfrânarea. Ori ai ocărat și ai bătut pe cei ce-ți învinuiau, deci binecuvintează pe cei ce te dosădesc și fă bine celor ce te rănesc pe tine.* Pentru că nu ne este destulă sănătatea nouă ca numai să scoatem săgeata, ci și doftorii să ne punem pe rană. *Ori te-ai desfătat și te-ai îmbătat în vremea cea mai dinainte, postește acum și la băutura apei ia aminte, ca să ridici vătămarea ce ți s-a adus ție din beție. Ori ai căutat cu ochi curvești la frumusețe străină, apoi să nu mai cauți nicidecum la fețe femeiești, întru cea mai multă păzire rânduindu-te pe sineți după ranele ce le-ai luat, până ce te vei întări întru bine, pentru că "Abate-te de la rău și fă bine"* (Ps. 33,13).

Până aici Gură de Aur. Și Apostolul sfătuiește la Romani 6, 19: "Precum ați pus de față mădularele voastre slujitoare necurăției și fărădelegii întru fărădelege, așa și acum să vă puneți de față mădularile voastre slujitoare dreptății întru sfințenie". Iar Sfântul Grigorie Dialogul, numind pe om pom ce se cunoaște după roadele sale, zice în Cartea 6, cap. 15, de la Ioan cap. 13: "Deci din roduri, iar nu din frunze, sau din rădăcină are să se cunoască pocăința, fiindcă și Domnul a blestemat pe pomul ce avea numai frunzele, iar nu și roduri. Că mărturisirea n-o primește (care se face numai cu cuvintele) și fără de rodurile obosirii trupului". Până aici Grigorie Dialogul.

Iar noi să luăm aminte. *Precum pomul cel bun nu din rădăcină și din frunze, ci din rodurile cele bune se cunoaște, așa adevărata pocăință din faptele și părerea de rău.* Pom de gând este omul și are rădăcină a pocăinței sale: gândul și voința mărturisirii păcatelor. Iar frunze: singură mărturisirea păcatelor. Care cu cuvintele iată se face spre Dumnezeu înaintea Părintelui Duhovnesc și făgăduința de îndreptare, iar rodurile acelui pom sunt ostenelele îndestulatei pocăințe. Deci se cunoaște adevărata pocăință nu din rădăcina gândului, nici din frunzele mărturisirii și ale făgăduinței, ci din singure ostenelele îndestulatei pocăințe. Întărește-ți gândul ca o rădăcină, înmulțește-ți cuvintele ca niște frunze. De nu vei avea roduri vrednice de pocăință, nevoințe ostenitoare - zic - și osârdnică sânguință pentru îndestulata pocăință de păcate, nu vei fi pom de binecuvântare vrednic, ci de blestem să te temi.

Pe doi păcătoși îi aflăm în Sfintele Scripturi care se pocăiesc de faptele lor cele rele și și-au mărturisit păcatele lor la Dumnezeu: Saul și David, dar n-au câștigat amândoi de la Dumnezeu iertare. A zis Saul: (1 Regi 15, 24): "*Am greșit că am călcat cuvântul Domnului*". A zis și David: (II Regi 12, 13): "*Am greșit Domnului meu!*" Deci David a câștigat iertare și s-a mântuit, iar Saul nu s-a învrednicit de iertare și în mânia Domnului a rămas și a pierit. Pentru ce? Au doară nedrept este Domnul, că pe un păcătos ce s-a mărturisit Lui l-a miluit, iar pe altul l-a lepădat? Să nu fie! Pentru că drept este Domnul întru toate lucrurile Sale (Psalm 144, 18). Ci pricina este numai a celui neiertat păcătos Saul, căci mărturisindu-și păcatul său, nu s-a căit cu îndestulare de dânsul, adevărata pocăință și îndreptare nearătând, măcar deși îndestulată vreme a avut spre pocăință și îndreptare. Iar David după mărturisirea păcatului său, o, cât de mult s-a ostenit întru pocăință!

În toată noaptea așternutul său cu lacrimile udându-și, în miezul nopții sculându-se, cenușă ca pâinea mâncând și băutura cu plângerea amestecându-și de postire slăbind și obosindu-și trupul său și smerindu-se înaintea Domnului în sac și în cenușă multă vreme, pentru aceea nu numai de păcat s-a iertat, ci și iubit lui Dumnezeu s-a făcut. Iar Saul cel ce a făcut numai singură mărturisire de păcat, iar în pocăință nu s-a ostenit, a rămas neiertat în veci. Deci să nu se nădăjduiască nimeni că se va curăți de păcatele sale cele mari numai cu

singură mărturisirea și cu puțină umilință, fără de ostenele și nevoițele cele ce se cuvin la adevărata pocăință, când are vreme spre îndreptarea sa și spre întreaga pocăință pentru păcate și se lenește a se osteni. Bine este a urma lui David celui ce grăiește: *“Fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi griji de păcatul meu”* (Psalm 37, 19). Iată nu se îndestulează David numai cu singură mărturisirea fărădelegii sale, ci și de întreaga pocăință se grijește. Mărturisi-voi păcatul meu – zice – și mă voi osteni până ce deplin mă voi pocăi de dânsul. Pentru că ce folosește a descoperi rana, iar doftoria cea cuviincioasă la rană a nu o pune? Ce folos este a-ți mărturisi păcatele, iar canon a nu purta pentru ele, nici a-ți îndrepta viața ta?”.

(Hronograf, traducere: mitropolitul Veniamin Costache, Pelerinul Român, Oradea, 2005, p. 82-86).

Sf. Simeon Noul Teolog despre pocainta ca drum de la moarte la Inviere

Despre pocainta si frica de Dumnezeu

“Ce razboi are sufletul si ce chin are inima celui ce se pocaieste cu duh umilit; ce cuvinte spune el si cum se roaga Stapanului celui iubitor de oameni”.

Cateheza 23

“Ascultati, cuvintele mele, alesii mei fii, preaiubitii mei, dobanda mea, ascultati-ma, daca in adevar ma iubiti si ma socotiti parintele vostru. Care om, avand inima atinsa de otrava si fiind lovit si chinuit de o nesuferita durere inlauntrul sau, mai ia aminte la ranile usoare de pe trupul sau si se mai grijește de ele? Caci durerea ascunsă din inima ii acopera orice alta durere sau mancarime ivita pe trup si chinul inimii sale nu-i da pas sa ia seama si sa vada cele de pe trupul sau. Durerea si chinul nesuferit al inimii il fac sa uite toate ranile de pe trup, el isi sfasie hainele cu propriile sale maini si cu unghiile isi zgaria ranile de pe trup. Uita si de parinti si de prieteni si asupra nimanui din lume si nu-si mai arunca ochii. Nu se mai uita incrunat la cel ce-l ocaraste, isi lasa averea sa i-o jefuiasca cine vrea. Nu-si mai mananca cu placere painea, caci este plina de amaraciune; fara placere isi bea vinul, fiind satul de durere; celor ce-l cheama la ospat le raspunde cu mare manie: *“Plecati de aici, caci moartea imi zdrobeste inima si ce stiu eu daca nu ma va lua indată? Mi-e sila sa mai traiesc in aceasta viata, caci viata este moarte si eu nu stiam”*. Si nu se mai culca pe patul sau de odihna, ci sta rostogolindu-se si zbatandu-se pe pamant, cu mari strigate si gemete, neluand aminte la cei ce-l vad facand aceste lucruri nepotrivite sau la cei ce-i aud strigatele si clevetesc impotriva lui.

Ochii sai s-au prefacut in izvoare din care revarsa parau de lacrimi mai degraba decat ajuta la vedere. Ca pe un inger va ferici el pe tot omul, si pe cei ce traiesc, si pe cei ce au fost, si pe cei ce inca n-au venit pe lume. De asemenea pe tot dobitocul, pe toata taratoarea si pe toata suflarea o va ferici zicand: *“Cat de binecuvantate sunt toate fapturile lui Dumnezeu, ca traiesc fara de osteneala in bucuria sufletului si a vietii lor, singur numai eu imi port povara pacatelor, sunt judecat cu judecata de foc si ma chinuiesc singur pe pamant!”* Pe tot omul il va privi la fel si-l va cinsti ca pe un sfant pentru Domnul, iar el ca un necurat va sta inaintea tuturor cu cuviincioasa teama. Nu va mai face deosebire intre drept si nedrept, ci pe toti ii va socoti deopotriva, fie curati, fie necurati. Ci numai el singur este indepartat de toata faptura care se afla sub cer si zace pe gunoiul nenumaratelor sale pacate, infasurat de intunericul nestiintei si al durerii care nu mai are sfarsit. Iar puroiul ranelor sale nu-l va mai rade cu harb, ci cu unghiile mainilor sale din pricina nesuferitei dureri a inimii.

Caci Iov, desi era lovit in trup, dar isi vedea sufletul ocrotit de Dumnezeu, pe cand *el isi vede otravita de pacate nu numai trupul, ci si sufletul*, si de aceea durerea lui este de zece ori mai rea decat rana lui Iov. Pe urma, el va fi parasit de toti, de familia sa trupezasca si de toti prietenii si cunoscutii pe care ii are in lume. Caci acestia, dupa ce vor sta putin impreuna cu dansul si vor lacrima pentru netarmurita lui durere si vor vedea nemangaierea sufletului sau, se vor ingretosa de dansul si va merge fiecare la ale sale. Ramas singur, parasit si lepadat, si vazandu-si el nenorocirea, intristarea si durerea care-l infasoara, va plange in durerea sufletului sau si va striga cu deznadejde catre atotputernicul Dumnezeu: *“Iata, vezi, Doamne, ca nimic nu este ascuns de Tine! Eu, faptura mainilor Tale, n-am facut lucrurile pe*

care tu le-ai poruncit, ci ca un nebun am lucrat toata rautatea. Tu esti bun si eu nu Te stiam, dar acum am auzit vorbindu-se de Tine si m-am cutremurat, si ce sa fac, nu stiu! Am simtit judecata Ta si cuvânt de aparare nu gasesc in gura mea. Caci n-am facut pe pamant ceva vrednic pentru a ispasi nici macar un cuvânt desert al gurii mele. Apoi omul, chiar daca ar plini toata dreptatea, o face ca rob si ca datornic si nu are ce sa dea in schimb pentru pacatul sau, dar la Tine este milostivirea. Pacatul este moarte si care om, fiind omorat de pacat, poate invia singur? Fara indoiala, nimeni. Numai Tu singur, fiind mort si inviat, pentru ca nu ai facut pacat, nici nu s-au gasit in gura Ta minciuni. Si care om murind in pacate nu se va cai? Dar nu-i va mai fi de niciun folos! Asa, Stapane atotputernice, si eu ma pocaiesc ca am facut lucruri rele; nu ca sa-mi fie indreptatire pocainta, caci pocainta este recunoasterea pacatului. Si acum, vezi atoatevazatorul Doamne, ca nimic nu am afara de trup si niciun folos n-am din lipsirea de bogatie. Ca tot sunt o rana si de nicaieri nu am izvor de mantuire; ca am fost lepadat singur si iadul m-a inghitit de viu. Si Tu, Doamne, vezi! Singur Tu poti sa ma ridici si sa-mi tamaduiesti durerea inimii, caci puternica este mana Ta in toate si ajunge pana la marginile adancului, plinind toate cate vointe. Sa zic miluieste-ma, nu indraznesc, caci nevrednic sunt. Ci Tu, Doamne, vezi!”

Atunci, preamilostivul Dumnezeu *degraba* il va auzi pe el; ii va potoli *indata* durerea si va usura scarba inimii sale. Ca *iubitor de oameni fiind, nu rabda sa vada faptura mainilor Sale in asa stramtoare si nerabdata durere*. Ci isi va revarsa multa si negrita Sa milostivire peste omul acela care nu s-a lenevit sa plineasca cele zise, precum si peste cei ce asculta cu credinta si sunt gata sa imite aceasta icoana de pocainta, mai intai cu fapte, si apoi s-o incredinteze si cuvântului prin scris. Va revarsa peste el bunatatea Sa, ii va preface in bucurie necazul, iar *durerea inimii sale o va schimba intr-un vin cu dulceata, facandu-l sa verse afara veninul sarpelui care-i rodea cele dinlauntru ale sale*. De acum inainte, el nu-si va mai aduce aminte de chinurile sale, nici de durerile suferite si nici nu se va mai intoarce sa caute bogatiile parasite cand era ranit de pocainta, nici nu va mai dori altceva. Fiindca Dumnezeu Cel preainalt ii va da o sanatate mai presus decat toate bogatiile pamantului, care-i va aduce in inima o negrita bucurie, de zece ori mai mare decat intristarea de mai inainte. Aceasta bucurie, la randul ei, va tamadui durerea care chinuia pe dinafara trupul si omul isi va da seama ca nu se va mai atinge de acum inainte rana de inima lui, iar aceasta incredintare ii va spori indoit bucuria inimii.

Cei de aproape ai lui, care mai inainte se uitau la intristarea lui din afara, nestiind de bucuria tainica ce l-a cuprins, il vor caina zicand: *“Iata om care n-a cunoscut fericirea, a carui viata este plina de intristare si suferinta, iar zilele lui cu nimic nu se deosebesc de cele ale celor biciuiti pentru pacatele lor!”* Stiind numai el singur ca viata lui este plina de multumire si de veselie, ca inima lui bucuroasa isi rade de moarte si ca iadul nu o mai stapaneste – acest om se bucura de mii de ori mai mult decat toti imparatii si domnii pamantului, mai mult decat cei plini de sanatate si frumuseti trupeasca, mai mult decat cei ce au bogatii si haine de porfira si viseaza mai mult decat toti cei socotiti, pe nedrept, fericiti pe pamant. Acel om stie ca este mai buna saracia cu o astfel de bogatie decat toata lumea cu toate lucrurile ei.

Fiindca cele legate si de viata aceasta cerul nu le va primi, iadul le va manca, moartea le va stapani, pe cand bucuria produsa in suflet de aceasta sanatate, de nimic din toate acestea nu poate fi biruita, fiindca nu este din aceasta lume. Ca nu din slava i-a venit lui, nici din multimea bogatiei, nici din sanatatea trupeasca, nici din lupta oamenilor sau din vreun alt lucru de sub cer, ci din necazul si amaraciunea sufletului s-a produs si din intalnirea cu Duhul lui Dumnezeu cel mai presus de ceruri. Ci *stramtorata si curatita de Duhul Lui*, inima i-a izvorat o bucurie nemincinoasa si neamestecata cu intristarea. De aceea moartea nu o mai stapaneste, negasind in ea lipsa; si este ea ca un vin limpede in lumina soarelui, care el insusi straluceste si lumineaza, aratand frumusetea culorii si stralucind vesel pe fata celui ce il bea in fata soarelui.

Aici insa este ceva pe care nu-l pot intelege. Nu stiu ce ma veseleste mai mult: vederea si desfatarea razelor curate ale soarelui sau bautura si gustul vinului [*harului - n.n.*] din gura mea? As vrea sa zic ca vinul, dar soarele ma atrage si imi pare mai dulce; iar cand ma

intoarce spre el, iata ca dulceata gustului este si mai minunata si nu ma satur de privit, nici nu ma indestulez de baut. Cand mi se pare ca m-am saturat, atunci frumusetea razelor care se revarsa imi face si mai mare setea si ma aflu iarasi insetat. In zadar ma silesch sa-mi umplu pantecele cu cea mai frumoasa, caci arsita din gura mea se inzeceste si sunt mistuit de sete si de pofta dupa stravezia licoare.

Deci tot cel ce este judecat dupa aceasta buna judecata nu se mai teme de vreo osanda sau chin, nici nu se mai inspaimanta de ispitele ce-i vin. Setea lui nu se va mai potoli in veac si nici nu-i va lipsi dulcea si stravezia bautura [a harului Duhului Sfânt - n.n.]. Caci dulceata bauturii si stralucirea vesela pe care se revarsa soarele izgonesc toata intristarea din sufletul lui si-l bucura de-a pururi. Nimic nu-l mai poate vatama si nimeni nu-l poate opri sa se indestuleze din acest izvor al paharului. Cel ce stapanește pamantul cu rautatea sa, domnul intunericului, cel ce domneste peste apa marii si se joaca cu lumea ca si cu o pasarica pe care o tii in mana, cu toata ostirea si puterea lui, nu se poate apropia nici de calcaiul piciorului acestui om si nici nu indrazneste sa-si arunce asupra lui privirea sa indrazneata. Limpezimea vinului si raza soarelui, care se oglindesc pe fata celui ce bea, patrund in cele mai dinlauntru ale sale, in maini, in picioare, in spate, si fac pe cel ce bea tot de foc, si-i dau putere sa arda si sa mistuiasca pe potrivnicul care-l ataca din toate partile. El devine un preaiubit al luminii soarelui, prieten al soarelui si fiu iubitor straveziului vin, al razelor pe care le revarsa.

Bautura [harului] este pentru el si hrana, si curatire de carnurile cele putrezite; curatirea este lui desavarsita sanatate, iar sanatatea nu-l lasa sa se hraneasca cu vreo mancare stricacioasa, ci aprinde in el un dor nesfarsit dupa acest vin, spre a se curati si mai mult, spre a se intari prin bautura. Caci frumusetea trupului sanatos si buna lui infatisare pricinuita de sanatate nu obosesc niciodata.

Asa va fi, preaiubitii mei fii, dobanda mea, care ascultati cuvintele mele, cu tot cel ce, pacatuind inaintea lui Dumnezeu, a luat in *inima frica de judecata si simtirea instrainarii sale*. Caci frica de Dumnezeu si simtirea dreptei rasplatiri care-l asteapta, asa de tare ii mistuie carnea si-i zdrobesc oasele, asa cum piatra teascului strange strugurii calcati in calcatoare si-i zdrobeste desavarsit. Caci strugurii mai intai sunt calcati de oameni si apoi sunt zdrobiti sub piatra si le storc tot mustul; dar pe omul in care intra frica de Dumnezeu, insasi aceasta frica il face sa fie calcat de toti oamenii. Iar cand aceea a curatit si a zdrobit desavarsit simtirile sale trupesti de mandrie si slava desarta, atunci sfanta smerenie, piatra cea intelegatoare, cea prea usoara si buna, cazand de sus si storcand toata umezeala poftelor trupesti si a patimilor, nu lasa fara de folos sufletul stors, ci-l adapa cu izvor de lacrimi, izvoraste apa cea vie, tamaduieste ranile pacatoase, spala puroiul si ranile, si zapada nu este atat de stralucitoare cum se vede acest om.

Deci fericit este cel ce, auzind aceste cuvinte, le primeste cu credinta si le implineste, ca pe niste bunatati mari si mai presus de minte, de cuvânt si de intelegere si fericeste saraca mea mana care a scris aceste cuvinte si slaveste pe Domnul cel milostiv si bogat in mila, Care prin intinata mea limba, prin gura mea cea necurata si intinata le-a incredintat scrisului, spre pilda de intoarcere si pocainta, ca pe o cale neratacita si prea adevarata, celor ce voiesc din tot sufletul sa se mantuiasca si se cade sa mosteneasca imparatia care este in Insusi Dumnezeu si Mantuitorul nostru, Caruia I se cuvine slava in veci. Amin!"

(din: "*Cateheze pentru monahi*", Colectia "*Comorile pustiei*", Editura Anastasia, Bucuresti, 1998).

Raspunsuri to "Sf. Simeon Noul Teolog:

Magda

"Caci Iov, desi era lovit in trup, dar isi vedea sufletul ocrotit de Dumnezeu" - ce chestie! Niciodata n-am reusit sa inteleg linistea si acceptarea a tot ceea ce a venit peste el; ma depasea sensul adanc al acestei resemnari pline de nadejde a ceea ce spunea: 'Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului laudat'; aproape ca ma scotea din sarite atata seninatate 'nefireasca' din pct.meu de vedere la el in ciuda faptului ca i se luase atat de mult: copii, casa, masa, vite...doar nevasta cicalitoare i-a lasat-o (Dumnezeu stie de ce - probabil

atat ca ispita cat si a faptului ca, dupa atata suferinta a mai avut copii cu ea); i-a lasat neatins doar sufletul intr-un trup chinuit, plin de bube ce il scarpina de zor cu un ciob de sticla; si asta cat?! Nu mai stiu sigur: 7 ani sau mai mult?! Si iacata explicatia: 'isi vedea sufletul ocrotit de Dumnezeu' - adica, simtea de-a dreptul ocrotirea lui Dumnezeu datorita a ce? a credintei nestramutate, datorita nealipirii nici-cum si in nici-o privinta de cele lumesti, prin nadejde si mai ales prin dragostea fata de Dumnezeu pe care o avea desavarsita?! Cred ca da! A fost mare Iov; l-am 'invidiat' in sinea mea pentru atat tarie si neclintire - era stana de piatra, nu gluma!

In privinta durerii inimii cred ca, nu trebuie lipsita de nadejde altfel te i-a in primire cine nu trebuie aruncandu-te mai intai intr-un ocean de tristete covarsitoare iar la sfarsit intr-o neagra deznadejde - asta li se intampla tuturor celor ce, se incred fie numai in ei, in puterea lor fie numai in oameni iar nu in Dumnezeu. De altfel, se spune - in Psalmi - 'ai subtiat ca panza de paianjen sufletul lui' - este vorba de deznadejdea ce cuprinde sufletul datorita vederii dintr-o data cu acuratete a ranilor, pacatelor pentru ca refuzi/ai refuzat sa 'faci pace cu parasul tau degrab (glasul constiintei)' ce pana la urma te biciuie ca sa-ti dai seama cum esti/ce esti/cat/cand/unde ai gresit fata de tine insuti, fata de aproapele, fata de Dumnezeu.

denisa

Cata durere!!!! oare asa trebuie sa simt pt a avea convingerea ca esti pe calea cea buna? Eu cred ca Dumnezeu da fiecaruia "palma" dupa sensibilitatea sufletului! Eu, de curand am inceput sa-L caut si simt intr-adevar mizeria in care am trait pana acum....dar totusi nu simt atat de profund! Doamne ajuta-ma si invata-ma sa Te iubesc!

Sf. Nicodim Aghioritul: ADEVARATA POCAINTA

"Sa stii ca cine doreste sa-si faca *livada intr-un loc salbatic* are nevoie de 4 lucruri:

1) *sa taie lastarii si crengile copacilor neroditori.*

2) *sa-i taie si sa le scoata radacinile, pentru ca daca radacinile raman, rasar apoi alti lastari.*

3) *in locul copacilor salbatici sa sadeasca pomi roditori.*

4) *sa-i pazeasca de animale si de vitregii pana le cresc radacinile, se fac mari si dau roade.* Si tu, frate, ca sa dobandesti cainta adevarata ai nevoie de 4 lucruri:

1) Sa tai lastarii si crengile pacatului, adica sa fii hotarat din toata inima sa nu mai pacatuiesti niciodata si sa te tii departe de orice fapta si lucrare a pacatului, asa cum te-ai tine departe de moarte si de iad, pentru ca lastarii si crengile sunt faptele noi ale pacatului. te va tine departe de pacat vorbirea neintrerupta cu Dumnezeu, amintirea mortii, amintirea Judecatii lui Dumnezeu si a iadului, deasa marturisire si deasa impartasire cu sfintele taine, *daca nu esti oprit.* Mai cu seama Sfanta Impartasanie te va ajuta sa ocolesti toate prilejurile de a gresi. *Te va ajuta de asemenea foarte mult daca vei evita tovarasiile rele si persoanele cu care ai pacatuit si, mai ales, acele tovarasii si prietenii care-ti fac rau sufletului.*

2) Nu ajunge sa te tii departe de pacat, ci trebuie sa-i tai ramurile si mai ales sa-i smulgi radacinile, care sunt: relele inclinatii si deprinderi, ispitele, patimile, poftele si dorintele care raman inradacinate adanc in inima chiar si dupa ce te indepartezi de pacat. Ca sa-ti smulgi din inima radacinile tuturor acestor porniri, ispite si amintiri ale pacatului, trebuie sa lupti, frate. Iar daca nu vei scoate radacinile, exista primejdia ca alte pacate sa rasara si sa odrasleasca.

Si spune Sfantul Vasile cel Mare: "*Asa cum, atunci cand vrei sa tai o planta dar ii lasi radacinile, ea va rasari din nou, tot asa si cel ce voieste a se curata de pacate, trebuie mai intai sa lepede pricinile pacatului, aceasta fiindca pacatele se nasc unele din altele si nu sunt despartite*".

Neincetata trebuie sa fie durerea inimii, fiindca neincetata este si pocainta. De aceea, frate, si tu trebuie sa ai mereu durere in inima. Cu cat o ai mai mult, cu atat ai si mai multa pocainta. Cum dispare durerea, cum se departeaza de la tine si pocainta, cum spune si Gheorghios Karessios dimpreuna cu ceilalti teologi. De aceea Sfantul Isaac zice ca: "*nici o*

virtute nu este mai inalta decat pocainta, pentru ca pocainta nu se sfarseste nicicand" (Cuvantul 55).(...)

Aceasta pentru ca in fiecare zi si in fiecare noapte pacatuim, toti oamenii, cand cu cuvantul, cand cu ganduri viclene, ganduri de hula si rusinoase, maniindu-l pe Dumnezeu. De aceea trebuie noi toti sa avem inima indurerata si zilnic sa ne caim pentru aceste pacate si sa cerem iertare de la Dumnezeu, nu numai pentru pacatele noastre trecute, ci si pentru cele de acum si pentru cele de fiecare zi.

Sfantul Isaac Sirul intareste prin cuvantul sau: *"Trebuie sa stim ca in orice vreme, in aceste douazeci si patru de ceasuri cat tin ziua si noaptea, avem nevoie de pocainta"* (Cuvantul 20).

Frate, daca vesnic ai in inima aceasta tristete sfasietoare, sa stii ca mult bine face sufletului, pogorand si adunand mintea in inima si nelasand-o sa-si mai aminteasca de rele si de pacate, caci se stie ca daca ne doare vreo parte a corpului, mintea noastra este acolo.

Aceasta strapungere va face inima sa verse otrava si carligul pacatului pe care le-a inghitit. O va inmuia, o va smeri si o va face sa se dezlipeasca repede de patimile si de inclinatiile pe care le dobandise prin pacat. Inima pacatosului este impietrita si nesmerita si fara strapungere nu se poate smeri si nici inmuia, cum se spune: *"Inima indaratnica sfarseste rau"* (Intelepciunea lui Isus Sirah 3, 26). Aceasta strapungere va urca in fata Domnului Savaot si aproape ca-L va sili sa-ti ierte pacatele, cum se spune: *"Judecata mea este la Domnul si durerea mea este in fata lui Dumnezeu"* (Isaia). (...)

Aceasta strapungere te va face sa mananci si sa bei altceva decat mancai si beai inainte de a te pocai, sa te imbraci si sa dormi cu totul altfel si sa-ti schimbi felul de viata. Astfel trebuie sa traiasca cei ce s-au pocait, in smerenie, adica plangand, in putinatate si in saracie. Asa cum bolnavii nu au acelasi fel de viata cu cei sanatosi, cum zice Sf. Grigorie de Nissa in Cuvantul sau despre pocainta: *"Nu trebuie ca unul care spune ca este bolnav sa traiasca ca cei sanatosi, pentru ca intr-un fel traieste un bolnav si altfel un om cu sanatatea nestirbita"*. Si zice tot el in alta parte: *"Ii fagaduim lui Dumnezeu sa ne pocaim, dar faptele noastre nu arata ca ne ostenim si ca suferim, ci ca traim la fel cum traiam pe cand pacatuiam (...) Ne pocaim numai cu numele si nu cu fapta si cainta noastra nu da roade"*. (...)

Aceasta suferinta nu este atat de amara incat sa te duca in pragul disperarii, pentru ca o durere care duce la deznadejde trebuie alungata ca una ce vine de la diavol. *Strapungerea aceasta este dulce si aduce bucurie, fiind unita cu speranta mantuirii, cu o preadulce cucernicie si smerenie, cu lacrimi si usurarea cugetului*.

De aceea Sf. Ioan Scararul spune in alta parte: *"Eu, atunci cand ma gandesc la smerenie sunt mirat. Cum de se impletesc suferinta si durerea cu bucuria si fericirea, ca mierea cu ceara? Ce invatam de aici? Ca smerenia si cucernicia sunt Darul Domnului si ca sufletul smerit si cucernic simte o bucurie adevarata, pentru ca Dumnezeu Insusi, in chip tainic, ii mangaie pe cei cu inima zdrobita"*. (Cuvantul 7 - Despre intristare)

In sfarsit, strapungerea iti va smulge din inima deprinderile rele si obiceiul de a pacatui si iti va aduce adevarata pocainta de care vorbeste Sf. Grigorie de Nissa. Va face sa dispara cu totul nu numai pacatul in fapte, ci si dispozitia si pornirile inimii spre pacat, gandurile pacatoase, ispitele si atacurile vrajmasului asupra cugetului. *"Pocainta este dezlegarea si stergerea celor ce erau inainte, fapte sau cugetate"* (Cuvant despre pocainta).

O, intristare atat de dulce ce vine din cainta cea adevarata prin harul dumnezeiesc! Intristare ce aduce bucurie si-l face pe om neispitit sau greu de miscat spre pacat. Fericita intristare ce vine din fericirea neintristata!

Ai invatat, frate:

1) cum sa tai vlastarii si ramurile pacatului, infranandu-te cu hotarare de la pacat.

2) cum sa-ti smulgi din inima radacinile pacatului avand inima intristata.

3) invata acum cum trebuie sa-ti sadesti in inima in locul copacilor neroditori si salbatici, pomi buni si roditori, sa sadesti adica virtuti in locul pacatelor. Sa sadesti smerenie in locul trufiei, infranare in locul lacomiei, milostenie in locul iubirii de arginti, blandete in locul rautatii si cruzimii, feciorie si cumintenie in locul patimilor carni, dreptate in locul

nedreptatii si al pradalniciei, adica sa dai si ce este al tau. Sa sadesti iubirea si dragostea frateasca in locul pizmei si urii, pazirea si lucrarea poruncilor lui Dumnezeu in locul calcarii.

Caci nu este de ajuns pentru mantuire, frate, si nici pentru dobandirea caintei adevarate numai sa-ti smulgi din inima radacinile pacatului si sa lasi apoi locul sterp, ci trebuie sa sadesti acolo unde a fost pacat copacii si florile virtutilor. Daca-ti lasi inima necultivata, o vor napadi iarasi spinii si copacii salbatici ai pacatului. Asa te indeamna Duhul Sfant prin gura psalmistului David. Asadar trebuie sa ocolesti relele si sa faci cele bune. *"Fereste-te de rau si fa binele"* (Ps. 33, 13).

4) In ultimul rand, dupa ce-ti sadesti aceste virtuti in inima, trebuie sa le ingrijesti cat de mult poti, pana ce vor prinde bine radacini, adica pana ce vor deveni obiceiuri, practicandu-le neintrerupt, asa cum mai inainte obiceiuri iti devenisera patimile si pacatele. Sa le ingrijesti pana ce vor inflori si vor rodi mantuirea, cainta adevarata si iertarea pacatelor tale. Daca nu le ingrijesti, vine samanta neghinei, diavolul, si, in timp ce dormi si n-ai habar de nimic, ti le smulge din inima si-ti pune in locul lor rautatile lui. Iarasi, daca nu sadesti aceste virtuti cu toata grija, se intorc patimile. De aceea, parintii au numit patimile *"cele care se intorc usor"*. Si cand se intorc si gasesc tarina inimii cultivata si lucrata, prind radacini mai usor decat cele dintai si astfel *"si starea de pe urma a omului aceluia se face mai rea decat cea dintai"* (Matei 12, 45), lucru care, iubite, sa nu ti se intample niciodata.

Acestea patru alcatuiesc, frate, adevarata pocainta. Prin ele o poti dobandi. Biserica Il roaga pe Dumnezeu in cateva rugaciuni anume randuite, sa ne dea dar: *"Binevoieste a ne aduce la pocainta cea adevarata"*. Acestea sunt roadele ei. Ele sunt dovada ca Dumnezeu ti-a iertat cu adevarat pacatele si s-a impacat cu tine".

Raspunsuri la Sf. Nicodim Aghioritul:

Mihaela

Asta-i unul din lucrurile de care chiar aveam nevoie sa aud..... mare nevoie aveam sa aud... dac-as putea sa fac intocmai...insa-i tare greu. Mare intristare m-a cuprins, pentru ca mi-am simtit neputinta de acum, si zadarnicia a tot ceea ce fac zilnic. Probabil ar trebui sa ma opresc putin, pentru ca-i haotic drumul meu. Buna-i intristarea care vine din cainta pentru pacate....insa-i cumplita tristetea care vine si din faptul ca nu stii incotro s-o iei. Credeam ca merg pe un drum bun. N-a fost decat o parere. Altceva trebuie facut...altundeva trebuie lucrat... Numai bine... Multumesc pentru "zgaltaiala".

Sfintii Parinti ne cheama la pocainta si la plans

*In predica sa de la Manastirea Nicula tinuta de Adormirea Maicii Domnului, IPS Bartolomeu Anania a folosit inca o data toiagul cuvantului spre musturarea turmei cuvantatoare si a zis cu glas mare un adevar dureros si rusinos: "Devenim un popor de salbatici, devenim un popor de nesimtiți". Cuvintele sale mai dure ne amintesc de indrazneala Sfintilor de a spune poporului pe fata de ce boala sufera si de a le cere, cu dragoste parinteasca, mai ales la vremurile tulburi, de restriste sau de primejdie, sa se intoarca la Dumnezeu prin pocainta adevarata, prin zdrobirea inimii si prin plans. Trei dintre aceste cuvinte, apartinand sfintilor Ioan Gura de Aur, Efrem Sirul si Grigorie de Nazianz (Teologul) le reproducem si noi mai jos, dupa cartea *"Teologia lacrimilor. Plânsul și străpungerea inimii la Părinții răsăriteni (cu o antologie de texte patristice)"*, aparuta la Editura Deisis in anul 2000.*

E si astazi, la ceas de tulburare si de cumpana pentru soarta Bisericii noastre, vremea potrivita sa ne amintim de indemnurile Sfintilor spre pocainta, e vremea sa ne ridicam din patul trandaviei si al deznadejdii si din moartea nesimtirii, e vremea sa ne sfredelim constiintele si sa ne strapungem inimile pana cand vor curge din ele suspinele adanci si curatitoare care ne pot invia sufletele si-L pot indupleca pe Dumnezeu spre indurare si mila asupra poporului sau... Sa citim, iar apoi sa ne rugam si sa plangem cu lacrimi adevarate, nu... virtuale! Iar de nu putem, sa cersim plansul cu staruinta pana cand Domnul ne va zdrobi impietrirea!

Sfantul Ioan Gura-de-Aur: *"Asa cum e firesc sa ne plangem mortii, tot asa trebuie sa plangem si pierderea mantuirii noastre, ca sa nu spunem mai mult. Cu o asemenea dorinta si un asemenea curaj ar trebui ca toti sa aiba ochii sufletului indreptati spre aceasta tinta si*

totul sa ne fie o chemare si aducere-aminte. Cei care si-au pierdut sotiile sau copiii au mereu in suflet chipul celor plecati de aici; in timp ce *noi, care am pierdut Imparatia Cerurilor, ne gandim la orice numai la ea nu*. Nici unul din aceia, fie el si de neam imparatesc, nu s-ar rusina sa se supuna legii doliului – se va arunca la pamant, va plange cu amar, isi va schimba vesmintele, se va supune din toata inima tuturor celorlalte datini potrivite cu acest moment, fara sa tina seama nici de educatia sa, nici de neputintele ce ar putea urma aceste mahniri adanci – , va suporta totul cu cea mai mare usurinta... Noi insa, care nu suntem in doliu pentru sotie sau copil, ci pentru un suflet, si nu pentru suflet strain, ci pentru al nostru, ne scuzam pretextand slabiciunea sanatatii si finetea educatiei! Si slava Domnului, asta sa fie singura nenorocire! Insa noi nu facem nici macar ceea ce nu cere un efort fizic. Caci de ce forta fizica e nevoie, spune-mi, atunci cand e vorba de strapungerea inimii, de rugaciunea veghetoare, de cugetarea la pacate, de combaterea exagerarilor si pretentiilor prostesti si de smerirea mintii? Acestea ni-le fac pe Dumnezeu milostiv, insa noi nu le facem nici macar pe acestea”.

Sf. Efrem Sirul: *“Prin pacat sufletul este mort. El are nevoie de durere, de plans, de lacrimi, de intristare, de suspine pentru rautatea care l-a doborat si l-a pierdut. Striga, plange si suspina, aducandu-le pe acestea lui Dumnezeu. Mai mare decat durerea unei mame careia moartea i-a smuls copilul pentru a i-l arunca in mormant – ea jeleste pentru ca si-a pierdut copilul iubit – , cand pacatul il desparte pe om de Dumnezeu, e durerea pricinuita de Bunatatea care si-a pierdut chipul atat de frumos. Te doare cand ai pierdut un animal pe care-l aveai; chiar daca l-ai cumparat de putin timp, daca moare te intristezi. Dumnezeu sufera din pricina chipului Sau pierdut pentru El. Un suflet ii e mult mai drag decat intreaga Sa creatie.*

Prin pacat, sufletul moare si tie nu-ti pasa, pacatosule! Ar trebui sa te intristezi pentru ca Dumnezeu s-a intristat pentru tine. Sufletul tau a murit: din pricina rautatii tale varsa lacrimi si invie-l! Fa-I lui Dumnezeu bucuria ca ti-ai inviat sufletul... Plange si geme pentru sufletul tau despartit de Dumnezeu, Care sufera pentru tine cum sufera o mama pentru unicul ei copil. Cine rade langa un mort, uraste pe parintii mortului. Daca, dimpotriva, sufera si se mahneste plangand, asa isi arata dragostea. In acelasi chip, cine se bucura ca a murit prin pacat, Il uraste pe Dumnezeu Care sufera si Se mahneste. Dumnezeu jeleste si se intristeaza pentru sufletul mort; cine rade si glumeste sporeste suferinta lui Dumnezeu, asa cum cel care rade si glumeste sporeste suferinta celui care-si ingroapa un mort. Lui Dumnezeu Ii sporeste chinul cel care se bucura ca s-a facut pacatos. Un tata care si-a ingropat copilul iubit nu sufera atat cat sufera Dumnezeu pentru un suflet omorat de pacat. Intristeaza-te asadar, pentru sufletul tau si arata-i dragoste lui Dumnezeu Care sufera si Se intriseaza pentru sufletul pacatos si mort. Cine se bucura si nu sufera se aseamana intru totul lui Satan.

Cine vine la un mort si vede doliul adus de moartea lui, are sufletul coplezit de suferinta si impartaseste durerea persoanelor indoliate. Cand sufletul moare din pricina pacatului, intristarea urca pana la cer: ostile ceresti se mahnesc, Dumnezeu Insusi Se intristeaza foarte mult. Cine iubeste veselia si nu vrea sa planga pentru sufletul sau, e cu adevarat un lepadat care nu stie ca are un suflet. Plangi pentru sufletul tau, pacatosule, varsa lacrimi si invie-l. Invierea sufletului tau atarna de ochii tai, iar intoarcerea lui la viata, de inima ta. Ai murit si tu nu plangi pentru ca te-ai despartit de sufletul tau. Plange mai intai pentru tine si apoi vei plange si pentru ceilalti. Pentru un trup mort, plangi, dar pentru un suflet mort si despartit de Dumnezeu nu plangi. Lacrimile care cad pe un trup nu pot invia mortul; daca insa cad pe un suflet, il vor invia si-l vor face iarasi viu. Nu pentru trup sunt facute lacrimile, suferinta si intristarea, ci pentru sufletul zidit de Dumnezeu, ca sa-l poti invia. Da-i lui Dumnezeu plansul si inmulteste lacrimile ochilor tai si prin lacrimile tale si prin bunatatea Lui va invia sufletul care era mort. Milostivirea Lui asteapta ca ochii tai sa verse lacrimi pentru a curati si a innoi chipul uratit al sufletului. Daca ti-ai omorat sufletul, fa-l sa se ridice din rautate. Nu altcineva te-a omorat si surpat; de bunavoie te-ai omorat si ai cazut. Dac un altul te-ar fi ucis, el ar fi trebuit sa te si invie; insa cum vointa ta ti-a adus moartea, tot ea trebuie sa te aduca din nou la viata”.

Sf. Grigorie Teologul: "Si voi imitati-va preotul timid; da, copiii mei preaiubiti, da, voi care sunteti impreuna cu el partasi la dojana si bunatatea dumnezeiasca, *tineti-va sufletele in lacrimi*; opriti-va mania, facand mai bine faptele voastre... Stiu ca mie, slujitorul lui Dumnezeu, si voua, care ati primit aceeasi cinste, ni se porunceste sa intram imbracati in panza de sac si batandu-ne in piept zi si noapte intre prag si altar, cu straie vrednice de mila, sa plangem cu staruinta pentru noi si popor, fara sa crutam nimic, nici durerea, nici cuvintele in stare sa-L induplece pe Dumnezeu...; si aceasta cu atat mai multa mahnire cu cat mai mare este demnitatea noastra, pentru a invata prin exemplul nostru poporul despre strapungerea inimii si indreptarea raului...

Veniti asadar, fratilor, sa cadem si sa plangem inaintea Domnului, Ziditorul nostru. Sa randuim un doliu obstesc, impartindu-ne dupa varste si categorii sociale. Sa inaltam glasul rugaciunii in locul tipetelor care Ii sunt urate, sa ridicam in urechile Domnului Savaot aceasta: <<Sa abatem mania Sa prin marturisire>>. Intrucat L-am vazut manios, sa facem asa incat sa-i indepartam mania. Cine stie, precum sta scris, daca nu cumva ii va parea rau si va pogori asupra noastra binecuvantare. Stiu foarte bine acest lucru pentru ca am cunoscut iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Va parasi ceea ce e potrivnic firii Sale, adica mania si va veni la ce este potrivit firii Sale, adica la milostivire. Caci in acest scop isi arata mania, spre aceasta inclina... Numai *sa ne fie mila de noi insine* si sa croim drum spre dreapta iubire a Tatalui. *Sa semanam cu lacrimi ca sa seceram cu bucurie...*"

Sfintii de la Optina: "POCAINTA ESTE RAVNA INIMII"

Cuvinte vii, pline de miez si de viata despre pocainta, foarte folositoare pentru cei care doresc sa se pregateasca asa cum se cuvine de Postul cel Mare, ce se apropie cu pasi repezi, cuvinte extrase din cartea ["Ne vorbesc Staretii de la Optina"](#), Editura Egumenita, 2007:

Temelia mantuirii noastre este pocainta. (Sfantul Nikon)

Pentru pocainta adevarata este nevoie nu de zile, nici de ani, ci numai de o clipa. (Sfantul Ambrozie)

Pocainta este adevarata numai atunci cand omul, simtindu-si pacatele sale cu care L-a maniat pe Ziditorul sau, paraseste faptele pacatoase, ii pare rau pentru ele si se caieste; si se invredniceste de iertare cu harul lui Hristos prin dezlegarea pe care i-o face preotul Bisericii. Iar cand nu paraseste fapta pacatoasa, atunci este o nadejde primejdioasa, peste masura si nechibzuita in bunatatea lui Dumnezeu, care, la fel ca si deznadejdea, in egala masura este osandita de Dumnezeu. (Sfantul Macarie)

Pocainta este adevarata numai atunci cand in urma ei te straduiesti tot mai mult sa traiesti asa cum trebuie, iar fara lucrul acesta nu este adevarata, daca te caiesti numai vorbind despre pacate, dar traind ca inainte. (Sfantul Iosif)

Pentru moarte totdeauna trebuie sa ne pregatim prin pocainta, a carei validitate se masoara nu prin metanii, ci prin *ravna inimii*. Tine minte ca *jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima infranta si smerita Dumnezeu nu o va urgisi* (Psalm 50: 18) si de aceea, cand nu iti implinesti pravila, din pricina slabirii puterilor sau din alta pricina, inlocuieste acest neajuns cu *mustrea de sine* si cu *smerenia*. (Sfantul Macarie)

Grabeste-te sa dezvalui ranile tale sufletesti inaintea Domnului si cauta dezlegare si iertare. Si, daca dupa iertare mai mult vei cadea in aceleasi pacate, mai mult sa faci pocainta si asa pana la sfarsit. Si Dumnezeu, vazand osteneala si pocainta ta, nu te va lasa fara ajutorul si mila Sa. Daca El ne-a poruncit sa-i iertam aproapei, ce se caieste, de saptezeci de ori cate sapte, cu atat mai mult ne va da El Insusi iertare daca vom alerga la El cu pocainta. Iar faptul ca patimile nu se departeaza, este din voia lui Dumnezeu. Scriu Sfintii Parinti ca patimile si caderile il smeresc pe om, il duc la zdrobirea inimii si prin aceasta atrag asupra lui mila lui Dumnezeu. (Sfantul Iosif)

In cuvintele laudei de sine si ale indreptarii de sine se ascund nesupunerea si mandria, de care Dumnezeu Se scarbete. Dupa greseala, trebuie neaparat "*sa fugi*", dar te intrebi: unde? La adpostul cel linistit al pocaintei sincere. In fiecare seara inainte de culcare sa-I marturisesti Vazatorului de inimi Dumnezeu toate greselile tale savarsite cu fapta, cu

cuvantul si cu gandul si sa crezi ca Dumnezeu va primi pocainta inimii tale. In acelasi timp, sa te straduiesti sa-ti zdrobesti inima cu pomenirea mortii naprasnice. (Sfantul Iosif)

Insusirea pocaintei adevarate este aceea ca *iti deschide ochii asupra pacatoseniei tale si a pacatului, in general*. (Sfantul Nikon)

Nu este de mirare sa cazi, dar este rusinos si cumplit sa ramai in pacat. (Sfantul Ambrozie)

Trebuie cu toate puterile sa fugim si sa ne departam de pacat, caci, daca noi, in nepasarea noastra, vom cadea singuri in pacate, vom merita numai osanda. Iar de cele ce ni se intampla fara voia noastra sau din pricina neputintei noastre sa ne curatim prin pocainta. Fugi de mandrie, caci ea este pricina multor cadere cumplite. Smereste-te, mustra-te pe tine insuti, socoteste-te ultimul si cel mai rau dintre toti, nu osandi pe nimeni si atunci vei dobandi mila lui Dumnezeu. (Sfantul Iosif)

Invierea sufletului se savarseste cu voia lui Dumnezeu si cu puterea lui Dumnezeu, dar din partea omului se cere bunavointa lui in savarsirea pocaintei fata de Dumnezeu. Termenul pocaintei, care se cere din partea celui ce a gresit, este stiut numai de Dumnezeu. Pacatosul care se caieste, fiind parca uitat de Dumnezeu, asa cum i se pare lui, din grija minunata a lui Dumnezeu va dobandi folos sufletesc si va ajunge la izbanda. (Sfantul Nikon)

Dumnezeu va judeca cu privire la pocainta nu dupa masura ostenelilor, ci dupa masura smereniei. In ziua aceea Dumnezeu ne va judeca nu in functie de psalmii cititi, nu pentru ca am lasat rugaciunea (si ne-am facut pravila din cand in cand), ci *pentru ca nu ne-am pocait! Mare bucurie au Ingerii in ceruri pentru un pacatos care se caieste*. Sa ne rugam asadar: "*Doamne, miluieste-ma. Doamne, da-mi smerenie si blandete*". Sau asa: "*Cu judecatile pe care le stii, Doamne, mantuieste-ma!*" Si Domnul, dupa mila Sa, ne va milui si ne va mantui pe toti cu harul Sau. (Sfantul Iosif)

In fiecare zi si in fiecare ceas sa puneti inceput pentru indreptare si Dumnezeul milei, al iubirii de oameni si al indurarilor ne va da si noua mana Sa in ajutor, ca lui Petru, sfantului apostol, ce se scufunda in valurile marii. (Sfantul Iosif)

Totul consta nu in complexitatea spovedaniei, ci in zdrobirea inimii: "*Domnul se uita la inima*". (Sfantul Nectarie)

Toata omenirea poate fi impartita in doua categorii: *farisei* si *vamesi*. Cei dintai vor pieri, iar cei din urma se vor mantui. Paziti-va constiinta pacatoseniei voastre. Aceasta este cea mai pretioasa inaintea lui Dumnezeu. Ce anume l-a mantuit pe vames? Cu siguranta, constiinta pacatoseniei sale: "*Dumnezeule, milostiv fii mie, pacatosului!*" Iata, aceasta este rugaciunea care a traversat deja doua mii de ani. Insa luati seama ca vamesul se simte pacatos, dar, in acelasi timp, nadajduieste in mila lui Dumnezeu. Fara nadejde, este cu neputinta a ne mantui. (Sfantul Varsanufie)

Numai la Domnul si in Domnul iti poti gasi pacea sufleteasca. Sufletul tau sfasiat isi poate gasi bucuria numai in Domnul, in pocainta si in indreptarea vietii. Pacatul cu otrava sa ucide sufletul omului. Iar sufletul invie datorita actiunii datatoare de viata a pocaintei. (Sfantul Nikon)

Preabunul Dumnezeu nimic nu cere de la noi, decat numai *pocainta sincera*, si datorita ei ii baga pe cei ce se pocaiesc in Imparatia Sa Cereasca si vesnica, dupa cum a spus in Evanghelie: *Pocaiti-va ca s-a apropiat imparatia cerurilor* (Matei 3:2). (Sfantul Ambrozie)

In cazul unei cadere prin fapte, cuvinte sau ganduri, trebuie indata sa ne caim si, constientizand neputinta noastra, sa ne smerim si sa ne silim sa ne vedem pacatele, nu virtutile: din cercetarea pacatelor vine omul la smerenie si dobandeste *inima infranta si smerita, pe care Dumnezeu nu o va urgisi*. (Sfantul Ilarion)

Ce vremuri traim astazi! Inainte se intampla ca, daca cineva se caia sincer pentru pacate, sa-si schimbe si viata sa cea pacatoasa cu cea buna, iar acum deseori se intampla asa: omul *spune la spovedanie toate pacatele sale in amanunt, dar dupa aceea se apuca iarasi de ele*. (Sfantul Ambrozie)

Pacatele sunt ca nucile grecesti - coaja o spargi, dar miezul este greu de scos. (Sfantul Ambrozie)

Chiar de i s-ar intampla cuiva sa se impiedice, sa cada neintentionat, fara sa vrea, acel om s-ar putea vindeca prin pocainta, prin lacrimi, prin constiinta neputintei sale daca nu ar refuza sa lupte pe viitor cu sine insusi, cu pacatul care il lupta. Un astfel de om, chiar daca va cadea, se va ridica si va ramane in directia sa principala, nedandu-se pacatului. (Sfantul Nikon)

Lui Dumnezeu Ii este mai placut un pacatos care se caieste decat un om care nu greseste, dar se mandreste. Mai bine este, pacatuind, sa te caiesti decat sa nu gresesti si cu acest lucru sa te mandresti. Fariseul se infrana de la pacat, insa pentru ingamfare si osandirea vamesului s-a lipsit inaintea lui Dumnezeu de dreptatea sa, iar vamesul, desi pacatuise mult, prin constiinta smerita si prin indurarea mustarii din partea fariseului a dobandit nu numai iertarea pacatelor, ci a rapit si dreptatea fariseului. (Sfantul Ambrozie)

Sa nu ne insele vrajmasul diavol! Daca cineva vede ca atractia lui fata de pacat este puternica, daca vede ca pacatul a capatat mare stapanire asupra lui, folosindu-se de uitarea si nechibzuinta lui, daca vede ca a ajuns departe pe marea pacatului, ca lunga si grea este calea de intoarcere catre Dumnezeu, sa nu deznadajduiasca. Este nevoie numai de dorinta sincera de intoarcere la Dumnezeu, caci El deja il asteapta. (Sfantul Nikon)

Sfantul Valeriu Gafencu: "E VREMEA, E VREMEA POCAINTEI!"

In cinstea Cuviosului si Martirului lui Hristos Valeriu Gafencu si spre pilda si invatatura noastra, va impartasim si astazi o ultima selectie de fragmente din cartea "Intoarcerea la Hristos" de Ioan Ianolide (carte de referinta care ar trebui citita integral, facand parte din acel gen de carti care efectiv "se mananca", nu doar se citesc), fragmente tulburatoare, pline de miez duhovnicesc si care aduc o marturie in plus a sfinteniei sale:

Mica Filocalie

"Valeriu continua sa fie preocupat de viata sa launtrica. Un subiect la care cugeta indelung era *constiinta pacatului*. Spunea:

- Este foarte greu omului sa-si recunoasca pacatul, dar este evident ca suntem pacatosi si setea noastra de curatie si adevar nu poate fi satisfacuta decat prin zdrobirea pacatului. Viata vesnica incepe in sufletele smulse pacatului. Cine crede cu adevarat in Dumnezeu va ajunge la constiinta pacatului, cine nu crede in Dumnezeu ramane prizonier eului sau, orgoliului si pacatului sau. Prin eul meu, eu sunt cel mai mare dusman al meu. Daca eul nu moare, nu ne putem naste din nou in Hristos si ramanem in pacatul mandriei. Mandria l-a facut pe om sa se vrea Dumnezeu, impotriva evidentei sale nedesavarsiri si mai cu seama impotriva faptului ca noi, oamenii, suntem cu totii muritori. Un Dumnezeu nedesavarsit si supus mortii e un fals Dumnezeu. Constiinta pacatului nu este bigotism ori obscurantism, ci luciditate si intelepciune. Intreaga educatie a omului depinde de felul in care functioneaza constiinta pacatului. Numai omul care traieste in fata lui Dumnezeu are adevarata masura a sa, a lumii si a vietii.

Cum printre cei care il ascultau erau si tineri care nu cunosteau in profunzime duhul Ortodoxiei, spre a se face mai bine inteles, adauga:

- Umilinta si pocainta nu sunt scopuri ale crestinismului, ci mijloace, nu sunt nici esenta vietii crestine, caci a fi crestin inseamna a avea insufletirea doririlor sfinte si bucuria de a trai. Deasemenea, *lepadarea de sine nu este depersonalizare, abandonare si resemnare*, ci este pasul necesar nasterii in viata cea adevarata, in duh. *Nu ne caracterizeaza negatia, ci afirmarea. Caci viata vesnica nu se da celor invinsi, resemnati si fricosi, ci celor puternici si curajosi. Nu vor birui cei caldicei, ci cei ce vor invinge fiara apocaliptica.*

Intrati deci pe poarta pocaintei cu ravna, asteptand sa se nasca in voi Imparatia Duhului Sfant. Sa plangem azi pacatele personale, sa le plangem pana ce ni se vor da lacrimi pentru curatirea lumii. Nu va fie frica de umilinta, nici de marturisirea pacatelor, ci credeti ca prin ele veti fi purtatorii adevaratei lumini. Sa luam seama la Mantuitorul Hristos, la indrazneala cu care El a prabusit o lume si a ridicat alta, la desavarsirea pe care ne-a lasat-o ca pilda - si asa sa-L urmam!

Despre *importanta constiintei pacatului in viata sociala* spunea:

- Conștiinta pacatului nu se reduce la desfranare, lăcomie, agonisire, ucidere ori alte fapte asemanatoare, mai mult, nu este nici numai restabilirea oranduirii launtrice a omului, ci este lupta impotriva incepatoriilor si stapaniilor intunericului, care tin in bezna si robie neamurile lumii intregi. Cu alte cuvinte, lupta fiecaruia trebuie sa contribuie la realizarea unei autentice oranduirii crestine a lumii. (...) Trebuie sa devii crestin in toate aspectele vietii tale de zi cu zi si prin aceasta sa increstinezi si lumea din jurul tau. Dar nu se poate ajunge aici prin studii intelectuale, ci prin trairea in duh, prin lupta de fiecare clipa cu pacatul facut, apoi cu pacatul vorbit, apoi cu pacatul gandit. Inainte de a ne lupta cu pacatele lumii trebuie sa uram pacatele, prostia, suficienta si moleseala sufletelor si mintilor crestinilor, caci tocmai *adormirea conștiintei crestine a dat frau liber impertinentei ateiste.*

“E vremea pocaintei! Oamenii ne-au parasit...”

Atitudinea lui Valeriu in fata autoritatilor era plina de demnitate dar inteleapta, incat nu putea fi acuzat de fapte “contra-revolutionare”, ci de credinta lui. Tocmai credinta dorea el sa o apere, dar incerca sa fie mai iscusit decat prigonitorii sai, sa nu se lase atras intr-o batalie cu totul inegala, in care ar fi fost strivit cu usurinta. De aceea facea din “legea Cezarului” arma sa de aparare. Trebuia sa foloseasca in mod intelept putinele mijloace de lupta pe care le ingaduia temnita. Unii detinuti i-au reprosat aceasta zicand:

- Tie iti merge aceasta atitudine, noua insa nu ni se potriveste! Noi stim ca suntem in razboi cu un dusman total, cumplit si nimicitor si vrem sa castigam acest razboi. Nu noi suntem “banditi”, asa cum ne numesc ei, ci ei sunt, si trebuie sa le-o spunem. Suntem in temnita, dar nu abandonam lupta chiar daca vom muri luptand!

La astfel de argumente Valeriu pleca ochii tristi si plini de intelesuri si raspundea:

- Credeti voi ca eu am abandonat lupta, credeti voi ca eu nu va inteleg? Dar oare trebuie sa murim ca niste prosti? Nu asteapta ei prilejul sa ne loveasca? Ce avem deci de facut? Sa intram de buna voie in gura porcilor turbati? Or sa folosim timpul acesta de osanda pentru a ne salva sufletele si vietile?! *E vremea sa ne smerim adanc, sa ne ocupam de problemele cu adevarat importante, sa ne curatim pentru a fi vrednici de Hristos.*

La care i se spunea:

- Nu noi, ci ei sunt necurati! *Daca ne lasam antrenati de lacrimile pocaintei, dam frau liber tiranilor si pacatosilor!*

- E vremea, e vremea pocaintei! raspundea Valeriu. Aveti credinta in voi! Oamenii ne-au parasit. Izbavirea va veni de la Dumnezeu. Jertfele de aici nu vor ramane fara rod! Dupa trecerea anilor, cuvintele lui Valeriu si-au adeverit intelegciunea si au fost luate de multi ca indreptar.

Adesea se iscau in celula controverse privind orientarile de politica internationala. Majoritatea celor tineri credeau ca occidentalii ne vor salva, ca vor interveni si vor zdrobi comunismul.

- E greu sa credem ca Occidentul, care s-a aliat cu comunistii pentru a-i infrange pe germani, se va intoarce acum contra lor, era de parere Valeriu. Este necesar un proces lung si profund de reorientare a Occidentului, pana va ajunge sa cunoasca si sa infrunte comunismul. Acum suntem abandonati comunismului. Nu stim cat timp va dura criza. Gandirea materialista care guverneaza lumea o adanceste si mai mult. Va trebui sa apara alti oameni, cu o noua orientare. Nemtii au incercat ceva, dar au fost invinsi. Noi suntem alaturi de occidentali, dar si impotriva lor, asa cum am fost alaturi de germani, dar si impotriva lor. Caci noi credem ca de la Hristos va veni pacea in lume. Trebuie sa fim pregatiti pentru o suferinta de lunga durata.

Era considerat defetist, dar timpul i-a dat dreptate in aceasta privinta.

O alta sursa de discutie era *tema greselilor colective din trecut.* Valeriu spunea:

- *Cine se afirma crestin trebuie sa se poarte ca un crestin. Nu e ingaduita crima ca arma de lupta crestina.* E necesar sa marturisim public greselile trecutului, pentru a pune un inceput nou. Nu sunt ingaduite nici tirania, faradelegea si abuzul.

Toate acestea erau referiri la unele evenimente din trecut, pe care insa nu toata lumea era pregatita sa le priveasca astfel.(...)

Spovedania lui Valeriu

În tot acest timp Valeriu se spovedea și se cumineca regulat. Duhovnicul sau pe atunci era un preot obisnuit, care însă sesizase cu multă acuitate adanca trăire launtrică, impresionantă și de nouitate.

- Sunt impresionat! Ne-a marturisit el după moartea lui Valeriu. Spovedania lui era o cercetare minucioasă a adăncurilor sufletesti, o fină deosebire a duhurilor și o dovadă a statornicirii lui în cea mai aleasă viață creștină. Deși nu păcate avea de marturisit, ci trăiri, unele mai înalte ca altele, totuși se smerea pe sine cu asprime. Îmi zicea: *“Doresc să nu am nici o clipă de îndoială, în așa fel încât să nu vină satana și să-mi ia sufletul chiar atunci”*. Cu toate că suferea mult, era plin de bucurie tainică. Rugăciunea lui era un suspin necurmat, o dorire nestinsă, o neîncetată unire cu Hristos. Niciodată nu ar fi acceptat nici cea mai mică stărbire a Adevărului. Judecata lui era dreaptă și sinceră. Și preotul a conchis, transfigurat:

- *Hristos era viu în el.*

“Nu sunt judecătorul altora, ci sunt marturisitorul lui Dumnezeu!”

Într-una din zile lui Valeriu i-a fost atât de rău, încât credeam că se va sfârși. Pe lângă toate afecțiunile de care suferea, făcuse o apendicită acută. L-ar fi putut lăsa să moară, dar nu era “umanitar”. Umanitarismul este ipocrizia cruzimii, el punctează cu lozinci și vesminte frumoase câmpul otrăvit și jalnic al revoluției. Deci medicul a făcut raport către conducere, ca să fie transportat de urgență la spitalul din oraș, pentru operație. Politrucul penitenciarului a venit la el și i-a spus:

- *Viata ta este în mainile mele. Dacă nu vei fi operat, vei muri.*

Valeriu a zămbit îngăduitor și i-a răspuns:

- *Dacă viața unui om depinde de alt om, grea răspundere are acest om! Iar dacă toți oamenii ar ști că viața lor depinde de Dumnezeu, atunci fiecare ar pretui viața semenului său!*

- *Esti nebun*, i-a zis politrucul, și l-a trimis sub paza strasnica să facă operația. Când a revenit la sanatoriu l-a oprit iar:

- *Hei, ai văzut moartea cu ochii! Vezi, am vrut să-ți arătăm că viața ta e în mainile noastre. Poate te-ai răzgândit și de acum vei lucra cu noi. Îți dau streptomicina! Vei primi și pachete de la familie. Și mai știi ce poate urma?... Esti un om inteligent și poți să ne fii de folos. Stim că nu te preocupă politica, ci religia, dar nu este Patriarhul vostru cu toți popii lui de partea noastră? De ce nu treci și tu cu noi? Ai ce castiga!*

- Va mulțumesc că ați îngăduit să fiu operat. De aici înainte mi se vor prelungi chinurile... Cât despre restul, între mine și dumneavoastră stă *conștiința*. Dumnezeu nu este de vânzare. Tranzacții de conștiință nu se pot face. Pentru libertatea mea sufletească iau decizia de a muri. Este bine să se spună răspicat adevărul, și eu adevărul îl slujesc. Nu sunt judecătorul altora, ci sunt marturisitorul lui Dumnezeu. Nu există zidire sub soare care să dureze fără Dumnezeu. Dumneavoastră nu vreți să-L primiți pe Hristos, eu nu pot primi moartea sufletească.

- *Ti-am spus că esti nebun!* A racnit politrucul. Voi face raport. Esti un încrancenat, un fascist, un dușman al poporului, plătit de bandiții de americani. Avem noi ac de cojocul vostru! Esti bun numai de moarte! Du-te și mori cu Hristos al tău cu tot. Nu ne împiedicăm nici de El și nici de unul ca tine!

- *Pe mine mă puteți ucide acum, pe El nu-L mai poate ucide nimeni și El este piatra de poticnire a tuturor semetiilor. Înțelegeți bine că Hristos este singura putere care poate izbăvi omenirea din suferință și păcat!*

- *Lasa tu prostiile astea. Adevărul e de partea noastră!*

- Adevărul este dragostea care se jertfeste pentru cei săraci și prigoniți!

- Ba, tu stai cu moartea pe buze și-mi tii mie predici mistice?! Ce, vrei să mă convingi și pe mine? Ia vezi, că te-ai întins prea mult!

Valeriu se trudea să-l privească, căci pleoapele îi erau grele. Se simțea stins trupește, dar o bucurie launtrică îl făcea să vorbească despre credință, pentru a rămâne o marturie în veac. Zămbetul iubirii sale nemăsurate îi înfloreau pe obraji. Se ruga în taină pentru acest

nefericit om si pentru ca Dumnezeu sa izbaveasca lumea de stapani ca el. Politrucul era incurcat. A tras o triada de injuraturi, apoi a ordonat sa-l duca pe Valeriu la locul lui.

- *Ba, sa nu zici ca nu m-am purtat omeneste cu tine, a mai adaugat. Ti-am oferit viata, dar tu vrei moartea. Dracu' sa mai inteleaga toate astea!*

Asa s-au despartit. De atunci nu l-a mai deranjat niciodata dar de cate ori venea in camera se uita lung la el.

"*Aici s-a terminat cu Hristos!*" Valeriu stia ca nu va obtine nimic de la politrucii, dar isi facea datoria sa le vorbeasca:

- *Sunt aici oameni de mare valoare, care pot fi de folos tarii, spunea el, dar care mor pentru ca nu au streptomicina si nici vesti de la familiile lor. Puteti sa-i salvati!*

Ei insa nu doreau sa-i salveze. In conceptia lor omul nu conta, caci orice om poate fi inlocuit cu un altul, conta numai sistemul. Or, ideile acestor oameni minau tocmai sistemul si deci sentintele erau definitive. O singura data a mai avut o discutie pe aceasta tema cu un inspector. Acesta venise de la Bucuresti.

S-a oprit la patul lui Valeriu si l-a intrebat:

- *Cum te cheama, detinut?*

- *Sa traiti, domnule inspector, sunt detinutul Valeriu Gafencu, a raspuns el cu formula obligatorie.*

- *Aha, a exclamat politrucul privindu-l cenusiu.*

- *Domnule inspector, va rugam sa ne acordati drepturile pe care le-au avut si detinutii comunisti aici!*

- *Noi nu vom repeta greselile trecutului, a raspuns sec inspectorul. Umanismul nostru nu se aplica reactionarilor.*

- *Domnule, a continuat Valeriu, aici suntem oameni bolnavi, neputinciosi, zilnic moare cate unul dintre noi si pe langa toate acestea, suntem supusi amenintarii cu teroarea si tortura.*

- *Cum indraznesti sa vorbești astfel cu mine? Nu pricepi ca nu vrem sa facem din voi eroi? Vom face din voi delatori, iar din nevestele si surorile voastre prostituate!*

Valeriu era adanc indurerat si a raspuns:

- *Pacatele lumii acesteia trebuie ispasite. Noi ispasim aici multe pacate. Cu totii insa suntem in mainile lui Dumnezeu.*

- *Esti un bandit mistic! Aici vei muri! Sa nu crezi ca o sa scapi cu viata! Asa cum esti, va trebui sa primești reeducarea!*

- *Asa cum sunt este o binefacere, a raspuns Valeriu, caci nu voi rezista mult, sunt suficiente cateva lovituri ca sa ma doboare.*

- *Du-te dracului! A urlat inspectorul. Vom avea grija sa mori incet, chinuit, pana ce vei renunta la Hristosul acela cu care vrei sa ne sperii. Pe El si pe tine, pe voi toti va uram, ba, si va vom distruge! Aici s-a terminat cu Hristos, si Cel mort si Cel inviat! Vom avea grija ca generatiile viitoare sa nu mai stie minciunile Lui si ale voastre. Noi, ba, noi suntem hristosul lumii acesteia!*

- *Dumnezeu sa va ierte, domnule, a raspuns Valeriu si a plecat capul in rugaciune, asteptand porunca sa fie zdrobit.*

Dar n-a fost ucis atunci. Calvarul lui a mai durat o vreme".

[1] Tot astfel le-a privit, dupa ani lungi de suferinta, si Maica Mihaela - Marieta Iordache, fosta sefa a Corpului de legionare "Razlete", care in 1963 lasa in inchisoarea de la Micurea-Ciuc, prin Morse, urmatorul testament: "*Daca am gresit ca am scos sabia, am si acceptat sa fim rapusi de ea. (...) Acum suntem total ai lui Hristos. Si alaturi de El drumul nostru inseamna dragoste, numai dragoste si lasarea celorlalte si a razbunarii in seama lui Dumnezeu. Iar grija noastra sa fie una singura: aceea de a cunoaste voia Lui si apoi de a o indeplini intocmai*" (cf. *Lacrima prigoanei*, 1994, pp. 17-18)

Usile pocaintei deschide-mi mie, Dataturile de viata! Smerenia (Duminica Vamesului si a Fariseului)

“Urmatoarea Duminica este numita *“Duminica Vamesului si a Fariseului”*. In ajunul acestei zile, Sambata, la Vecernie, cartea liturgica folosita de-a lungul Postului Pastelui – *Triodul* – isi face prima sa aparitie, iar texte din el sunt adaugate la imnurile si rugaciunile de rand ale slujbelor saptamanale de Inviere. Acestea dezvoltă urmatorul aspect major al pocaintei: *smerenia*.

Pericopa evanghelică (Luca XVIII, 10-14) ne infatisează un om satisfăcut întotdeauna de sine, care considera că se supune tuturor cerințelor religiei. El este sigur pe sine și mandru de el. În realitate, totuși, el a falsificat sensul religiei. El o reduce, astfel, la observatii [*la respectarea unor prescripții*, n.n.] exterioare și își masoară cucernicia prin prisma zeciuiei pe care o da la templu. Însa vamesul se smereste pe sine și smerenia sa îl îndreptățește pe el în fața lui Dumnezeu. Dacă există o calitate morală aproape desconsiderată și chiar negată astăzi, aceea este *smerenia*. *Cultura în care trăim ne însuflă permanent sensul mandriei, al maririi de sine, al îndreptățirii de sine*. Smerenia se bazează pe faptul că omul nu poate realiza nimic prin el însuși și chiar ni-l infatisează pe Dumnezeu ca Unul Care tot timpul “acorda credit” pentru realizările și faptele bune ale omului. *Smerenia – fie individuală sau comună, etnică sau națională – este privită ca un simbol al slabiciunii, ca ceva degradant pentru un om adevărat*. Chiar și bisericile noastre, nu sunt ele imbibate cu același *spirit al fariseului*? Nu dorim noi ca orice contribuție, orice “faptă bună”, tot ceea ce facem pentru Biserică să fie cunoscut, laudat, să fie mediatizat?

Dar ce este atunci smerenia? Răspunsul la această întrebare pare a fi unul paradoxal, pentru că își are rădăcinile într-o afirmație aparent neobisnuită: *Dumnezeu Însuși este smerit!* Totuși, pentru acela care-L cercetează pe Dumnezeu și-L contemplant în Creatia Sa și în lucrările Sale de mântuire, este evident că *smerenia* este, într-adevăr o virtute divină, adevăratul continut și strălucirea acestei *slave* care, așa cum cântăm în timpul Sfintei Liturghii, umple cerul și pământul. În mentalitatea noastră omenească avem tendința de a opune “slava” și “smerenia” – ultima fiind pentru noi un semn de slabiciune. Pentru noi ignoranți și incompetenți sunt cei doi factori ce ne determină să ne simțim smeriți. Aproape că este imposibil să “traduci în fapt” omului modern, hrănit din *publicitate*, din *afirmarea de sine* și dintr-o nesfârșită *lauda de sine*, că tot ceea ce este într-adevăr desăvârșit, frumos și bun este în același timp *in mod firesc smerit*; datorită desăvârșirii sale nu necesită în niciun fel “publicitate”, slava exterioară sau “adulare”. Dumnezeu este smerit *pentru că* este desăvârșit; smerenia Lui *este* slava Sa și sursa adevăratei frumuseți, perfecțiuni și bunătăți. Oricine se apropie de Dumnezeu și-L cunoaște devine imediat partas la smerenia divină și este înfrumusețat prin ea. Această este taina Fecioarei Maria, Maica lui Hristos, a cărei smerenie a făcut-o bucuria întregii Creatii și cea mai mare revelație a frumuseții pe pământ, taina tuturor sfinților și taina fiecărei ființe umane din timpul puținelor momente ale apropierei sale de Dumnezeu.

Cum poate deveni cineva smerit? Răspunsul, pentru un creștin, este simplu; *contemplantu-L pe Hristos, smerenia divină intrupată*, Cel prin Care Dumnezeu a descoperit, o dată pentru totdeauna, slava Sa ca smerenie și smerenia Sa ca slava. “Astăzi” a spus Hristos în noaptea supremiei Sale smerenii, “*Fiul Omului se preaslăvește și Dumnezeu Se preaslăvește în El*”. Smerenia se învață contemplantu-l pe Hristos, Care a spus: “*Învățați de la Mine, pentru că sunt blând și smerit cu inima*”. În cele din urmă *smerenia se învață măsurând totul prin El, raportând totul la El*. Fără Hristos, adevărată smerenie este imposibilă, pe când cu fariseul religia însăși devine un act de mandrie al realizărilor umane, o altă formă de marire de sine fariseică.

Perioada de post începe, astfel, printr-o căutare, o rugăciune de smerenie, care este începutul adevăratei pocăințe. Pentru că *pocăința*, mai presus de orice, este o *reîntoarcere la adevărata randuială a lucrurilor*, refacerea vederii limpezi asupra lucrurilor divine. Ea este înrădăcinată în smerenie și smerenia – dumnezeiască și minunată smerenie – este rodul și sfârșitul pocăinței.

“*Să fugim... de vorba cea înaltă a fariseului*”, spune *Condacul* acestei zile, “*și să învățăm înălțimea graiurilor celor smerite ale vamesului...*”. Suntem la *usile pocăinței* și la cel mai solemn moment al privegherii de Duminică: după ce Invierea și arătarea lui Hristos au fost

vestite - *"Invierea lui Hristos vazand..."* - cantam pentru prima data [troparele ce ne vor insoti in intregul Post:](#)

"Usile pocaintei deschide-mi mie, Datatorul de viata, ca maneca duhul meu la Biserica Ta cea sfanta, purtand locas al trupului cu totul spurcat. Ci ca un Indurat curateste-l cu mila milostivirii Tale!

In cararile mantuirii indrepteaza-ma, Nascatoare de Dumnezeu, căci cu pacate grozave mi-am spurcat sufletul si cu lenevire mi-am cheltuit toata viata mea; ci cu rugaciunile tale spala-ma de toata necuratia.

La multimea pacatelor mele celor rele, cugetand eu, ticalosul, ma cutremur de infricosata zi a judecatii, ci indraznind spre mila milostivirii Tale, ca David strig Tie: Miluieste-ma Dumnezeule dupa mare mila Ta".

(pr. Alexander Schmemmann, *"Postul cel Mare"*, Editura Doris, Bucuresti, 1998)

Sfantul Ignatie Briancianinov - vederea pacatului propriu, dar dumnezeiesc

"Va veni acel timp infricosat, va sosi acel ceas plin de groaza in care toate pacatele mele vor sta dezgolite in fata lui Dumnezeu Judecatorul, in fata ingerilor Lui, in fata intregii omeniri. Presimtiind starea sufletului meu in aceste clipe cutremuratoare, ma umplu de spaima. Sub inraurirea presimtirii vii si puternice ma grabesc cu frica sa ma adancesc in cercetarea de sine, ma grabesc sa caut in cartea constiintei mele gresalele insemnate si savarsite cu lucrul, cu cuvantul, cu gandul.

Cartile necitite de multa vreme, care zac de timp indelungat prin dulapuri, sunt macinate de carii. Cel ce ia o astfel de carte intampina o mare greutate in citirea ei. Fiind necercetata de multa vreme, nu s-a putut deschide decat cu anevoie. Asa este si constiinta mea - deschizand-o, nu aflu multumirea asteptata. Numai pacatele mari se cunosc destul de lamurit; insemnarile marunte, care sunt foarte multe la numar, aproape ca s-au sters, ba nici nu mai poti pricepe acum ce au inchipuit ele.

Numai Dumnezeu, Unul Dumnezeu, poate sa intoarca insemnarile galbejite si sa le dea claritate si astfel sa-l izbaveasca pe om de *constiinta vicleana* (Evrei 10, 22). Singur Dumnezeu poate sa-i dea omului darul de a-si vedea pacatele si pacatul, caderea lui in care se afla radacina, samanta, gandurile, samburele, manunchiul tuturor gresalelor omenesti. Chemand in ajutor mila si puterea lui Dumnezeu, chemandu-le in ajutor prin cea mai calda rugaciune, unita cu post bine chibzuit, unita cu lacrimile si plansul inimii, deschid din nou cartea constiintei, din nou cercetez cu luare aminte cantitatea si calitatea pacatelor mele, cercetez ca sa vad la ce au dat nastere gresalele facute de mine.

Vad ca *"faradelegile mele covarsesc capul meu si ca o povara grea apasa peste mine. Inmultitu-s-au mai mult decat perii capului meu"* (Psalmul 37, 5; 39, 13). Care este urmare a unei asemenea stari de pacatosenie? *"Ajunsu-m-au faradelegile mele de nu mai pot sa vad; inima mea m-a parasit"* (Psalmul 39, 13).

Urmările unei vieti pacatoase sunt: orbirea mintii, inasprirea, nesimtirea inimii. Mintea unui pacatos invederat nu vede nici binele, nici raul; inima lui isi pierde puterea de a simti cele duhovnicesti.

Daca, parasind viata pacatoasa, acest om se va intoarce spre nevointe cuviincioase atunci inima lui, ca si cum ar fi o fiinta straina, nu va consimti la nazuinta lui catre Dumnezeu. Cand prin lucrarea Dumnezeiescului Dar i se vor descoperi nevoitorului multimea gresalelor lui, atunci e cu neputinta ca el sa nu ajunga la cea mai mare nedumerire, sa nu se scufunde intr-o adanca tristete: *"Inima mea s-a tulburat"*, din pricina unei asemenea privelisti, *"parasitu-m-a taria mea si lumina ochilor mei, si aceasta nu este cu mine; ca salele mele s-au umplut de ocar"*, adica lucrarea mea s-a umplut de poticneli din obisnuinta spre pacat, care ma trage cu sila spre noi pacate; *"inmultitu-s-au si au putrezit ranile mele din pricina nebuniei mele"*, adica patimile pacatoase s-au invecitat si m-au vatamat grozav din pricina vietii mele traita fara bagare de seama; *"nu este vindecare in trupul meu"*, adica nu este vindecare numai prin propriile mele puteri pentru intreaga mea fiinta, *"lovita si molipsita de pacat"* (Psalmul 37).

Prin faptul ca-mi recunosc pacatele, ma caiesc de ele, le marturisesc la preot si-mi pare rau ca le-am savarsit, rastorn toata multimea lor nenumarata in adancul milostivirii lui Dumnezeu. Pentru ca pe viitor sa ma pazeasca de pacat, voi cerceta cu luare aminte, insingurandu-ma in mine insumi, *cum lucreaza pacatul impotriva mea*, cum se apropie de mine si ce-mi spune.

El se apropie de mine ca un hot; fata lui este acoperita; *"cuvintele lui sunt mai alunecoase ca untdelemnul"* (Psalmul 54, 22); imi vorbeste minciuni, imi propune faradelegi, otrava este in gura lui; limba lui este un ac purtator de moarte. *"Indulceste-te!* sopteste el incet si lingusitor. Pentru ce iti este oprita placerea? Indulceste-te, ce pacat gasesti aici?" si raufacatorul propune calcarea poruncilor Domnului Celui Atotsfant.

N-ar fi trebuit sa dau nici cea mai mica atentie cuvintelor lui; stiu doar ca el e un fur si un ucigas. Dar nu stiu ce neputinta neinteleasa, o neputinta a vointei, ma biruie. Caci iau aminte la vorbele pacatului, la fructul oprit. In zadar constiinta imi aminteste ca gustarea din acest rod este totodata si gustarea mortii. Daca fructul oprit nu se afla inaintea ochilor mei, atunci acest rod se zugravesce pe neasteptate in inchipuirea mea se picteaza in culori vii, parca de o mana fermecata. Simtirile inimii sunt atrase spre tabloul scandalos, care este asemenea unei desfranate. Aspectul lui exterior este captivant; sminteala odihneste intr-insul; este impodobit cu o imbracaminte pretioasa, stralucitoare; *lucrarea ei purtatoare de moarte este acoperita cu grija*. Cand din pricina absentei obiectului insusi, pacatul nu poate gasi victima in trup, atunci cauta ca aceste jertfe sa fie aduse de inima.

Pacatul lucreaza in mine prin gandul pacatos prin simtirea inimii si prin simtirea trupului, lucreaza prin simtirile trupesti, lucreaza prin inchipuire. La ce incheiere ma aduce o asemenea privire aruncata asupra mea? La concluzia ca in mine, in toata fiinta mea, traieste o vatamare patatoasa, care consimte si ajuta pacatului ce napadeste asupra mea, din afara. Eu sunt asemenea omului legat si infierat cu grele lanturi. Oricine, numai daca ii va fi ingaduit, il inhata pe legat, il duce unde vrea, pentru ca legatul, fiind legat cu lanturi, nu are putinta sa opuna nici o rezistentă.

Patruns-a odinioara pacatul in inaltul Rai. Acolo el le-a propus stramosilor mei sa guste din fructul oprit. Acolo i-a inselat, acolo i-a lovit pe cei inselati, cu moarte vesnica. El imi face si mie, - urmasului lor - neincetat aceeasi propunere; el se sileste neincetat sa ma insele si sa ma prinda si pe mine, urmasul lor. Indata dupa savarsirea pacatului, Adam si Eva au fost izgoniti din Rai si surghiuniti in tara scarbilor (Facere 3, 23 - 24). Eu m-am nascut in aceasta tara a plansului si a nevoilor! Dar aceasta nu ma indreptateste, caci Raiul imi este adus aici de catre Rascumparatorul, imi este sadit in inima mea. Nu am alungat Raiul din inima mea prin pacat. Acum acolo este un amestec de bine si rau, acolo este o cumplita lupta intre bine si rau, este o ciocnire a nenumaratelor patimi, acolo este chinul care e o pregustare a vesnicelor chinuri din iad. Vad in mine o dovada ca sunt fiul lui Adam; pastrez inclinarea spre rau; ma unesc cu propunerile inselatorului, desi stiu cu siguranta ca mi se propune inselarea, ca mi se pregateste uciderea.

Degeaba as incepe sa-i invinuiesc pe stramosi pentru pacatul ce mi l-au transmis, caci eu sunt eliberat din robia pacatului de catre Rascumparatorul meu, si, de aici inainte, cad in pacate nu de sila, ci de buna voie. Stramosii au savarsit o data, in Rai, calcarea unei singure porunci dumnezeiesti, iar eu aflandu-ma in sanul Bisericii lui Hristos calc neincetat toate poruncile divine ale lui Hristos, Dumnezeuul si Mantuitorul meu.

Uneori sufletul mi se tulbura de manie si de tinerea de minte a raului! *In inchipuirea mea scli peste pumnalul deasupra capului vrajmasului si inima-mi se imbata de razbunarea satisfacuta, savarsita cu imaginatia*. Alteori mi se infatiseaza niste gramezi risipite de aur. In urma lor se deseneaza palate marete, gradini, toate obiectele de lux, placerile, mandriile care se dobandesc prin aur si pentru care omul iubitor de pacat se inchina acestui *idol*, ce nu este decat un mijloc de infaptuire a tuturor dorintelor putrede. Cateodata sunt amagit de cinste si putere. Sunt atras, ma ocup cu visurile care ma pun la conducerea oamenilor si tarilor, care ma fac sa le procur lor lucruri pieritoare, iar mie o slava pieritoare. Altadata, pare chiar in chip vadit, imi stau in fata mea mese cu mancaruri placut mirositoare, din care se ridica aburii! Ma indulcesc intr-un chip caraghios si dureros in acelasi timp, de inselariile

ce se infatiseaza inaintea mea. Adeseori ma vad pe neasteptate drept, sau mai bine zis inima mi se fatarniceste, se sileste sa-si insuseasca dreptatea, se linguseste pe sine, se ingrijeste de laude omenesti, ca si cum ar vrea sa si le atraga spre sine!

Patimile se cearta intre ele spunand una alteia ca eu sunt al lor, ma trec neincetat din mana in mana, ma intarata, ma nelinistesc. *Peste mintea mea este trasa o perdea de nepatrunsa intunecime; pe inima se afla trantita o mare si grea piatra de nesimtire.* Oare mintea isi va veni in fire? Va voi oare sa-si indrepte pasii spre bine? Ii sta impotriva inima, deprinsa cu placerile pacatoase, i se impotriveste trupul meu, care si-a dobandit dorinte dobitocesti. S-a pierdut pana si intelegerea ca trupul meu, (ca unul ce este facut pentru vesnicie si este capabil de dorinte si miscari dumnezeiesti), nu mai intelege ca nazuintele cele asemanatoare celor dobitocesti nu sunt decat neputinta lui, introduse intr-insul prin cadere.

Diferitele parti care alcatuiesc fiinta mea mintea, inima si trupul - sunt ciopartite, dezbinat, lucreaza in dezacord, se impotrivesc una alteia; numai atunci lucreaza in intelegere, cand lucreaza pentru pacat, potrivit lui Dumnezeu. Aceasta este starea mea! Ea este moartea sufletului in timpul vietii trupului. Dar eu sunt multumit cu starea mea! *Mulumit nu din cauza smereniei ci din pricina orbirii mele, din pricina impietririi mele.* Sufletul nu-si simte moartea, asa cum n-o simte nici trupul cand este despartit prin moarte de suflet.

Daca eu as fi simtit moartea mea, as fi petrecut intr-o necurmata pocainta! Daca eu as fi simtit moartea mea, m-as fi ingrijit de inviere! Eu sunt in intregime ocupat cu grijile lumii si prea putin ma ingrijesc de nevoile mele sufletesti. Osandesc cu asprime cele mai mici greseli savarsite de aproapele meu, pe cata vreme eu, care sunt plin de pacate, orbit de ele, prefacut in stalp de sare asemenea femeii lui Lot, nu sunt in stare sa fac nici un fel de miscare duhovniceasca. N-am pasit pe urmele pocaintei, pentru ca inca nu vad pacatul meu. Si nu-mi vad pacatul fiindca *mai lucrez inca in folosul pacatului.* Caci cel ce se indulceste de pacat nu-si poate vedea pacatul, precum nu-l poate vedea nici cel ce-si ingaduie sa guste din el macar numai cu gandul si cu consimtirea inimii.

Numai acela poate sa-si vada pacatul care, s-a lepadat cu o hotarare libera de orice prietenie cu pacatul, care sta ca un strajer treaz, la poarta casei sale, cu sabia in mana, cu cuvantul lui Dumnezeu; care respinge si taie cu aceasta sabie pacatul, in orice infatisare s-ar apropia el. Cine va savarsi aceasta mare lucrare, cine va declara razboi pacatului, smulgand cu sila pacatul din mintea, inima si trupul lui, aceluia ii da Dumnezeu un mare dar: "*vederea pacatului sau*".

Fericit este sufletul care si-a vazut pacatul cuibarit in sanul sau! Fericit este sufletul care a vazut in sine caderea stramosilor, vechimea vechiului Adam!

O asemenea vedere a pacatului sau este vederea duhovniceasca, este vederea mintii, vindecata de orbire prin darul dumnezeiesc. Sfanta Biserica de Rasarit invata sa cerem de la Dumnezeu vederea pacatului nostru prin post, rugaciune si ingenunchere. Fericit este sufletul care neincetat se invata in Legea Domnului! Caci intr-insa el poate vedea chipul si frumusetea Omului Nou, iar prin comparatie cu el, isi poate cerceta si indrepta neajunsurile sale. Fericit este sufletul care si-a cumparat tarina pocaintei prin omorarea sa cu privire la inceputurile pacatoase! In aceasta tarina el isi va gasi o nepretuita comoara de mantuire.

Daca ti-ai dobandit tarina pocaintei, preda-te plansului de copil fata de Dumnezeu. Daca poti, sa nu ceri nu cere nimic de la Dumnezeu, lasa-te in voia Lui, cu lepadare de sine. Intelege si simte, ca tu esti fatura, iar Dumnezeu este Facatorul. Preda-te prin urmare fara sa mai stai pe ganduri, adu-I numai lacrimile de prunc, adu-I o inima tacuta, gata sa-I urmeze voia si sa-si sigileze voia Lui. *Daca insa din pricina prunciei tale, nu te poti cufunda in tacere deplina, in rugaciune si in plansul in fata lui Dumnezeu, atunci rosteste inaintea Lui o rugaciune smerita pentru iertarea pacatelor si pentru vindecarea de patimile cele pacatoase, de aceste groaznice neputinte morale, care se compun din gresalele savarsite de buna voie in decursul unei vremi destul de insemnate.*

Fericit este sufletul care si-a dat seama ca este pe deplin nevrednic de Dumnezeu, care s-a judecat ca unul ce se afla ticalos si pacatos! Un astfel de suflet se afla pe calea mantuirii,

intr-insul nu este inselare de sine. Dimpotriva, cine se crede gata sa primeasca darul, cine se socote chiar vrednic de Dumnezeu si cere venirea Lui tainica, cine spune ca e gata sa-L primeasca, sa-L auda si sa-L vada pe Domnul, acela se inseala pe sine, acela se linguseste pe sine, acela a atins culmea cea inalta a mandriei de unde urmeaza caderea in intunecoasa prapastie a pierzarii (Sfantul Isaac Sirul, cuvantul 55).

Acolo se prabusec toti cei care se mandresc inaintea lui Dumnezeu, care cuteaza sa se recunoasca cu nerusinare vrednici de Dumnezeu si cu aceasta parere de sine si inselare de sine, sa-I spuna lui Dumnezeu *“Vorbeste, Doamne, ca robul Tau Te asculta”*. Cea mai inalta lucrare a mintii este neobisnuit de simpla; pentru capatarea ei nu are nevoie decat de o simplitate si credinta de copil. *Dar noi ne-am facut atat de complicati incat tocmai aceasta simplitate este de neatins, de neajuns*. Noi vrem sa fim mai destepti, vrem sa-i dam viata eului nostru, nu suferim lepadarea de sine nu, nu vrem sa lucram cu credinta. Din aceasta cauza avem nevoie de un indrumator, care ar putea sa ne scoata din complexitatea noastra, din viclenia noastra, din siretlicurile noastre, din slava noastra desarta si din parerea de sine spre o credinta larga si simpla. Din aceasta cauza se intampla ca, pe terenul lucrarii mintii, copilul (omul despatimit) ajunge la o propasire neobisnuita, iar inteptul deraiaza din drum si se arunca in intunecoasa prapastie a pierzarii.

Tanarul prooroc Samuil l-a auzit pe Domnul care l-a chemat si nu s-a socotit vrednic de vorbirea cu Domnul, ci a stat inaintea batranului sau indrumator, cerand de la el indrumari pentru purtarea sa. A auzit Samuil a doua oara acelasi glas care il chema si din nou a stat inaintea indrumatorului sau. Povatuitorul a inteles ca glasul care il chema era glasul lui Dumnezeu. Si atunci i-a poruncit tanarului, cand va auzi o asemenea chemare sa-I raspunda Celui care ii vorbeste: *“Graieste, Doamne, caci robul Tau Te asculta”*.

Acelasi lucru indrazneste sa-I spuna un inchipuit, iubitor de placeri si misel, care nu este chemat de nimeni, care este imbatat de o parere de slava desarta, care alcatuieste in sine glasuri si mangaieri prin care isi linguseste vicleana sa inima, prin care se inseala pe sine si pe urmasii sai usuratici.

Fiule al Bisericii Ortodoxe de Rasarit, care este una Sfanta si Adevarata, in nevointele tale nevazute, sa te conduci de indrumarile Sfintilor Parinti ai Bisericii tale, caci ei poruncesc ca inainte de a te fi innoit printr-o vadita lucrare a Sfantului Duh sa nu primesti nici un fel de vedenie; sa nu primesti nici un fel de glas, de oriunde s-ar auzi, in afara sau inlauntrul tau, ci sa le consideri ca fiind un aratat prilej de inselare (Prea Cuviosul Grigorie Sinaitul, *Despre inselare, s.a.* Filocalia. Sfantul Calist si Ignatie Xantopolis cap. 73).

Pazeste-ti mintea de vedenii, alunga toate inchipuirile si parerile ce se apropie de ea, prin care caderea in inselarea diavoleasca ia locul adevarului. Infasurat cu pocainta, stai cu frica si cu evlavie inaintea Marelui Dumnezeu, Care poate curati pacatele tale si te poate innoi prin Duhul Sau Preasfant. Duhul care va veni, te va povatui spre *“toata dreptatea”* (Ioan 16, 3). Simtamantul plansului si al pocaintei pentru pacate este singurul care e de mare nevoie sufletului, care s-a apropiat de Dumnezeu cu gandul ca sa primeasca de la El iertarea pacatelor sale. Aceasta este partea cea mai buna. Daca tu ai ales-o, atunci sa nu se mai ia de la tine! Sa nu dai aceasta comoara in schimbul simtamintelor desarte, mincinoase, silnice, care trec pe alaturea de Dar, sa nu te pierzi prin lingusirea de sine.

“Daca unii Parinti, spune prea cuviosul Isaac Sirul, au scris despre ceea ce este curatenia sufleteasca, ce este sanatatea ei, ce este nepatimirea, ce este vederea duhovniceasca, asta nu inseamna ca ei au scris-o pentru ca noi sa le cautam inainte de vreme si cu asteptare. S-a si spus in Scriptura: *«Imparatia lui Dumnezeu nu vine in chip vazut»* (Luca 17,20). Aceia care traiesc in asteptarea Imparatiei Cerurilor, au dobandit mandria si caderea... Cautarea inaltelor daruri dumnezeiesti cu asteptare este respinsa de Biserica lui Dumnezeu. Aceasta nu este un semn de dragoste pentru Dumnezeu; aceasta este o neputinta a sufletului” (Sfantul Isaac Sirul, cuvantul 55)

“Toti sfintii s-au recunoscut ca sunt nevrednici de Dumnezeu si prin acest lucru ei si-au aratat vrednicia, care consta in smerenie.” (Sfantul Isaac Sirul, cuvantul 36).

Toti inselatii de sine s-au socotit vrednici de Dumnezeu, prin acest lucru au aratat ca sufletul lor este cuprins de mandrie si de inselaciune draceasca. Unii din ei i-au primit pe demoni,

care s-au infatisat in chipul ingerilor si le-au urmat; altora li se aratau demonii in propriul lor chip si se inchipuiau ca unii ce sunt biruiti prin rugaciunea lor, lucru prin care ii ducea la inaltarea mintii; unii isi atatau imaginatia, isi infierbantau sangele, produceau in sinea lor miscari nervoase, si luau aceasta drept placere harica si au cazut in inselarea diavolilor, intr-o desavarsita intunecare, s-au numarat dupa duhul lor cu duhurile lepadate.

Daca ai nevoie sa stai de vorba cu tine insuti adu-ti inaintea ta nu lingusirea ci defaimarea de sine. In starea noastra de cadere ne sunt foarte folositoare leacurile amare. Cei ce se lingusesc pe ei insisi au si primit aici pe pamant rasplata lor care este lingusirea de sine, lauda si dragostea lumii, vrajmasele lui Dumnezeu; in afara de osanda, ei nu au ce astepta in vesnicie.

“Ca faradelegea mea eu o cunosc si pacatul meu inaintea mea este pururea” (Psalmul 50, 4), vorbeste despre sine Proorocul David. Pacatul lui era obiectul neincetatei lui cercetari: *“Ca faradelegea mea eu o voi vesti si ma voi ingriji pentru pacatul meu.”* (Psalmul 37, 18) Sfantul Prooroc David se ocupa cu osandirea de sine, se ocupa cu demascarea pacatului sau, atunci cand pacatul lui era deja iertat si cand Darul Duhului Sfant i se inapoiasa. Mai mult, el si-a dat pe fata pacatul, l-a marturisit in auzul lumii intregi.

Cand Sfintii Parinti ai Bisericii de Rasarit si indeosebi vietuitorii pustiei atingeau inaltimile starilor duhovnicesti, atunci toate aceste nevoite se contopeau la ei numai intr-una singura, in pocainta. Pocainta cuprindea toata viata lor, toata activitatea lor, ea era urmarea vederii pacatului lor. Un oarecare mare Parinte a fost intrebat in ce trebuie sa se cuprinda lucrarea unui calugar singuratic? Si el i-a raspuns: *“Sufletul tau sta mort inaintea ochilor tai si tu mai intrebi care trebuie sa-ti fie lucrarea?!”* (Sfantul Isaac Sirul , cuv. 21).

Plansul este lucrarea esentiala a adevaratului nevoitor al lui Hristos, plansul sa fie lucrarea lui, din clipa inceperii nevoitei si pana la savarsirea nevoitei!

Vederea pacatului nostru si pocainta ce se naste dintr-insa este lucrarea ce nu are sfarsit pe pamant. Prin vederea pacatului, se trezeste pocainta; prin pocainta se dobandeste curatenia; ochiul mintii curatit treptat incepe sa vada astfel de neajunsuri si vatamari in toata fiinta omeneasca, pe care mai inainte din pricina intunecarii sale el nu le zarea deloc.

Doamne! Daruieste-ne sa ne vedem gresalele noastre, pentru ca mintea noastra atrasa in intregime de catre luarea aminte de propriile pacate, sa inceteze de a mai vedea pacatele aproapei si in felul acesta, sa-i vada pe toti oamenii buni. Daruieste inimii noastre sa lase grija pierzatoare de neajunsurile aproapei, ci toate grijile sa si le uneasca intr-o singura grija, aceea pentru dobandirea curateniei si sfinteniei poruncite si pregatite noua de Tine.

Daruieste-ne, noua, celor care ne-am spurcat vesmintele sufletului, sa le albim din nou, ele au fost deja spalate de apele botezului, dar acum, dupa ce au fost spurcate, au nevoie sa fie spalate de apele lacrimilor.

Daruieste-ne sa vedem, in lumina Darului Tau, felurile neputinte ce traiesc in noi, care distrug in inima miscarile cele duhovnicesti, care introduc in ea miscari trupesti vrajmase Imparatiei lui Dumnezeu. *Daruieste-ne Marele Dar al pocaintei, care se naste ca urmare a vederii pacatelor proprii.*

Pazeste-ne, cu aceste mari daruri, de prapastia inselarii de sine, care se deschide in suflet din cauza neluarii in seama si neintelegerii pacatoseniei noastre; care ia nastere din lucrarile iubirii de placeri si de slava desarta, care nu sunt luate in seama si raman neintelese de noi. Pazeste-ne, cu aceste mari daruri, pe calea noastra ce duce la Tine, daruieste-ne sa ajungem la Tine, Care chemi pe cei ce se recunosc pacatosi si respingi pe cei ce se recunosc drepti, ca sa Te blagoslovim vesnic in fericirea vesnica pe Tine, Unul Adevaratul Dumnezeu, Rascumparatorul celor robiti, Mantuitorul celor pierduti. AMIN!”

(Sf. Ignatie Briancianinov, *Despre inselare* - sursa de pe internet: [“Biblioteca” Măn. Săraca](#)).

Raspunsuri la Sfantul Ignatie Briancianinov

Este complet in abordare si psiholog rafinat Sf. Ignatie Briancianinov! A trecut prin sita aplecarile, tendintele din toate pct.de vedere (firesc/nefiresc, trupesc/sufletesc, lumesc/duhovnicesc) de care este capabil un om in urcusul ori coborasul lui de-a lungul unei

vieti. Le dezvaluie firesc, ca unul cercat si cunoscator a naturii omenesti atragandu-ne atentia asupra lor indemnandu-ne sa luam aminte. In special cele sufletesti (parerea de sine, nelasarea in voia lui Dumnezeu, imaginatia, slava desarta, mania, mandria) sunt pricinuitoare de pierzare daca nu ne dezmeticim intelegand din timp capcana ce ne tine legati de pamant si ne reteaza aripile spre inaltul Cerului.

Despre pocainta, fatarnicie si indreptatirile legaliste

Asa cum fariseii credeau ca "se indreptatesc" prin faptul ca erau, dupa neam, fiii lui Avraam sau prin aceea ca tineau foarte strict prevederile cele mai minutioase ale Legii, *si astazi crestinii cauta, prin felurite mijloace, sa-si minta si sa-si calce in picioare constiinta, dar sa se si simta "in regula", "impacati", pentru ca au ... "acoperire" regulamentara.*

Crestinul si preotul "legalist" tin numai la CELE CARE SE VAD, judeca dupa conformitatea cu regulile, observa numai incalcarile de ordin *moral si disciplinar* si sunt foarte vigilenți la a nu "leza" cu nimic orice tine de autoritatea OFICIALA. Nu-l preocupa ceea ce este IN INIMA sa sau a fratelui sau, nu este interesat de motivatia reala, sincera, de scopul si de duhul unor actiuni, ci numai si numai de "acoperirea" lor "legala", de obtinerea unor "parafe" (simbolice sau chiar scrise) - care sa aprobe si ceea ce nu poate fi aprobat - sau, dimpotriva, de iesirea (altora) din litera unor prevederi "canonice".

"Pocaiti-va, ca s-a apropiat imparatia cerurilor!" sunt cuvintele-tunet cu care atat Inaintemergatorul Domnului, cat si Mantuitorul Insusi si-au inceput propovaduirea in lume. Sunt cuvinte care si astazi rasuna cu aceeasi forta pentru aceia dintre noi care mai cauta Viata.

Faptul ca si Sfantul Ioan, si Domnul nostru Iisus Hristos au folosit anume la inceputul misiunii lor aceasta chemare, exprimata in cuvinte identice nu poate fi si nu este intamplator; pentru ca tocmai *pocainta* este INCEPUTUL a toate. Pocainta este "anticamera" Imparatiei cerurilor, singura cale prin care putem intra... acolo unde *"niciodata nimic intinat nu va intra"* (Apocalipsa 21, 27); sau, mult mai bine zis, asa cum reiese din imaginea continuata in insesi cuvintele dumnezeiesti despre care vorbim: daca Imparatia este cea care *"se apropie de noi"*, atunci intelegem ca fara pocainta, Sfanta Treime nu are cum sa-si faca salas in noi. Fara baia pocaintei adevarate, ne asigura si toti Sfintii Parinti, niciunul din cei care am tradat si am intinat prin viata noastra Sfantul Botez, nu vom putea sub nici o forma sa redobandim *"haina de nunta" adevarata*, adica [nu ne putem imbraca in Sfantul Duh](#), ci ne pregatim sa fim *"aruncati in intunericul cel mai din afara"* (Matei 22, 13).

Daca propovaduirea Mantuitorului si Sf. Ioan a inceput la fel, cu indemnul trezitor catre pocainta, intampinarea cu care ii "cinstesc" fariseii este si ea asemanatoare. Pe Sf. Ioan Botezatorul, intrigati de cuvantul si de botezul pocaintei savarsit de el, [il intreaba "Cine esti"? si "De ce botezi"?](#), spre deosebire de vamesi, de poporul cel "de rand" si soldati, care il intrebau ["Ce sa facem?"](#) Iar cand Iisus Hristos a venit in Templul din Ierusalim, izgonind cu biciul pe cei ce transformasera in balci Casa Tatalui Sau si ca sa propovaduiasca mantuirea, fariseii Il intrebau: ["Cu ce putere faci acestea? Si cine Ți-a dat puterea aceasta?"](#) *Iata, deci, grija de capetenie a fariseilor - nu care cumva sa le fie vadita rautatea, nu care cumva sa vina cineva sa le conteste lor autoritatea absoluta si abuziva pe care au rapit-o de Singurul Stapan - Iisus Hristos.*

Asa si multi dintre oamenii de astazi: nu pun problema daca e adevarat sau e drept ceea ce le spui, daca faptele pe care le critici sunt reale si, prin urmare, daca au o problema, daca au ceva de schimbat, de corectat, ci muta mereu problema in plan personal, se leaga de "autoritatea" sau "caderea" celui care rosteste un adevar: *"Dar cine esti tu sa spui asta?", "Cine te crezi?", "Esti sfant?", "Cum te numesti?", "Ce studii ai?", "Ai binecuvantare?"*. Totul pentru a te reduce la tacere si *"a schimba subiectul"*, a se eschiva de la raspunsul pe fapte si argumente si a muta atentia de la gravele probleme pe care le semnalezi catre probleme de ordin personal, invocand detalii biografice presupus compromitatoare sau, oricum, injositoare pentru persoana care a indraznit sa calce pe cuibul de viespi. Iisus era, pentru unii dintre iudei, dar mai ales pentru farisei, saduchei si carturari, doar *"fiul teslarului"*, un oarecare nazarinean ai carui *"frati"* erau cunoscuti de toata lumea. Prin urmare, cine era El sa-si permita sa vorbeasca in numele lui Dumnezeu Insusi si, mai ales, sa-i biciuiasca atat de

aspru prin cuvânt? Orbul din naștere este și el tratat în același mod de aceiași *fii ai minciunii*, deranjați de marturisirea staruitoare pe care o facea în favoarea lui Hristos și îi închid gura prin reducerea la condiția sa de pacatos iremediabil, care nu ar avea vreun drept la cuvânt: *“În pacate te-ai născut tot, și tu ne inveti pe noi? Și l-au dat afara”* (Ioan 9, 34).

Când adevărul doare, orice pretext la îndemână e bun ca să-l discreditezi, să-l faci “de două parale” pe cel care-l rosteste, să stergi cu el pe jos. La fel, când nu ai ce cusururi să-i găsești unui om, te legi fie de vârsta lui, fie de numele lui, îi cauți noduri în papură, îi vanezi cele mai mici greseli în cuvânt sau în maniere, îi pui o etichetă compromițătoare (“extremist”, “legionar”, “taliban” etc. – repertoriul deja clasicizat) sau îi scormonești în trecutul lui doar-doar vei găsi vreun “dosar” care să-i murdărească reputația. Sau creezi o diversiune, arunci informații false pentru a semăna derută și confuzie. Tot ceea ce contează este ca tu să fugi cât mai tare de adevărul care îți apasă conștiința, să nu ti se trezească muștrările acesteia și să nu lași ca realitatea să fie marturisită și cunoscută.

Marturisirea adevărului stărneste cele mai violente furtuni acolo unde minciuna este prinsă cu picioare scurte și unde degetul este pus pe rana care doare mai tare: *“Ca oricine face rele uraste Lumina și nu vine la Lumina, pentru ca faptele lui să nu se vadească”* (Ioan 3, 20). *“Pe voi lumea nu poate să va urască, dar pe Mine Ma uraste, pentru ca Eu marturisesc despre ea că lucrurile ei sunt rele”* (Ioan 7, 7). *“De ce nu înțelegeți vorbirea Mea? Fiindcă nu puteți să dați ascultare cuvântului Meu. Voi sunteți din tatal vostru diavolul și vreți să faceți poftele tatalui vostru. El, de la început, a fost ucigător de oameni și nu a stat într-un adevăr, pentru că nu este adevăr întru el. Când graiești minciuna, graiești dintru ale sale, căci este mincinos și tatal minciunii. Dar pe Mine, fiindcă spun adevărul, nu Ma credeți. Cine dintre voi Ma vadește de pacat? Dacă spun adevărul, de ce voi nu Ma credeți? Cel care este de la Dumnezeu ascultă cuvintele lui Dumnezeu; de aceea voi nu ascultați pentru că nu sunteți de la Dumnezeu”* (Ioan 8, 43-47).

Ne gândim și că, deși în Biserică se cunoaște și se vorbește atât de mult despre pocăință, nu știm dacă este vreo notiune mai prost înțeleasă și mai pervertită - *deși astăzi cam toate notiunile creștine fundamentale sunt incredibil de rastalmacite și de falsificate* - și nici vreo realitate mai fatarnică (*poate numai “iubirea”, și ea este astăzi la fel de grosolan denaturată și de ipocrit declamată și mimată*), mai puțin practică, mai puțin trăită efectiv decât pocăința... *De ce? Pentru că toți cei intrați în Biserică caută cum se poate (macar de la un timp, dacă nu de la început) mai mult să ne justificăm și să ne confirmăm pe noi înșine, în omul nostru cel vechi, mai mult să “ne odihnim” și să mângâiem patimile în spațiul liniștit al Bisericii, decât să ne schimbăm întru Hristos!* Dar despre denaturări vom vorbi nitel mai încolo...

Pocăința nu se reduce la un simplu act exterior, formal, de recunoaștere a unor pacate, dar ea nu este nici macar remuscarea sau regretul pentru niste fapte rele savarsite, ci trebuie înțeleasă ca o transformare a întregii perspective din care privim viața, ca o re-centrare a întregii noastre vieți pe Hristos-Dumnezeu și pe Cuvântul Evangheliei Sale. Nu ni se cere doar să ne recunoaștem niste greseli, nici numai să renunțăm la a mai savarsii niste pacate, ci suntem chemați să asumăm (*Dumnezeu nu obligă, ci cheamă!*) ceva mult mai important și mai de profunzime: să începem un *proces* launtric - care nu se va sfârși niciodată în această viață - de înnoire a minții și a inimii noastre, de schimbare în plenitudinea ființei noastre, începând cu *gândirea* noastră (care are de renunțat la concepții, prejudecăți, teorii lumesti sau personale pentru a le înlocui cu adevărurile de credință), cu simțirile inimii, cu atitudinile și mergând până la cele din afară, la “exterioare” care trebuie să le marturisească pe cele dinauntru. Pocăința include neapărat și *căință*, dar o depășește, merge mult mai departe și mai adânc. Pocăința este, cum spune parintele Rafail, *“dinamică vietii vecinice”*, este întreaga noastră luptă, de fiecare zi și fiecare clipă, de omorare în noi “a *madularelor omului vechi*” și de cerere staruitoare ca Dumnezeu să ne daruiască... ceea ce noi niciodată nu vom putea dobândi prin noi înșine: haina cea nouă a harului Duhului Sfânt, a omului celui nou duhovnicește.

Asadar, pocăința este o atitudine permanentă și o lucrare de înnoire, care ea însăși... se înnoiește în fiecare zi. Pocăința înseamnă angajarea existentială radicală de a trăi pentru

Hristos si a muri pentru satana, noi insine si pentru lume, asa cum am fagaduit la Botez. E nevoie de o re-amintire si de o re-asumare a fagaduintelor si a crezului marturisite atunci: *"Ma unesc cu Hristos si cred Lui, ca unui Imparat si Dumnezeu"*. Dumnezeu este *"Imparatul"*, *"Domnul si Stapanul"* vietii noastre, El este Centrul si Sensul ei, iar nu doar un aspect colateral, secundar. Da, noi asa ne-am cam obisnuit sa-L socotim pe Facatorul si Salvatorul nostru din moartea vesnica: sa-L tratam ca pe un "segment" printre altele din existenta noastra (*"capitolul"* distinct *religie*), caruia ii vine randul numai rareori, dupa alte si alte prioritati si valori in care credem si pe care le iubim mult mai mult, ne-am obisnuit sa nu ne interesam de El decat cand ajungem la disperare sau, cel mult, sa-L "vizitam" periodic, protocolar si interesat, *"la ocazii festive"....*; prin toate acestea *dispretuind si batjocorind pe Cel Care S-a facut ca noi, a venit in mijlocul nostru, a luat asupra lui toata murdaria si rautatea noastra, a suferit si a murit pentru noi!* Pocainta nu este nimic altceva, pana la urma, decat minima noastra recunostinta fata de jertfa coplecitoare a unui Dumnezeu atat de iubitor, care ni S-a daruit pe Sine gratuit si a facut absolut totul ca sa ne mantuim, numai sa-L primim cu adevarat in adancul inimii.

Am vazut deci ca pocainta este supremul act de sinceritate al fiintei, pentru ca ea este definita tocmai ca lucrare launtrica de prefacere si de reorientare din temelii a vietii. Dar oamenii, *"inspirati"* de duhul viclean, au incercat si incearca mereu *"sa scape"*, sa gaseasca si cai mai facile, cai ocolite, care sa nu-i solicite major, integral, dar prin care, in nesabuinta lor, sa creada ca Il pot *"pacali"* pe Dumnezeu si se pot achita de *"datoriile"* fata de constiinta. Asa se intampla si in vremea cand boteza Sfantul Ioan, Inaintemergatorul, iar multi farisei si saducheii veneau cu fatarnicie sa se boteze la el, mai mult de frica si de ochii lumii, fara sa iasa din invartosarea inimii lor. Iar Botezatorul, cunoscandu-le inimile viclene, le-a strigat aceste cuvinte usturatoare:

"Pui de vipere, cine v-a aratat sa fugiti de mania ce va sa fie? Faceti deci roada, vrednica de pocainta si sa nu credeti ca puteti zice in voi insiva: <<Parinte avem pe Avraam>>, caci va spun ca Dumnezeu poate si din pietrele acestea sa ridice fii lui Avraam. Iata securea sta la radacina pomilor si tot pomul care nu face roada buna se taie si se arunca in foc". (Matei 3, 7-10).

Pocainta autentica se cunoaste, prin urmare, dupa roadele ei, iar nu dupa aparenta, dupa mimarea ei! Dar cum se fatarniceste pocainta astazi? Cum putem ajunge si noi sa ne asemanam *"puilor de vipere"* osanditi de Sfantul Prooroc Ioan?

La destui dintre oamenii din Biserica am intalnit adesea acest fenomen, poate mai mult inconstient, de imitare/"mimare" a comportamentului crestinesc, in lipsa unui continut interior (dat de sinceritatea constiintei si de harul Duhului Sfânt), o stradanie indreptata spre a *"arata"* ca ai o virtute pe care n-o ai, doar pentru ca *"asa trebuie"*. Dar grava nu e numai indeplinirea pur formală, *"din datorie"* a unor randuieli si porunci, ci *si inchipuirea, parerea* care se instaleaza cu timpul ca tu intr-adevar le indeplinesti, ca tu chiar *"faci"* ce trebuie, ca *"ai"* virtuti, ca *"faci poruncile"*, ca esti *"bun crestin"*. Asa incepe inselarea si asa intra viclenia in suflet: prin parerea de sine. Treptat risca sa se instaleze o *constiinta fariseica*, care ajunge pur si simplu sa nici nu mai stie(!) sub nici o forma de *Duh*, orbita fiind de *litera, de forma* pe care se amageste ca o respecta ori de legitimitatea/indreptatirea pe care si-o ia din lucruri corecte numai in mod exterior sau oficial.

Asa cum fariseii credeau ca *"se indreptatesc"* prin faptul ca erau, dupa neam, fiii lui Avraam sau prin aceea ca tineau foarte strict prevederile cele mai minutioase ale Legii, *si astazi crestinii cauta, prin felurite mijloace, sa-si minta si sa-si calce in picioare constiinta, dar sa se si simta "in regula", "impacati", pentru ca au ... "acoperire" regulamentara.*

Crestinul si preotul *"legalist"* tin numai la CELE CARE SE VAD, judeca dupa conformitatea cu regulile, observa numai incalcarile de ordin *moral si disciplinar* si sunt foarte vigilenți la a nu *"leza"* cu nimic orice tine de autoritatea OFICIALA. Nu-l preocupa ceea ce este IN INIMA sa sau a fratelui sau, *nu este interesat de motivatia reala, sincera, de scopul si de duhul unor actiuni, ci numai si numai de "acoperirea" lor "legala", de obtinerea unor "parafe" (simbolice sau chiar scrise) - care sa aprobe si ceea ce nu poate fi aprobat -*

sau, dimpotriva, de iesirea (altora) din litera unor prevederi "canonice". Asacum descria, dramatic de exact, si [Vladica Averchie](#):

"Îndreptându-și atenția spre lumea exterioară, omul caută "poziția acceptată oficial" - ce este bine și ce este rău în ochii celorlalți - mai mult decât să fie bine în interior cu Dumnezeu și propria conștiință. A idealiza și a te conforma la ceva numai pentru că e "drept" sau "recunoscut" din punct de vedere oficial înseamnă să ceri să "fii înșelat", pentru că Satana poate să facă ușor - mai ales în vremea noastră - să coexiste "oficialitatea" exterioară cu falsitatea interioară".

Fariseismul se manifesta atunci cand invocam orice pretext si orice justificare aparent "corecte", "legale", dar in realitate NESINCERE, pentru actele noastre "evlavioase". De exemplu, cand ni se pare suficient ca *"avem binecuvantare/ascultare"* (de la duhovnic sau de la episcop) sa facem ceva, dar prin care stim, daca suntem sinceri cu noi, ca incalcam poruncile Duhul Evangheliei, prin care ne inselam propria constiinta si lucram impotriva voii lui Dumnezeu si impotriva slujitorilor Sai sinceri. De fapt, adesea acea "binecuvantare" nu poarta atat pecetea Duhului, cat este o "aprobare" sau un "ordin" administrativ sau omenesc...

Ce mai facem inca? "Decupam" textele si exemplele care ne convin si par sa ne confirme in patimile noastre, alegem sa urmam pe aceia care nu ne cer sa ne schimbam defel viata, pentru ca le scoatem din contextul si din Duhul lor, producem interpretari arbitrare, reluam clisee, scoatem "ca din joben" canoane sau citate din Scriptura, toate numai pentru *"a avea dreptate"* si a ne strecura patimile sau slabiciunile pe usa din dos a Bisericii, facandu-le sa apara (inclusiv pentru noi insine!) ca virtuti!

Se creeaza astfel in spatiul eclezial un duh fatarnic, de artificialitate, de imitatie, de ipocrizie, de formalism, care pentru foarte multi este smintitor. Se imita pacea, bucuria, iubirea, evlavia, smerenia, ne-judecarea, ascultarea, dar si ravna pentru adevar, "marturisirea", curajul, grija pentru ceilalti, etc. si pentru cine stie gustul autentic al lor, surogatele acestea lasa un gust amar. Sa dam cateva exemple mai des intalnite: *disciplina cazona si slugarnicia se dau drept ascultare duhovniceasca, manierele elegante sau "dragostea siropoasa" mimeaza iubirea, actele de caritate calculate meschin sau exploatare pentru imaginea proprie "pastiseaza" milostenia, gesturile si cuvintele mieroase "joaca" smerenia, optimismul orb are aparenta nadejdii, nepasarea este echivalata cu "lasarea in voia lui Dumnezeu", achitarea regulata, expeditiva (sau, din contra, foarte scrupuloasa la tipic) si formala de Spovedanie tine locul caintei inimii (1), pravila tinuta ultra-constiincios, rigid si mecanic face inutila relatia vie a inimii cu Domnul, moliciunea si slabiciunea iau masca blandetii, lasitatea sau indiferenta se ascund sub "nejudicare", lingusirea, prostia sau orbirea se dau drept supunere, suficienta si superficialitatea inlocuiesc "linistea" duhovniceasca, micile necazuri suferite sunt luate drept mari "prigoniri pentru dreptate", desfatara mai mult sau mai putin lumea sa sau nepasarea provenita din iubirea sine sunt confundate cu Bucuria Invierii s.a.m.d.*

Prin toate acestea si prin multe altele vrajmasul induce ideea ca, de bine-de rau, mergem pe calea cea dreapta, ca implinim poruncile, ca slujim Biserica, ca facem cele bune ale mantuirii. Dar... *"Nu vă amăgiți: Dumnezeu nu Se lasă batjocorit"*, ne previne [Apostolul](#) cu asprime. Si vine atunci intrebarea bubuitoare si socanta pe care o pune acelasi [Arhiepiscop Averchie](#): *"DE UNDE STII CA TU ESTI IN BISERICA IN MOD REAL, CU DUHUL? CE TE FACE SA CREZI CA TU ESTI CRESTIN-ORTODOX CU ADEVARAT?"*

E o intrebare care ar trebui sa ne puna pe toti intr-o *criza fertila*, sa provoace *"nelinistea cea buna"*. Dar oamenii "cuminti" fug de "crize" si de *nelinisti*, pentru ca fug rupand pamantul de constiinta lor! Parerea de sine nu ne da voie sa fim vreodata in criza, nu ne lasa a iesi din suficienta noastra "caldicica". Si astfel ne refuzam sansa de a ajunge la acel punct zero, si totusi, in acelasi timp prima treapta a scarii evanghelice, care este SARACIA CU DUHUL. Smerenia se vadeste ca adevarata in aceasta "saracie cu duhul", opusa suficientei, iar nu in "smerenia" construita artificial si teatralizata. Este CRIZA, [disperarea buna de tine insuti](#), constiinta nuda, ne-fabricata, ne-imprumutata, naturala ca nu esti nimic, ca nu ai nimic bun in tine, constiinta ca nu numai ca *nu* esti crestin, dar si ca este cu

neputinta sa fii (!), nu numai ca tu *nu* ai pus inceput ascultarii, smereniei, pacii, bucuriei, dragostei, blandetii, ne-judecarii, etc..., ci ca ESTE CU NEPUTINTA sa implinesti omeneste, cu puterile si mijloacele tale poruncile lui Dumnezeu cele dincolo de lume, *straine, duhovnicesti*..

"Fiindca stim ca Legea e duhovniceasca; dar eu sunt trupesc, vandut sub pacat. (...) Nenorocit ce sunt, cine ma va izbavi de trupul mortii acesteia?" (Romani 7:14, 24).

De la aceasta deznadejde de noi insine, de la *desertarea din noi a parerii de sine*, care este o nadejde *desarta*, abia de aici incepe crestinismul si ortodoxia... De aici incepe pocainta. Acolo unde sfarseste *minciuna, deghizarea, formalismul si amagirea* ca putem cumva *"fugi de mania ce va sa fie"* numai daca "bifam" actele "binecuvantate" la aratare, cu aparenta duhovniceasca, dar gaunoase sau chiar otravite pe dinauntru. Nu, nu avem unde fugi, nu putem scapa nicaieri! Numai la Hristos, Cel bland, smerit si milostiv, care *"S-a apropiat"* de noi mai mult ca oricand si ne cheama in fiecare zi: *"Pocaiti-va!"*.

NOTA: (1). *"Pocainta cea adevarata este ca mai intai omul sa-si simta greseala sa, sa-l doara, sa ceara iertare de la Dumnezeu si dupa aceea sa se marturiseasca. In felul acesta va veni mangaierea dumnezeiasca. De aceea totdeauna recomand pocainta si marturisirea. Numai marturisire [fara pocainta] nu recomand niciodata"*.

(Cuv. Paisie Aghioritul, "Nevointa duhovniceasca")

Raspunsuri to "Despre pocainta, fatarnicie si indreptatirile legaliste":

[...] apoi pentru ca simplul fapt ca spui "am gresit, va rog sa ma iertati" poate sa insemne fatarnicie, ca in cazul fariseilor si evreilor vicleni care veneau sa se boteze la... si, prin urmare, lipsita de indispensabilele "roade vrednice de pocainta".

Sfantul Ignatie Briancianinov despre diverse forme de INSELARE si despre cauza lor esentiala: LIPSA POCAINTEL A INIMII INFRANTE (1)

"Cel aflat in amagire de sine... pe toti ii invata si ii mostra cu o nerusinare plina de indrazneala, fara nici o dreptate, fara rost, cu infierbantare a sangelui, infierbantare truasca, patimasa, si indemnat de aceasta infierbantare nenorocita si pierzatoare"

"Se pleaca, se lasa trasa libera noastra voie spre inselare: pentru ca orice inselare linguseste parerea noastra de sine, slava desarta, trufia noastra".

- *Ucenicul: Insira-mi felurile amagirii dracesti care se nasc din indeletnicirea nepotrivita cu rugaciunea in chip necuvenit.*

- *Staretul: Toate felurile de inselare demonica la care se supune cel ce se nevoieste in rugaciune apar ca urmare a faptului ca la temelia rugaciunii nu este pusa pocainta, ca pocainta nu s-a facut izvorul, sufletul, scopul rugaciunii.*

"Daca cineva", spune Preacuviosul Grigore Sinaitul, "in increderea in sine intemeiata pe parerea de sine," (In original se spune: *"daca viseaza cineva sa ajunga prin parere la cele inalte"*. Am intrebuintat aici o expresie lamuritoare, ca sa arat mai limpede intelesul cuvintului parere), *viseaza sa ajunga la stari inalte de rugaciune si a dobandit ravna nu adevarata, ci sataniceasca: pe acela, diavolul il prinde repede in laturile sale, ca pe un slujitor al sau"*.

Oricine se sileste sa intre la nunta Fiului lui Dumnezeu nu in vesminte curate si luminate, puse in randuiala prin pocainta, ci de-a dreptul in zdrentele sale, in starea omului vechi, de pacatosenie si amagire de sine *este aruncat in intunericul dinafara: in inselarea draceasca*. *"Te sfatuiesc",* spunea Mantuitorul celui chemat la preotia cea de taina, *"sa cumperi de la Mine aur lamurit in foc, ca sa te imbogatesti, si vesminte albe, ca sa te imbraci si sa nu se dea pe fata rusinea goliciunii tale, si unge cu alifia lacrimilor "ochii tai" cei simtiti si ochii "mintii" ca sa vezi. Eu pe cati ii iubesc, ii mustru si ii pedepsesc: sarguieste, dar, si te pocaieste"* (Apoc. 3, 18-19).

Pocainta si toate cele ce o alcatuiesc, cum ar fi: strapungerea sau indurerarea duhului, plansul inimii, lacrimile, osandirea de sine, pomenirea si simtirea din vreme a mortii, a judecatii lui Dumnezeu si a muncilor celor vesnice, simtirea ca Dumnezeu este de fata, frica de Dumnezeu - toate acestea sunt daruri Dumnezeiesti, daruri de mare pret, daruri care sunt

inceputul si temelia oricarei sporiri chezasia darurilor mai inalte si vesnice. *Fara a le fi primit pe acestea mai inainte, nu este cu putinta sa ni se incredinteze darurile cele din urma.*

“Oricat de inalte ar fi nevointele noastre”, a spus Sfantul Ioan Scararul, *“daca nu am dobandit inima indurerata, atunci nevointele noastre sunt si mincinoase si desarte”* (Scara Cuvantului al 7-lea).

Pocainta, duhul infrant, plansul, sunt semne care dau marturie despre nevointa cu buna cuviinta in rugaciune; lipsa lor este un semn al abaterii spre o directie gresita, semn al amagirii sau al sterpiciunii. Una sau cealalta, adica inselarea sau sterpiciunea (lipsa de roade), alcatuiesc o urmare cu neputinta de ocolit a *indeletnicirii cu rugaciunea intr-un chip nepotrivit*, iar *indeletnicirea cu rugaciunea in chip nepotrivit* este nedespartita de amagirea de sine.

Cel mai primejdios dintre felurile de rugaciune nepotrivita este *atunci cand cel care se roaga alcatuieste prin puterea inchipuirii sale nazariri sau himere*, luandu-le, la aratare din Sfanta Scriptura, iar de fapt – din propria lui stare, din caderea sa, din pacatosenia sa; prin aceste inchipuiri isi maguleste parerea de sine, slava desarta, cugetarea semeata, trufia, se amageste pe sine insusi. Se poate vedea lesne ca *toate alcatuirile inchipuirii firii noastre cazute, schimonosite de cadere, nu sunt adevarate – ele sunt nascocire si minciuna*, atat de iubite, atat de in firea ingerului cazut.

Visatorul, odata cu primul pas facut pe calea rugaciunii, iese din taramul adevarului, paseste pe taramul minciunii, pe taramul satanei, se supune de bunavoie inrauririi satanei. Sfantul Simeon, Noul Teolog, zugravesce astfel rugaciunea visatorului si roadele ei:

“El ridica spre cer mainile, ochii si mintea, isi inchipuie in mintea sa” – asemenea lui Klopstock si lui Milton – *“sfaturile Dumnezeiesti, bunatatile cele ceresti, cinurile sfintilor ingeri, locasurile ingerilor; pe scurt, aduna in inchipuirea sa toate cele auzite din Dumnezeiasca Scriptura, le cerceteaza in vremea rugaciunii, cauta la cer; prin toate acestea isi starneste sufletul sau catre Dumnezeiasca dorire si dragoste; cateodata varsa lacrimi si plange. In acest chip, inima lui se trufeste incetul cu incetul, fara a pricepe el aceasta cu inima; i se pare ca cele savarsite de el sunt rodul harului Dumnezeiesc spre mangaierea lui, si roaga pe Dumnezeu ca sa-l invredniceasca a petrece pururea in aceasta stare. Acesta este semnul inselarii. Un asemenea om de s-ar si linisti cu linistire desavarsita, nu poate sa scape de nebunie si sminteala. Iar daca totusi nu se intampla cu el aceasta, oricum nu va ajunge niciodata la cinul duhovnicesc al priceperii si virtutii sau despatimirii. Intr-acest chip, s-au inselat cei care au vazut lumina si stralucire cu ochii acestia trupesti, au mirosit bunamireasma cu mirosul lor, au auzit glasuri cu urechile lor. Unii din ei s-au indracit, stramutandu-se, cu mintea vatamata, dintr-un loc intr-altul; altii au primit un demon in chip de inger luminos, s-au inselat si au trait neindreptati pana la sfarsit, fara a primi sfat de la nici unul dintre frati; altii, indemnati fiind de diavol, si-au pus capat zilelor; unii s-au aruncat in prapastie; altii s-au spanzurat. Si cine poate a socoti felurile amagiri ale diavolului, cu care amageste el, si care sunt cu neputinta de asternut in cuvinte? Totusi, din cele spuse de noi, orice om cu capul pe umeri poate sa afle vatamarea care ia nastere din acest fel de rugaciune. Iar daca vreunul din cei care il intrebuinteaza nu va patimi nici una din nenorocirile aratate mai sus, din pricina ca traieste in obste – caci in aceste nenorociri cad mai mult pustnicii, care traiesc in singuratate - insa unul ca acesta isi va petrece intreaga viata fara sa izbandeasca nimic”* (*Despre primul chip al luarii aminte si rugaciunii, Filocalia vol.1*).

Toti Sfintii Parinti care au descris nevointa rugaciunii mintii ne opresc nu numai a alcatui de la sine inchipuiri, ci si a ne pleca, prin voia si incuviintarea noastra, spre inchipuirile si nalucirile care ni se pot infatisa pe neasteptate, fara a atarna de voia noastra. Si aceasta se intampla in timpul nevointei la rugaciune, mai cu seama in linistire.

“Nu primi nicicum”, spune Preacuviosul Grigorie Sinaitul, *“daca vei vedea ceva cu ochii cei simtiti ori cu mintea, in afara sau inlauntrul tau, de-ar fi chipul lui Hristos, sau chip de inger, sau al vreunui sfant, sau daca ti se va arata lumina...”* Fii cu luare- aminte si paza! Nu-ti ingadui a te increde in ceva, nu arata invoire cu gandul si cu glasul la nimic, nu te increde in graba vreunei aratari, de ar fi ea adevarata si buna; fii rece catre ea si instrainat

pazind statornic mintea ta lipsita de inchipuiri, fara a alcatui in sine vreun chip si fara a fi intiparita de nici un chip. Cel ce a vazut oarece cu mintea sau cu simturile, de-ar fi vedenia si de la Dumnezeu, si o primeste cu grabire, lesne cade in inselare – cel putin, isi descopera inclinarea spre inselare, primind vedenia cu graba si usuratate. Noul incepator trebuie sa-si intoarca toata luarea-aminte spre singura lucrarea inimii si doar pe aceasta s-o recunoasca neamagitoare – iar altceva nimic sa nu primeasca pana ce nu va fi intrat in despatimire. Dumnezeu nu se manie pe cel ce se teme de inselare si vegheaza asupra sa cu cea mai mare luare- aminte, chiar daca acesta nu va primi ceva trimis de Dumnezeu, necercetind aceea cu toata osardia; dimpotriva, Dumnezeu il va lauda pe unul ca acesta pentru buna sa intelegere” (*Despre primul chip al luarii-aminte si rugaciunii*).

Sfantul Amfilohie, care era intrat in calugarie din tinerețe, s-a invrednicit la varsta barbatiei si a batranetii sa duca viata sihastreasca in pustie. Inchizandu-se intr-o pesteră, el se indeletnicea cu linistirea, si a atins o mare sporire. Atunci cand s-au implinit patruzeci de ani de cand ducea viata pustniceasca, i s-a aratat noaptea un inger si i-a zis: *“Amfilohie! mergi in oras si paste oile cele duhovnicesti”*. Amfilohie petrecea luand-aminte la sine si n-a bagat deloc in seama porunca ingerului. In noaptea urmatoare ingerul s-a aratat din nou, innoind porunca si adaugand ca el vine de la Dumnezeu. Si iarasi Amfilohie nu a aratat supunere ingerului, temandu-se ca nu cumva sa fie amagit si aducandu-si aminte de vorbele Apostolului, ca *si satana ia chip de inger de lumina* (2.Cor. 11,14). In ce-a de-a treia noapte, ingerul s-a aratat din nou si incredintandu-l pe Amfilohie asupra sa printr-o slavoslovie a Dumnezeirii pe care duhurile cele lepadate nu o pot suferi, l-a luat pe batran de mana, l-a scos din chilie si l-a dus intr-o biserică ce se gasea in apropiere. Usile bisericii s-au deschis singure. Biserica s-a umplut de lumina cereasca; in ea se aflau multime de barbati sfinti in vesminte albe, cu fetele stralucind ca soarele. Acestia l-au hirotonit pe Amfilohie episcop al orasului Iconium (Vietile Sfintilor, 23 noiembrie).

Purtandu-se intocmai pe dos, Preacuviosii [Isaachie](#) si [Nichita](#) ai Lavrei Pecerska, noi si necercati in viata pustniceasca, au suferit cumplita nenorocire, increzandu-se cu nechibzuinta in vedeniile ce li se aratasera. Celui dintai i s-a aratat o multime de demoni intru stralucire: unul dintre demoni a luat chipul lui Hristos, iar ceilalti chip de sfinti ingeri. Pe cel de-al doilea l-a amagit demonul mai intai prin buna- mireasma si glas, pasamite Dumnezeiesc, iar apoi a statut inaintea ochilor lui in chip de inger ([Patericul Lavrei Pecerska](#)). Monahii incercati in viata calugareasca, monahii cu adevarat sfinti se tem de inselare si nu au incredere in sine cu mult mai mult decat incepatorii, si mai cu seama aceia care sunt cuprinsi de infierbantare catre nevointa. Cu dragoste fierbinte, Preacuviosul Grigorie Sinaitul il preintampina asupra inselarii pe isihastul pentru care a fost scrisa cartea lui.

“Voiesc sa ai intru cunostinta cele despre inselare; voiesc aceasta cu scopul de a te putea pazi pe tine insuti de inselare, ca prin cuvantul neluminat de smerenia cuviincioasa, nu cumva sa-ti pricinuiesti o mare vatamare, nu cumva sa-ti pierzi sufletul tau. Libera voie a omului inclina lesne spre partasia cu potrivnicii nostri, si *mai cu seama voia celor neincercati, fragezi in nevointa, ca a unora ce sunt inca stapaniti de demoni*” (Patericul Lavrei Pecerska).

Cat de adevarat este cuvantul! Se pleaca, se lasa trasa libera noastra voie spre inselare: pentru ca *orice inselare linguseste parerea noastra de sine, slava desarta, trufia noastra*.

“Demonii se afla in apropierea incepatorilor si a celor aflati in randuiala de sine (idioritmici), pe care ii inconjura, intinzandu-si laturile cugetelor si inchipuirilor vatamatoare, pregatind prapastii spre cadere. Cetatea incepatorilor – intreaga fiinta a fiecaruia dintre ei – se afla inca sub stapanirea balaurilor... Nu te lasa, din usuratate, in seama celor ce ti se infatiseaza, ci sa petreci intru buna intemeiere, pastrand cele bune cu multa chibzuinta, si lepadand cele viclene... Sa-ti fie stiut ca lucrarile harului sunt lamurite, demonul nu le poate invata: nu poate invata nici blandetea, nici seninatatea, nici smerenia, nici ura fata de lume; el nu imblanzeste patimile si iubirea de desfatare, asa cum o face harul. Lucrarile acestuia sunt: ingamfarea, cugetarea semeata, increderea in sine; intr-un cuvant, toate chipurile

rautatii. Dupa lucrarea ei poti sa cunosti lumina care rasare in sufletul tau – daca este Dumnezeiasca sau de la satana” .

Se cuvine a sti ca aceasta deosebire este la masura monahilor sporiti si nicidecum a incepatorilor. Desi Preacuviosul Sinait vorbeste cu un incepator – insa cu un *incepator in ale linistirii, dar care dupa anii petrecuti in manastire si dupa varsta trupestica era batran*, dupa cum se poate vedea din carte.

- *Ucenicul: Nu ti s-a intamplat vreodata sa vezi pe cineva venit in stare de inselare draceasca din pricina zburdarii inchipuirii in vremea rugaciunii?*

- *Staretul: Ba mi s-a intamplat. Un oarecare functionar care traia in Petersburg, se nevoia cu asprime la rugaciune, fapt pentru care a ajuns intr-o stare neobisnuita. Despre nevointa lui si urmarile sale el i-a facut cunoscut protoiereului bisericii cu hramul Acoperamantul Macii Domnului, care este in Kolomno. Protoiereul, vizitand o oarecare manastire din eparhia Sankt-Petersburg, l-a rugat pe unul din monahii acelei manastiri sa stea de vorba cu functionarul.*

“Starea ciudata in care a ajuns functionarul din pricina nevointei”, a spus cu mult bun-simt protoiereul, “ar putea fi lamurita mai lesne de niste traitori in manastire, ca unii ce sunt mai deprinsi cu amanuntele si intamplarile neprevazute ale nevointei ascetice”.

Monahul s-a invoit. Dupa oarecare vreme, functionarul a venit in manastire. La convorbirea dintre el si monah am fost si eu de fata. Functionarul a inceput indata sa povesteasca despre vedeniile sale – ca vede mereu la rugaciune lumina venind din icoane, simte bunamireasma, iar in gura o dulceata neobisnuita si asa mai departe. Monahul, ascultand aceasta istorisire, l-a intrebat pe functionar: *“Nu v-a trecut prin gand sa va puneti capat zilelor?”*. *“Cum sa nu!”* a raspuns functionarul: *“m-am aruncat, deja, odata in Fontanka (afluent al raului Neva), dar m-au scos”*. S-a aratat ca functionarul intrebuinta *acel fel de rugaciune*, descris de Sfantul Simeon, *care aprinde inchipuirea si sangele*, omul capatand, intre timp, o putere nemaipomenita de postire aspra si priveghere. La starea de amagire de sine pe care omul si-o alege de buna-voie, diavolul si-a adaugat lucrarea sa, inrudită cu aceasta stare, iar amagirea de sine omeneasca a trecut in vadita inselare diavoleasca. Functionarul vedea lumina cu ochii cei trupesti: buna-mireasma si dulceata pe care le simtea atarnau de simturile trupesti. Dimpotriva, vedeniile sfintilor si starile lor cele mai presus de fire sunt pe de-a-ntregul duhovnicesti (*Sfantul Isaac Sirul, Cuvantul 55*): nevoitorul devine in stare sa le primeasca abia dupa deschiderea ochilor sufletului sau de catre harul Dumnezeiesc, inviind deopotriva si celelalte simturi ale sufletului, care pana atunci petreceau in nelucrare (*Preacuviosul Simeon, Noul Teolog, Cuvantul despre credinta*); la vedenia daruita de har iau parte si simturile cele trupesti ale sfintilor, dar numai atunci cand trupul trece din starea patimasa, in cea despatimita. Monahul a inceput sa-l induplece pe functionar sa paraseasca felul de rugaciune intrebuintat de el, lamurindu-i cat de gresit este acest fel de rugaciune si cat de gresita este starea la care se ajunge prin el. Functionarul s-a impotrivit sfatului cu incapatanare. *“Cum sa ma lepad de un har vadit!”* - a raspuns el impotriva.

Luand aminte la purtarea functionarului, am simtit fata de el o negraită mila, si deopotriva mi s-a parut oarecum caraghios. De pilda, i-a pus monahului urmatoarea intrebare:

“Atunci cand din imbelsugarea dulcetii mi se umple gura de scuipat, acesta incepe sa curga pe podea: e pacat, oare?”

Intocmai: cei care se afla in inselare draceasca starnesc mila, ca unii care nu se mai stapanesc pe sine si se afla, cu mintea si inima, in robia celui viclean, a duhului celui lepadat. Ei alcatuiesc, totodata, si o priveliste caraghioasa: spre batjocura sunt dati de catre duhul cel viclean care-i stapaneste, care i-a adus in starea de injosire, amagindu-i prin slava desarta si semeata cugetare. Cei inselati nu pricep nici robia in care se afla, nici ciudatenia purtarii lor, oricat de batatoare la ochi ar fi aceasta robie, aceasta ciudatenie a purtarii.

Iarna lui 1828 spre 1829 am petrecut-o in Pustia Ploscensk (Eparhia Orlov). In vremea aceea, traia acolo un batran aflat in inselare. Acesta si-a retezat mana, presupunand ca implineste prin aceasta porunca evanghelica si povestea oricui avea placerea sa-l asculte ca

mana retezata s-a facut sfinte moaste, fiind pastrata si cinstita cu evlavie in manastirea moscovita Simonov; ca el, batranul, aflandu-se la cinci sute de verste departare de Simonov, simte cand arhimandritul de acolo saruta mana dimpreuna cu obstea. Staretul era apucat de tremurici, totodata incepea sa suiere foarte tare: el socotea aceasta ca o roada a rugaciunii; privitorilor, insa, li se parea o schimonoseala vrednica doar de mila ori de ras. Copiii orfani care traiau pe langa manastire, se amuzau pe seama batranului, maimutarindu-l inaintea ochilor lui. Batranul se mania, se arunca ba asupra unuia, ba asupra altuia, ii tragea de par. Nimeni dintre monahii vrednici de cinstire ai manastirii nu a putut sa-l incredinteze pe cel inselat ca se afla intr-o stare de amagire, in neorinduiala sufleteasca.

Dupa ce functionarul a plecat, l-am intrebato pe monah: "*De unde v-a trecut prin gand sa-l intrebati pe functionar despre incercarea de a-si lua viata?*". Monahul a raspuns:

"Asa cum in timpul plansului celui dupa Dumnezeu vin clipe de neobisnuita impacare a constiintei, lucru care alcatuieste mangaierea celor ce plang, si in timpul desfatarii celei mincinoase, aduse de inselarea draceasca, vin clipe in care inselarea isi leapada, cum ar veni, haina, si se lasa gustata asa cum este ea de fapt. Aceste clipe sunt cumplite! Amaraciunea lor si deznadejdea pricinuita de aceasta amaraciune sunt de nesuferit. In aceasta stare in care il aduce inselarea i-ar fi mai usor celui inselat s-o recunoasca pe aceasta si sa ia masuri spre a se vindeca.

Vai! Inceputul inselarii este trufia - iar roada ei, trufia cea peste masura. Cel inselat, socotindu-se vas al harului Dumnezeiesc, *dispretuieste mantuitoarele preintampinari ale celor apropiati*, precum a bagat de seama Sfantul Simeon. Intre timp, accesele de deznadejde devin din ce in ce mai puternice: in cele din urma, deznadejdea aduce la iesirea din minti si incununeaza prin sinucidere. La inceputul veacului nostru se nevoia in pustia Sofroniev (Eparhia Kursk) schimonahul Teodosie, care-si atrasese cinstirea obstii si a mirenilor prin viata sa aspra, inalta. O data, i s-a parut ca a fost rapit la rai. Dupa terminarea vedeniei, a mers la intai-statator, a povestit minunea in amanunt, si si-a facut cunoscuta parerea de rau pentru faptul ca s-a vazut in rai numai pe sine, iar din obste pe nimeni altcineva. Faptul nu a atras intai-statatorului luarea-aminte cuvenita: acesta, a strans obstea si cu duh infrant le-a povestit despre vedenia schimonahului si i-a indemnat a vietui mai cu ravna si intr-un chip mai placut lui Dumnezeu. Dupa trecerea a oarecare vreme, au inceput sa apara ciudatenii in purtarea schimonahului. Totul s-a sfarsit atunci cand l-au gasit spanzurat in chilia sa".

Am avut si eu parte de urmatoarea intamplare vrednica de luare-aminte. M-a cercetat, odata, un ieroschimonah atonit, venit in Rusia pentru colecta. Ne-am asezat in chilia mea de oaspeti, si a inceput sa-mi zica: "*Roaga-te pentru mine, parinte: dorm mult, mananc mult!*". In vreme ce-mi spunea acestea, simteam dragostea care iese din el, fapt pentru care i-am si raspuns: "*Nu mananci mult si nu bei mult: oare nu este in tine ceva deosebit?*" si l-am rugat sa intre in chilia dinlauntru. Mergand inaintea lui si deschizand usa chiliei dinlauntru, ma rugam in gandul meu lui Dumnezeu ca sa daruiasca folos sufletului meu flamand din partea acelui ieroschimonah atonit, daca el va fi fiind cu adevarat rob al lui Dumnezeu. Intocmai: bagasem de seama la el ceva deosebit. In chilia dinlauntru ne-am asezat iarasi ca sa stam de vorba, si am inceput sa-l rog:

"Fa milostenie, invata-ma sa ma rog. Tu traiesti in cel dintai loc monahicesc de pe pamant, printre mii de monahi: intr-un asemenea loc si in mijlocul unei adunari atat de numeroase de monahi numaidecat trebuie sa se gaseasca mari rugatori, care cunosc lucrarea cea de taina a rugaciunii si ii calauzesc la ea si pe cei apropiati, dupa pilda lui Grigore Sinaitul si Grigore Palama, dupa pilda multor altor luminatori atoniti".

Ieroschimonahul s-a invoit numaidecat sa-mi fie povatuitor - si o, groaza! Cu cea mai mare infierbantare a inceput sa-mi arate metoda mai sus aratata de rugaciune extatica, intemeiata pe inchipuire. Ma uit la el - era intr-o infierbantare grozava! Avea infierbantate si sangele si inchipuirea! Era in multumire de sine, in extaz, in amagire de sine, in inselare! Lasandu-l sa se descarce, am inceput, putin cate putin, jucandu-mi in continuare rolul de povatuit, sa ii infatisez invatatura Sfantilor Parinti despre rugaciune, aratandu-i-o in Filocalie si cerandu-i sa mi-o lamureasca. Atonitul a cazut intr-o nedumerire desavarsita. Am vazut ca nu are cunostinta nicidecum despre invatatura Parintilor cu privire la rugaciune! In conti-

nuarea discutiei noastre, i-am zis: *“Uite ce e, starete! Vei locui in Petersburg – sa nu stai defel la catul de sus; sa-ti iei odaie numaidecat la cel de jos!”*. *“De ce asa?”* a intors cuvantul atonitul. *“Pentru ca”,* am spus eu, *“daca le trece prin cap ingerilor ca, rapindu-te pe neasteptate, sa te duca din Petersburg la Athos, si luandu-te de la catul de sus, te vor scapa, ai sa te strivesti de moarte; iar daca te vor lua de la cel de jos si te vor scapa, ai sa te-alegi doar cu lovituri usoare”*. *Inchipuie-ti”,* mi-a raspuns atonitul, *“de cate ori, deja, stand la rugaciune, mi-a venit cu putere gandul ca ingerii ma vor rapi si ma vor lasa in Athos!”* S-a vadit ca ieroschimonahul purta lanturi, nu dormea mai deloc, manca foarte putin si simtea in trup asemenea fierbinteala, ca iarna nu avea nevoie de imbracaminte groasa. Spre sfarsitul convorbirii noastre, mi-a venit in gand sa fac precum urmeaza: am inceput sa-l rog pe atonit ca el, postitor si nevoitor fiind, sa puna la incercare asupra sa metoda Sfintilor Parinti, care cere ca mintea sa fie la vremea rugaciunii cu desavarsire libera de orice inchipuire, cufundandu-se toata in luarea aminte fata de cuvintele rugaciunii, inchizandu-se si cuprinzand-o, potrivit spuselor Sfantului Ioan Scararul, in cuvintele rugaciunii. (*Scara, Cuvantul 28, cap.17*). In timpul acestei lucrari, inima se face, de obicei, impreuna-lucratoare mintii printr-un *simtamant mantuitor de intristare pentru pacate*, precum a spus Preacuviosul Marcu Ascetul: *“Mintea care se roaga fara imprastiere stramtoreaza inima: iar “inima infranta si smerita Dumnezeu nu o va urgisi” (Ps. 50, 19. Cuvantul despre cei ce socot a se indreptati din fapte, cap. 34, Filocalia, vol.1)*.

“Dupa ce faci pe tine incercarea”, i-am spus atonitului, *“adu-mi si mie la cunostinta despre roada ei; caci aceasta incercare este anevoioasa pentru mine insumi, datorita vietii imprastiate pe care o duc”*. Atonitul s-a invoit cu bucurie la imbierea mea. Dupa cateva zile vine la mine si imi spune: *“Ce mi-ai facut?”*. *“Dar ce s-a intamplat?”*. *“Pai cum am inceput sa ma rog cu luare-aminte, inchizand mintea in cuvintele rugaciunii, toate vedeniile mele s-au dus, si deja nu mai pot sa ma intorc la ele”*. Vorbind mai departe cu atonitul, nu am mai vazut la el *acea incredere in sine si indrazneala care sareau in ochi la prima intalnire* si care se fac, de obicei, vazute la oamenii aflati in amagire de sine, carora li se pare ca sunt sfinti, sau care se afla in inselare duhovniceasca. Atonitul si-a aratat chiar dorinta de a asculta sarmanele mele sfaturi. Atunci cand l-am povatuit *sa nu se deosebeasca prin felul vazut de vietuire fata de ceilalti monahi, intrucat aceasta duce la cugetare semeata* (*Scara, Cuvantul 4, cap. 82, 83, Preacuviosul Varsanufie cel Mare, raspunsul 275. Viata si invataturile Preacuviosului Apollo, Pateric*), si-a scos lanturile de pe el si mi le-a dat. Dupa o luna a venit iarasi la mine si mi-a spus ca a incetat fierbinteala din trupul lui, ca are nevoie de imbracaminte calduroasa si doarme cu mult mai mult.

Totodata, povestea ca in Muntele Athos sunt multi, unii bucurandu-se de faima sfinteniei, care intrebuinteaza acea metoda de rugaciune pe care o intrebuinta el, deprinzandu-i cu ea si pe altii. Nu-i de mirare! Sfantul Simeon Noul Teolog, care a trait cu opt sute de ani inaintea vremurilor noastre, spunea ca foarte putini se indeletnicesc cu rugaciunea intru luareaminte (*Despre cel de-al treilea chip al rugaciunii*). Preacuviosul Grigore Sinaitul, traitor in veacul al patrusprecelea dupa nasterea lui Hristos, atunci cand a mers in Muntele Athos, a aflat ca numerosi calugari de acolo nu aveau nici o idee despre rugaciunea mintii; se indeletniceau doar cu nevointele trupesti, savarsind rugaciunile doar cu buzele si cu glasul (*Viata Preacuviosului Grigorie Sinaitul*). Preacuviosul Nil Sorski, traitor la sfarsitul veacului al cincisprezecelea si inceputul celui de al saispzezecelea, cercetand si el Muntele Athos, spune ca in vremea sa numarul celor care se rugau cu luare-aminte se imputinase peste masura (*Inainte-cuvantare la Predania sau Tipicul Schitului*). [Staretul arhimandrit Paisie Velickovski](#) s-a stramutat in Muntele Athos, din Moldova, in anul 1747. In scurta vreme, a cercetat toate manastirile si schiturile, a stat de vorba cu numerosi batrani pe care parerea obsteasca a Sfantului Munte ii tinea de monahi foarte incercati si sfinti. Atunci, insa, cand a inceput sa-i intrebe pe acesti monahi despre cartile Sfintilor Parinti care au scris despre rugaciunea mintii, s-a aratat nu doar ca nu aveau habar ca vor fi fost pe lume asemenea carti, ci si ca nu stiau nici macar numele sfintilor Scriitori; Filocalia nu fusese, inca, tiparita in greceste (*Din scrisoarea staretului Paisie catre staretul Teodosie. Scrierile lui Paisie, ed. Pustiei Optina*).

Rugaciunea cu luare-aminte cere lepadare de sine, si putini se hotarasc sa se lepede de sine. Cel inchis in sine prin luarea-aminte, care se afla in stare de uimire din pricina vederii pacatoseniei sale *nu este in stare de vorbire multa si, indeobste, de scene de efect si actorie* - unul ca acesta apare inaintea celor ce nu cunosc nevointa lui tainica oarecum ciudat, curios, "neispravit" in toate privintele. Usor este, oare, sa te deosebesti de parerea lumii? Iar lumea, cum sa-l cunoasca pe nevoitorul adevaratei rugaciuni, cand nevointa aceasta este ea insasi cu totul necunoscuta lumii? Altfel stau lucrurile cu cel aflat in amagire de sine! Nu mananca, nu bea, nu doarme, iarna umbla doar in rasa, poarta lanturi, vede vedenii, *pe toti ii invata si ii mostra cu o nerusinare plina de indrazneala, fara nici o dreptate, fara rost, cu infierbantare a sangelui, infierbantare trupeasca, patimasa, si indemnat de aceasta infierbantare nenorocita si pierzatoare*. Sfant si gata!

De multa vreme s-au facut bagate de seama gustul si inclinarea pe care le are societatea omeneasca spre asemenea lucruri: "*Rabdati*", scrie Apostolul Pavel catre Corinteni, "*de va robeste cineva, de va mananca cineva, de va ia ce e al vostru, de va priveste cineva cu mandrie, de va loveste cineva peste obraz*" (2 Cor. 11, 20). In continuare, Sfantul Apostol spune ca el, fiind in Corint, nu a putut sa se poarte cu indrazneala si obraznicie: purtarea lui a purtat pecetea smereniei, a "*blandetii si ingaduintei lui Hristos*" (2 Cor. 10,1).

O mare parte dintre nevoitorii Bisericii Apusene, socotiti in sanul acesteia ca foarte mari sfinti - aceasta *dupa caderea ei de la Biserica Rasariteana si indepartarea Sfantului Duh de la ea* - s-au rugat si au ajuns la vedenii, bineinteles mincinoase, prin metoda pe care am amintit-o. Acesti paruti sfinti se aflau in cea mai cumplita inselare draceasca. Inselarea isi ridica, deja, in chip firesc capul pe temeiul hularii impotriva lui Dumnezeu prin care este schimonosita la eretici credinta dogmatica. Purtarea nevoitorilor latinilor, cuprinsi fiind de inselare, a fost intotdeauna "extatica" din pricina neobisnuitei lor infierbantari trupesti si patimase.

Intr-o asemenea stare se afla Ignatiu de Loyola, intemeietorul Ordinului iezuitilor. Inchipuirea lui era atat de aprinsa si de atatata, incat, precum el insusi spunea, avea nevoie doar sa o voiasca si sa intrebuinteze oarecare sfortare ca sa-i apara inainte, dupa bunul sau plac, iadul sau raiul. Aparitia raiului si iadului se savarsea nu doar prin lucrarea inchipuirii omenesti; lucrarea inchipuirii omenesti, de una singura, este neindestulatoare pentru aceasta: faptul se savarsea prin lucrarea demonilor, care isi uneau prisositoarea lor lucrare cu lucrarea neindestulatoare omeneasca, adaugand lucrare la lucrare, plinind o lucrare prin cealalta, pe temelia liberei vointe a omului care si-a ales si si-a insusit o indreptare mincinoasa.

Se stie ca adevaratilor sfinti ai lui Dumnezeu vedeniile li se daruiesc numai si numai prin bunavointa si lucrarea lui Dumnezeu, iar nu dupa voia omului si nu prin propriile lui sfortari - se daruiesc pe neasteptate, foarte arareori, cand este neaparata nevoie, potrivit minunatei iconomii a lui Dumnezeu, iar nu la intamplare (*Sfantul Isaac Sirul, Cuvantul al 36-lea*). Nevointa aspra a celor aflati in inselare se insoteste, de obicei, de o adanca stricaciune sufleteasca. Dupa aceasta se poate masura vapaia care ii mistuie pe cei inselati. In sprijinul celor spuse stau povestirile din istorie si marturia Parintilor. "*Cel ce vede duhul amagirii - in vedeniile care-i sunt infatisate*", a spus Preacuviosul Maxim Capsocalivitul, "*foarte adesea este supus iutimii si maniei; buna-mireasma a smereniei ori rugaciunii, ori lacrimii adevarate nu incapa intr-ansul. Dimpotriva, unul ca acesta se lauda mereu cu virtutile sale, este plin de slava desarta si se deda intruna, fara frica, patimilor viclene*" (*Convorbirea Preacuviosului Maxim Capsocalivitul cu Preacuviosul Grigore Sinaitul, Filoc. rom., vol. 7*).

(in: [Sf. Ignatie Briancianinov, "Despre inselare"](#))

Regret că din greșeală am scăpat comentaiul de mai sus, nepotrivit cu mesajul paginii. Regret că din grabă, am confundat textul cu un altul mai potrivit -și i-am și dat drumul, ca apoi să văd greșeala. Iertați-mă. Nădăjduiesc ca percizarea aceasta să îndrepte lucrurile pentru fiecare cititor al nevrednicileor mele îndrăzneli. Mulțumim din inimă lui Dumnezeu și fraților voastre, dragi truditori ai siteului, pentru așa texte de mare folos și de mare valoare.

Acestea zidesc ortodoxia în suflet. Acestea aduc și pun Adevărul, ca răspuns multor gânduri și uneori mai mult decât gânduri -poate chiar nemărturisite- pe care le trăim la modul personal fiecare dintre noi, mari și mici, simpli mireni, păstori sau suprapăstori. Am cuprins în acest gând și pe cei din afara mea, pentru că văd cu mare durere cu câtă siguranță de sine și autoritate, se propovăduiesc lucruri dăunătoare și mai mult decât dăunătoare- erezii peste erezi- dar și îndemn și pildă spre schismă și spre extremismul zelotist. Cer iertare tuturor.

Nicolae Mirean

Sfantul Ignatie Briancianinov despre diverse forme de INSELARE si despre cauza lor esentiala: lipsa pocaintei, a inimii infrante (2)

“Aceste simtiri felurite apar prin lucrarea subtire a slavei desarte si a patimii dulcetii: in urma acestei lucrari, sangele capata o miscare pacatoasa, amagitoare, ce se infatiseaza ca desfatara a harului, iar slava desarta si patima dulcetii sunt starnite de cugetarea semeata, acest tovaras nedespartit al “parerii”.

Nota noastra: Cuvantul de fata al Sfantului Ierarh Ignatie, cel considerat proorocul Ortodoxiei din vremea noastra, este cu atat mai necesar cu cat si astazi, in Biserica, mai ales sub influenta viclenelor duhuri [New Age](#) tot mai raspandite, constatam cu imensa durere cum multi frati ai nostri ajung *sa caute in rugaciune si in lecturile filocalice - si inca in cele mai inalte si mai grele dintre acestea, catre care se “arunca” fara discernamant si fara sfatul nimanui, ba chiar considerand ca nici nu au nevoie de vreo indrumare!* - o desfatara si o (inchipuita) “inaltare” a “spiritului”, o scaldare in fericire, lumina si extaz, o dobandire instant a “trezviei”, a “pacii” si a “Duhului Sfant”.

Te cutremuri reamente cand vezi cum [multi dintre acestia, care cred ca isihasmul \(urban si din fotoliu\) este “super”, ca ii au la degetul mic pe Staretul Vasile de la Poiana Marului sau pe Sf. Isihie Sinaitul](#) si converseaza “ca la o cafea” despre tehnicile avansate de rugaciune a inimii, care se imagineaza pe sine dogorind deja de dragoste pentru Dumnezeu, nici macar nu se spovedesc, nu doresc sa stie ce este pocainta si ce este pacatul sau nici prin gand nu le trece sa renunte la patimile slavei lumesti si la placerile trupului. Unii, poate chiar si avand formal un duhovnic si mergand pe la slujbe, cred inca in reincarnare, in astrologie, ori chiar practica [radiestezie](#), [Reiki](#), [Zen](#) sau [Yoga](#) si isi imagineaza, in acelasi timp, ca pot avea acces la slava taborica si ca implinesc deja porunca “iubirii universale”.

In cazuri ceva mai putin grave decat acestea, care pot afecta pe multi incepatori, se intalneste, mai ales la firile foarte emotionale si senzuale, necuratite prin plansul duhovnicesc, *ispita “indragostirii” de rugaciune ca scop in sine sau ca mijloc de a obtine “stari”* asa-zis duhovnicesci dulci, placute, deosebite, de a-ti “imbata” inima de “dragoste”, “pace” si “bucurie” inchipuite, de a plonja din cotidianul mizerabil intr-o lume feerica, construita, in mod inconstient, prin imaginatie.

[Cum arata si Cuviosul Seraphim Rose](#), *cultura placerii* in care ne-am format cei mai multi dintre noi ne viruseaza si cautarile spirituale si ne trimite catre un soi de “Ortodoxie confortabila” si sentimentalista, care arde etapele si trece direct de la gradinita la facultate si doctorat, fara a mai considera necesara insusirea anevoioasa a abecedarului si aritmeticii elementare. Tanjirea prematura catre cele mai inalte si mai imbiitoare forme de spiritualitate, atractia catre acele mode “duhovnicesci” care dau senzatia atingerii rapide a unor experiente extraordinare sau a unor performante mari cu eforturi minime (*rugaciunea inimii, impartasania deasa, Filocalia, misionarismul in lume, etc.*) sunt simptome ale bolii caracteristice multora dintre convertitii contemporani. Ceea ce este fundamental - *pocainta, durerea inimii, plansul pentru pacate, lepadarea de sine si de lume, de toate pacatele grosolane, in prima faza, intrarea sub ascultare si sfat* - este intotdeauna ocolit, ocoltat, minimalizat. Nu degeaba se spunea in Pateric: [“De vei vedea pe cel tanăr de voia sa suindu-se la ceruri, apuca-l de picior si trage-l, caci nu ii este de folos”](#). Dar cine mai asculta astfel de cuvinte astazi, cand infierbantarile sangelui, exaltarile inimii si parerea de sine a mintii ne dau “garantia” ca se poate si altfel, singuri si de capul nostru...

“...Intr-o asemenea nenorocire cad si cei ce se nevoiesc la rugaciune, dar *leapada pocainta din nevointa lor, incercand sa atate in inima iubirea de Dumnezeu, sa simta desfatata si extaz...*”

“Ucenicul: Faptul ca aceasta metoda de rugaciune este gresita si legatura ei cu amagirea de sine si inselarea imi sunt acum limpezi; fa-ma prevazator acum si cu privire la celelalte feluri de rugaciune nepotrivita si la starea amagitoare care este legata de ele.

Staretul: Precum duce la amagire de sine si inselare lucrarea gresita a mintii, tot asa duce la ele si *lucrarea gresita a inimii*. Sunt pline de trufie nechibzuita dorinta si nazuinta de a vedea vederi duhovnicesti cu o minte necuratita de patimi, neinnoita si nerevizitata de catre dreapta Sfantului Duh: pline sunt de aceeasi trufie si nechibzuita, *dorinta si nazuinta inimii de a se indulci de simtiri sfinte, duhovnicesti, dumnezeiesti*, atunci cand ea nu este inca in stare de asemenea indulciri. Precum mintea necurata care, dorind a vedea vedenii Dumnezeiesti si neavind putinta de a le vedea, alcatuieste pentru sine vedenii din sine insasi, amagindu-se si inselandu-se cu ele - tot asa si inima, silindu-se a gusta dulceata dumnezeiasca si alte simtiri dumnezeiesti, si neaflindu-le in sine, se linguseste cu ele pe sine, se amageste, se inseala, se pierde pe sine, intrand pe taramul minciunii, in partasie cu demonii, supunandu-se inrauririi lor, lasandu-se inrobata de stapanirea lor.

O singura simtire dintre toate simtirile inimii aflate in starea cazuta poate fi intrebuintata la nevazuta slujire a lui Dumnezeu: *intristarea pentru pacate, pentru pacatosenie, pentru cadere, pentru pierzania sufletului* - acesta se numeste *plans, pocainta, strapungere a duhului*. Pentru aceasta da marturie Sfanta Scriptura. *“Daca ai fi voit jertfa, Ti-as fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi”* (Ps. 50, 18, 19): fiecare simtire a inimii in parte precum si toate impreuna nu iti sunt bineplacute, pangarite fiind de pacat si schimonosite prin cadere.

“Jertfa lui Dumnezeu - duhul umilit; inima infranta si smerita Dumnezeu nu o va urgisi” (Ps. 50, 18,19). Aceasta jertfa indeparteaza in chip firesc aducerea celorlalte jertfe: simtamantul de pocainta face sa amuteasca toate celelalte simtaminte. Pentru ca jertfele celorlalte simtaminte sa se faca bineplacute lui Dumnezeu, trebuie ca mai inainte sa se reverse bunavoierea lui Dumnezeu peste Sionul nostru, trebuie ca mai inainte sa se recladeasca zidurile Ierusalimului nostru daramat. Domnul este Drept si Atotsfant: numai jertfele drepte, curate, pe care e in stare sa le aduca firea omeneasca abia dupa innoirea sa, sunt bineplacute Domnului Celui Drept si Atotsfant. Jertfele si arderile de tot pangarite El nu le va binevoi. Sa ne ingrijim a ne curati prin pocainta!

“Atunci vei binevoi jertfa dreptatii, prinosul si arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tau vitei” (Ps. 50, 21): *simtirile renascute ale omului innoit prin Sfantul Duh*. Cea dintai porunca data de Mantuitorul lumii tuturor oamenilor, fara deosebire, este porunca despre pocainta: *“a inceput Iisus a propavadi si a spune: [pocaiti-va, ca s-a apropiat Imparatia cerurilor](#)”* (Matei 4, 17). Porunca aceasta cuprinde, inmanunchiata in sine toate celelalte porunci. Acelor oameni care nu pricepeau insemnatatea si puterea pocaintei, Mantuitorul le-a zis nu o data: *“Mergand, invatati-va ce inseamna: [Mila voiesc, iar nu jertfa](#)”* (Matei 9, 13).

Aceasta inseamna ca Domnul, milostivindu-Se de oamenii cazuti si pieriti, le-a daruit tuturor pocainta, ca singur mijloc de mantuire, intrucat toti sunt cuprinsi de cadere si de pieire. El nu cere, nici nu doreste de la ei jertfe de care nu sunt in stare, ci voieste ca *sa se milostiveasca de ei insisi, sa-si recunoasca nenorocirea*, slobozindu-se din ghearele ei prin pocainta. La cuvintele sus-pomenite, Domnul a adaugat aceste vorbe grozave: *“Nu am venit”,* a zis El, *“sa chem pe cei drepti, ci pe cei pacatosi la pocainta”*.

Pe cine numeste *drepti*? Pe [acei pacatosi nefericiti si orbiti, care, amagiti fiind de catre parerea de sine](#), nu socot ca au trebuinta in chip firesc de pocainta, si, de aceea, fie ca se leapada de ea, fie ca nu-i duc grija. Ce nefericire! Prin aceasta ei se leapada de Mantuitorul si pierd comoara mantuirii.

“Vai sufletului”, spune Preacuviosul Macarie cel Mare, *“care nu-si simte ranile sale si i se pare, din pricina marii, nemasuratei vatamari pe care i-a adus-o raul, ca este pe de-a-ntregul strain de aceasta vatamare. Un asemenea suflet nu mai este deja cercetat si doftoricit de*

catre Doctorul Cel Bun, ca unul care de bunavoie si-a lasat ranile neingrijite si se socoate sanatos si neprihanit. "Nu au nevoie de doctor", zice El, "cei sanatosi, ci cei bolnavi" (Mat. 9, 12; Cuvantul al 6-lea despre dragoste, cap.16).

Cumplita cruzime fata de sine este lepadarea de pocainta! Cumplita raceala, ne iubire de sine este nepasarea fata de pocainta! Cel care este crud cu sine nu poate sa nu fie crud si cu ceilalti. Cel ce s-a milostivit de sine imbratisand pocainta se face, totodata, milostiv si fata de aproapele. De aici se vede intreaga insemnatate a greselii: a lua inimii simtamantul de pocainta poruncit ei de catre Dumnezeu Insusi, care ii este, in chip firesc si logic, neaparat trebuincios, si a te stradui sa descoperi in inima, in pofida randuielii, in pofida asezamintelor Dumnezeiesti, acele simtiri care trebuie sa se iveasca in ea de la sine dupa curatirea prin pocainta, insa avand un cu totul alt caracter. (*Sfantul Isaac Sirul, Cuvantul 55*). Despre acest caracter *duhovnicesc*, omul *trupesc* nu poate sa-si faca nici o inchipuire, intrucat simtirile plasmuite se intemeiaza intotdeauna pe simtiri deja cunoscute inimii, iar simtirile *duhovnicesti* sunt pe de-a-ntregul straine inimii care nu cunoaste decat simtirile *trupesti*. Asemenea inima nici nu stie macar ca exista simtiri duhovnicesti.

Toata lumea stie ce nenorocire suflteasca a cazut peste carturarii si fariseii iudei din pricina gresitei lor intocmiri sufletesti; ei s-au facut nu numai straini de Dumnezeu, ci si vrajmasi pe fata ai Lui, ucigasi de Dumnezeu. Intr-o asemenea nenorocire cad si cei ce se nevoiesc la rugaciune, dar *leapada pocainta din nevointa lor, incercand sa atate in inima iubirea de Dumnezeu, sa simta desfatara si extaz*; acestia dau singuri apa la moara caderii lor, se fac straini de Dumnezeu, se fac partasi cu satana, se molipsesc de ura fata de Sfantul Duh. Acest fel de amagire este inspaimantatoare; el este la fel de pierzator de suflet ca si primul, dar mai putin vadit; arareori duce la nebunie si sinucidere, dar strica, fara umbra de indoiala, si mintea si inima. Pe acesta, Parintii l-au numit, din pricina acelei stari a mintii careia ii da nastere, "*parere*". (*Preacuviosul Grigore Sinaitul, cuv.108, 128, Sfantul Ioan Carpatiul, cap. 49, Filocalia, vol.4*). La acest fel de inselare se refera Sfantul Apostol Pavel, atunci cand spune: "*Nimeni, dar, sa nu va insele printr-o prefacuta smerenie si printr-o fatarnica inchinare la ingeri, incercand sa patrunda in cele ce n-a vazut, si ingamfandu-se zadarnic cu inchipuirea lui trupestasca*". (Col. 2, 18).

Cel tinut de aceasta inselare nutreste "*parere*" despre sine, alcatuieste despre sine "*parerea*" ca ar avea numeroase virtuti si merite, chiar si ca ar fi plin din belsug de darurile Sfantului Duh.

"Parerea" este alcatuita din socotinte mincinoase si simtiri mincinoase; potrivit cu aceasta insusire a ei, se afla pe de-antregul in partea tatalui si intruchiparii minciunii - diavolul. Cel ce se roaga silindu-se sa descopere in inima simtirile omului nou, neavind putinta de face aceasta, le inlocuieste cu simtiri nascocite de el, nesabuite, la care nu intarzie a adauga lucrarea duhurilor cazute. Socotind adevarate si izvorate din har simtirile gresite, atat ale sale, cat si cele rele de la demoni, el capata niste pareri pe potriiva acelor simtiri care, necontentit insusindu-si-le inimii si intarindu-se in ea, ele hranesc si inmultesc parerile mincinoase; fireste ca dintr-o asemenea nevointa gresita iau nastere amagirea de sine si inselarea diavoleasca - "*parerea*".

"Parerea nu ingaduie celor parute sa ia cu adevarat fiinta" - a spus Sfantul Simeon, Noul Teolog. Cel caruia i se pare ca este despatimit nu se va curata niciodata de patimi; cel caruia i se pare ca este plin de har nu va primi niciodata har; cel caruia i se pare ca este sfant nu va ajunge niciodata la sfintenie. Sa fie limpede: cel ce socoate ca are lucrari duhovnicesti, virtuti, merite, daruri harice, care se maguleste si se desfata cu "*parerea*", prin aceasta "*parere*" ingradește lucrarilor duhovnicesti, virtutilor crestine si harului Dumnezeiesc intrarea in el si deschide larg poarta pentru imbolnavirea de pacat si pentru demoni. Pentru cei molipsiti de "*parere*", deja nu se mai afla nici o putinta de sporire duhovniceasca: ei au nimicit aceasta putinta jertfind pe altarul minciunii insesi principiile pe care se intemeiaza lucrarea omului, lucrarea mantuirii sale, si anume felul in care el priveste adevarul.

In cei ce bolesc de aceasta inselare apare o ingamfare neobisnuita: parca ar fi beti de sine, de starea lor de amagire de sine, vazand in ea o stare harica. Ei sunt patrunchi, plini

peste masura de cugetare semeata si trufie, parand, totusi, smeriti in ochii multora care judeca dupa aratare si *nu pot sa pretuiasca lucrurile dupa roadele lor, precum a poruncit Mantuitorul* (Mat.7,16; 12, 33), *si cu atat mai putin dupa simtul duhovnicesc de care amintea Apostolul* (Evr. 5, 14). Proorocul Isaia a zugravit in culori vii felul in care lucrarea inselarii prin "parere" s-a petrecut in arhanghelul cazut, lucrare care l-a amagit si l-a pierdut pe acest arhanghel.

"Tu", ii graieste satanei proorocul, *"zis-ai in cugetul tau: ridica-ma-voi in cer si mai presus de stelele cerului voi aseza scaunul meu, sedea-voi in magura inalta peste muntii cei inalti, cei dinspre miazanoapte; suima-voi deasupra norilor, fi-voi deopotriva cu Cel Prea Inalt. Si acum la iad te vei pogori si la temeliile pamantului"*. (Isaia 14, 13-15).

Pe cel molipsit de "parere", Domnul il mustra in felul urmator:

"Tu zici: sunt bogat si m-am imbogatit, si de nimic nu am nevoie! Si nu stii ca tu esti ticalos si sarman si orb si gol". (Apoc. 3,17).

Domnul il sfatuieste pe cel inselat sa se pocaiasca; il imbie sa cumpere, de la nimeni altcineva decat de la Domnul Insusi, cele ce sunt de neaparata trebuinta, din care se alcatuieste pocainta (Apoc. 3, 18). Aceste cumparaturi sunt cu adevarat trebuincioase: fara de ele nu este mantuire. Nu este mantuire fara de pocainta, iar pocainta primesc de la Dumnezeu doar aceia care pentru primirea ei, *isi vor vinde toata averea lor, adica se vor lepada de tot ce si-au insusit prin "parere"*.

- *Ucenicul: Nu ti s-a intamplat, oare, sa ai de-a face cu vreunii oameni molipsiti de acest soi de inselare?*

Staretul: Cei molipsiti de inselare prin "parere" pot fi intalniti foarte adesea. Oricine nu are duh infrant, cel care isi recunoaste vreun fel oarecare de vrednicie, si de merite, oricine nu tine neabatut invatatura Bisericii Ortodoxe, ci judeca in ce priveste oarecare dogma sau predanie dupa cum il taie pe el capul sau dupa invataturile celor de alta lege, se afla in aceasta inselare. Cat este de mare inselarea cuiva se poate vedea dupa marimea ratacirii si a staruintei sale in ratacire.

Neputincios este omul! Tot timpul se furiseaza in noi "parerea" intr-unul din chipurile sale si, dand fiinta "eu-ului" nostru, alunga de la noi harul Dumnezeiesc. Precum nu este om, asa cum bine a bagat de seama Sfantul Macarie cel Mare, care se fie liber de trufie, tot asa, nu este om care sa fie cu desavarsire liber de lucrarea asupra lui a acestei patimi subtiri, numite "parere". Ea a fost data in vileag de catre Sfantul Apostol Pavel si doftoricita prin grele incercari venite cu ingaduinta lui Dumnezeu.

"Nu voim, fratilor", scrie Apostolul catre Corinteni, "ca voi sa nu stiti de necazul nostru care ni s-a facut in Asia, ca peste masura si peste puteri am fost ingreuiati, incat nu mai nadajduiam sa mai scapam cu viata. Ci noi, in noi insine, ne-am socotit ca osanditi la moarte, ca sa nu ne punem increderea in noi, ci in Dumnezeu, Cel Ce inviaza pe cei morti" (2 Cor. 8, 9).

Din aceasta pricina, trebuie sa veghem cu luare-aminte la noi insine, ca sa nu socotim ca avem prin noi insine vreo fapta buna, vreo insusire vrednica de lauda sau inzestrare fireasca deosebita, si chiar stare harica; pe scurt, sa nu socotim ca avem prin noi insine ceva bun. *"Ce ai tu", spune Apostolul, "pe care sa nu-l fi primit"* (1 Cor. 4, 7) de la Dumnezeu? De la Dumnezeu avem si viata, si cea de-a doua nastere, si toate insusirile firesti, toate darurile, atat sufletesti cat si trupesti. Noi suntem datornicii lui Dumnezeu! Datoria noastra este cu neputinta de platit! Cugetand astfel cu privire la noi insine, in sufletul nostru ia nastere de la sine starea potrivnica "parerii", stare pe care Domnul a numit-o *"saracie cu duhul"*, pe care a fericit-o. (Mat.2, 3). Mare nenorocire este a ne abate de la invatatura dogmatica si morala a Bisericii; de la invatatura Sfantului Duh, printr-o filozofare oarecare! Aceasta este *"inaltarea care se ridica impotriva intelegerii Dumnezeiesti"*. Trebuie sa rasturnam aceasta intelegere si sa o supunem *"ascultarii lui Hristos"* (2 Cor. 10, 4, 5).

- *Ucenicul: Este vreo legatura intre primul fel de inselare si cel de-al doilea?*

Staretul: Intre aceste doua feluri de inselare intotdeauna este o legatura. Primul fel de inselare este intotdeauna unit cu cel de-al doilea, cu "parerea". Celui care alcatuieste chipuri amagitoare, prin mijlocirea puterii firesti de inchipuire si imbina aceste chipuri prin

mijlocirea fanteziei, într-o priveliste care-l vrajeste, celui care își supune întreaga ființă înrauririi amagitoare și puternice a acestei privelști, totdeauna i se “pare”, din nefericire, că această priveliste ia naștere prin lucrarea harului Dumnezeuiesc, că simțirile inimii pe care le stărneste ea sunt simțiri venite prin har. Cel de-al doilea fel de înșelare, adevărata “parere”, lucrează fără a alcatui privelști amagitoare: el se mulțumește cu alcatuirea unor simțiri și stări harice masluite, din care se naște o parere mincinoasă, stramba, despre orice fel de nevointă duhovnicească. Cel care se află în înșelarea prin “parere” capătă o înțelegere mincinoasă a tot ceea ce îl inconjoară. El este înșelat și înlauntrul său, și din afară. Închipuirea lucrează cu multă putere în cei amagiți prin “parere”, însă lucrează numai și numai pe tărâmul imaginarului. Ea nu se indeletnicește defel (sau se indeletnicește foarte rar) cu zugrăvirea în închipuire a raiului, a salăsurilor și camarilor de sus, a luminii și buneimiresme ceresti, a lui Hristos, a ingerilor și a sfinților; ea alcatuiește întotdeauna parute stări duhovnicești, *stransa prietenie cu Iisus* (“*Urmarea lui Hristos*” a lui *Thoma de Kempis*, cartea 2, cap.8), launtrica împreună-vorbire cu El (“*Urmarea*”, cartea 3, cap.1), descoperiri tainice (“*Urmarea*”, cartea 3, cap.13), glasuri, desfătări; zidește pe temelii lor o înțelegere mincinoasă despre sine și despre nevointa creștină, zidește indeobște, un fel mincinos de a gândi și o întocmire mincinoasă a inimii, duce la betia de sine, ba la înfierbântare și extaz. Aceste simțiri felurite apar prin *lucrarea subtilă a slavei desarte și a patimii dulcetii*: în urma acestei lucrări, sângele capătă o mișcare pacatoasă, amagitoare, ce se înfatisează ca desfătare a harului, iar *slava desartă* și *patima dulcetii* sunt stărnite de *cugetarea semeată*, acest tovarăș nedespărțit al “*parerii*”.

O trufie grozavă, asemenea trufiei demonilor, alcatuiește însușirea de capetenie a celor ce și-au însușit unul din aceste două feluri de înșelare. Pe cei amagiți de primul soi de înșelare, trufia îi aduce într-o stare de nebunie vadită; în cei amagiți de cel de-al doilea soi, această, pricinuindu-le și lor o anume vătămare a minții, mai puțin vadită, numită în Scriptură “*stricare a minții*” (2 Tim. 3, 8) – ei bine, această ia chipul smereniei, evlaviei, înțelepciunii, dar poate fi cunoscută după roadele sale amare. Cei molipsiți de “parere” despre virtuțile lor, și mai cu seamă despre sfîntenia lor, sunt în stare și gata de orice uneltire, de orice fatarnicie, viclenie și amăgire, de orice faptă rea. Ei suflă cu vrajbă neîmpacată împotriva slujitorilor adevărului, napustindu-se asupra lor cu ură încrancenată, atunci când aceștia nu recunosc în cei înșelați starea pe care “parerea” îi face să creadă că o au și o arată în vazul lumii oarbe cu duhul.

Ucenicul: Sunt, oare, și stări duhovnicești, care vin din harul Dumnezeuiesc – de pilda, acea stare în care se gusta dulceata și bucuria duhovnicească, starea în care se descopera tainele creștinătății, starea în care se face simțită în inimă salăsuirea Sfântului Duh, starea în care nevoitorul lui Hristos se învrednicește de vederi duhovnicești ?

*Stărețul: Fără îndoială că sunt, dar numai în creștinii care au atins desăvârșirea creștină, care mai înainte s-au curățit și pregătit prin pocăință. Lucrarea treptată a pocăinței se face arătată indeobște, prin toate felurile smereniei, și indeosebi prin *rugăciunea adusă din saracia duhului, din plans*; ea slăbește în om, treptat, lucrarea pacatului. Pentru această este nevoie de nu puțină vreme, și se da numai nevoitorilor adevărați, cu bună-hotărare, prin Dumnezeuiasa Pronie, care veghează neadormit asupra noastră. Lupta cu patimile este nespus de folositoare: ea duce, mai presus de orice, la *saracia cu duhul*.*

Având scopul de a ne folosi cu adevărat, Judecătorul și Dumnezeuul nostru “*rabda îndelungă*” pentru noi, și nu degraba “*va rasplăti potrivitnicului*” (Luca 18, 7) nostru – pacatul. Atunci când patimile slăbesc – această se întâmplă cel mai adesea spre sfârșitul vieții [*Viata lui Teofil*, a lui *Pimen cel Bolnav*, a lui *Ioan Mult-patimitorul* (*Patericul Lavrei Pecerska*)) – atunci încep să apară, puțin câte puțin, stările duhovnicești, care se deosebesc cu neputență de stările alcatuite de către “parere”. Mai întâi, intră în casa sufletului *plansul cel din har*, o curățeste și o albăște pentru primirea darurilor care urmează plansului, potrivit asezămintelor legii duhovnicești. Omul trupesc nu poate nicicum, prin nici un mijloc, să își închipuie stările duhovnicești, și nici din plansul cel din har nu poate să înțeleagă nimic: cunoașterea acestor stări nu se deosebeste altfel decât prin *cercare* (*Sfântul Isaac Sirul, cuvântul 55*).

Darurile duhovnicesti sunt impartite cu Dumnezeuasca intelepciune, care vegheaza ca vasul cel cuvantator ce trebuie sa primeasca in sine darul sa poata primi in sine fara vatamare puterea darului. *Vinul nou strica burdufurile vechi* (Mat.9,7). E vrednic de luare-aminte faptul ca in vremea de acum, darurile duhovnicesti sunt impartite cu cea mai mare economie, potrivit slabanogirii de care este cuprinsa, indeobste crestinatatea. Darurile acestea slujesc aproape numai spre a indetula trebuintele mantuirii. Dimpotriva, "parerea" isi cheltuiește darurile sale cu o risipa neistovita si cu cea mai mare grabire.

Semnul de obste al starilor duhovnicesti este adanca smerenie si smerita cugetare, unita cu gandul omului ca este mai prejos decat toti, cu dragostea evanghelica fata de oricare semen, cu nazuinta de a fi in insingurare. Aici nu prea este loc pentru "parere", intrucat smerenia sta in lepadarea oricarei destoinicii proprii, in adevarata marturisire a Rascumparatorului, in a-si pune in El toata nadejdea si reazimul: iar "parerea" sta in socotinta ca insusirile bune daruite de Dumnezeu le are omul de la sine, si in nascocirea pentru sine a unor insusiri bune care nu sunt de fapt. Ea este unita cu nadajduirea in sine, cu marturisirea rece si numai la aratare a Rascumparatorului. Dumnezeu este proslavit de inselat doar *cu scopul de a se proslavi pe sine*, asa cum a facut Fariseul. Cei tinuti de "parere" sunt dedati in cea mai mare parte, *patimii dulcetii*, chiar daca se falesc cu cele mai inalte stari duhovnicesti, nemaipomenite in adevarata nevointa ortodoxa; unii dintre ei se infraneaza de la inrobirea grosolana fata de patima dulcetii, dar asta numai pentru ca in ei precumpaneste pacatul pacatelor - trufia.

Ucenicul: Din inselarea numita "parere" pot, oare, sa se traga oarecare urmari nefericite simtite si vazute ?

Staretul: Din acest fel de inselare au aparut urmari pierzatoare: *ereziile, schisme, necredinta, hula*. Nefericita urmare vazuta a acestora este lucrarea gresita si vatamatoare pentru sine si pentru aproapele - un rau care, oricat ar fi de limpede si de intins, este putin bagat de seama si putin inteles. Cu acei lucratori ai rugaciunii care sunt molipsiti de "parere" se intampla si nenorociri vadite inaintea tuturor: arareori, insa, pentru ca "parerea", aducand mintea in cea mai cumplita ratacire, nu o aduce totusi, la nebunie, asa cum o face inchipuirea zdruncinata.

Pe ostrovul Valaam, intr-o indepartata coliba pustniceasca, traia schimonahul Porfirie, pe care l-am vazut si eu. El se indeletnicea cu nevointa rugaciunii. Ce fel de nevointa era aceea, nu stiu prea bine. Despre faptul ca aceasta nevointa era gresita da marturie lectura indragita a schimonahului: el pretuia mult cartea scriitorului apusean Thoma de Kempis, despre "Urmarea lui Hristos", si se calauzea dupa ea. Aceasta carte este scrisa din "parere". Odata, toamna, Porfirie i-a cercetat pe batranii schitului, de care "pustia" lui nu se afla departe. Luandu-si ramas bun de la batrani, acestia l-au preintampinat, zicandu-i: "*Nu cumva sa-ti vina in gand sa treci pe gheata: gheata de-abia ce s-a facut, si e tare subtire*". "Pustia" lui Porfirie era despartita de schit printr-un intrand adanc al lacului Ladoga, ce trebuia ocolit. Schimonahul a raspuns cu glas linistit si cu paruta umilinta: "*Deja am devenit usor*". A plecat. Nu dupa multa vreme s-a auzit un tipat deznadajduit. Batranii schitului s-au tulburat, au alergat afara. Era intuneric: locul in care se intamplase nefericirea n-a fost gasit degraba; nu au gasit degraba nici mijloacele de a-l gasi pe inecat: cand trupul a fost scos afara, era deja neinsufletit.

Ucenicul: Spui ca lucrarea "Urmarea lui Hristos" a fost scrisa din amagire de sine; totusi, ea are o multime de admiratori chiar printre fiii Bisericii Ortodoxe!

Staretul: Tocmai ca acestia, fiind extaziati de valoarea ei, isi dau cu parerea despre aceasta valoare fara sa aiba nici o pricepere. In inainte-cuvantarea traducatorului rus la cartea "Urmarea lui Hristos" - editia din anul 1834, tiparita la Moscova - se spune: "*Un foarte luminat barbat - rus, ortodox - obisnuia sa spuna: "Daca mi s-ar cere parerea as indrazni sa asez scrierea lui Kempis indata dupa Sfanta Scriptura"*. Aceasta sentinta atat de hotarata da unui scriitor de alta lege deplina intaietate asupra tuturor Sfintilor Parinti ai Bisericii Ortodoxe, iar cel ce se rosteste, pune parerea sa mai presus de asezamintele intregii Biserici, care, la Sfintele Sinoade, a recunoscut scrierile Sfintilor Parinti ca fiind de Dumnezeu insuflate, randuind citirea lor nu numai spre zidirea sufleteasca a tuturor fiilor

sai, ci si ca indreptar pentru dezlegarea problemelor bisericesti. In scrierile Parintilor se afla pastrata o mare comoara duhovniceasca, crestina si bisericeasca: predania dogmatica si morala a Sfintei Biserici. Este vadit ca *“Urmarea lui Hristos”* este cea care l-a adus pe sus-pomenitul barbat intr-o asemenea stare care sa-l faca a se rosti intr-un fel atat de indraznet, atat de gresit, atat de trist*.

* *“Urmarea...”* atunci cand a aparut pentru prima oara, a fost osandita chiar de Biserica sa latina, fiind pusa sub urmarirea Inchizitiei. Urmarirea a incetat, mai apoi, si s-a prefacut in protectie, atunci cand s-a vazut ca aceasta carte este o buna unealta de propaganda in randul oamenilor care si-au pierdut adevarata intelegere a crestinismului si au pastrat fata de el doar o legatura de suprafata. Sub numele de propaganda papista, se intelege aici acea parere despre Papa, pe care Papa vrea sa o insufla despre sine omenirii, adica parerea despre puterea suprema, autocratica, nemarginita pe care Papa ar fi avand-o asupra lumii. Propaganda, avand acest tel, prea putin ia seama la calitatea invataturii pe care o propune; ei ii convine orice contribuie la implinirea telului sau - chiar si credinta in Hristos fara parasirea credintei in idoli.

Aceasta este amagirea de sine! Aceasta este inselare! Ea a luat fiinta din pareri mincinoase; parerile mincinoase au luat nastere din simtirile gresite impartasite de cartea cu pricina. In aceasta carte traieste si din aceasta carte rasufla ungerea duhului celui viclean, care ii *linguseste pe cititorii ei*, imbatandu-i cu otrava minciunii, otrava indulcita cu mirosurile subtiri ale semetei cugetari, slavei desarte si patimii dulcetii. Cartea ii poarta pe cititorii sai drept spre partasia cu Dumnezeu, fara a-i curati, mai inainte, prin pocainta: de aceea si starneste o deosebita aplecare spre ea in oamenii patimasi, care nu au batut cararea pocaintei, care nu au fost preveniti cu privire la amagirea de sine si la inselare, care nu au luat povata din invatatura Sfintilor Parinti ai Bisericii Ortodoxe, cum sa vietuiasca dupa legea duhovniceasca. Cartea lucreaza cu putere *asupra sangelui si nervilor*, ii atata - si de aceea ea place cu osebire oamenilor robiti simturilor: de aceasta carte poti sa te indulcesti fara a te lepada de despartirile grosolane ale simturilor. *Cugetarea semeata, subtirea patima a dulcetii si slava desarta* sunt infatisate de aceasta carte ca lucrare a harului Dumnezeiesc. Adulmecandu-si dezmatul in forma subtire a lucrarii sale, oamenii trupesti cad in extaz de atata betie, de desfatarea capatata fara de osteneala, fara lepadare de sine, fara pocainta, fara *“rastignirea trupului cu patimile si poftele”* (1 Galat.5, 24), prin lingusirea starii de cadere. Manati de orbirea si de trufia lor, ei trec cu veselie din patul iubirii dobitocesti in patul unei iubiri si mai nelegiuite, care domneste in casa de desfranare a duhurilor lepadate. O oarecare persoana, apartinand, dupa starea ei pamanteasca, societatii inalte si cultivate, iar la aratare Bisericii Ortodoxe, s-a rostit in urmatorul fel despre o luterana raposata, socotita ca sfanta de catre aceasta persoana: *“Il iubea pe Dumnezeu cu patima; se gandeaua numai la Dumnezeu; Il vedea numai pe Dumnezeu; citea numai Evanghelia si “Urmarea”, care este o a doua Evanghelie”*

*Aceasta sentinta exaltata a fost rostita in limba franceza, atat de potrivita pentru scena: *“elle aimait Dieu avec passion; elle ne pensait qu a Dieu; elle ne voyait que Dieu; elle ne lisait que l’Evangile et l’Imitation qui est un second Evangile”*.

In aceste cuvinte a fost infatisata tocmai acea stare in care sunt adusi cititorii si cinstitorii *“Urmarii”*. Intocmai, in duhul sau, cu aceasta fraza este sentinta vestitei scriitoare frantuzoaice, d-na de Sevigne, in legatura cu vestitul poet francez, Racine cel batran. *“Il iubeste pe Dumnezeu - si-a ingaduit sa spuna d-na de Sevigne - asa cum isi iubea mai inainte amantele”*.*.

* *Il aime Dieu, comme il aimait ses maitresses.*

Vestitul critic La Garpe, fost mai inainte ateu si care a trecut mai apoi, la un crestinism prost inteles si schimonosit de catre el, incuviintand rostirea d-nei de Sevigne, a spus: *“Cu aceeași inimă este iubit Creatorul cu care este iubita și creatura, deși urmarile acestor iubiri se deosebesc la fel de mult între ele pe cât se deosebesc și obiectele lor”**.

** C'est avec la même cœur, qu'on aime le Createur, ou le creature, quoique les effets, soient aussi différents, que les objets.*

Racine a trecut de la desfrau la inselarea numita “parere”. Această inselare se vadește cât se poate limpede în cele din urmă două tragedii ale poetului: în *“Esthera”* și în *“Gotholia”*. “Înaltele” cugetări și simțiri creștine ale lui Racine și-au găsit un loc larg în templul Muzelor și al lui Apollo; în teatru – au starnit entuziasm, aplauze.

“Gotholia”, socotită drept cea mai reușită lucrare a lui Racine, s-a jucat de patruzeci de ori la rând. Duhul acestei tragedii este unul și acelasi cu duhul *“Urmarii...”*. Noi credem că în inimă omenească se află o *poftă dobitocească*, semănata în ea de cadere, și care se află în legătură cu poftele duhurilor cazute; noi credem că se află în inimă *și o dorire duhovnicească*, dorire cu care am fost ziditi și prin care iubim în chip firesc și legiuit pe Dumnezeu și pe aproapele, care se află în potrivire cu dorirea sfinților ingeri. Pentru a-l iubi pe Dumnezeu, și pe aproapele în Dumnezeu, trebuie numaidecât să ne curățim de poftă dobitocească. *Această curățire o savarsește Sfântul Duh în omul care arată prin vietuirea sa că o vrea pe ea*. De fapt, în înțelesul duhovnicesc, inimă se cheamă *poftă* dimpreună cu celelalte puteri sufletești, iar nu inimă ca parte din trup. Aceste puteri sunt strânse în inimă trupească, iar numele a trecut, prin întrebuintarea obștească, de la partea trupului la suma puterilor sufletești.

Fata de oamenii trupesti, barbatii duhovnicesci socot cu totul dimpotriva cu privire la aceasta carte: adulmecand miasma raului care se da drept bine, ei sunt cuprinsi, neintarziat de dezgust fata de cartea care raspandeste o asemenea miasma. Staretului Isaia monahul, care se linistea in Pustia Nikiforovsk (Eparhia Olonetk ori Petrozavodsk), barbat foarte sporit in rugaciunea mintii si invrednicit de adumbrirea harului, i s-a citit o bucata din *“Urmarea lui Hristos”*. Staretul a patruns de indată miezul cartii. El a inceput sa rada si a glasuit: *“O! Acestea au fost scrise din parere. Nu-i nimic adevarat aici! Totul este nascocit! Toma a descris starile duhovnicesci așa cum i s-au nazarit și așa cum i s-au parut lui, neștiindu-le din cercare”*. Inselarea infatisează, ca nefericire, o privelistă dureroasă; iar ca prostie, o privelistă caraghioasă. Arhimandritul mănăstirii Kirilo-Novoeversk (Eparhia Novgorod), barbat vestit pentru asprimea vieții sale și care se indeletnicea, din simplitatea inimii sale, numai cu nevointa trupească, iar despre nevointa sufletească stia cât se poate de puțin – ei bine, la început el îi povătuia pe cei ce se sfătuiau cu el și se aflau sub calauzirea sa să citească *“Urmarea...”*; cu câțiva ani, însă înainte de a trece la cele vesnice, a început a opri cu strânsicie citirea ei, zicând cu sfânta simplitate: *“Mai înainte socoteam că această carte este folositoare de suflet, însă Dumnezeu mi-a descoperit că ea este vatămătoare de suflet”*. [Ieroschimonașul Leonid](#)*, vestit prin cercarea sa în lucrarea monahicească, cel ce a pus începutul înfloririi duhovnicesci în Pustia Optinei (Eparhia Kaluga) avea aceeași părere despre *“Urmarea lui Hristos”*.

*Canonizat de Biserica Rusa, împreună cu alți doisprezece stăreți care s-au nevoit în Sihăstria Optinei în a doua jumătate a sec. al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea.

Pe toți nevoitorii mai sus-pomeniți iam cunoscut fata către fata. Un oarecare mosier, crescut în duhul Ortodoxiei, și care cunoscuse pentru o scurtă vreme așa numita “lume mare”, adică lumea din paturile sale înalte, a văzut, odată, în mainile fiicei sale cartea *“Urmarea lui Hristos”*. El i-a interzis acesteia citirea cartii, zicând: *“Nu vreau ca tu să urmezi modei și să cochetezi înaintea lui Dumnezeu”*. Iată cea mai bună judecată făcută asupra cartii.

- *Ucenicul: Mai sunt și alte feluri de inselare ?*

- *Staretul*: Toate felurile, in parte ale amagirii de sine, si amagirii de catre demoni se leaga de cele doua feluri de capetenie pe care le-am pomenit mai sus, si vin fie din lucrarea gresita a mintii, fie din lucrarea gresita a inimii. Raspandita este mai ales lucrarea "parerii". Nu fara temei s-a facut de catre unii legatura intre starea de amagire de sine si inselare, si intocmirea sufleteasca a acelor monahi care, lepadand deprinderea rugaciunii lui Iisus si indeobste lucrarea mintii, se multumesc doar cu rugaciunea cea din afara, adica doar cu a lua parte nelipsit la slujbele bisericesci si a plini fara stirbire pravila de chilie, care este alcatuita doar din cantari de psalmi si rugaciuni facute cu gura si cu glasul. Acestia nu pot scapa de "parere", [dupa cum lamureste staretul Vasile de la Poiana Marului in inaintecuvantarea la cartea Sfantului Grigorie Sinaitul](#), intemeindu-se cu precadere pe scrierile Preacuviosilor Grigore (cel pomenit mai sus) si Simeon, Noul Teolog. Semnul ca "parerea" s-a furisat in nevoitori se face aratat atunci cand acestia incep sa creada despre sine ca vietuiesc intru luare-aminte si adesea ii dispretuiesc pe ceilalti din trufie, vorbind lucruri urate despre ei; se socotesc vrednici, dupa parerea lor, de a fi pastori ai oilor si calauzitori ai lor, asemanandu-se prin aceasta orbului care se apuca sa arate calea altor orbi (*Despre cel de-al doilea fel al luarii-aminte si rugaciunii*)

Rugaciunea facuta cu buzele si cu glasul este rodnică doar atunci [cand este impreunata cu luarea-aminte](#), lucru foarte rar intalnit, pentru ca luarea-aminte se invata, mai inainte de toate prin lucrarea rugaciunii lui Iisus (Predoslovia schimonahului Vasile)".

(in: [Sf. Ignatie Briancianinov, "Despre inselare"](#))

Raspunsuri to "Sfantul Ignatie Briancianinov despre diverse forme de INSELARE"

Bandit "mistic"

E incredibil acest articol. Pai atunci inseamna ca e imposibil ca eu sa nu fiu inselat si ca doar cei desavarsiti nu sunt inselati,asta e concluzia mea. Eu chiar nu inteleg multe lucruri. Poate imi explica cineva mai clar acest pasaj: "...unii dintre ei se infraneaza de la inrobirea grosolana fata de patima dulcetii, dar asta numai pentru ca in ei precumpaneste pacatul pacatelor - trufia." pentru ca nu stiu de ce am impresia ca e ceva foarte important si care cu siguranta ma priveste. Si inca ceva: sa nu uitam ca in primul rand noi trebuie sa invatam sa fim oameni si pe urma sa adaugam celelalte...stiti voi mai bine.

[Admin:](#)

Nu, citeste mai atent. Pocainta, *duhul umilit, inima infranta si zdrobita* sunt pavaza impotriva inselarii si de aici vine si curatarea de imboldurile firii noastre cazute. Asta nu inseamna sa fii desavarsit, ci inseamna... sa pui primul pas pe treapta abia. Saracia cu duhul, plansul... constiinta dureroasa si vie ca nimic bun nu avem. Pana atunci insa toti suntem supusi inselarii, daca nu luptam sa ne curatim cu adevarat inima prin adevaratul plans launtric si daca nu renuntam la a ne desfata de trairile patimase, adesea bine deghizate.

Citatul scos de tine se refera la cei care ajung sa-si inchipuie ca traiesc inalte stari duhovnicesti, harice, dar care, de fapt, pornesc dintr-o "patima a dulcetii" ce se reflecta, la multi dintre ei, si in pacate grosiere, trupesti, pe care insa nu le recunosc ca atare: curvia, cochetaria, narcisismul, satisfacerea placerilor de tot felul, vicii, etc. Iar la cei care, desi au respectiva inselare a simtirilor false si totusi se infraneaza de la unele ca acestea, Sfantul Ignatie zice ca se intampla asta fiindca nu harul, ci trufia le poate da putere si sa se infraneze.

Traian

Asta fiindca nu harul, ci trufia le poate da putere si sa se infraneze'- imi vine in minte un ex din vietile Sfintilor pe care l-am citit de curind: intr-o minastire un frate il intreaba pe un Parinte; Parinte cum se explica ca atunci cind sunt in pustie postesc (alimentar) asa de greu, iar cind sunt in minastire trec multe zile fara sa maninc nimic si imi este usor; la care Parintele ii raspunde: frate in minastire te hranesti cu slava desarta pe cind in pustie nu este nimeni ca sa te vada.....

[ADRIANA](#)

"Doamne! Marturisesc, precum m-Ai invatat,ca nu sunt altceva decat desertaciunea desertaciunilor,umbra a mortii si strafund intunecat si pamant sterp,care fara blagoslavirea

Ta nimic nu odrasleste si nu da alta roada afara de rusinare, pacat si moarte. Daca am avut vreodata vreun lucru bun, de la Tine l-am primit; orice lucru bun as avea, al Tau este si de la Tine il am. daca am stat vreodata , prin Tine am stat (in picioare); daca am cazut vreodata, din slabiciunea mea am cazut si as fi zacus pururea in noroi, daca Tu nu m-ai fi luminat. Cand am cazut, nicicand nu m-as fi ridicat, de nu mi-ai fi intins mainile Tale; dar si dupa ce m-ai ridicat, pururea as fi cazut de nu m-ai fi sprijinit , ba chiar as fi pierit, de nu m-ai fi calauzit. Asa ma intampina pururea , Doamne, asa ma intampina pururea Harul si Mila Ta, care ma izbavesc de toate relele, ma mantuiesc de cele trecute, ma scoala din cele de fata si ma pazesc de cele viitoare, strica inaintea mea laturile pacatelor, indeparteaza prilejurile si pricinile lor; de nu mi-ai fi facut Tu acest bine, toate pacatele lumii le-as fi savarsit”. (Fericitul Augustin). (Invataturile Sf. I. Briancianiov, imi sunt de mare folos. Va multumesc pentru ca va ganditi mereu la mantuirea noastra. Dumnezeu sa va aiba in paza Lui cea sfanta!)

Admin,

Icoana vamesului si a fariseului (inserata mai sus in articol) are ceva special? Daca e vorba de crestini, de ce fariseul are acoperamant pe cap? Daca ilustreaza strict parabola spusă de Mantuitorul, de ce exista crucea pe turla si sfesnicul nu are bratele ajungand la acelasi nivel, ca la sfesnicul evreiesc, ci are forma arborescenta tipica celui crestin? In rest, cutremuratoare deslusirea Sfantului Ignatie Briancianinov. Poate ajuta marturia nasilor nostri de cununie, ce au primit anul trecut in casa un strain in haine ce aminteau de cele calugaresti, spre ajutor peste noapte (l-au descoperit in scara blocului). Au aflat ca acesta fusese diacon la Sfantul Munte, insa banuim ca o fi cazut in vreo inselare. Finalmente a fugit in lume, a ajuns inapoi in Romania dar intr-o forma de suferinta psihica.

Bineinteles ca stia amanunte extrem de personale legate de gazde. Banuiti cine i le “descoperise”. In timp ce sotul statea de vorba cu respectivul, nedorind sa-l faca sa se simta lezat cumva, sotia auzea din bucatarie vorbirea oaspetelui amestecata cu latrat de caine. Realitatile inselarii nu sunt raritati, sa ne fereasca Dumnezeu de inaltarea si caderea de dupa.

Dragii mei,

ADEVARUL-TAINA CARE SE INTIMPLA DINCOLO DE LUCRURI ! Stim cu totii ca Mintuitorul Lumii, Domnul nostru Iisus Hristos, a murit rastignit pe cruce, dupa ce a luat asupra Sa pacatele intregii lumi ! Putem spune ca Domnul nostru Iisus Hristos pentru a salva neamul omenesc, S-a lasat rastignit de pacatele lumii. Ei bine, dragii mei, asta se intimpla de fapt de atunci pina acum, si si acum in prezent. Scris este ca plata pacatului este moartea. Deci noi cind pacatuim, inca de cind zamislim pacatul in trupul, mintea sau inima noastra, acesta ar trebui sa ne ucida ! Iar daca asta s-ar intimpla, fereasca Dumnezeu ! Iadul ar fi al nostru ! De ce nu se intimpla acest lucru ?! Pentru ca Domnul nostru Iisus Hristos din marea Sa Mila si Dragoste pentru noi, ca sa ne dea timp de pocainta in viata asta, ia pacatul nostru asupra Sa ! Iar pacatul, pacatele il rastignesc pe cruce ! Eu mor de groaza, imi vine sa intru in pamint de netrebnic ce sunt, cind ma gindesc ca, cu pacatele mele rastignesc pe Dumnezeu ! Asta trebuie, dragii mei, sa fim constienti ! Cu pacatele noastre rastignim pe Hristos, Dumnezeu Cel Vesnic Viu, Dumnezeu cel Atotputernic si Sfint ! Prin Dragostea Sa pentru noi, noi il rastignim...

Raspunsuri to “Sf. Dimitrie al Rostovului: ADEVARATA POCAINTA: OSTENELI MAI MARI DECAT PACATELE!”

“Neadevarata este iertarea pacatelor aceleia care prin putine lacrimi, afara de altele cuviincioase pocaintei sale adevarate nevoite si osteneli , asteapta sa-si spele spurcaciunile cele mai mari si faradelegile si sa scape de muncile cele vesnice” ... Greu cuvantul acesta al Sf. Dimitrie al Rostovului...cum sa ma ridic la culmea aceasta ? este prea inalta , Doamne ... abia daca ajung nici la jumătate...port in inima cainta lui Dismas – talharul de pe Cruce – si plansul “amar” al lui Petru din “Cea mai tragica noapte a lumii”, si tanguirea Psalmilor lui David si pustia de 47 de ani a Sfintei Maria Egipteanca , dar cum sa ajung la inaltimele lor ? abia ma tarasc robita grijilor lumesti , incovoata sub povara pacatelor din tinerețe si ...chiar si de acum ...iar speranta egoista in iertarea Celui Preamilostiv imi tot da tarcoale ...manconjoara nadejdea amagitoare ca , chiar si pentru putina mea cainta , voi fi iertata...

Doamne , pomul se cunoaste dupa roade, DACA are timpul necesar pentru a rodi... ce va fi mie , Doamne ?

Adevarata pocainta: osteneli mai mari decat pacatele ” ...ce bine inteleg in teorie, cat de greu imi este sa ma ridic deasupra pacatelor prin osteneli mai mari decat pacatele ...as vrea sa stau in rugaciune , cu fata la pamant , cateva ore-n sir , mai ales in aceste zile ...dar , Doamne , iata, acum iarsi ma biruiesc cele lumesti, grijiile, alergatura, piata ... ajuta-ma tot TU, Doamne !!!

Crestinismul: biruinta prin slabiciune

“Crestinismul este *tragismul supremei bucurii, tragismul indumnezeirii*. Omul nu mai e condus de Dumnezeu *din afara*. Acum, Dumnezeu e ca si cum n-ar fi, fiind suprema Smerenie. Este *in noi* cu toata plenitudinea Lui euharistica. Imparatia cerurilor e in noi cu toata tri-hipostatica prezenta. Asta inseamna sa bem tot amarul apocaliptic al supremei bucurii, din sapte potire. Asta inseamna, pana la sfarsitul veacurilor, sa biruim prin slabiciune si, iluminati, sa implinim pururea chinurile si patimile Hristosului. Asta inseamna ca, in biruinta asupra durerii pacatului, provizoriului si mortii, e necesar supremul, cutremuratorul pogoramant in toate.

Dumnezeu, El Insusi, lucreaza cu puterea slabiciunii, care este mai tare decat oamenii: *asa si-a ales cele bune ale lumii, ca sa faca de rusine pe cele intelepte; pe cel slabe ale lumii, ca sa faca de rusine pe cele tari; a ales pe cele de jos, pe cele dispretuite, ba incapa cele ce nu sunt, ca sa dea jos pe cele ce sunt*. Si insusi Dumnezeu, ce S-a pus in vileag mai mult ca oricine, e ca si cum nu ar fi, lucreaza printr-oprezenta gingasa, ca o lipsa, ca o absenta...

Infricosatoare e calea bucuriei crestine si a biruintei ei, caci ea va trebui mai intai sa vada uraciunea pustiirii stand la locul cel sfant. Sfintenia nu va fi scazuta prin aceasta, ci mai stralucita va fi...

De aceea, pana la seceris, *Marsavia si Prapadul fara voie sunt uneltele Sfinteniei*. Aceasta-i marea minune pe care a vazut-o proorocul Daniil, stapanirea aceasta in inima Sfinteniei a chipului abominatiei dezolarii...

Marea libertate creatoare a lui Dumnezeu isi ingaduie totdeauna paradoxul tuturor minunilor! De aceea, dupa intrupare mai ales, El vointe ca oamenii sa fie condusi de neoameni, pacatosii sa fie sfintiti de pacatosi, iar alesii Lui – Biserica si Sfintii – sa se supuna unor conducatori atat de inoieni si uneori dincolo de toate ingaduintele cu putinta.

Marea drama a adevaratei si sfintei Ortodoxii este lipsa tipatoare a duhovnicilor si ierarhilor. Duhul Sfânt tine locul tuturor..., ca nici un trup sa nu se mandreasca, sa nu se laude in fata lui Dumnezeu!...”.

(Din: “*Taina rugului aprins: scrieri si documente inedite*”, Editura Anastasia, Bucuresti, 1999, pagina 132-(sursa: cuvant.credo.ro)

2. Marturii

(din: [Rugul Aprins. Staretul Daniil de la Rarau](#))

Marturiile *Parintelui Arhimandrit Ioan Neagoe* despre Parintele Daniil Tudor: “*Rugaciune, rugaciune, rugaciune neîntrerupta...*”

“Când l-am cunoscut eu – marturiseste Arhim. Ioan Larion Neagoe, staretul Manastirii Sihastria Raraului, ucenic al parintelui Daniil pe vremea când acesta era staret la Rarau, – parintele Daniil avea peste saizeci de ani si, chiar daca avea, asa, ca mine, barba alba, parul alb, era un barbat foarte frumos, puternic ca un flacau de douazeci de ani, roscovan la fata, cu fruntea mereu ridicata, *ochii caprui si patrunzatori, parca de-o severitate nerostita*. Când se uita la tine, te simteai mic si pacatos. Auzisem ca avea o cultura de savant în multe domenii – de la filosofie, pictura si teologie pâna la cele mai riguroase stiinte – ca jos, în lume, avea ca prieteni ministri, generali, scriitori, profesori universitari si, deseori, toti acestia se temeau sa deschida gura în fata lui, caci era un partener foarte incomod de discutii, care te eclipsa cu stiinta lui, un om aprig, necrutator cu diletantii, cu cei neinformati, dar si cu cei care nu-i împartaseau parerile. Aici însa, în mănastire, devenea cu

totul alt om. Încă de când l-am vazut prima data, parca o voce mi-a sosit asa, la ureche, ca am în fata un om ceresc. Va marturisesc ca adesea, privindu-l, îmi venea sa ma aplec sa sarut urma pe care piciorul lui o lasa pe pamânt. Parca plutea printre noi, tacut si interiorizat, nu era deloc vorbaret si taios, ca în cercurile lui de intelectuali. Traia retras, era un monah asazis "de chilie", toata noaptea la fereastra odaitei sale vedeam lumina. Daca dormea o oradoua pe noapte, dar nici asta nu putea fi numit somn. Avea mereu Rugaciunea lui Iisus în suflet si un om care are aceasta rugaciune în suflet dobândește trezvie!

Asadar, chiar si atunci când dormea, parintele era treaz, avea trezvie, era vazator cu duhul. Uneori, când ne încercau ispitele, veneam noaptea catre chilia lui, umblam desculți si calcam pe iarba, picioarele noastre nu puteau face nici un zgomot, el era dincolo de usa dubla, cu fereastra în partea cealalta, însa când ajungeam aproape, auzeam glasul lui dinauntru, care ne striga:

"Ce-i, frate Ioane? Ce-i, fiule?".

Ne simtea în duh ca venim, iese în prag si ne zâmbea. Chilia lui era saracacioasa, cu un pat tare, calugaresc, o masa de lucru si un scaun, iar de jur-împrejur numai carti, peste 7000 de volume, multe din ele carti rare, alese pe sprânceana din vasta sa biblioteca de la Bucuresti. Avea mare evlavie la Sfântul Ioan Bogoslovul, purta cu el mereu si o veche icoana a Rugului Aprins (...). Stia mai multe limbi straine la perfectie, toata noaptea se ruga, citea enorm si scria, scria permanent.

Iar când intra în biserică, pur si simplu se schimba atmosfera. Va spun, de multe ori îl vedeam pasind în pridvor si deodata *simteam cum aerul dinauntru se încalzeste*. Cântând în altar, glasul lui ne tine de foame, de frig si de sete. Era un aprig postitor si rugator, un staret care tine cu strasnicie adevaratele rânduieli ale unei chinovii ortodoxe. De pilda, noi, fratii, trebuia sa cerem binecuvântare ca sa putem mânca fragi de pe munte, iar în duminici, chiar daca mâncam fragi sau zmeura prin paduri, n-aveam voie sa aducem nici o bobita în mănăstire, ca sa nu facem ispita. Stiam ca parintele Daniil a stat trei ani de zile sihastru la Râpa lui Coroi, în muntii Sihla, undeva pe lângă Mănăstirea Sihastria Neamtului, pastrând jurământul tacerii, mâncând numai o data-n saptamâna ciuperci si cartofi. *Aici, pe Rarau, mânca de doua ori în saptamâna, doar sâmbata si duminica. Atât!* Cinci zile pe saptamâna nu mânca, se ruga neîncetat, tine toate slujbele si predica dupa fiecare slujba. Ma mult, la ceasurile mesei venea de fiecare data în trapeza, ne privea pe noi cum mâncam, chiar daca el nu lua nici o farâmătura. Înainte de fiecare masa, un frate citea din Sfânta Scriptura, din Vietile Sfintilor sau o anumita rugaciune, apoi cu totii mâncam în tacere, iar la sfârșit el ne explica, facea comentarii împreuna cu toata obstea pe marginea celor citite.

Vorba îi era blândă dar hotărâtă, în fata noastră nu rostea o vorba mai mult decat se cuvenea. Impulsiv era doar cu ateii, cu cei care voiau sa-i tulbure viata închinată lui Hristos. Îmi amintesc, de pilda, dimineata când am pasit întâia oara pe poarta mănăstirii, nestiutor în cele bisericesti, tinând în mâna o valijoara ostaseasca din lemn, si dupa câtiva pasi am ramas asa încremenit, naucit de cele pe care le vedeam. În curtea mănăstirii se simtea un neînchipuit duh de pace! Un duh de pace, da, o rânduiala sfântă, statornicita de cârmuitorul obștii. Vedeam calugari tineri, cu metaniile în mâna, tacuti si senini precum sfintii; când se întâlneau doi frati prin curtea mănăstirii, puneau metanie unul în fata celuilalt de fiecare data, își ziceau „*binecuvântati*”, cu asa o evlavie si respect, încât ma gândeam ca numai în Rai oamenii se pot înțelege atât de bine unii cu altii. În rastimpuri, fratii se opreau din muncit, se puneau în genunchi si se rugau chiar acolo, sub cerul liber. Aveam sa aflu ca asta e una din ascultările date de staret: *în mănăstirea de la Rarau nu se muncea niciodata o ora neîntrerupta. O jumatate de ora munceai, o jumatate de ora trebuia sa citești sau sa te rogi*. Fiecare calugar avea metaniile la brâu si o traistuta din lână, pusa pe dupa cap, piezis, în care obligatoriu purta o carte de rugaciuni. Îi vedeai chiar si pe monahii ciobani în vârf de munte, îngenunchiati între oi, cu palmele înclestate de ruga. Asa umbla si staretul, îmbracat modest, ca un simplu monah. *Rugaciune, rugaciune, rugaciune neîntrerupta*, asta era singurul lui îndemn.

Despre sine, staretul vorbea foarte putin, si asta numai atunci când experiențele sale de viata ne-ar fi putut fi de folos noua, calugarilor. De pilda, atunci când ne învăța cum trebuie sa ne

rugam si ce înseamna Rugaciunea inimii, amintea adesea despre *puternica lui experienta mistica pe care a trait-o la muntele Athos, acolo unde viata i se schimbase pe de-a-ntregul*; si ne întrebam cu uimire cum se poate ca el sa fie sfântul din fata noastra, daca e omeneste posibil ca un muritor sa-si schimbe atât de radical destinul.

Când s-a întors din Sfântul Munte Athos cu plete si cu barba multi dintre prietenii lui râdeau de el. Ne-a povestit ca în timpul pelerinajului din Sfântul Munte, pe când se afla la Sfânta Ana si participa la slujba de toata noaptea a venit la el un parinte în vârsta de peste 80 de ani si l-a întreat:

- *De ce arunci tu chipul lui Dumnezeu (barba) la gunoi? Ai semanat-o d-ta, ai facut-o d-ta sa creasca? Dumnezeu asa l-a facut pe om cu barba si plete iar d-ta slutesti chipul lui Dumnezeu în om!*

În aceea noapte dupa multe framântari a hotarât sa poarte barba si sa intre în monahism. Ieroschimonahul Daniil era un om cu totul deosebit, cu o activitate culturala nemaîntâlnita la vremea lui si care a renuntat *total* la viata aceasta si s-a dedicat credintei. Un colos religios pentru Biserica noastra si pentru natiunea noastra româneasca. Nu avea în mintea lui decât numai pe Dumnezeu. Nu se gândea nici la politica, nici la viata sociala. Permanent se ocupa cu rugaciunea, permanent scria, permanent citea. De câte ori te duceai la el noaptea, si la ora unu si la ora doua si la ora patru, era treaz, avea trezvia duhovniceasca. Stia tot ce se întâmpla în manastire.

A scris *Imnul Acatist la Rugul Aprins al Maicii Domnului*, care este o bogatie moral-religioasa si în comparatie cu alte Acatiste, e de o spiritualitate suprema si de o frumusetate deosebita. Este un Acatist cu adevarat duhovnicesc care e închinat Maicii Domnului si aduce mult folos celor care îl citesc.

Parintele Daniil Tudor era în manastire ca un tata, iar lumea îl cinstea în chip deosebit. Era un duhovnic care asemenea Sfântului Ioan Botezatorul, nu cruta cu cuvântul pe nimeni, îl îndrepta si propovaduia adevarul. Mergea la Bucuresti unde avea mai multi studenti pe care îi învăta credinta ortodoxa si „*Rugaciunea lui Iisus*”.

A fost arestat pentru ca era un luptator neînvins împotriva ateismului. Comitetul Central al Partidului Comunist Român trimitea la Manastirea Rarau fel de fel de oameni scolarizati special în ateism ca sa-l combata. Iar Sfintia Sa nu numai ca îi contrazicea, dar îi si convertea. Mai întâi discuta cu ei din punct de vedere stiintific, social, moral si religios, iar apoi spiritual. Dupa o perioada de timp de discutii, ateii se converteau la credinta. Mergeau în Biserica si își faceau cruce în fata Icoanei facatoare de minuni, sarutau Icoana si se rugau. Când vroiau sa plece din manastire si ajungeau la poarta, mai faceau câteva cruci, se închinau si dupa aceea plecau. Când au vazut comunistii ca nu au nici un activist care sa-l poata combate, au decis ca sa-l aresteze, sa-l scoata din activitatea moral-religioasa a Bisericii.

(...)

Va închipuți deci cum era la Mânastirea Rarau, ce fel de Manastire era, care avea între zidurile ei aceste doua nepretuite comori: *Icoana facatoare de minuni a Maicii Domnului* si omul ceresc numit Daniil Tudor. Fiecare din fratii manastirii am fost partasi la minunile savârsite de Dumnezeu prin Parintele Staret Daniil Tudor, prin rugaciunile facute în fata Icoanei Sfinte. Se petreceau minuni mari, dar cu care aproape ne obisnuisem, fiindca nu exista rugaciune adevarata care sa nu se împlineasca.

Tin minte, de plida, ca odata nu aveam la manastire ce sa mâncam. Nimic, nici macar faina. Dupa doua saptamâni, Staretul ne spune: - „*Nu va îngrijorati, fratilor! Haideti s-o rugam pe Maica Domnului...*” Si am facut slujba si Parintele Daniil a mers în genunchi înaintea Icoanei si, cum s-au terminat cântarile, am vazut cu totii la poarta o caruta venita din satul Chiril, încarcata cu faina, cartofi, fasole, ulei, zahar, cu de toate. Minuni de acest fel au fost multe. Staretul Daniil Tudor nu facea niciodata aprovizionarea cu alimente pentru hram. Se ruga Maicii Domnului iar credinciosii, care venau la mânastire sub povatuirea Maicii Domnului, aduceau alimentele necesare pregatirii mâncarii. Ne simteam mereu ocrotiti de acest bun Parinte al nostru, de Icoana facatoare de minuni din Biserica.

Staretul Daniil ne salva de la rataciri, ne salva de la moarte. Odata, m-a trimis sa-l aduc înapoi pe un frate bolnav de la Vaslui, fratele Spiridon Roiu. Suferea de o boala mortala, de inima. Din spital doctorii l-au trimis acasa, sa moara. L-am gasit întins în pat, cu mâinile pe piept, rasufla cumplit de greu, spunea ca abia daca poate face câtiva pasi prin odaie. L-am adus în brate, am urcat muntele purtându-l în spinare, în plina iarna. Când l-a vazut asa slab si galbejit, staretul n-a fost deloc înduiosat. L-a pus la posturi si la munci, la carat lemne cu bratul, l-a pus sa se bucure de natura si de viata, iar dupa numai câteva luni, fratele Spiridon n-a mai fost bolnav. La fel, fratele Niculcea Craciun. A stat doi ani pe Rarau, s-a îmbolnavit foarte grav de plamâni si a plecat fara binecuvântare la un spital bucurestean. Staretul l-a adus el însusi înapoi de la Bucuresti, era numai pielea si osul, cu trupul zbârcit, abia statea pe picioare. Se ruga fratele: „*Prea Cuvioase, fa-mi o gaina, doctorii mi-o zis sa beau supa de carne, ca altfel ma prapadesc!...*”.

Dar parintele Daniil i-o taia mereu: „*Când traiesti la mânăstire, n-ai nevoie de gaini fripte!*”. La noi se tinea post desavârsit tot anul, ca în asezarile isihaste din Sfântul Munte. Si va spun pe Dumnezeuul meu, muncind, postind, respirând aerul tare al muntelui, rugându-se Maicii Domnului, fratele se îngrasa. Dupa un an si ceva, când s-a dus la un spital de boli pulmonare din Craiova, unde fusese internat prima data, doctorul nu l-a mai recunoscut. De boala, nici urma.

Dar daca veni vorba de vindecari, cel mai puternic mi-a ramas în amintire un monah de bastina din Timisoara, unul Silvestru Sustrean. El era seful stranei, el ne tinea isonul, el era singurul cântaret al întregii obști. Avea un glas de înger si multa evlavie la Maica Domnului. Ei bine, într-o zi a ramas surd si mut. Deodata! Mergeam spre biserica, era usa închisa si el ne-a scris pe o bucata de hârtie: „*Nu mai pot vorbi. Nu aud. Deschideti.*” Nici medicii, nici preotii exorcisti, nici zdravenele Sfinte Masluri savârsite la Suceava n-au putut sa-l tamaduiasca. A ramas surdo-mut sapte luni. Într-o dimineata, staretul i-a zis: „*Vei vorbi!*”. Seara, la pavecernita, monahul negraitor statea îngenunchiat în fata Icoanei facatoare de minuni, fratii cântau la strana si exact când slujba a ajuns la rugaciunea Maicii Domnului, „*Nepatata, neîntinată, fara prihana Preacurata Fecioara, a lui Dumnezeu Mireasa, Stapâna...*”, parintele Silvestru a facut trei cruci în fata Icoanei, i-a smuls Ceaslovul din mâna fratelui si le-a facut tuturor semn cu mâna ca el citeste. A tusit de câteva ori si a început sa citeasca si sa cânte, c-un glas subtire, mult mai frumos decât îl avea înainte. Toate acestea le-am vazut cu ochii.

Asemenea miracole s-au petrecut cu toti vietuitorii obștii, chiar si cu mine însumi. Eu eram tânar, râvnitor si prost: voiam pe atunci sa ma împartasesc mai des, macar o data în saptamâna. Rânduiala Raraului prevedea o data-n luna, împartasanie cu toata obștea, însa mie mi se parea prea rar. Din pricina asta, am vrut sa parasesc mânăstirea. Odata, pe când staretul era plecat la Bucuresti, la întâlnirile lui cu studentii, unul dintre parinti mi-a spus sa fac patruzeci de Paraclise cu post la Maica Domnului si Ea va hotărî daca e bine sa plec sau nu. Am coborât în Câmpulung, la casa parinteasca. Era iarna, era Anul Nou, eu am urcat la etaj, în ultima camera, ca sa nu ma tulbure nimeni în rugaciune. A doua zi am ramas tot în aceeasi odaie, ajunsesem cu cititul la al treizecilea Paraclis. Staretul, vazator cu duhul, a ajuns cu trenul dimineata în Câmpulung si, chiar daca n-avea de unde sa-mi stie adresa, a venit direct acasa la mine, mi-a salutat parintii, care munceau în curte, a urcat pe scari si a intrat în camera unde tocmai terminam de citit ultimele file de Paraclis, spunându-mi: „*Hai, fiule, înapoi la mânăstire!*”.

Ce-ti poti dori mai mult de la viata? Ce poti dori mai mult decât s-auzi acest îndemn profetic de la un atât de mare pastor de suflete? Mânăstirea avea 7 miei si un vitel. În seara zilei de 1 octombrie nu s-a facut priveghere în cinstea Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului. În timp ce eram la masa si mâncam, un frate ne-a spus ca au disparut mieii si vitelul. Alertati, am fost trimisi sa-i cautam pe tot Muntele Rarau. Dimineata un taran din Chiril ne-a spus ca lupii au omorât un taur si l-au mâncat. Dezolati am considerat ca vitelul si mieii au fost mâncati de lupi. În aceea vreme erau foarte multi lupi si ursi pe Muntele Rarau. Staretul Daniil a mers la Icoana Facatoare de Minuni si a citit *Acatistul Sfântului Acoperământ al Maicii Domnului*, fagaduind ca din aceea clipa, Stapâna Noastra de

Dumnezeu Nascatoarea va fi cinstita în mod deosebit si întotdeauna se va face priveghere la sarbatorile ei. La ora 14 în timpul mesei de prânz, pe când mâncam *am vazut intrând pe poarta mănastirii mieii si vitelul unul dupa altul ca la armata.*

Parintele Daniil Tudor a fost un aparator neînfricat al credintei ortodoxe combatând ateismul si pe activistii comunisti si ne-a învățat si pe noi sa marturisim ortodoxia prin cuvânt si fapta. Rugam pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pe Maica Domnului si pe toti Sfintii din ceruri, ca ostenele Staretului Daniil Tudor, care se arata si dupa mutarea lui la viata cea vesnica prin semne si minuni dumnezeiesti, sa aiba cinstire si înaintea oamenilor si în special în Biserica Ortodoxa Româna, care este cinstitoare de martiri, mucenici si de cuviosi. Rugam pe Domnul nostru Iisus Hristos sa ne întareasca pe toti ca sa pastram credinta ortodoxa pe care am primit-o de la mosii si stramosii nostrii, pentru care au luptat de veacuri parintii si voievozii nostrii si sa o transmitem copiilor si copiilor nostrii în vecii vecilor. Amin!

Marturia protosinghelului Elefterie Paduraru despre Parintele Daniil Tudor. În anul 1954, pe când aveam 16 ani, am vizitat pentru prima data Schitul Rarau. Era o perioada deosebit de grea, foarte multi oameni fiind prigoniti de securitate. La Schitul Rarau am avut binecuvântata ocazie sa-l cunosc pe Staretul Daniil Tudor, o mare personalitate a Bisericii Ortodoxe Române, un traitor deosebit, un mare predicator si un dascal plin de har dumnezeiesc. Nu pot uita nici acum dragostea cu care m-a primit Parintele Daniil. Mi-a fost ca un tata. Cu el am facut primii pasi spre monahism. Am cunoscut atunci la Manastirea Rarau oameni deosebiti: Parintele Paulin Lecca - viitor exarh si staret, fratele Grigore Halciuc -viitor staret la Manastirea Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, fratele Ioan Neagoe - viitor staret la Manastirea Sihastria Rarau, Ierom. Ianuarie, fratele Costica Tudor - viitor econom la Mănastirea Bogdana. Rânduiala manastirii era asemanatoare cu cea din Sfântul Munte Athos. Utrenia la miezul noptii (ora 23,30), iar Sfânta Liturghie aproape zilnic. Parintele Ianuarie Hutuleac, care era preot, îl ajuta pe Staretul Daniil la treburile gospodaresti si slujeau împreuna Duminica si-n sarbatori Sfânta Liturghie. Duminica si-n sarbatori veneau la Sfânta Liturghie 30-40 de oameni, pe jos sau cu carutele. Cei mai multi erau din Chiril, din Câmpulung-Moldovenesc si din Stulpicani. În acea perioada era în satul Chiril un mirean, mos Ion Amarie, care avea un cuptor de var si ne ajuta foarte mult cu bani, alimente si materiale de constructie. Dupa ce Schitul a fost închis în anul 1958, mos Ion Amarie s-a luptat foarte mult ca sa-l redeschida. Acest lucru s-a petrecut în anul 1968.

Canonul calugaresc era cel obisnuit, pentru ca cel mai greu canon îl ducea parintele Daniil Tudor, care era un traitor si un carturar deosebit. *Era blând prin felul de a fi si prin modul în care vorbea cu fratii, iar fratii îl iubeau si aveau un respect deosebit pentru el. Era o dragoste deosebita între frati, pe care pe mine m-a miscat profund si m-a legat de Rarau.* Parintele Daniil era un mare postitor si rugator. Lunea, miercurea si vinerea, o mare parte din vietuitorii Schitului Rarau posteau toata ziua. În prima saptamâna a Postului Mare se tineau post negru de duminica seara până miercuri la prânz, apoi se postea până sâmbata la prânz. Sâmbata se dadeau doua mese. Aceeasi rânduiala se tineau si în Saptamâna Patimilor. Era multa nevointa si rugaciune. Rugaciunea se facea cu multa rabdare si evlavie, Parintele Daniil nu accepta sa facem rugacinile în graba sau sa le scurtam. Când ne grabeam, deschidea dvera de la usile împaratesti ale Sfântului Altar si ne spunea: Chiar daca voi va grabiti, eu nu ma grabesc!

Era un înainte vazator cu duhul. Când am venit la manastirea Rarau si i-am spus ca voi sta pâna în primavara, mi-a raspuns: Ai sa pleci mult mai târziu, peste doi ani de zile, când voi pleca si eu de aici! Mai târziu ai sa ajungi preot! Ai grija sa faci cinste Bisericii Ortodoxe Române! Aceasta profetie a Parintelui Daniil Tudor s-a împlinit dupa 44 de ani. Viata de la manastirea Rarau era deosebit de încarcata de rugaciune si de spiritualitate. Dormeam numai 3 ore pe noapte, de obicei dupa Utrenie. Seara înainte de a ne culca, parintele Daniil Tudor venea la usa chiliei fiecarui dintre noi si cerea iertare ca poate ne-a gresit cu voie sau fara de voie. Îmi amintesc ca aveam chilia lângă fratele Ioan Neagoe si citeam amândoi carti sfinte si nu ne mai saturam de cele pe care le aflam din carti si cu care ne hraneam sufletele noastre. Dupa Utrenie, pe la ora 3 ne culcam, iar la ora cinci ne sculam pentru a merge la

slujba. Dupa slujba mergeam fiecare la ascultările rânduite de stareț: la vite, la bucatarie, la padure, la curatenie, la gradina, la cosit etc. În acea perioada, securitatea venea des ca sa ne controleze. Când soseau la Schit, eu, împreuna cu fratele Alexandru, eram trimisi de parintele Daniil ca sa ne ascundem. La hramul Schitului Rarau, Adormirea Maicii Domnului, veneau sute de credinciosi pe jos sau cu carutele. La un hram l-am vazut pe parintele Cleopa Ilie si parintele Petroniu Tanase, care au venit pe jos peste muntele Rarau de la Manastirea Slatina. De asemenea, a sosit si starețul Manastirii Secu – Arhim. Dionisie Udistanu, cu o careta foarte eleganta cu doi cai negri, foarte frumosi. Au slujit împreuna cu parintele Daniil Tudor Sfânta Liturghie.

În perioada în care am fost la Schitul Rarau erau pustnici pe muntele Rarau. Eu stiam de 4 pustnici, pentru ca am fost de mai multe ori sa le duc mâncare, dar nu i-am vazut, pentru ca lasam mâncarea într-un anumit loc si ma întorceam la manastire. Parintele Daniil Tudor îi stia, pentru ca veneau la el la marturisit si la Împartasit.

În perioada de vara, parintele Daniil urca pe munte ca sa se roage si se întorcea dupa 4-5 zile. Odata a salvat un tânăr care vroia sa se arunce în prapastie de pe o stâncă. L-a luat la manastire, l-a spovedit si împartasit si l-a scapat, cu ajutorul lui Dumnezeu, de securitate, care îl urmarea ca sa-l aresteze.

*

Poezii mistice

(sursa: [revista agero](#))

SPRE MAREA CĂLĂTORIE

...

Caut să aflu comorile Celui viu.
Port fluierul bucuriei în mână.
Unde este Acela? Cel pe care îl știu
din ruginită slovă bătrână?
Dar din toată bogăția dăruită pământului
nu mi-a picat în seară de pe căile vântului,
decât o pană mare de corb,
dintr-un fâlfâit de aripi, scund și orb.
Merg. Și-n nesfârșirea de drum
trec prevestiri de furtună în destrămări de fum.
Semne și umbre viclene mi-arată ispita
înspre Diavoliță sau spre Balaur.
Și blestemul în nețărmuritele câmpii
crește gras peste ascunse cazane cu aur,
în paloșe verzi de bălării.
Din ele răsar muiate în apele lunii
cu răsuciri spre vâzduh, florile mătrăgunii.
Din ele în cetăți își trag îmbătarea nebunii.
Merg. Și-n singurătate o-ntraripată
țipă peste mine speriată
ceva din desnădejdea de Dumnezeu.
Unde să-L aflu pe Cel ce-L iubește sufletul meu?
Aci unde șerpilor luncilor la lună se-mbrățișează?
Aci unde fiarele câmpului la umbră se-mperechează?
Semnele timpului sunt pentru suflet învins.
Să fac dară din răbdare funie groasă de încins.
Să-mi trag gluga aspră de rugă peste față
pentru călătoria cea mare de peste viață.

*

ANALOGA ÎNTÂLNIRILOR

Cel ce se vede pre sine are o bucurie mai mare decât dacă ar vedea un înger” (Grigore Sinaitul)

Umblam pe drum, departe, departe,
pe țara durerii înserate,
Rotundă, azurie, zarea
avea culoarea profundă
a blândeții năvălită din vis (...)
Eu singur însă eram în singurătate,
pe drumul acela de-nserare, departe,
drum pe care nu ajungi undeva,
drum ce duce în nicăieri
și pe care nimeni nu se întoarce și vine,
drumul scrumit al ceasurilor de ieri.
Și cum veneam singur, însingurat de adâncime,
iată-mă alături de mine
cu străinul pe care doream
să-l întâlnesc
și pe a cărui umbră umblam,
dar parcă fără să-l mai rănesc,
Bună seara, prieten bun și domnesc,
intră la lăuntru, cum se cuvine,
ca să mă bucur cum rupi sfânta pâine.

*

AM AUZIT CÂNTECUL PĂSĂRII UNICE (ultima poezie)

Dimineța la ceasul rugăciunii,
când pe ramuri stă încă proaspătă roua,
am auzit lângă mine cântecul păsării unice.
Iată! Se înalță așa de minunat, așa de limpede
și răsună în atâta ecou încât pare că lumea,
marea și larga Lume,
toată îl ascultă, firea toată îl aude și îi răspunde,
îl aude și-l însoțește
până sus de tot la Dumnezeu.
Privesc pe mlădița unei ramuri, într-o picătură limpede de rouă
și ascult cântecul de lumină al păsării.
În liniștea lungă a clipei acesteia
atât de înalte, fără voie îmi închipui bucuria cerească;
fără de voie o descopăr acum, în pacea
stării de rugăciune la care
mă aflu și care mă stăpânește deplin.
O descopăr nu ca o oprire și înecare în simțire,
nu ca o pierdere a uitării de sine în extaz,
ci ca o ascuțime de înțeles trăit,
limpede și curat, ca o necurmată și nemărginită suire
tot mai apropiată, tot mai crescută
la inima cea tainică și sfântă a Domnului.

“FERICITUL CUVIOS SI MARTIR DANIIL (SANDU TUDOR) – biruinta slabiciunii si tragismul indumnezeirii”

Ce forta, ce stralucire in credinta...nu-ti vine sa crezi! Am citit despre Sf.Daniil si toti spuneau ca, nu puteai sa-l intorci in cuvânt indiferent cat de mester te dadeai/credeai; Imnul Acatist Rugul Aprins este de o frumusetate covarsitoare ce scoate la iveala credinta puternica, trairia adanca, evlavia fata de Maica Domnului si o finete/delicatete sufleteasca ce nu poate lua nastere decat dintr-o inima inmuiata, coplesita de cunoasterea tainelor, a celor de sus, mai presus de cunoasterea lumeasca...o fi fost si Sf.Daniil pana la al 3-lea Cer precum Sf.Ap.Pavel.

Prin trairă sa, prin minunile savarsite datorita rugaciunii, a aratat fratilor/monahilor impreuna-vietuitori si, implicit noua - cei de azi, care citim - cum Dumnezeu pazeste faptura Sa, cum se ingrijeste de ea numai sa nu fii 'putin credincios' indoindu-te precum Sf. Petru odinioara care, o data pornit pe mare (lumea) s-a infricosat de tulburarea valurilor ei (tulburările pricinuite din/de lume) gata sa se innee dar a fost salvat de Mana Mantuitorului nostru care, pururea - pana la sfarsitul veacurilor - nu v-a lasa lucrul mainilor Sale sa se primejduiasca, numai de-L vor recunoaste si-i vor cere ajutorul. A aratat ajutorul d.p.d.v lumesc, pentru cele trebuincioase trupului dar a aratat si sensul Crucii d.p.d.v. spiritual: urcarea pe Golgota cu Crucea in spinare avand vrednic Tovaras de drum care, chiar daca nu este vazut cu ochii trupesti, "lucreaza printr-o prezenta gingasa, ca o lipsa, ca o absenta..." aparent inexistent in vremuri de restriste fiindca "pana la seceris, Marsavia si Prapadul fara voie sunt uneltele Sfinteniei." - de-aici ingaduirea paradoxului unde, intoarcerea raului (chiar uraciunea pustiirii stand in locul cel sfant)in/spre bine, spre sfintire ingaduind ca, pana la sfarsitul veacurilor "oamenii sa fie condusi de neoameni, pacatosii sa fie sfintiti de pacatosi, iar alesii Lui - Biserica si Sfintii - sa se supuna unor conducatori atat de inoaelnici si uneori dincolo de toate ingaduintele cu putinta." - punct. Asa ca, trebuie sa lasam putinatatea inimii in vremuri de prigoana, indoiala ca am fi parasiti, singuri si, sa lasam sa se faca Voia Sa cu noi nu dezertand in mod rusinos pentru un blid de linte.

Nicolae Mireann

Când stăpânirea-și dă pe față
Și-n forță ura spre Iisus,
Și spre ortodoxia vie,
Povara-i foarte grea, de dus.
Din focul iadului satanic,
În forță răbufnește ura,
Teroarea nimicește duhul
Și orice rău trece măsura.
Atunci se lămurește'n oameni
Credința vie în Hristos,
Și fiecare dovedește
Cât a trăit de ortodox.
Atunci ne'arată stăpânirea
Cărui stăpân i se supune
Și pentru cine ostenește
Și ce-și dorește de pe lume.
Atunci fac închisoarea poartă
Și înălțare către cer,
Iar din teroare bucuria
Și lauda lui Lucifer.
Fac din celule teascu morții
Și din tortură încercare,
Credinței pure, ortodoxe
În duh satanic de teroare.
Atunci se vede cine este
Din neamul nostru păcătos,
Cu'adevărat ucenic vrednic
Și viu urmaș al lui Hristos.
Vedem aici martirii noștri
În ce lumin'au strălucit,
În care mod și-n care fapte,
Despre credință ne-au vorbit.
Vedem puterile credinței
Și faptele adevărate,

Care probează adevărul
Mai mult ca orice doctorate.
Mă'nficoșez numai la gândul
Că încurând mai greu va fi,
De nu'ncetăm răul satanic
Și „dragul ” de-a păcătui.
Mulți vor plăti cu grele chinuri,
Întregul neamului păcat,
De nu ne facem datoria
După puterea ce s-a dat.
Toți vom plăti până la urmă
Întregul rău ce l-am trăit,
După măsura și puterea
Și darul care l-am primit.
Că-n locul faptelor smerite,
Răsună vorbele deșarte,
Și răul crește și se'ntinde
Mereu mai grav și mai departe.
Răsună văile de chiot,
Și nerușinea urcă-n cer
Văzduhul geme de imagini
Din care râde Lucifer.
Minciuna e la mare cinste
Și înșelarea e dreptate,
Mândria travestit smerită,
Și România-i în păcate.
Unde's puterile credinței ?
Unde e lupta cea curată,
Postul și jetrfa pentru țară
Și DRAGOSTEA adevărată ?
Zidim doar ziduri în credință
Subtilă slavă pentru.....„eu” ?
O să ne'nvețe prigonirea
Cum să slujim lui Dumnezeu.
Să nu ne'nvețe sub teroare
Satana, tainele cerdinței,
Ci (să) sporim -cît mai e pace-
În marea taină'a pocăinței.
Să lasăm grija pentru alții
Și „târguiala” din apus,
Când țara fierbe în păcate,
Și-n lepădarea de Iisus.